

**STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU POWIATU ŻAGAŃSKIEGO
NA LATA 2015–2023**

OPRACOWANIE
STAROSTWO POWIATOWE W ŻAGANIU

GRUPA ERGO SP. Z O.O., UL. STRZEGOMSKA 3B/3C L. 91, 53-611 WROCŁAW
Kierownik projektu: Weronika Burman

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	5
2. METODOLOGIA	6
3. ANALIZA WSKAŹNIKOWA	8
4. POWIAT ŻAGAŃSKI W PERSPEKTYWIE CZASOWEJ 2015–2023	16
5. STRATEGICZNE CELE ROZWOJU POWIATU	17
6. WDROŻENIE I MONITOROWANIE STRATEGII	44
7. GŁÓWNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII	46
8. SPÓJNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	70
ZAKOŃCZENIE	79
ZAŁĄCZNIK NR 1: DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA POWIATU ŻAGAŃSKIEGO	81
WSTĘP	81
1. POŁOŻENIE I OTOCZENIE	81
1.1. Gminy powiatu żagańskiego.....	83
1.2. Tereny inwestycyjne.....	87
2. WARUNKI PRZYRODNICZE	88
2.1. Zasoby wodne.....	88
2.2. Gleby.....	88
2.3. Surowce mineralne i obszary zielone	89
2.4. Źródła energii odnawialnej.....	92
3. PROCESY DEMOGRAFICZNE	94
3.1. Ludność.....	94
3.2. Przyrost naturalny	96
3.3. Saldo migracji	98
3.4. Ekonomiczne grupy wieku.....	99
4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	103
4.1. Edukacja.....	103
4.2. Kultura i sztuka	112
4.3. Sport	114
4.4. Bezpieczeństwo publiczne.....	116
4.5. Ochrona zdrowia	119
4.6. Pomoc społeczna	123
4.7. Organizacje pozarządowe.....	126
4.8. Powiązania zewnętrzne	128
5. SYTUACJA GOSPODARCZA	129
5.1. Rynek pracy	129
5.2. Bezrobocie	134
5.3. Otoczenie biznesu	139
5.4. Innowacyjność w regionie	143
5.5. Turystyka	144
5.6. Rolnictwo.....	151
6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	153
6.1. Mieszkalnictwo	153
6.2. Sieć komunikacyjna	154

6.3. Sieć energetyczna, wodociągowa, kanalizacyjna i gazowa	156
6.4. Zaopatrzenie w ciepło	160
6.5. Gospodarka odpadami	161
6.6. Telekomunikacja.....	162
ZAŁĄCZNIK NR 2: RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH	163
ZAŁĄCZNIK NR 3: WYKAZ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH NA TERENIE POWIATU ŻAGAŃSKIEGO .	195
ZAŁĄCZNIK NR 4: WYKAZ ZABYTKÓW W POWIECIE ŻAGAŃSKIM	205
SPIS MAP	233
SPIS TABEL	233
SPIS WYKRESÓW.....	235

1. WPROWADZENIE

Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023 to najważniejszy dokument programowy, w oparciu o który samorząd realizuje obowiązek prowadzenia polityki rozwoju lokalnego. Głównym celem strategii jest stworzenie podstaw planu rozwoju powiatu żagańskiego w okresie 2015–2023. Jest to dokument pomocny przy realizacji wyznaczonych kierunków rozwoju regionu, dążeniu do osiągnięcia celów w perspektywie długofalowej. W celu wskazania szczegółowych zadań do realizacji ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie oraz źródeł finansowania należy stworzyć właściwe dokumenty wykonawcze.

Konieczność stworzenia nowej strategii wynika przede wszystkim z dostosowania zapisów dokumentu do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, do zmian w sytuacji prawnej. Kluczowa jest także zmiana paradygmatu terytorialnej polityki rozwoju wraz z rozpoczęciem nowej perspektywy budżetowej.

Prezentowany dokument jest budowany w oparciu o zaangażowanie społeczności lokalnej w tym poprzez konsultacje społeczne. Do udziału w spotkaniach zostali zaproszeni przedstawiciele samorządu, przedsiębiorcy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych. Doświadczenia i wnioski wypracowane podczas konsultacji miały na celu otwarcie dyskusji na temat kierunków rozwoju powiatu żagańskiego, wytyczenie wizji, celów, a także zaproponowanie konkretnych rozwiązań. Proces tworzenia zapisów strategicznych wsparty był również rzetelnymi analizami oraz sugestiami napływającymi od partnerów społecznych, przedstawicieli władz, a także ekspertów poszczególnych dziedzin społeczno-gospodarczych.

Dzięki zaangażowaniu w proces budowy *Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023* społeczności lokalnej i funkcjonujących w jej granicach podmiotów, dokument ten wyraża interes publiczny postrzegany przede wszystkim z poziomu lokalnego. Problematyka regionu jest rozważana w zakresie spójności z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla.

2. METODOLOGIA

Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023 powstała z inicjatywy Starosty Żagańskiego. Jej obecny kształt to wynik pracy interdyscyplinarnej grupy złożonej z przedstawicieli Starostwa Powiatowego w Żaganiu oraz doradców firmy Grupa Ergo Sp. z o.o.

Prace nad strategią obejmowały następujące etapy:

1. Opracowanie ankiet i przeprowadzenie badania ilościowego wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych.
2. Opracowanie diagnozy społeczno-gospodarczej.
3. Opracowanie analizy SWOT.
4. Organizacja spotkania warsztatowego celem wypracowania wstępnych założeń strategicznych.
5. Opracowanie kierunków rozwoju powiatu żagańskiego.
6. Przeprowadzenie konsultacji społecznych i wyłożenie projektu strategii do publicznego wglądu.
7. Uzupełnienie projektu i przyjęcie strategii.

Niniejszy dokument składa się z części programowej, stanowiącej najważniejszy rezultat procesu budowania *Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023*. Zawiera wizję, misję, kierunki rozwoju, cele strategiczne i operacyjne oraz otwarty katalog kierunków działań. Część programowa zawiera również opis finansowania, analizę spójności strategii z innymi dokumentami strategicznymi oraz proces monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii. Integralnymi elementami niniejszej strategii są załączniki:

1. Diagnoza społeczno-gospodarcza powiatu żagańskiego.
2. Raport z badań ankietowych.
3. Wykaz organizacji pozarządowych na terenie powiatu żagańskiego.
4. Wykaz zabytków w powiecie żagańskim.

Wskazane w strategii kierunki rozwoju, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań, znajdują swoje odzwierciedlenie w przeprowadzonej analizie aktualnego stanu powiatu żagańskiego oraz zasobów, jakimi dysponuje. Założenia strategii w pełni wpisują się w wizję i cele strategiczne rozwoju województwa lubuskiego oraz ogólne kierunki rozwoju dla Polski. Przeprowadzono również szczegółową diagnozę obecnej sytuacji powiatu wraz ze wskazaniem istoty zachodzących procesów i zjawisk, a także ich uwarunkowań. Diagnoza została przeprowadzona na etapie opracowywania analizy spo-

łeczno-gospodarczej powiatu żagańskiego, w oparciu o weryfikację danych zastanych. Podsumowanie ustaleń dla diagnozy społeczno-gospodarczej stanowi analiza SWOT. Ocena korelacji pomiędzy silnymi i słabymi stronami oraz szansami rozwojowymi i zagrożeniami zidentyfikowanymi w danym obszarze, stanowiła punkt wyjścia dla sformułowania założeń. Na tej podstawie oraz w oparciu o spotkania warsztatowe zostały sformułowane wyzwania rozwojowe powiatu na lata 2015–2023. Zgodnie z przyjętym porządkiem logicznym dokumentu opracowany został również system wskaźników, który pomocny będzie na etapie cyklicznej weryfikacji stopnia osiągnięcia przyjętych w strategii założeń. Budując *Strategię zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023*, przyjęto zasadę, że zidentyfikowane kierunki działania powinny odnosić się przede wszystkim do realnych możliwości funkcjonowania i kompetencji władz powiatu.

3. ANALIZA WSKAŹNIKOWA

Jedną z metod analizy konkurencyjności powiatu żagańskiego jest analiza wskaźnikowa. Przeprowadzono ją w oparciu o dane powiatu żarskiego oraz województwa lubuskiego. Powiat żagański został porównany do powiatu żarskiego ze względu na swoje sąsiedztwo, a także analizę porównawczą (m.in. SWOT) w oparciu o projekt *Strategii zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu żarskiego na lata 2013–2020*. Z kolei analiza porównawcza do wskaźników województwa lubuskiego była naturalną konsekwencją przynależności terytorialnej, a także spójności z programem polityki wojewódzkiej na lata 2014–2020.

Ocena punktowa została ustalona w sposób następujący, zgodnie ze standardami metody wskaźnikowej:

- **sytuacja korzystna oznaczona jako + 1.** W przypadku wskaźnika o nacechowaniu pozytywnym wyższym niż dla powiatu żarskiego/województwa lubuskiego/kraju; odnośnie do wskaźnika o nacechowaniu negatywnym niższym niż dla powiatu żarskiego/województwa lubuskiego/kraju);
- **sytuacja neutralna: 0.** W przypadku, gdy wskaźnik ma nacechowanie neutralne lub jest równy w stosunku do powiatu żarskiego/województwa lubuskiego/kraju.
- **sytuacja niekorzystna: – 1.** W przypadku, gdy wskaźnik o nacechowaniu pozytywnym jest niższy niż dla powiatu żarskiego/województwa lubuskiego/kraju; a także gdy wskaźnik o nacechowaniu negatywnym jest wyższy niż dla powiatu żarskiego/województwa lubuskiego/kraju.

Dane dotyczące procesów demograficznych w powiecie żagańskim w porównaniu do powiatu żarskiego oraz województwa lubuskiego zostały przedstawione w tabeli 1.

Tabela 1. Analiza wskaźnikowa – procesy demograficzne

wskaźnik	powiat żagański	powiat żarski	województwo lubuskie	powiat żagański [ocena punktowa]
udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	18,1 %	18,5%	18,4 %	0
udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności	64,5 %	64,7%	64,4 %	0
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie	17,4 %	16,9%	17,2 %	0

ludności				
Urodzenia żywe na 1000 osób	8,5	9,2	9,5	-1
Zgony na 1000 osób	11,45	10,3	9,83	-1
przyrost naturalny na 1000 osób	-2,9	-1,1	-0,3	-1
saldo migracji na 1000 osób	-2,4	+2,8	-1,3	-1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na rok 2013

Negatywnym zjawiskiem, które jest jednym z kluczowych ograniczeń rozwoju powiatu żagańskiego, są procesy demograficzne. Są to problemy również odnotowywane w skali ogólnopolskiej. Przyrost naturalny jest ujemny zarówno w powiecie żagańskim (-2,9), żarskim (-1,1) jak i województwie lubuskim (-0,3). Współczynnik ten jest także ujemny dla Polski (-0,5, stan na 2013 rok). Można zauważyć, że najniższy wskaźnik przyrostu naturalnego, spośród wyżej wymienionych, występuje w powiecie żagańskim. Należałoby też przytoczyć dane statystyczne, które obrazują przyrost naturalny na wsiach i w miastach na terenie powiatu żagańskiego. Proporcja urodzin do zgonów w miastach wynosi -4,0, a na wsiach -1,2. Z kolei w sąsiednim powiecie żarskim odpowiednio: -1,7 oraz 0. Sytuacja demograficzna w powiecie żarskim jest zatem zdecydowanie lepsza. A w miastach odnotowuje się dużo niższy wskaźnik niż na wsiach.

Struktura wiekowa ludności na terenie powiatu żagańskiego z podziałem na grupy ekonomiczne (wiek przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny) jest korzystna. W niewielkim stopniu się różni od wskaźników dla powiatu żarskiego, czy też województwa lubuskiego. W powiecie żagańskim jest większa liczba osób w wieku przedprodukcyjnym niż poprodukcyjnym, więc procesy starzenia się społeczeństwa nie są obecnie nasilone. Jednak zgodnie z prognozą liczby ludności szacowaną przez Główny Urząd Statystyczny ogólna liczba urodzeń zmniejszy się do 2035 roku o 344 osoby ze stanu 869 osób w 2015 r. do 525 osób w 2035 r. Z kolei szacuje się, że liczba zgonów do 2035 r. wzrośnie z 866 osób w 2015 r. na 934 osoby w 2035, a zatem o 68 osób. W przypadku jednak urodzeń prognozowany spadek jest dużo wyższy w porównaniu do wzrostu liczby zgonów. Stąd też zjawisko ujemnego przyrostu naturalnego będzie się z czasem pogłębiało na terenie powiatu żagańskiego.

Sfera społeczna w powiecie żagańskim wypada niekorzystnie w porównaniu do powiatu żarskiego oraz województwa lubuskiego. Analizę wskaźnikową sfery społecznej przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Analiza wskaźnikowa – sfera społeczna

wskaźnik	powiat żagański	powiat żarski	województwo lubuskie	powiat żagański [ocena punktowa]
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	36,7%	35,2%	31,9%	-1
udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności	11,1%	9,6%	9,2%	-1
współczynnik skolaryzacji – szkoły podstawowe	89	93,27	92,94	-1
współczynnik skolaryzacji - gimnazja	85,84	92,58	90,07	-1
wskaźniki komputeryzacji szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży (bez specjalnych) według poziomu kształcenia z dostępem do internetu	43,8%	57,1%	60,8%	-1

Źródło: opracowanie własne

Analizując sytuację w oświacie w powiecie żagańskim w latach 2009–2013, można zauważyć spadek liczby uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych. Porównując współczynniki skolaryzacji w powiecie żagańskim do powiatu żarskiego i województwa lubuskiego, dostrzegalna jest niekorzystna sytuacja w powiecie żagańskim. Wskaźnik ten jest niższy zarówno na poziomie kształcenia podstawowego jak i gimnazjalnego. Stanowi on poniżej 90% w obu przypadkach. Oznacza to, że ponad 10% uczniów z powiatu żagańskiego uczęszcza do szkół na terenie innego powiatu. Ta sytuacja wpływa negatywnie na rozwój edukacji w powiecie żagańskim¹.

Jednym z głównych problemów edukacji w powiecie żagańskim jest słaba komunikacja publiczna, która nie zaspokaja potrzeb w zakresie dowozu uczniów do szkół. Konsekwencją tego jest m.in. spadek liczby uczniów w placówkach edukacyjnych. Innym aspektem jest atrakcyjność oferty kształcenia na terenie powiatu żarskiego dla mieszkańców powiatu żagańskiego.

¹ GUS nie oblicza wskaźnika skolaryzacji dla szkół ponadgimnazjalnych dla każdego powiatu, ale jedynie na poziomie całego województwa. Stąd nie można porównać wskaźnika dla edukacji ponadgimnazjalnej dla powiatu żagańskiego oraz żarskiego.

Wskaźnik komputeryzacji szkół ponadgimnazjalnych na terenie powiatu żagańskiego jest niższy niż w szkołach powiatu żarskiego, czy w porównaniu do średniej dla województwa lubuskiego. Dostęp do internetu i korzystanie z nowoczesnych technologii jest istotnym elementem współczesnego kształcenia. Niezbędne jest poprawienie tego wskaźnika w placówkach edukacyjnych, aby zwiększyć konkurencyjność oferty kształcenia na terenie powiatu żagańskiego.

Analizując wskaźniki dla pomocy społecznej, zauważalny jest wyższy niż w powiecie żarskim i województwie lubuskim, udział procentowy osób w gospodarstwach domowych, którzy korzystają ze środowiskowej pomocy społecznej. Odsetek ten jest wyższy o 1,5 punktu procentowego niż na terenie powiatu żarskiego oraz 4,8 punktu procentowego od województwa lubuskiego. Na terenie powiatu żagańskiego w latach 2009–2013 nastąpił przyrost osób, które są w trudnej sytuacji życiowej w szczególności z powodu:

- ubóstwa (wzrost o 99 osób),
- przemocy w rodzinie (wzrost o 47 osób),
- ochrony macierzyństwa (wzrost o 53 osoby),
- alkoholizmu (wzrost o 96 osób).

Spadek korzystania z pomocy społecznej dotyczył m.in. liczby zasiłków rodzinnych (o 843 świadczenia), funduszy alimentacyjnych (o 19).

Przedsiębiorczość w powiecie żagańskim jest na zadowalającym poziomie w porównaniu do powiatu żarskiego czy województwa lubuskiego. Analizę wskaźnikową dotyczącą sfery gospodarczej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Analiza wskaźnikowa – sfera gospodarcza

wskaźnik	powiat żagański	powiat żarski	województwo lubuskie	powiat żagański [ocena punktowa]
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym	10	8,8	11,9	0
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	908	956	1075	0
udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	11,4%	8,7%	9,1%	-1
udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok w ogólnej liczbie bezrobotnych	24,7%	32%	30,3%	1
udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym z	0,8%	0,6%	0,8%	0

wykształceniem wyższym				
stopa bezrobocia	22,5 %	16,5 %	14,1%	-1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 2013 r.

W powiecie żagańskim najwięcej jest mikro i małych przedsiębiorstw, co ma swoje odzwierciedlenie w danych dotyczących liczby osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym, a także w liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności. Wskaźnik dla liczby osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym jest niższy niż w województwie lubuskim o 1,9 punktu, ale wyższy o 1,2 punktu niż w powiecie żarskim. Poziom przedsiębiorczości wyrażony w liczbie zarejestrowanych jednoosobowych działalności gospodarczych jest więc porównywalny do pozostałych, analizowanych obszarów i w wartościach bezwzględnych nie odbiega znacząco od nich. Z kolei liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON jest niższa niż w powiecie żarskim o 48 punktów, a w stosunku do województwa lubuskiego o 167 punktów.

Stopa bezrobocia w powiecie żagańskim utrzymuje się na wysokim poziomie. Obecnie według stanu na 2014 rok jest szacowana na 22,5%. Jest to wartość wyższa o 6 punktów procentowych niż w powiecie żarskim, a także o 8,4% od województwa lubuskiego. Tak duże różnice w wysokości stopy bezrobocia wśród analizowanych obszarów wskazują na problem w powiecie żagańskim. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest wyższy od powiatu żarskiego o 2,7 punktu procentowego, a o 2,3 od województwa lubuskiego. Z kolei udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok w ogólnej liczbie bezrobotnych jest niższy niż we wszystkich analizowanych obszarach. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym z wykształceniem wyższym stanowi odsetek w wysokości 0,8% w powiecie żagańskim oraz województwie lubuskim, a w powiecie żarskim jest niższy o 0,2 punktu procentowego. Ponadto korzystny jest stosunkowo niski wskaźnik bezrobocia rejestrowego wśród osób z wykształceniem wyższym w powiecie żagańskim. To wskazuje na to, że jest zapotrzebowanie na określone kompetencje mieszkańców powiatu z tym poziomem wykształcenia².

Powiat żagański posiada dostępne tereny inwestycyjne, które są przygotowane pod kątem potrzeb inwestora. Są to m.in. obszary w Tomaszowie i Wiechlicach (po lotnisku z okresu II wojny światowej); „Książęca Strefa Gospodarcza” (na terenie gminy Żagań i Iłowa); Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INWEST-PARK” Podstrefa Szprotawa (32,5 ha); Żagańska Strefa Gospodarcza (ŻSG).

² Brak danych o saldzie migracji zewnętrznych tj. poza powiat żagański osób z wykształceniem wyższym. Analiza danych statystycznych, które zestawiają strukturę bezrobocia, saldo migracji, strukturę ludności według poziomu wykształcenia, pozwoliły by uzupełnić wnioskowanie dotyczące stopy bezrobocia w powiecie żagańskim.

Konkurencyjność powiatu żagańskiego na tle województwa lubuskiego w sferze technicznej przedstawia się korzystnie. Analizę wskaźnikową dotyczącą sfery technicznej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Analiza wskaźnikowa – sfera techniczna

wskaźnik	powiat żagański	powiat żarski	województwo lubuskie	powiat żagański [ocena punktowa]
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	69, 4 m ²	71, 7 m ²	72, 8 m ²	0
mieszkania wyposażone w wodociąg (w miastach)	98,9%	99,5%	99,5%	0
mieszkania wyposażone w wodociąg (na wsiach)	90,3%	93,6%	95,4%	0
mieszkania wyposażone w łazienkę (w miastach)	78,9%	89,4%	84,8%	-1
mieszkania wyposażone w łazienkę (na wsiach)	94,7%	83,4%	95,5%	1
mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie (w miastach)	85,2%	76,9%	87,5%	1
mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie (na wsiach)	66,9%	66,1%	70,4%	-1
udział osób korzystających z instalacji wodociągowej	90,1%	88,8%	89,7%	1
udział osób korzystających z instalacji kanalizacyjnej	55,4%	77,9%	64,9%	-1
udział osób korzystających z instalacji gazowej	55,8%	85%	52,3%	1

Źródło: opracowanie własne

Dostępność infrastruktury technicznej na terenie powiatu żagańskiego w porównaniu do powiatu żarskiego i województwa lubuskiego jest ogólnie na dobrym poziomie. A zatem gwarantuje dobry komfort życia na terenie powiatu. W porównaniu do województwa lubuskiego udział osób korzystających z instalacji gazowej jest wyższy o 3,5%. Z kolei udział osób korzystających z instalacji wodociągowej jest najwyższy w porównaniu do pozostałych dwóch analizowanych obszarów. Niekorzystnie wygląda sytuacja w zakresie zaopatrzenia w łazienkę mieszkań w miastach powiatu żagańskiego, gdyż jest niższa o 10, 5% od powiatu żarskiego oraz o 5, 9% od województwa lubuskiego. Należy dążyć do podwyższenia standardów życia zarówno na terenach miejskich jak i wiejskich powiatu żagańskiego.

Podsumowaniem analizy wskaźnikowej jest analiza SWOT dla powiatu żagańskiego. Jest to metoda analityczna, która służy do porządkowania informacji według czterech aspektów: mocnych stron, słabych stron, szans oraz zagrożeń. Analiza ta pozwala określić wewnętrzne mocne i słabe strony powiatu żagańskiego oraz jej zewnętrzne szanse i zagrożenia. Zestawienie to porządkuje wiedzę o powiecie i pozwala określić jego atuty oraz potrzeby, co wpływa zarówno na planowanie, jak i realizowanie priorytetowych zadań inwestycyjnych.

Do mocnych stron powiatu żagańskiego należy zaliczyć w szczególności:

1. Przynależność do Euroregionu „Sprewa – Nysa – Bóbr”, który stwarza możliwości realizacji zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwój współpracy i wymiany doświadczeń,
2. Dostępność terenów inwestycyjnych m.in. w Żagańskiej Strefie Gospodarczej, podstrefie Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INWEST-PARK”,
3. Występowanie atrakcyjnych walorów środowiska naturalnego wraz z licznymi terenami objętymi ochroną przyrody m.in. Bory Dolnośląskie, rzeka Bóbr, obszary Natura 2000,
4. Dobra jakość gleb oraz korzystna długość okresu wegetacyjnego roślin dla rozwoju rolnictwa,
5. Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu w postaci m.in. elektrowni wiatrowej oraz elektrowni wodnych,
6. Rozbudowana oferta nauczania języków obcych w szkołach,
7. Rozbudowana oferta szkół, w tym artystycznych, specjalistycznych poradni,
8. Wykwalifikowana kadra pedagogiczna zatrudniona w placówkach edukacyjno-wychowawczych na terenie powiatu,
9. Dominujące kierunki kształcenia w szkołach: profil informatyczny, ekonomiczny, administracyjny, mechatroniczny, teleinformatyczny,
10. Funkcjonowanie instytucji kultury, dobrze wyposażony księgozbiór biblioteczny, działalność zespołów artystycznych,
11. Cenne zasoby dziedzictwa kulturowego,
12. Działalność Lubuskiego Funduszu Pożyczkowego,
13. Wysoki wskaźnik udziału osób korzystających z sieci wodociągowej oraz gazowej w porównaniu do średniej województwa lubuskiego,
14. Dobre wyposażenie warsztatów szkolnych w zakresie kształcenia zawodowego mechatroniki i teleinformatyki.

Słabe strony powiatu żagańskiego:

1. Tendencja malejącej liczby ludności zamieszkującej powiat,
2. Ujemny przyrost naturalny,
3. Ujemne saldo migracji wewnętrznych – powoduje odpływ ludności z powiatu,
4. Wysoka stopa bezrobocia w powiecie żagańskim,
5. Wzrost odsetka osób korzystających z pomocy społecznej, w tym z powodu ubóstwa, przemocy w rodzinie, alkoholizmu,
6. Spadek liczby uczniów w szkołach na terenie powiatu,
7. Bariery architektoniczne,
8. Niski wskaźnik skanalizowania w porównaniu do województwa lubuskiego,

9. Słaby transport publiczny na terenie powiatu oraz zły stan techniczny taboru autobusowego,
10. Niski stopień dostępności do usług opiekuńczych dla osób starszych, a także opieki paliatywnej,
11. Niewiele programów profilaktycznych skierowanych do mieszkańców.

Szanse dla rozwoju powiatu żagańskiego:

1. Potencjał do rozwoju przemysłu szklarskiego i ceramiki budowlanej,
2. Wzmocnienie współpracy i koordynacji wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
3. Rozwój gospodarki, w tym współpracy międzynarodowej,
4. Wzmocnienie dostępu do usług teleinformatycznych,
5. Wzrost dostępu do usług opieki medycznej, w tym specjalistycznej,
6. Rozwój mieszkalnictwa,
7. Wypracowanie marki powiatu żagańskiego,
8. Bardzo korzystne położenie geograficzne w kontekście infrastruktury transportowej (kolejowej, drogowej),
9. Bliskość granicy z Niemcami – jako szansa rozwoju m.in. edukacji, gospodarki, wymiany kulturalnej, sportowej,
10. Przecinanie się tras o międzynarodowym znaczeniu Berlin – Wrocław – Kijów,
11. Dogodny klimat i warunki do osiedlania się.

Zagrożenia dla rozwoju powiatu żagańskiego:

1. Prognozowany wzrost liczebności grupy osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczebności grupy w wieku przedprodukcyjnym,
2. Niski poziom współpracy między podmiotami gospodarczymi oraz międzysektorowej,
3. Depopulacja powiatu żagańskiego,
4. Odpływ uczniów do szkół poza terenem powiatu,
5. Kryzys gospodarczy oraz inne zagrożenia losowe.

4. POWIAT ŻAGAŃSKI W PERSPEKTYWIE CZASOWEJ 2015–2023

Wizja to obraz docelowy stanu, do którego dąży wspólnota powiatu żagańskiego, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu.

Wizja:

**POWIAT ŻAGAŃSKI TO ZINTEGROWANY OBSZAR,
WYRÓŻNIAJĄCY SIĘ NOWOCZESNĄ GOSPODARKĄ,
PRZYJAZNY DLA MIESZKAŃCÓW I INWESTORÓW.**

Powiat żagański ma stać się docelowo miejscem atrakcyjnym do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. To teren przyjazny młodym ludziom, a także obszar współpracy pomiędzy samorządem terytorialnym a podmiotami gospodarczymi i społecznymi. Powiat wyróżnia się atrakcyjnymi walorami krajobrazowymi i dziedzictwem kulturowym. Mieszkańcy i turyści mogą korzystać z szerokiej oferty spędzania czasu wolnego.

Misja:

**ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ POWIATU ŻAGAŃSKIEGO W ZAKRESIE:
SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ,
PRZESTRZENI ORAZ ŚRODOWISKA NATURALNEGO.**

Celem nadrzędnym jest poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój powiatu, rozumiany jako zaspokojenie potrzeb obecnego pokolenia bez umniejszania szans przyszłych pokoleń. Celem powiatu jest zadbanie o jak najlepsze wykształcenie, bezpieczeństwo, zdrowie, rozrywkę mieszkańców oraz zapewnienie stabilnej gospodarki w poszanowaniu środowiska naturalnego.

5. STRATEGICZNE CELE ROZWOJU POWIATU

Cele określone w *Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023* są wyrazem całościowego spojrzenia na problemy powiatu. Cele wynikają z przyjętej wizji i zdefiniowanej misji rozwoju. Dla urzeczywistnienia celów strategicznych zostały sformułowane cele operacyjne. Należy je traktować jako ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej całej wspólnoty powiatu żagańskiego w perspektywie lat 2015–2023.

Poniższy schemat prezentuje strukturę celów *Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023*.

Tabela 5. Matryca celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działania

L.p.	CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁANIA
1.	<p style="text-align: center;">ZWIĘKSZENIE KONKURENCYJNOŚCI POWIATU ŻAGAŃSKIEGO</p>	<p style="text-align: center;">WSPIERANIE AKTYWNOŚCI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI MIESZKAŃCÓW POWIATU</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie zatrudnienia osób pozostających bez pracy. 2. Wspieranie rozwoju mikro, małej i średniej przedsiębiorczości. 3. Rozwój działań wpisujących się w program walki z wykluczeniem społecznym. 4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców powiatu oraz zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu. 5. Rozwój działań wspierających efektywność działań na rzecz klientów Powiatowego Urzędu Pracy, w tym nowoczesnych narzędzi komunikacji i transferu wiedzy. 6. Zwiększenie współpracy pomiędzy przedstawicielami samorządu, a podmiotami gospodarczymi i społecznymi. 7. Rozwój efektywnych działań instytucji otoczenia

			<p>biznesu na terenie powiatu.</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Integracja lokalnych przedsiębiorców w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk. 9. Wsparcie w procesie tworzenia klastrów jako form integracji na rzecz rozwoju gospodarki. 10. Kształtowanie dobrego klimatu do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. 11. Rozwój edukacji w zakresie przedsiębiorczości od początku kształcenia. 12. Wspieranie rozwoju oferty szkoleniowej skierowanej do mieszkańców powiatu. 13. Wspieranie mobilności zawodowej społeczności lokalnej. 14. Wspieranie ponadregionalnej i międzynarodowej współpracy gospodarczej. 15. Wspieranie w zakresie tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej. 16. Wspieranie aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych na otwartym oraz chronionym rynku pracy. 17. Współpraca w zakresie pozyskania nowych inwestorów oraz tworzenia nowych miejsc pracy.
--	--	--	--

		<p align="center">WSPIERANIE ROZWOJU ROLNICTWA I PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa warunków życia i pracy ludzi żyjących na wsiach na terenie powiatu. 2. Rozwój i doskonalenie infrastruktury na obszarach wiejskich. 3. Wzmocnienie gospodarstw rolnych na terenie powiatu. 4. Wspieranie zrzeszania gospodarstw rolnych, producentów, zwłaszcza grup producenckich. 5. Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego. 6. Wspieranie oraz popularyzacja różnorodnych form działalności pozarolniczej.
		<p align="center">ROZWÓJ TURYSTYKI I REKREACJI NA TERENIE POWIATU</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej na terenie powiatu, w tym bazy noclegowej, gastronomicznej, pól biwakowych i carawaningowych. 2. Rozwój oferty rekreacyjnej na terenie powiatu. 3. Tworzenie i rozwój wiosek tematycznych na terenie powiatu. 4. Promowanie kultury regionalnej. 5. Rozwój produktów regionalnych i upowszechnianie tradycji. 6. Zagospodarowanie terenów zielonych w zakresie

			<p>rozwoju funkcji turystycznych.</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Ochrona zabytków występujących na terenie powiatu. 8. Rozbudowa, adaptacja i modernizacja obiektów o znaczeniu dla kultury, edukacji i rekreacji. 9. Rozwój tras turystycznych – w tym dróg rowerowych i pieszo-rowerowych. 10. Poprawa oznakowania miejsc atrakcyjnych turystycznie oraz tras dojazdowych. 11. Rozwój współpracy pomiędzy podmiotami samorządowymi, gospodarczymi i społecznymi na rzecz turystyki, sportu, rekreacji i kultury. 12. Rozwój oferty instytucji kulturalnych na terenie powiatu. 13. Wspieranie tworzenia i rozwoju miejsc integracji i spotkań dla mieszkańców powiatu w tym świetlic wiejskich.
2.	POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	ROZWÓJ BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO, ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój infrastruktury, wyposażenia oraz standardu obsługi w placówkach zdrowia i pomocy społecznej. 2. Dostosowanie infrastruktury budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych. 3. Wspieranie rozwoju profilaktyki, wczesnego wy-

			<p>krywania chorób i rehabilitacji.</p> <ol style="list-style-type: none">4. Rozwój infrastruktury i opieki nad starszymi oraz z zaburzeniami psychicznymi.5. Wspieranie dostępu do usług lekarzy specjalistów w szczególności pediatry, kardiologa, geriatry, neurologa, alergologa, onkologa i psychiatry dziecięcego.6. Wspieranie rozwoju opieki paliatywnej i geriatry.7. Promowanie zdrowego stylu życia oraz profilaktyka zdrowia.8. Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego.9. Organizowanie i wspieranie funkcjonowania różnorodnych form pomocy społecznej.10. Wspieranie działań mających na celu wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem.11. Rozwój systemu edukacji umożliwiający w pełni kształcenie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami.12. Wsparcie, integracja i aktywizacja osób starszych,
--	--	--	--

			<p>niepełnosprawnych i zależnych oraz umożliwienie im pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.</p> <p>13. Rozwój wyposażenia i zakup sprzętu służb bezpieczeństwa publicznego.</p> <p>14. Wspieranie rozwiązań w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców w miejscach publicznych, w tym w zakresie rozwoju monitoringu, edukacji w zakresie bezpieczeństwa.</p> <p>15. Tworzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego, w tym m.in. poprzez poprawę systemu monitoringu i alarmowania, poprawę zaopatrzenia wodnego do celów ppoż.</p> <p>16. Tworzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, w tym m.in. budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych, regulacja rzek i zbiorników wodnych, budowa i modernizacja melioracji wodnych szczegółowych.</p> <p>17. Poprawa systemu bezpieczeństwa w zakresie ruchu drogowego.</p> <p>18. Poprawa stanu sanitarnego i bezpieczeństwa epidemiologicznego powiatu za-</p>
--	--	--	--

			gańskiego.
		PODNIESIENIE POZIOMU EDUKACJI I KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój placówek edukacyjnych i oświatowych w zakresie poprawy infrastruktury oraz ich wyposażenia w pomoce dydaktyczne i nowoczesne technologie. 2. Poprawa wyposażenia pracowni, gabinetów i innych pomieszczeń edukacyjnych zgodnie ze standardami właściwego ministra ds. edukacji. 3. Rozwój infrastruktury sportowej na terenie powiatu. 4. Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych. 5. Rozwój oferty szkolnictwa dostosowanego do potrzeb rynku pracy. 6. Rozwój szkolnictwa zawodowego. 7. Rozwój kształcenia ustawicznego. 8. Rozwój opieki specjalistycznej dla uczniów z powiatu, w tym opieki medycznej, psychologa. 9. Rozwój współpracy międzyszkolnej i międzynarodowej oraz programów wymian młodzieżowych i kadry nauczycielskiej. 10. Rozwój oferty praktyk i staży dla uczniów z powiatu. 11. Rozwój kształcenia w zakresie znajomości języków

			<p>obcych.</p> <p>12. Rozwój edukacji pozaformalnej na terenie powiatu.</p> <p>13. Rozwój kwalifikacji i umiejętności pracowników edukacyjnych i oświatowych w tym wymiany doświadczeń.</p> <p>14. Rozwój kształcenia specjalnego.</p>
		<p>ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW NATURALNYCH</p>	<p>1. Zachowanie równowagi pomiędzy urbanizacją i uprzemysłowieniem, a środowiskiem naturalnym.</p> <p>2. Rozwój optymalnego systemu gospodarowania odpadami, opartego na selektywnej zbiórce odpadów.</p> <p>3. Rozwój alternatywnych źródeł wykorzystywania energii, w tym elektrowni wodnych.</p> <p>4. Ochrona bioróżnorodności przyrodniczej na terenie powiatu.</p> <p>5. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych.</p> <p>6. Poprawa stanu powietrza na terenie powiatu.</p> <p>7. Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej na terenie powiatu w celu poprawy jakości powietrza.</p> <p>8. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.</p> <p>9. Poprawa efektywności energetycznej budynków</p>

			<p>użyteczności publicznej, mieszkaniowych, usługowych i przemysłowych na terenie powiatu.</p>
		<p>ROZWÓJ ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rozwoju inicjatyw obywatelskich, w tym współpracy pomiędzy sektorem pozarządowym i publicznym. 2. Rozwój wolontariatu na terenie powiatu. 3. Usprawnianie procesów zarządzania w administracji publicznej. 4. Usprawnianie procesów stanowienia prawa miejscowego i aktów administracyjnych, w tym ich jakości. 5. Podniesienie kwalifikacji kadry administracji publicznej. 6. Nowoczesne e-usługi publiczne i upowszechnienie elektronicznej obsługi ludności. 7. Rozwój współpracy międzynarodowej oraz zrzeszania z innymi samorządami w kraju i zagranicą. 8. Rozwój społeczeństwa informatycznego.
3.	<p>ROZWÓJ INFRASTRUKTURY POWIATU ŻAGAŃSKIEGO</p>	<p>POPRAWA INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa, budowa oraz remonty infrastruktury drogowej na terenie powiatu celem tworzenia wzajemnie uzupełniającej się sieci oraz łączenia ich z drogami gminnymi, wojewódzkimi i krajowymi.

			<ol style="list-style-type: none"> 2. Remont i budowa infrastruktury okołodrogowej w tym oświetlenia, chodników, dróg pieszo-rowerowych, rowerowych, parkingów i przystanków. 3. Budowa dróg rowerowych i pieszo-rowerowych, w tym łączących miejscowości na terenie powiatu. 4. Rozwój publicznego transportu drogowego i kolejowego. 5. Poprawa dostępności i częstotliwości transportu publicznego między miejscowościami w powiecie i na zewnątrz z otoczeniem powiatu. 6. Budowa i polepszenie jakości dróg dojazdowych do terenów mieszkaniowych i inwestycyjnych.
		WSPIERANIE ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie modernizacji, rozbudowy i budowy sieci ciepłowniczej, energetycznej i gazowej. 2. Modernizacja, rozbudowa i budowa sieci wodno-kanalizacyjnej. 3. Rozwój szerokopasmowego internetu oraz sieci teleinformatycznej na terenie powiatu.
		WSPIERANIE ROZWOJU MIESZKALNICTWA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe. 2. Rozwój budownictwa wielorodzinnego.

			<ol style="list-style-type: none">3. Podejmowanie działań mających na celu wzrost dostępności mieszkań dla ludzi młodych.4. Wzrost dostępności mieszkań komunalnych, socjalnych i chronionych.5. Promowanie osiedlania się na terenie powiatu.
--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne

5.1. ZWIĘKSZENIE KONKURENCYJNOŚCI POWIATU ŻAGAŃSKIEGO

Rozwój gospodarki i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu to odzwierciedlenie posiadanych możliwości, jakie wynikają z położenia powiatu, jego otoczenia, charakterystyki zasobów i przedsiębiorczości jego mieszkańców. Kluczowym atutem powiatu jest jego dogodne położenie komunikacyjne na szlakach tranzytowych z Niemiec na wschód i na południe Europy, w bezpośrednim sąsiedztwie osadniczego pasma o znaczeniu międzynarodowym (Berlin – Wrocław – Kijów) oraz drogi krajowej nr 12 (Żary – Żagań – Leszno).

Poniżej przedstawione zostały proponowane wskaźniki ilościowe monitorowania celu strategicznego ZWIĘKSZENIE KONKURENCYJNOŚCI POWIATU ŻAGAŃSKIEGO

Proponowane wskaźniki monitorowania celu strategicznego:	Źródło:
Liczba nowych podmiotów gospodarczych rejestrowanych na terenie powiatu	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
Stosunek liczby nowych działalności gospodarczych rejestrowanych na terenie powiatu do podmiotów wyrejestrowywanych	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
Liczba osób bezrobotnych z terenu powiatu	Raporty okresowe PUP
Udział dochodów z CIT w dochodach powiatu ogółem	Starostwo Powiatowe
Liczba gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą	Bank Danych Lokalnych GUS
Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego	Bank Danych Lokalnych GUS
Liczba podmiotów gospodarczych działających w sektorze rolnictwa, przetwórstwa i gospodarki leśnej	Bank Danych Lokalnych GUS
Liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach zakwaterowania zbiorowego	Bank Danych Lokalnych GUS
Długość urządzonych i oznakowanych tras turystycznych na terenie powiatu	Starostwo Powiatowe, partnerzy realizacyjni, PTTK

Źródło: opracowanie własne

5.1.1. CEL OPERACYJNY:

WSPIERANIE AKTYWNOŚCI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI MIESZKAŃCÓW POWIATU

Należy wzmocnić ogólne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości, a także przeciwdziałać bezrobociu i wspierać aktywizację zawodową mieszkańców. Powiatowy Urząd Pracy będzie kontynuował aktywizację zawodową bezrobotnych przy efektywnym wykorzystaniu m. in. środków Funduszu Pracy i funduszy unijnych. Realizowane działania na terenie powiatu ukierunkowane będą na aktywizację osób pozostających bez pracy, wzrost zatrudnienia oraz wsparcie w zakresie pozyskiwania wykwalifikowanych pracowników.

Należy wspierać aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, aby miały możliwość pracy na otwartym rynku pracy, w podmiotach ekonomii społecznej, czy też w instytucjach pracy chronionej. Istotnym polem działań jest także wspieranie zatrudniania osób młodych, ze względu na ich znaczący udział w strukturze bezrobocia rejestrowego. Ponadto kluczowa w kolejnych latach będzie współpraca na rzecz przeciwdziałania depopulacji powiatu żagańskiego, migracji poza obszar powiatu, wyjazdu specjalistów, młodych, wykształconych ludzi w celach przede wszystkim zawodowych.

W szczególności istotne jest wsparcie dla rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz wzmocnienie współpracy samorządu powiatowego z przedsiębiorcami. Istotnym elementem rozwoju przedsiębiorczości jest także system instrumentów i instytucji wsparcia biznesu. Należy wzmocnić rolę instytucji otoczenia biznesu w zakresie m.in. inicjowania i wspierania współpracy przedstawicieli nauki i podmiotów gospodarczych oraz społecznych. Kluczowe jest podjęcie działań na rzecz rozwoju transferu wiedzy w zakresie zarządzania, informatyzacji, technologii, a także wymiany doświadczeń i dobrych praktyk między firmami.

W związku z dynamiką procesów gospodarczych, zmianą prawa, rozwojem technologii, niezbędne jest rozwijanie umiejętności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorców do zmian. Konieczne jest podjęcie działań zmierzających do podnoszenia poziomu wiedzy i umiejętności zawodowych mieszkańców. Należy zapewnić warunki do rozwoju zawodowego, aby przeciwdziałać zbyt wąskim specjalizacjom, na które może zabraknąć popytu na rynku pracy.

Istotne są także działania na rzecz wspierania rodzin oraz zapobiegające biedzie oraz rozwojowi szarej strefy. Potrzebny jest rozwój elastycznych form zatrudnienia, które umożliwiają łączenie życia zawodowego z prywatnym, powrót na rynek pracy m.in. osobom niepełnosprawnym, kobietom wracającym do pracy po urlopie macierzyńskim. Wskazane jest kontynuowanie prac w zakresie wdrażania

rozwiązań w zakresie aktywności, przedsiębiorczości mieszkańców oraz rozwoju społeczno-gospodarczego na terenie powiatu.

Nieodzwonne są działania ukierunkowane na wspieranie inwestycji poprzez zagwarantowanie im dogodnych warunków do rozwoju. Kluczowe jest wyznaczanie terenów inwestycyjnych, tworzenie stref aktywności gospodarczej, a także inwestycje w infrastrukturę techniczną, które pozwolą sprostać wymaganiom nowoczesnych gałęzi przemysłu i usług. Strefy umożliwiają rozwój innowacji oraz są szansą na zainteresowanie globalnych koncernów oraz zagranicznych małych i średnich przedsiębiorstw. Nieodzownym elementem wspierania inwestycji są także ulgi podatkowe, a także aktualne miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Główne kierunki działania w zakresie celu operacyjnego

WSPIERANIE AKTYWNOŚCI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI MIESZKAŃCÓW POWIATU:

1. Wspieranie zatrudnienia osób pozostających bez pracy.
2. Wspieranie rozwoju mikro, małej i średniej przedsiębiorczości.
3. Rozwój działań wpisujących się w program walki z wykluczeniem społecznym.
4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców powiatu oraz zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu.
5. Rozwój działań wspierających efektywność działań na rzecz klientów Powiatowego Urzędu Pracy, w tym nowoczesnych narzędzi komunikacji i transferu wiedzy.
6. Zwiększenie współpracy pomiędzy przedstawicielami samorządu, a podmiotami gospodarczymi i społecznymi.
7. Rozwój efektywnych działań instytucji otoczenia biznesu na terenie powiatu.
8. Integracja lokalnych przedsiębiorców w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk.
9. Wsparcie w procesie tworzenia klastrów jako form integracji na rzecz rozwoju gospodarki.
10. Kształtowanie dobrego klimatu do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.
11. Rozwój edukacji w zakresie przedsiębiorczości od początku kształcenia.
12. Wspieranie rozwoju oferty szkoleniowej skierowanej do mieszkańców powiatu.
13. Wspieranie mobilności zawodowej społeczności lokalnej.
14. Wspieranie ponadregionalnej i międzynarodowej współpracy gospodarczej.
15. Wspieranie w zakresie tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej.
16. Wspieranie aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych na otwartym oraz chronionym rynku pracy.
17. Współpraca w zakresie pozyskania nowych inwestorów oraz tworzenia nowych miejsc pracy.

5.1.2. CEL OPERACYJNY:

WSPIERANIE ROZWOJU ROLNICTWA I PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO

Najlepsze warunki do produkcji rolnej posiadają: gmina wiejska Szprotawa, gmina Brzeźnica oraz gmina Niegostawice, w których występują gospodarstwa wielkoobszarowe. Konieczne jest stworzenie bazy przetwórstwa rolniczego. W powiecie znaczący udział w strukturze gospodarstw rolnych mają sady (215 ha). Problemem jednak jest przede wszystkim nierentowność małych gospodarstw, duże rozdrobnienie czy niski poziom przedsiębiorczości w branżach pozarolniczych wśród najuboższej części mieszkańców terenów wiejskich powiatu żagańskiego.

Należy dążyć do rozwoju współpracy pomiędzy producentami rolnymi, przedsiębiorstwami przetwórczymi i handlowymi (w tym hurtowymi) oraz rozwijać obecne rynki zbytu dla produktów rolnych i zwierzęcych. Szansą dla rozwoju rolnictwa na terenie powiatu żagańskiego jest tendencja wzrostu popytu na produkty ekologiczne, a także zwiększenie świadomości dotyczącej zdrowego odżywiania i kupowania produktów od lokalnych producentów.

Uwzględniając aktualną strukturę upraw oraz użytkowania gruntów, należy wspierać inicjatywy mające na celu rozwój gospodarstw rolnych, a także tworzenie różnych form zrzeszających producentów, w tym grup producenckich. Działania grup producenckich i innych form zrzeszających powinny się koncentrować nie tylko wokół wspólnej produkcji, ale również w zakresie zaopatrzenia w surowce, użytkowania maszyn, standaryzacji i rynków zbytu. Zadania te są realizowane oddolnie, uzależnione od zainteresowania poszczególnych rolników. Rolą samorządu w tym zakresie jest wspieranie i propagowanie tych form współpracy ze względu na korzyści ekonomiczne i budowanie marki rolnictwa powiatu żagańskiego.

Szczególnie istotne jest wspieranie branży rolnej w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na wdrażanie nowoczesnych, ekologicznych rozwiązań w produkcji rolnej, nowoczesnych metod upraw i hodowli oraz doradztwa w zakresie zmian strukturalnych w rolnictwie.

Główne kierunki działania w zakresie celu operacyjnego

WSPIERANIE ROZWOJU ROLNICTWA I PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO

1. Poprawa warunków życia i pracy ludzi żyjących na wsiach na terenie powiatu.
2. Rozwój i doskonalenie infrastruktury na obszarach wiejskich.
3. Wzmocnienie gospodarstw rolnych na terenie powiatu.
4. Wspieranie zrzeszania gospodarstw rolnych, producentów, zwłaszcza grup producenckich.

5. Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego.
6. Wspieranie oraz popularyzacja różnorodnych form działalności pozarolniczej.

5.1.3. CEL OPERACYJNY:

ROZWÓJ POTENCJAŁU TURYSTYKI I REKREACJI NA TERENIE POWIATU

Należy wykorzystać zasoby naturalne powiatu związane m.in. z występowaniem doliny Bobru, lasów, rezerwatów przyrody czy zabytkowych parków.

Rozwojowi turystyki poznawczej sprzyjają także dobrze oznakowane drogi i trasy rowerowe. Należy rozwijać szlaki turystyczne, w tym piesze i rowerowe, a także infrastrukturę sprzyjającą rekreacji i aktywnym formom spędzania czasu wolnego. Niewykorzystany jest obecnie potencjał rzek i cieków wodnych do rozwoju turystyki wodnej. Szansą jest stworzenie szlaków kajakowych wraz z infrastrukturą (wypożyczalnia sprzętu, campingi, pola biwakowe, materiały informacyjne, dobre oznakowanie). Wskazane jest zagospodarowanie terenów zielonych i położonych nad wodą, w tym zbiorników Grajówka, Gryżyce, ze względu na posiadany potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji.

Niezbędny jest rozwój informacji turystycznej, która przyciągnie turystów z Polski i zagranicy. Potrzebne jest opracowanie spójnej informacji i promocji oznakowań obiektów turystycznych i rekreacyjnych, stworzenie atrakcyjnych materiałów informacyjno-promocyjnych – w tym wykorzystujących nowoczesne technologie komunikacyjne (mapy cyfrowe, aplikacje, gry terenowe, spójna i zróżnicowana baza noclegowa).

Kluczowa jest także dostępność do obiektów, w tym rozwój transportu publicznego oraz infrastruktury komunikacyjnej w szczególności w kierunku Gorzowa Wielkopolskiego, Zielonej Góry, Wrocławia, a także Berlina.

W kolejnych latach należy podjąć działania na rzecz zwiększenia dostępu do bazy turystycznej (miejsca noclegowe oraz gastronomiczne o zróżnicowanym standardzie). Ponadto, niezbędny jest rozwój infrastruktury rekreacyjnej dostępnej dla mieszkańców jak i turystów.

Szansą dla rozwoju turystyki i rekreacji na terenie powiatu jest opracowanie branżowej strategii rozwoju, a także opracowanie koncepcji na produkty turystyczne. Strategia powinna zawierać realny plan rozwoju turystyki, który umożliwiłby osiągnięcie trwałych przewag konkurencyjnych.

**Główne kierunki działania w zakresie celu operacyjnego
ROZWÓJ POTENCJAŁU TURYSTYKI I REKREACJI NA TERENIE POWIATU**

1. Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej na terenie powiatu, w tym bazy noclegowej, gastronomicznej, pól biwakowych i carawaningowych.
2. Rozwój oferty rekreacyjnej na terenie powiatu.
3. Tworzenie i rozwój wiosek tematycznych na terenie powiatu.
4. Promowanie kultury regionalnej.
5. Rozwój produktów regionalnych i upowszechnianie tradycji.
6. Zagospodarowanie terenów zielonych w zakresie rozwoju funkcji turystycznych.
7. Ochrona zabytków występujących na terenie powiatu.
8. Rozbudowa, adaptacja i modernizacja obiektów o znaczeniu dla kultury, edukacji i rekreacji.
9. Wytyczanie oraz utrzymywanie szlaków turystycznych regionalnych i gminnych: pieszych, rowerowych, kajakowych i jeździeckich oraz innych szlaków tematycznych.
10. Poprawa oznakowania miejsc atrakcyjnych turystycznie oraz tras dojazdowych.
11. Rozwój współpracy pomiędzy podmiotami samorządowymi, gospodarczymi i społecznymi na rzecz turystyki, sportu, rekreacji i kultury.
12. Rozwój oferty instytucji kulturalnych na terenie powiatu.
13. Wspieranie tworzenia i rozwoju miejsc integracji i spotkań dla mieszkańców powiatu w tym świetlic wiejskich.

5.2. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Cel strategiczny POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW to nawiązanie do kluczowych problemów w zakresie tworzenia warunków dla harmonijnego, bezpiecznego i wszechstronnego rozwoju mieszkańców powiatu żagańskiego. Konieczne jest rozwijanie współpracy pomiędzy podmiotami życia społeczno-gospodarczego, przy jednoczesnym podnoszeniu efektywności ich działań.

Poniżej przedstawione zostały proponowane wskaźniki ilościowe monitorowania celu strategicznego POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW:

Proponowane wskaźniki monitorowania celu strategicznego:	Źródło:
Wyniki egzaminów maturalnych	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
Wyniki egzaminów zawodowych	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna

Liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Bank Danych Lokalnych GUS
Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	Bank Danych Lokalnych GUS
Udział wydatków na kulturę w budżecie	Starostwo Powiatowe
Liczba zabytków objętych renowacją	Starostwo Powiatowe, właściciele i zarządcy zabytków
Wykrywalność sprawców przestępstw stwierdzonych	Komenda Policji
Liczba inwestycji w zakresie rozwoju bezpieczeństwa publicznego	Starostwo Powiatowe, partnerzy

Źródło: opracowanie własne

5.2.1. CEL OPERACYJNY:

ROZWÓJ BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO, ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO

Planuje się podjęcie działań mających na celu poprawę warunków funkcjonowania placówek świadczących usługi pomocy społecznej i opieki zdrowotnej, a także dostosowanie ich oferty do potrzeb społeczności lokalnej. Zmiany w strukturze demograficznej powiatu żagańskiego wymuszają dostosowanie priorytetów ochrony zdrowia do warunków funkcjonowania społeczeństw starzejących się.

Tendencje demograficzne wskazują także na potrzebę wzmocnienia opieki zdrowotnej i społecznej skierowanej do osób starszych, a także niesamodzielną, czy też przewlekle chorych. Niezbędny staje się rozwój instytucji dziennej opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi, niesamodzielnymi oraz z zaburzeniami psychicznymi – w tym także organizacji pozarządowych zrzeszających i wspierających swoich członków.

W celu zagwarantowania wysokich standardów zdrowotnych populacji niezbędny jest rozwój programów profilaktycznych skoncentrowanych na zmniejszaniu zachorowalności na choroby cywilizacyjne, jak również wdrażanie programów edukacyjnych i akcji promocyjnych na rzecz zdrowego stylu życia oraz regularnego korzystania z badań profilaktycznych i upowszechnianie zachowań prozdrowotnych.

Dostęp do usług medycznych jest kluczowy dla dobrej jakości życia mieszkańców. Bezpieczeństwo mieszkańców powiatu żagańskiego wymaga także ciągłego doskonalenia infrastruktury, wyposażenia oraz standardu obsługi w placówkach ochrony zdrowia. Kluczowy jest rozwój bazy rehabilitacyjnej zgodnej z potrzebami mieszkańców.

W celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu konieczne jest wzmocnienie profilaktyki społecznej oraz wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem (m.in. niepełnosprawni, osoby starsze, bezrobotni, osoby niesamodzielne). Należy wspierać powstawanie i rozwój podmiotów ekonomii społecznej, które mają na celu integrację społeczną, zatrudnianie osób z grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspomaganie ich przez system konsultacji i doradztwa, opiekę medyczną czy psychologiczną.

W ramach wdrażania efektywnej i integrującej społeczność polityki społecznej, zakłada się m.in. organizowanie i wspieranie funkcjonowania różnorodnych form pomocy społecznej, które będą odpowiadały na potrzeby mieszkańców powiatu żagańskiego. Kontynuowane będą działania na rzecz rozwoju form pracy dla osób zależnych np. podmioty ekonomii społecznej oraz podmioty z obszaru ekonomii społecznej.

W zakresie rozwoju bezpieczeństwa publicznego działania będą ukierunkowane na rozwój infrastruktury monitoringu zagrożeń naturalnych oraz alarmowanie mieszkańców o nadchodzącym bądź zaistniałym zagrożeniu. Należy wzmocnić standard bezpieczeństwa na terenie powiatu żagańskiego poprzez doposażenie, modernizację oraz inne formy rozwoju instytucji takich jak policja, straż pożarna czy państwowa inspekcja sanitarna. Istotne jest także prowadzenie monitoringu w wybranych miejscach na terenie powiatu w celu przeciwdziałania wykroczeniom i przestępstwom. Zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa publicznego wymaga ciągłego doskonalenie wiedzy i umiejętności właściwych służb oraz modernizacji sprzętu, który wykorzystywany jest w ich pracy.

Główne kierunki działania w zakresie celu operacyjnego

ROZWÓJ BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO, ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO

1. Rozwój infrastruktury, wyposażenia oraz standardu obsługi w placówkach zdrowia i pomocy społecznej.
2. Dostosowanie infrastruktury budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

3. Wspieranie rozwoju profilaktyki, wczesnego wykrywania chorób i rehabilitacji.
4. Rozwój infrastruktury i opieki nad osobami starszymi oraz z zaburzeniami psychicznymi.
5. Wspieranie dostępu do usług lekarzy specjalistów w szczególności pediatry, kardiologa, geriatry, neurologa, alergologa, onkologa i psychiatrii dziecięcego.
6. Wspieranie rozwoju opieki paliatywnej i geriatry.
7. Promowanie zdrowego stylu życia oraz profilaktyka zdrowia.
8. Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego.
9. Organizowanie i wspieranie funkcjonowania różnorodnych form pomocy społecznej.
10. Wspieranie działań mających na celu wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem.
11. Rozwój systemu edukacji umożliwiający w pełni kształcenie dzieci i młodzieży z niepełnościami.
12. Wsparcie, integracja i aktywizacja osób starszych, niepełnosprawnych i zależnych oraz umożliwienie im pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
13. Rozwój wyposażenia i zakup sprzętu służb bezpieczeństwa publicznego.
14. Wspieranie rozwiązań w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców w miejscach publicznych, w tym w zakresie rozwoju monitoringu, edukacji w zakresie bezpieczeństwa.
15. Tworzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego, w tym m.in. poprzez poprawę systemu monitoringu i alarmowania, poprawę zaopatrzenia wodnego do celów ppoż.
16. Tworzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, w tym m.in. budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych, regulacja rzek i zbiorników wodnych, budowa i modernizacja melioracji wodnych szczegółowych.
17. Poprawa systemu bezpieczeństwa w zakresie ruchu drogowego.
18. Poprawa stanu sanitarnego i bezpieczeństwa epidemiologicznego powiatu żagańskiego

5.2.2. CEL OPERACYJNY:

PODNIESIENIE POZIOMU EDUKACJI I KSZTAŁCENIE USTAWICZNE

Na terenie powiatu żagańskiego planuje się podjęcie działań mających na celu poprawę warunków funkcjonowania placówek edukacyjnych i opiekuńczych, rozwijanie kształcenia pozaszkolnego, a także dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy. Planuje się rozwój pracowni, laboratoriów, wyposażenia w zakresie niezbędnych pomocy dydaktycznych i nowoczesnych technologii. Planowane są także działania w zakresie modernizacji infrastruktury placówek funkcjonujących w publicznym systemie oświaty, boisk, sal gimnastycznych, otoczenia szkoły w celu poprawy stanu

technicznego, w szczególności szkół ponadgimnazjalnych. Należy dążyć do zapewnienia atrakcyjnej, zróżnicowanej oferty kształcenia ponadgimnazjalnego, które będzie także przyciągało uczniów spoza powiatu.

Konieczne jest dostosowanie bazy do standardów i wymogów kształcenia zawodowego. Istnieje wyraźna potrzeba wyrównania szans uczniów szkół z terenu powiatu żagańskiego w rozwoju kariery zawodowej poprzez dostosowanie kierunków kształcenia do realiów gospodarki. Zdobywanie uprawnień, odpowiednich certyfikatów oraz kompetencji zawodowych wpłynie także pośrednio na ograniczenie migracji zarobkowych oraz zmniejszenie poziomu bezrobocia w powiecie. Ponadto istotny jest rozwój edukacji pozaformalnej, której celem jest rozwijanie kompetencji społecznych, integracja oraz przekazywanie tradycji i zwyczajów. Efektywny rozwój edukacji wymaga wzmocnienia współpracy z rodzicami, opiekunami i otoczeniem placówek edukacyjnych. Należy jak najszerszej włączyć społeczność lokalną w procesy edukacji oraz wychowania, a także rozwijać funkcję placówek jako miejsca integracji mieszkańców.

W kolejnych latach należy dążyć do podniesienia kwalifikacji społeczności lokalnej oraz współpracy, celem uzyskania uprawnień potrzebnych na rynku pracy. Istotny będzie rozwój kształcenia ustawicznego i zawodowego na terenie powiatu żagańskiego.

Główne kierunki działania w ramach celu operacyjnego PODNIESIENIE POZIOMU EDUKACJI I KSZTAŁCENIE USTAWICZNE
--

1. Rozwój placówek edukacyjnych i oświatowych w zakresie poprawy infrastruktury oraz ich wyposażenia w pomoce dydaktyczne i nowoczesne technologie.
2. Poprawa wyposażenia pracowni, gabinetów i innych pomieszczeń edukacyjnych zgodnie ze standardami właściwego ministra ds. edukacji.
3. Rozwój infrastruktury sportowej na terenie powiatu.
4. Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych.
5. Rozwój oferty szkolnictwa dostosowanego do potrzeb rynku pracy.
6. Rozwój szkolnictwa zawodowego.
7. Rozwój kształcenia ustawicznego.
8. Rozwój opieki specjalistycznej dla uczniów z powiatu, w tym opieki medycznej, psychologa.
9. Rozwój współpracy międzyszkolnej i międzynarodowej oraz programów wymian młodzieżowych i kadry nauczycielskiej.
10. Rozwój oferty praktyk i staży dla uczniów z powiatu.
11. Rozwój kształcenia w zakresie znajomości języków obcych.
12. Rozwój edukacji pozaformalnej na terenie powiatu.

13. Rozwój kwalifikacji i umiejętności pracowników edukacyjnych i oświatowych, w tym wymiany doświadczeń.
14. Rozwój kształcenia specjalnego.

5.2.3. CEL OPERACYJNY:

ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW NATURALNYCH

W celu zrównoważonego rozwoju powiatu należy podjąć działania dotyczące ochrony zasobów naturalnych, w tym wód powierzchniowych i podziemnych, gleb oraz jakości powietrza. Ze względu na znaczącą rolę zasobów naturalnych w rozwoju turystyki i rekreacji oraz jakości życia mieszkańców, konieczne jest objęcie szczególną ochroną dziedzictwa przyrodniczego w tym parków, rezerwatów przyrody oraz innych miejsc służących do wypoczynku. Ponadto należy podjąć efektywne działania zmierzające do zminimalizowania występowania azbestu m.in. poprzez stworzenie systemu zachęt do wymiany pokryć dachowych.

Ograniczenie wykorzystania energii, pochodzącej ze źródeł konwencjonalnych przyczyni się do redukcji emisji gazów cieplarnianych i zmniejszenia stopnia degradacji środowiska naturalnego. Efektywność realizacji zielonych projektów wymaga nie tylko zaangażowania środków finansowych, ale również konieczności edukowania społeczności w zakresie wykorzystywania ekoinnowacyjnych technologii i kształtowanie postaw proekologicznych. W kolejnych latach wzmocniona zostanie promocja wykorzystania technologii niskoemisyjnych oraz produkcji i dystrybucji OZE w powiecie żagańskim. Konieczne jest także wspieranie rozwoju recyklingu śmieci oraz nowoczesnych metod gospodarowania odpadami w celu zadbania o środowisko naturalne.

Główne kierunki działania w ramach celu operacyjnego ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW NATURALNYCH

1. Zachowanie równowagi pomiędzy urbanizacją i uprzemysłowieniem, a środowiskiem naturalnym.
2. Rozwój optymalnego systemu gospodarowania odpadami, opartego na selektywnej zbiórce odpadów.
3. Rozwój alternatywnych źródeł wykorzystywania energii, w tym elektrowni wodnych.
4. Ochrona bioróżnorodności przyrodniczej na terenie powiatu.
5. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych.
6. Poprawa stanu powietrza na terenie powiatu.
7. Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej na terenie powiatu w celu poprawy jakości powietrza.

8. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.
9. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, mieszkaniowych, usługowych i przemysłowych na terenie powiatu.

5.2.4. CEL OPERACYJNY:

ROZWÓJ JAKOŚCI ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

Ocenia się, że warunkiem zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego, jest budowanie powiązań kooperacyjnych, rozwój administracji publicznej oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Z punktu widzenia działalności publicznej, celowa jest współpraca samorządu powiatowego, w szczególności z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, sektorem prywatnym i społecznym. Szansą jest także nawiązanie współpracy międzywojewódzkiej, co związane jest także z położeniem powiatu, a także rozwój istniejącej już współpracy z samorządami z innych krajów. Podejmowane będą w dalszym ciągu inicjatywy mające na celu zwiększenie potencjału samorządu do wypełniania swoich funkcji w nowoczesny i partnerski sposób.

Potrzebny jest rozwój kanałów komunikacji z mieszkańcami i przedsiębiorcami, a także ciągłe doskonalenie świadczonych usług publicznych. Cyfryzacja usług publicznych oraz wzmocnienie komunikacji jednostek samorządu z otoczeniem ma wspierać doprowadzenie do zwiększenia skuteczności i efektywności powiatu otwartego na współpracę z obywatelami.

Podejmowane będą inicjatywy mające na celu aktywizację społeczności lokalnej, celem zwiększenia jej partycypacji i roli w kreowaniu polityki rozwoju lokalnego. Istnieje konieczność rozwoju narzędzi zarządzania administracją publiczną, w tym przede wszystkim stymulowania partycypacji społecznej w życiu publicznym. Istotne jest stosowanie w administracji samorządowej nowoczesnych kanałów komunikacji z otoczeniem oraz umożliwienie społeczności współdecydowania o kształcie rozwoju powiatu i sprawach lokalnych. Wykorzystanie nowoczesnych technologii i internetu ma na celu usprawnienie procesów administracyjnych, w tym obsługi klientów.

Główne kierunki działania w ramach celu operacyjnego WSPIERANIE ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

1. Wspieranie rozwoju inicjatyw obywatelskich, w tym współpracy pomiędzy sektorem pozarządowym i publicznym.
2. Rozwój wolontariatu na terenie powiatu.
3. Usprawnianie procesów zarządzania w administracji publicznej.

4. Usprawnianie procesów stanowiących prawo miejscowe i aktów administracyjnych, w tym ich jakości.
5. Podniesienie kwalifikacji kadry administracji publicznej.
6. Nowoczesne e-usługi publiczne i upowszechnienie elektronicznej obsługi ludności.
7. Rozwój współpracy międzynarodowej oraz zrzeszania z innymi samorządami w kraju i zagranicą.

5.3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY POWIATU

Celem strategicznym jest ROZWÓJ INFRASTRUKTURY POWIATU tzn. wszelkie inwestycje i działania w zasoby powiatu żagańskiego, w tym infrastrukturę techniczną, transportową, mieszkalną. Należy mieć jednak na względzie, iż rozwój infrastruktury powinien zmierzać w kierunku znacznego zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

Poniżej przedstawione zostały proponowane wskaźniki ilościowe monitorowania celu strategicznego ROZWÓJ INFRASTRUKTURY POWIATU:

Proponowane wskaźniki monitorowania celu:	Źródło:
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na obszarze powiatu [km]	Bank Danych Lokalnych GUS
Długość czynnej sieci gazowej na obszarze powiatu [km]	Bank Danych Lokalnych GUS
Długość nowopowstałych i zmodernizowanych dróg	Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin
Liczba nowych mieszkań oddanych do użytku	Główny Urząd Statystyczny
Liczba nowych lub zmodernizowanych mieszkań komunalnych, socjalnych, chronionych	Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin
Odpady komunalne zebrane selektywnie z odpadów komunalnych ogółem (%)	Bank Danych Lokalnych GUS

Źródło: opracowanie własne

5.3.1. CEL OPERACYJNY:

POPRAWA INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ

Planuje się obranie kierunków mających na celu rozwijanie i modernizację infrastruktury drogowej wraz z oświetleniem, chodnikami, parkingami, przystankami, a także poprawę komunikacji transportowej wewnątrz oraz na zewnątrz powiatu. Ocenia się, że dla pełniejszego wykorzystania potencjału położenia geograficznego powiatu żagańskiego oraz możliwości, jakie tworzy układ powiązań drogo-

wych na jego terenie, kluczowy będzie rozwój infrastruktury drogowej zmierzający do wsparcia budowy połączeń sieci dróg na poziomie regionalnym.

Niezbędny jest rozwój transportu publicznego w tym niskoemisyjnego, który zapewni dojazd do miejsc pracy, edukacji i wypoczynku wewnątrz powiatu oraz na zewnątrz. Niska dostępność i częstotliwość transportu publicznego, niska częstotliwość połączeń jest dużym ograniczeniem w rozwoju gospodarki, edukacji, a także aktywności mieszkańców powiatu.

Główne kierunki działania w ramach celu operacyjnego

POPRAWA INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ

1. Przebudowa, budowa oraz remonty infrastruktury drogowej na terenie powiatu celem tworzenia wzajemnie uzupełniającej się sieci oraz łączenia ich z drogami gminnymi, wojewódzkimi i krajowymi.
2. Remont i budowa infrastruktury okołodrogowej, w tym oświetlenia, chodników, dróg pieszo-rowerowych, rowerowych, parkingów i przystanków.
3. Budowa dróg pieszo-rowerowych, rowerowych, w tym łączących miejscowości na terenie powiatu.
4. Rozwój publicznego transportu drogowego i kolejowego.
5. Poprawa dostępności i częstotliwości transportu publicznego między miejscowościami w powiecie i na zewnątrz z otoczeniem powiatu.
6. Budowa i polepszenie jakości dróg dojazdowych do terenów mieszkaniowych i inwestycyjnych.

5.3.2. CEL OPERACYJNY:

WSPIERANIE ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Nowoczesna i sprawna infrastruktura techniczna powiatu zapewni dobre warunki do inwestowania oraz podnoszenia standardu życia społeczności lokalnej. Z tego też względu Powiat Żagański w ramach realizacji zadań ciągłych wspierał będzie modernizację i rozbudowę sieci: kanalizacyjnej, wodociągowej, ciepłowniczej, energetycznej, gazowej oraz teleinformatycznej, gdyż ich istnienie oraz sprawność są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa. Ważne jest zapewnienie równego dostępu do infrastruktury na terenach wiejskich i miejskich. Nacisk położony jest także na infrastrukturę teleinformatyczną, gdyż w wielu miejscowościach na terenie powiatu jest niska dostępność do sieci i internetu.

Główne kierunki działania w ramach celu operacyjnego
WSPIERANIE ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

1. Wspieranie modernizacji, rozbudowy i budowy sieci ciepłowniczej, energetycznej i gazowej.
2. Modernizacja, rozbudowa i budowa sieci wodno-kanalizacyjnej.
3. Rozwój szerokopasmowego internetu oraz sieci teleinformatycznej na terenie powiatu.

5.3.3. CEL OPERACYJNY:

WSPIERANIE ROZWOJU MIESZKALNICTWA

Planuje się obranie kierunków mających na celu podniesienie standardu już istniejących zasobów komunalnych i socjalnych. Istotne są działania zmierzające do poszukiwania szans na rozwój i poprawę stanu zasobów mieszkaniowych, a także łagodzenie luki infrastrukturalnej w zakresie zagospodarowania terenów wokół budynków mieszkalnych oraz innych zjawisk hamujących rozwój powiatu. Należy podjąć działania na rzecz poprawy dostępności mieszkań dla młodych.

Ważnym aspektem jest także tworzenie infrastruktury usługowej, która sprzyja rozwojowi mieszkalnictwa. Na terenie powiatu brakuje dużych centrów handlowych. Część społeczności lokalnej wyjeżdża na zakupy poza powiat. Wskazaniem kierunkiem jest zapewnienie zróżnicowanych placówek usługowych tak, aby kapitał sprzyjał rozwojowi lokalnemu.

Główne kierunki działania w ramach celu operacyjnego
WSPIERANIE ROZWOJU MIESZKALNICTWA

1. Promowanie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe.
2. Rozwój budownictwa wielorodzinnego.
3. Podejmowanie działań mających na celu wzrost dostępności mieszkań dla ludzi młodych.
4. Wzrost dostępności mieszkań komunalnych, socjalnych i chronionych.
5. Promowanie osiedlania się na terenie powiatu.

6. WDROŻENIE I MONITOROWANIE STRATEGII

Podstawą skutecznego wdrażania założeń strategii rozwoju jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na obejmowanym przez nią terenie. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii celów, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii są zatem wyznaczone cele jej realizacji oraz przypisane im wskaźniki, a dalej zadania. Istotą prowadzenia monitoringu tychże obszarów jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrealizowane. Jest nią również modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele w przyszłości. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania, ewaluacji i aktualizacji jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efekty prowadzonych działań.

Zatem monitoring, ewaluacja i aktualizacja będzie skutecznym systemem wdrażania założeń strategicznych tylko wówczas, gdy będzie kierował się następującymi zasadami:

- zasada wiarygodności – informacja musi być wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych; niedokładne dane w systemie monitorowania oznaczają powstanie ryzyka podjęcia niewłaściwych działań korygujących;
- zasada aktualności – informacje powinny być gromadzone, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwi podjęcie na czas działań korygujących oraz stosownych korekt w momencie aktualizacji strategii;
- zasada obiektywności – monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny niezakłóconej subiektywnością wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów i dążeń;
- zasada koncentracji na punktach strategicznych – monitorowanie powinno skupiać się przede wszystkim na tych obszarach życia społeczno-gospodarczego, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia największych odchyień, mogących wywoływać zahamowania w realizacji założeń strategii lub ich zatrzymanie;
- zasada realizmu – monitorowanie musi być zgodne z realiami realizowanych zadań; dana jednostka wdrażając strategię powinna dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów;
- zasada koordynacji informacji – monitorowanie musi być prowadzone w taki sposób, aby było skoordynowane z tokiem prowadzonych prac i jednocześnie nie wpływało na ich zahamowanie oraz nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań; informacje płynące z pro-

wadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich zainteresowanych tak, aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji mających znaczenie strategiczne;

- zasada elastyczności – proces monitorowania musi być bardzo elastyczny i zapewniający szybkie reagowanie na zachodzące zmiany; także w przypadku zmian oraz korekt należy modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w przyszłości.

Proces weryfikacji stopnia osiągnięcia założeń, uwzględnionych w niniejszej strategii, będzie odbywał się na podstawie wewnętrznej procedury monitoringu, ewaluacji i aktualizacji dokumentów strategicznych, opracowanej przez Starostwo Powiatowe w Żaganiu.

7. GŁÓWNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Niniejsza strategia określa podstawowe cele i kierunki działania powiatu żagańskiego w okresie 2015–2023. Kluczowym zadaniem samorządu jest pozyskiwanie środków finansowych na realizację zaplanowanych działań. Budżet samorządu powiatowego, z uwagi na stale rosnącą liczbę zadań własnych, nie jest wystarczający, by sfinansować wiele kluczowych inwestycji i zrealizować zamierzone cele. Tym samym niezbędne jest skorzystanie z zewnętrznych źródeł finansowania.

Do podstawowych źródeł finansowania kierunków działań przewidzianych w ramach *Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023* należą własne środki budżetowe na realizację zadań powiatu żagańskiego i gmin wchodzących w jego skład oraz krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe.

Krajowe środki finansowe

Strategia będzie finansowana również ze środków krajowych – dotyczy to takich programów i funduszy jak:

- ◆ **Narodowy program przebudowy dróg lokalnych „Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój”** – w ramach, którego istnieje możliwość uzyskania dotacji na modernizację dróg powiatowych i gminnych.
- ◆ **Roczne programy finansowania kultury** – realizowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, z których będą dofinansowywane imprezy i wydarzenia kulturalne.
- ◆ **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**, w ramach, którego będzie możliwość finansowania w formie instrumentów zwrotnych przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej.
- ◆ **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**, umożliwiający finansowanie różnorodnych przedsięwzięć w zakresie ekologii, ochrony przyrody oraz zarządzania gospodarką wodną i odpadową.
- ◆ **Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych**, umożliwiający finansowanie m.in. projektów z zakresu integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Środki finansowe transferowane w ramach Mechanizmów Finansowych Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego, w tym **Szwajcarskie i Norweskie Instrumenty Finansowe**, umożliwiający finansowanie różnorodnych inicjatyw związanych ze sportem, kulturą, edukacją, zdrowiem oraz rozwojem społeczeństwa obywatelskiego.

Środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej na lata 2014–2020

Zalicza się do nich m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny czy Fundusz Spójności, w ramach, których funkcjonują programy takie jak:

- ◆ **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój (PO WER)** – pozyskane fundusze przeznacza się na zatrudnienie i zwiększenie mobilności pracowników, zapobieganie włączeniu społecznemu osób wykluczonych oraz walkę z ubóstwem, a także na inwestowanie w edukację i wzmacnianie sprawności państwa.
- **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020** – zakłada dalszy rozwój infrastruktury transportowej i bezpieczeństwa energetycznego oraz realizację programu ochrony środowiska naturalnego poprzez działania w obszarach gospodarki niskoemisyjnej, a także przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu.
- **Program Operacyjny Polska Cyfrowa** – zabezpieczone środki pozwolą na stworzenie warunków do powszechnego wykorzystania technologii poprzez dostęp do szybkiego internetu, rozwój e-administracji oraz e-integracja osób wykluczonych cyfrowo.
- **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020** – celem realizacji programu jest wzmocnienie konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i wypracowanie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Dodatkowo jednostki gminnego samorządu terytorialnego mogą także aplikować i pozyskiwać środki w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.
- **Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej** (programy ponadregionalne) – ich przeznaczeniem jest kształtowanie i zrównoważony rozwój przygranicznych i ponadgranicznych obszarów funkcjonalnych powiązanych gospodarczo, społecznie (w tym kulturowo i historycznie) i komunikacyjnie oraz wzmacnianie ich spójności terytorialnej.

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania dla zadań powiatu żagańskiego, jak i jego gmin, są środki finansowe dostępne w ramach **Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Lubuskiego na lata 2014–2020**.

W tabeli ukazano matrycę zewnętrznych źródeł finansowania (RPO Lubuskie 2020) w odniesieniu do wypracowanych i przyjętych w przedmiotowym dokumencie kierunków działań w ramach celów operacyjnych.

Tabela 6. Matryca źródeł finansowania

L.p.	CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁANIA	REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY – LUBUSKIE 2020
1.	ZWIĘKSZENIE KONKURENCYJNOŚCI POWIATU ŻAGAŃSKIEGO	WSPIERANIE AKTYWNOŚCI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI MIESZKAŃCÓW POWIATU	1. Wspieranie zatrudnienia osób pozostających bez pracy.	Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy
			2. Wspieranie rozwoju mikro, małej i średniej przedsiębiorczości	Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna
			3. Rozwój działań wpisujących się w program walki z wykluczeniem społecznym	Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje Priorytet inwestycyjny 3.3. Cel szczegółowy: Rozwój innowacyjnego sektora MŚP
			4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców powiatu.	Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy
			5. Rozwój działań wspierających efektywność działań na rzecz klientów Powiatowego Urzędu Pracy, w tym nowoczesnych narzędzi komunikacji i transferu wiedzy.	Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna
				Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje Priorytet inwestycyjny 3.3. Cel szczegółowy: Rozwój innowacyjnego sektora MŚP
				Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy

			6. Zwiększenie współpracy pomiędzy przedstawicielami samorządu, a podmiotami gospodarczymi i społecznymi.	Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje Priorytet inwestycyjny 3.3. Cel szczegółowy: Rozwój innowacyjnego sektora MŚP
			7. Rozwój efektywnych działań instytucji otoczenia biznesu na terenie powiatu.	Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje Priorytet inwestycyjny 3.1. Cel szczegółowy: Wzrost konkurencyjności sektora MŚP w regionie. Priorytet inwestycyjny 3.4 Profesjonalizacja i standaryzacja usług świadczonych na rzecz MŚP
			8. Integracja lokalnych przedsiębiorców w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk.	Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje Priorytet inwestycyjny 3.3. Cel szczegółowy: Rozwój innowacyjnego sektora MŚP
			9. Wsparcie w procesie tworzenia klastrów jako form integracji na rzecz rozwoju gospodarki.	Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje Priorytet inwestycyjny 3.3. Cel szczegółowy: Rozwój innowacyjnego sektora MŚP
			10. Kształtowanie dobrego klimatu do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.	Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje

				Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy
				Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy
				Oś Priorytetowa 5. Transport
			11. Rozwój edukacji w zakresie przedsiębiorczości od początku kształcenia.	Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy
			12. Wspieranie rozwoju oferty szkoleniowej skierowanej do mieszkańców powiatu.	Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy
				Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja Priorytet inwestycyjny 10.3.: Cel szczegółowy: Upowszechnienie kształcenia ustawicznego osób dorosłych
			13. Wspieranie mobilności zawodowej społeczności lokalnej.	Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy
				Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja Priorytet inwestycyjny 10.3.: Cel szczegółowy: Upowszechnienie kształcenia ustawicznego osób dorosłych.

			14. Wspieranie ponadregionalnej i międzynarodowej współpracy gospodarczej.	Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje Priorytet inwestycyjny 3.2.: Cel szczegółowy: Wzrost konkurencyjności regionu na rynkach krajowym i zagranicznych.
			15. Wspieranie w zakresie tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej.	Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje Priorytet inwestycyjny 3.3. Cel szczegółowy: Rozwój innowacyjnego sektora MŚP
			16. Wspieranie aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych na otwartym oraz chronionym rynku pracy.	Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna Priorytet inwestycyjny 9.8.: Cel szczegółowy: Wzmocnienie sektora ekonomii społecznej w regionie.
			17. Współpraca w zakresie pozyskania nowych inwestorów oraz tworzenia nowych miejsc pracy.	Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy
				Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje
				Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy

	WSPIERANIE ROZWOJU ROLNICTWA I PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO	1. Poprawa warunków życia i pracy ludzi żyjących na wsiach na terenie powiatu.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020
		2. Rozwój i doskonalenie infrastruktury na obszarach wiejskich	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020
		3. Wzmocnienie gospodarstw rolnych na terenie powiatu.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020
		4. Wspieranie zrzeszania gospodarstw rolnych, producentów zwłaszcza grup producenckich.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020
		5. Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego	Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje Priorytet inwestycyjny 3.2.: Cel szczegółowy: Wzrost konkurencyjności regionu na rynkach krajowym i zagranicznych.
		6. Wspieranie oraz popularyzacja różnorodnych form działalności pozarolniczej.	Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020
	ROZWÓJ TURYSTYKI I REKREACJI	1. Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej na terenie powiatu, w tym bazy noclegowej oraz gastronomicznej. Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej na terenie powiatu, w tym bazy noclegowej,	Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura Priorytet inwestycyjny 6.4.: Cel szczegółowy: Ochrona i wykorzystanie kapitału przyrodniczego regio-

		NA TERENIE POWIATU	gastronomicznej, pól biwakowych i carawaningowych.	nu.
			2. Rozwój oferty rekreacyjnej na terenie powiatu.	Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura
			3. Tworzenie i rozwój wiosek tematycznych na terenie powiatu.	Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna
			4. Promowanie kultury regionalnej.	Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura Priorytet inwestycyjny 6.3.: Cel szczegółowy: Ochrona i zachowanie zasobów kultury oraz dziedzictwa naturalnego regionu. Priorytet inwestycyjny 6.4.: Cel szczegółowy: Ochrona i wykorzystanie kapitału przyrodniczego regionu.
			5. Rozwój produktów regionalnych i upowszechnianie tradycji.	Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje Priorytet inwestycyjny 3.2.:

				Cel szczegółowy: Wzrost konkurencyjności regionu na rynkach krajowym i zagranicznych.
			6. Zagospodarowanie terenów zielonych w zakresie rozwoju funkcji turystycznych.	Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura Priorytet inwestycyjny 6.4.: Cel szczegółowy: Ochrona i wykorzystanie kapitału przyrodniczego regionu.
			7. Ochrona zabytków występujących na terenie powiatu	Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura Priorytet inwestycyjny 6.3.: Cel szczegółowy: Ochrona i zachowanie zasobów kultury oraz dziedzictwa naturalnego regionu.
			8. Rozbudowa, adaptacja i modernizacja obiektów o znaczeniu dla kultury, edukacji i rekreacji.	Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura Priorytet inwestycyjny 6.3.: Cel szczegółowy: Ochrona i zachowanie zasobów kultury oraz dziedzictwa naturalnego regionu.
			9. Rozwój tras turystycznych – w tym dróg rowerowych i pieszo- rowerowych.	Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura

				<p>Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna Priorytet inwestycyjny 4.5.: Cel szczegółowy: Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.</p>
			10. Poprawa oznakowania miejsc atrakcyjnych turystycznie oraz tras dojazdowych.	<p>Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura</p>
			11. Rozwój współpracy pomiędzy podmiotami samorządowymi, gospodarczymi i społecznymi na rzecz turystyki, sportu, rekreacji i kultury.	<p>Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura</p>
			12. Rozwój oferty instytucji kulturalnych na terenie powiatu.	<p>Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura</p>
			13. Wspieranie tworzenia i rozwoju miejsc integracji i spotkań dla mieszkańców powiatu, w tym świetlic wiejskich.	<p>Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura</p>
2.	<p>POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW</p>	<p>ROZWÓJ BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO, ZDROWOTNEGO</p>	1. Rozwój infrastruktury, wyposażenia oraz standardu obsługi w placówkach zdrowia i pomocy społecznej.	<p>Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna</p>
				<p>Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy Priorytet inwestycyjny 2.3.: Cel szczegółowy: Upowszechnienie i wzrost zastosowania technik informacyjnych i komunikacyjnych we wszystkich dziedzinach życia</p>

		I PUBLICZNEGO	2. Dostosowanie infrastruktury budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych	Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna Priorytet inwestycyjny 9.1.: Cel szczegółowy: Poprawa jakości infrastruktury zdrowotnej i społecznej uwzględniająca obszary deficytowe.
			3. Wspieranie rozwoju profilaktyki, wczesnego wykrywania chorób i rehabilitacji	Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna Priorytet inwestycyjny 9.1.: Cel szczegółowy: Poprawa jakości infrastruktury zdrowotnej i społecznej uwzględniająca obszary deficytowe.
			4. Rozwój infrastruktury i opieki nad starszymi oraz z zaburzeniami psychicznymi	Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna Priorytet inwestycyjny 9.1.: Cel szczegółowy: Poprawa jakości infrastruktury zdrowotnej i społecznej uwzględniająca obszary deficytowe.
			5. Wspieranie dostępu do usług lekarzy specjalistów w szczególności pediatry, kardiologa, geriatry, neurologa, alergologa, onkologa, psychiatry dziecięcego.	Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna Priorytet inwestycyjny 9.1.: Cel szczegółowy: Poprawa jakości infrastruktury zdrowotnej i społecznej uwzględniająca obszary deficytowe.
			6. Wspieranie rozwoju opieki paliatywnej i geriatry	Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna Priorytet inwestycyjny 9.1.:

				Cel szczegółowy: Poprawa jakości infrastruktury zdrowotnej i społecznej uwzględniająca obszary deficytowe.
			7. Promowanie zdrowego stylu życia oraz profilaktyka zdrowia.	Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna
			8. Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego.	Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna
			9. Organizowanie i wspieranie funkcjonowania różnorodnych form pomocy społecznej.	Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna
			10. Wspieranie działań mających na celu wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem.	Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna Priorytet inwestycyjny 9.7.: Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych.
			11. Rozwój systemu edukacji umożliwiający w pełni kształcenie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami.	Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja Priorytet inwestycyjny 10.1.: Cel szczegółowy: Zmniejszenie nierówności w dostępie do wysokiej jakości kształcenia na poziomie ogólnym.

			12. Wsparcie, integracja i aktywizacja osób starszych, niepełnosprawnych i zależnych oraz umożliwienie im pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.	Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna
			13. Rozwój wyposażenia i zakup sprzętu służb bezpieczeństwa publicznego	Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna
			14. Wspieranie rozwiązań w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców w miejscach publicznych w tym w zakresie rozwoju monitoringu, edukacji w zakresie bezpieczeństwa.	Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura Priorytet inwestycyjny 5.2.: Cel szczegółowy: Poprawa stanu bezpieczeństwa w regionie, w tym zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego.
			15. Tworzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego, w tym m.in. poprzez poprawę systemu monitoringu i alarmowania, poprawę zaopatrzenia wodnego do celów przeciwpożarowych	Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy Priorytet inwestycyjny 2.3.: Cel szczegółowy: Upowszechnienie i wzrost zastosowania technik informacyjnych i komunikacyjnych we wszystkich dziedzinach życia

			<p>16. Tworzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, w tym m.in. budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych, regulacja rzek i zbiorników wodnych, budowa i modernizacja melioracji wodnych szczegółowych.</p>	<p>Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy Priorytet inwestycyjny 2.3.: Cel szczegółowy: Upowszechnienie i wzrost zastosowania technik informacyjnych i komunikacyjnych we wszystkich dziedzinach życia</p> <hr/> <p>Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura Priorytet inwestycyjny 5.2.: Cel szczegółowy: Poprawa stanu bezpieczeństwa w regionie, w tym zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego.</p>
			<p>17. Poprawa systemu bezpieczeństwa w zakresie ruchu drogowego.</p>	<p>Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy Priorytet inwestycyjny 2.3.: Cel szczegółowy: Upowszechnienie i wzrost zastosowania technik informacyjnych i komunikacyjnych we wszystkich dziedzinach życia</p>

				<p>Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura Priorytet inwestycyjny 6.5.: Cel szczegółowy: Poprawa stanu powietrza, środowiska akustycznego oraz wykorzystanie terenów zdegradowanych.</p>
			18. Poprawa stanu sanitarnego i bezpieczeństwa epidemiologicznego powiatu żagańskiego.	<p>Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura</p>
		<p>PODNIESIENIE POZIOMU EDUKACJI</p>	1. Rozwój placówek edukacyjnych i oświatowych w zakresie poprawy infrastruktury oraz ich wyposażenia w pomoce dydaktyczne i nowoczesne technologie.	<p>Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja Priorytet inwestycyjny 10.3. bis: Cel szczegółowy: Podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe.</p>

		<p>I KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO</p>	<p>2. Poprawa wyposażenia pracowni, gabinetów i innych pomieszczeń edukacyjnych zgodnie ze standardami właściwego ministra ds. edukacji.</p>	<p>Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy Priorytet inwestycyjny 2.3.: Cel szczegółowy: Upowszechnienie i wzrost zastosowania technik informacyjnych i komunikacyjnych we wszystkich dziedzinach życia</p> <hr/> <p>Oś Priorytetowa 9 Infrastruktura społeczna Priorytet inwestycyjny 10.4.: Cel szczegółowy: Poprawa jakości infrastruktury edukacyjnej wszystkich szczebli kształcenia.</p> <hr/> <p>Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja Priorytet inwestycyjny 10.3. bis: Cel szczegółowy: Podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe.</p> <p>Oś Priorytetowa 9 Infrastruktura społeczna Priorytet inwestycyjny 10.4.: Cel szczegółowy: Poprawa jakości infrastruktury edukacyjnej wszystkich szczebli kształcenia.</p>
--	--	---------------------------------------	--	--

			3. Rozwój infrastruktury sportowej na terenie powiatu.	Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura
			4. Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych.	Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja
			5. Rozwój oferty szkolnictwa dostosowanego do potrzeb rynku pracy.	Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja
			6. Rozwój szkolnictwa zawodowego	Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja Priorytet inwestycyjny 10.3. bis: Cel szczegółowy: Podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe.
				Oś Priorytetowa 9 Infrastruktura społeczna Priorytet inwestycyjny 10.4.: Cel szczegółowy: Poprawa jakości infrastruktury edukacyjnej wszystkich szczebli kształcenia.
			7. Rozwój kształcenia ustawicznego	Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja Priorytet inwestycyjny 10.3.: Cel szczegółowy: Upowszechnienie

				kształcenia ustawicznego osób dorosłych.
			8. Rozwój opieki specjalistycznej dla uczniów z powiatu w tym opieki medycznej, psychologa.	-
			9. Rozwój współpracy międzyszkolnej i międzynarodowej oraz programów wymian młodzieżowych i kadry nauczycielskiej.	-
			10. Rozwój oferty praktyk i staży dla uczniów z powiatu.	Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja
			11. Rozwój kształcenia w zakresie znajomości języków obcych.	Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja
			12. Rozwój edukacji pozaformalnej na terenie powiatu	Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy Priorytet inwestycyjny 2.3.: Cel szczegółowy: Upowszechnienie i wzrost zastosowania technik informacyjnych i komunikacyjnych we wszystkich dziedzinach życia
			13. Rozwój kwalifikacji i umiejętności pracowników edukacyjnych i oświatowych w tym wymiany doświadczeń.	Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja
			14. Rozwój kształcenia specjalnego.	Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja

ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW NATURALNYCH	1. Zachowanie równowagi pomiędzy urbanizacją i uprzemysłowieniem, a środowiskiem naturalnym.	Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna Priorytet inwestycyjny 9.2.: Cel szczegółowy: Poprawa funkcjonowania oraz wzrost atrakcyjności obszarów zmarginalizowanych i zagrożonych marginalizacją.
	2. Rozwój optymalnego systemu gospodarowania odpadami, opartego na selektywnej zbiórce odpadów.	Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura Priorytet inwestycyjny 6.1.: Cel szczegółowy: Poprawa stanu środowiska w regionie.
	3. Rozwój alternatywnych źródeł wykorzystywania energii, w tym elektrowni wodnych.	Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna
	4. Ochrona bioróżnorodności przyrodniczej na terenie powiatu.	Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura Priorytet inwestycyjny 6.4.: Cel szczegółowy: Ochrona i wykorzystanie kapitału przyrodniczego regionu.
	5. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna
	6. Poprawa stanu powietrza na terenie powiatu	Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna

				<p>Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura Priorytet inwestycyjny 6.5.: Cel szczegółowy: Poprawa stanu powietrza, środowiska akustycznego oraz wykorzystanie terenów zdegradowanych</p>
			7. Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej na terenie powiatu w celu poprawy jakości powietrza.	<p>Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna</p>
			8. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.	<p>Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna</p>
			9. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, mieszkaniowych, usługowych i przemysłowych na terenie powiatu.	<p>Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna</p>
		<p>ROZWÓJ ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ</p>	1. Wspieranie rozwoju inicjatyw obywatelskich, w tym współpracy pomiędzy sektorem pozarządowym i publicznym.	<p>Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy Priorytet inwestycyjny 2.3.: Cel szczegółowy: Upowszechnienie i wzrost zastosowania technik informacyjnych i komunikacyjnych we wszystkich dziedzinach życia</p>

	I SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO	2. Rozwój wolontariatu na terenie powiatu.	Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy
		3. Usprawnianie procesów zarządzania w administracji publicznej.	Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy Priorytet inwestycyjny 2.3.: Cel szczegółowy: Upowszechnienie i wzrost zastosowania technik informacyjnych i komunikacyjnych we wszystkich dziedzinach życia
		4. Usprawnianie procesów stanowienia prawa miejscowego i aktów administracyjnych, w tym ich jakości.	Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy
		5. Podniesienie kwalifikacji kadry administracji publicznej.	Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje
		6. Nowoczesne e-usługi publiczne i upowszechnienie elektronicznej obsługi ludności.	Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy Priorytet inwestycyjny 2.3.: Cel szczegółowy: Upowszechnienie i wzrost zastosowania technik informacyjnych i komunikacyjnych we wszystkich dziedzinach życia
		7. Rozwój współpracy międzynarodowej oraz zrzeszania z innymi samorządami w kraju i zagranicą	Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje

3.	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY POWIATU ŻAGAŃSKIEGO	POPRAWA INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ	1. Przebudowa, budowa oraz remonty infrastruktury drogowej na terenie powiatu celem tworzenia wzajemnie uzupełniającej się sieci oraz łączenia ich z drogami gminnymi, wojewódzkimi i krajowymi.	Oś Priorytetowa 5. Transport Priorytet inwestycyjny 7.2.: Cel szczegółowy: Poprawa przepustowości i sprawności infrastruktury transportowej w województwie.
			2. Remont i budowa infrastruktury okołodrogowej w tym oświetlenia, chodników, dróg pieszo-rowerowych, rowerowych, parkingów i przystanków	Oś Priorytetowa 5. Transport
			3. Budowa dróg pieszo- rowerowych, rowerowych w tym łączących miejscowości na terenie powiatu.	Oś Priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna Priorytet inwestycyjny 4.5.: Cel szczegółowy: Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.
			4. Rozwój publicznego transportu drogowego i kolejowego.	Oś Priorytetowa 5. Transport Priorytet inwestycyjny 7.4.: Cel szczegółowy: Wzmocnienie systemu kolejowych regionalnych przewozów pasażerskich i towarowych.
			5. Poprawa dostępności i częstotliwości transportu publicznego między miejscowościami w powiecie i na zewnątrz z otoczeniem powiatu.	Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna
			6. Budowa i polepszenie jakości dróg dojazdowych do terenów mieszkaniowych i inwestycyjnych.	Oś Priorytetowa 5. Transport

	WSPIERANIE ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	1. Wspieranie modernizacji, rozbudowy i budowy sieci ciepłowniczej, energetycznej i gazowej.	-
		2. Modernizacja, rozbudowa i budowa sieci wodno-kanalizacyjnej.	Oś Priorytetowa 4 Środowisko i kultura Priorytet inwestycyjny 6.2.: Cel szczegółowy: Poprawa stanu gospodarki wodno-ściekowej.
		3. Rozwój szerokopasmowego internetu oraz sieci teleinformatycznej na terenie powiatu.	Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy Priorytet inwestycyjny 2.3.: Cel szczegółowy: Upowszechnienie i wzrost zastosowania technik informacyjnych i komunikacyjnych we wszystkich dziedzinach życia.
	WSPIERANIE ROZWOJU MIESZKALNICTWA	1. Promowanie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe.	-
		2. Rozwój budownictwa wielorodzinnego	-
		3. Podejmowanie działań mających na celu wzrost dostępności mieszkań dla ludzi młodych.	-
		4. Wzrost dostępności mieszkań komunalnych, społecznych i chronionych.	Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna Priorytet inwestycyjny 9.7.: Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowot-

				nych.
			Promowanie osiedlania się na terenie powiatu.	-

Źródło: opracowanie własne

8. SPÓJNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Potrzeba stworzenia *Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023* oparta była o wiele istotnych przesłanek. Wśród nich na pierwszy plan wysuwa się wymóg dostosowania zapisów dokumentu do nowej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz do nowej perspektywy budżetowej. *Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023* uwzględnia zapisy zawarte w dokumentach strategicznych wyższego szczebla, a także przywiązuje ogromną uwagę do spójności z istniejącymi strategiami rozwoju takimi jak: ***Strategia Europa 2020, Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo; Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie; Strategia rozwoju województwa lubuskiego 2020.***

Najważniejsze wytyczne dotyczące polityki rozwoju pochodzą z nadrzędnych dokumentów europejskich, określających zasady Europejskiej Polityki Spójności. Ważny jest nowy sposób finansowania ze środków europejskich. Celem funduszy unijnych nie jest wyrównywanie szans, ale wzmacnianie konkurencyjności mocnych stron oraz lepsze wykorzystanie istniejących potencjałów rozwojowych. Podstawą Europejskiej Polityki Spójności jest ***Strategia Europa 2020***, która została oparta na trzech priorytetach:

1. rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach,
2. promocji gospodarki zrównoważonej, konkurencyjnej, racjonalnie wykorzystującej zasoby,
3. wspieraniu gospodarki o wysokim zatrudnieniu, sprzyjającej spójności społecznej i terytorialnej.

Głównym dokumentem szczebla krajowego, wskazującym strategiczne zadania Polski w horyzoncie czasowym spójnym z dokumentami europejskimi, jest średniookresowa ***Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.*** Dokument tworzy nowy model strategicznego zarządzania rozwojem państwa. Uwzględnia wytyczne głównych kierunków rozwoju Polski z długookresowej strategii rozwoju kraju ***Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.*** Podstawowe priorytety *Strategii Rozwoju Kraju 2020* to:

1. sprawne i efektywne państwo,
2. konkurencyjna gospodarka,
3. spójność społeczna i terytorialna.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 stanowi odniesienie dla programów operacyjnych, tworzonych na potrzeby programowania funduszy Unii Europejskiej na lata 2014–2020.

Dokumenty, które uszczegóławiają priorytety określone w *Strategii Rozwoju Kraju 2020*, to dziewięć **strategii zintegrowanych**. Przy projektowaniu lokalnej polityki rozwoju kluczowy jest dokument **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie**. Prezentuje on wytyczne do planowania strategicznego. Najważniejsze z nich to:

1. wykorzystanie wewnętrznych potencjałów regionu;
2. tworzenie wieloletnich i zdecentralizowanych polityk rozwoju — w przeciwieństwie do dotychczasowego przyznawania dotacji na inwestycje punktowe, jednorazowe, krótko-terminowe;
3. finansowanie inwestycji wyselekcjonowanych, jako tych działań, które w największym stopniu przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego regionu;
4. wieloszczeblowe zarządzanie polityką regionalną — zaangażowanie wielu partnerów przez władze regionalne;
5. wykorzystywanie specjalizacji regionalnych i subregionalnych oraz reagowanie na specyficzne bariery rozwojowe.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020 podkreśla tworzenie partnerstwa między sektorem publicznym i społeczeństwem w zakresie tworzenia wielopoziomowego systemu zarządzania polityką rozwoju.

Strategia rozwoju województwa lubuskiego 2020

Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023 koresponduje z logiką interwencji *Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020*. Struktura dokumentu obejmuje 4 cele strategiczne:

1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna,
2. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna
3. Społeczna i terytorialna spójność regionu
4. Region efektywnie zarządzany

Tabela 7. Spójność Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023 oraz Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU POWIATU ŻAGAŃSKIEGO NA LATA 2015-2023		STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO 2020
CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	
ZWIĘKSZENIE KONKURENCYJNOŚCI POWIATU ŻAGAŃSKIEGO	WSPIERANIE AKTYWNOŚCI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI MIESZKAŃCÓW POWIATU	1.2. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności gospodarczej
		1.3. Podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy
		1.5. Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich
	WSPIERANIE ROZWOJU ROLNICTWA I PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO	1.8. Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
		3.5. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich
	ROZWÓJ TURYSTYKI I REKREACJI NA TERENIE POWIATU	1.7. Rozwój potencjału turystycznego województwa
3.3. Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej		
4.1. Tworzenie atrakcyjnego wizerunku województwa, promocja marki Lubuskie		
POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	ROZWÓJ BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO, ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO	3.2. Zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna

		3.4. Promocja włączenia zawodowego i społecznego
		3.6. Wsparcie budowy i modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom
	PODNIESIENIE POZIOMU EDUKACJI I KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO	3.1. Wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych
	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW NATURALNYCH	3.5. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich
	ROZWÓJ ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO	4.2. Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej
		4.4. Wzmocnienie integralności systemów zarządzania strategicznego i planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym
4.5. Podwyższenie sprawności działania administracji samorządowej i instytucji regionalnych		
ROZWÓJ INFRASTRUKTURY POWIATU ŻAGAŃSKIEGO	POPRAWA INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ	2.1. Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej
		2.2. Usprawnienie systemu transportu publicznego
		2.3. Rozwój społeczeństwa informacyjnego
	WSPIERANIE ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	1.6. Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrona środowiska

	WSPIERANIE ROZWOJU MIESZKALNICTWA	1.5. Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich
		2.2. Usprawnienie systemu transportu publicznego
		3.5. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Źródło: opracowanie własne

W zakresie planowania strategicznego dla powiatu żagańskiego szczególne znaczenia ma cel: Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, który przedstawia konieczność wzmocnienia pozycji małych i średnich obszarów miejskich jako lokalnych centrów gospodarczych, a także ośrodków usług publicznych. Szczególnie podkreślony został aspekt spójności terytorialnej, potrzeba integracji przestrzennej na poziomie lokalnym, a także zapewnienie powiązań komunikacyjnych w obrębie obszarów wiejskich. Jako kluczowy kierunek rozwoju została określona poprawa dostępności do usług publicznych w zakresie edukacji, kultury, rekreacji, sportu, a także opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.

Główne zasady przedstawione w planie strategicznym to przede wszystkim nacisk na tworzenie konkurencyjnej oferty, budowanie trwałych przewag konkurencyjnych. Wskazano, że nie należy ograniczać się wyłącznie do wzmocniania infrastruktury drogowej, technicznej, społecznej, ale przede wszystkim dążyć do wykorzystania potencjału wewnętrznego powiatu, a także budowania partnerstwa mającego na celu trwały wzrost gospodarczy. W zakresie rozwoju lokalnej gospodarki główny nacisk powinien zostać określony na utrzymanie rozwoju terenów inwestycyjnych, zdobywanie nowych inwestorów, wspieranie lokalnych przedsiębiorstw, realizowanie działań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu. Priorytetem dla rozwoju rolnictwa jest promowanie gospodarstw ekologicznych, a także wspieranie działalności pozarolniczej, szczególnie na terenach atrakcyjnych turystycznie.

Planowanie strategiczne rozwoju powiatu żagańskiego jest spójne przede wszystkim w zakresie kierunków rozwoju gospodarki (rozwoju przedsiębiorczości, pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych), a także rozwoju oferty usług spędzania czasu wolnego (w tym poprzez rozwój tras turystycznych i zagospodarowanie terenów zielonych). Szczególnie istotne jest efektywne wykorzystanie potencjałów powiatu żagańskiego, na bazie których może ona budować swoją trwałą przewagę konkurencyjną oraz ograniczać bariery rozwojowe.

Program Rozwoju Lubuskiej Turystyki do 2020 roku

Niniejszy program analizuje potencjał rozwoju turystyki województwa lubuskiego do 2020 roku. Do celów rozwoju turystyki zaliczono:

- I. Stworzenie konkurencyjnego wizerunku turystycznego regionu
- II. Stworzenie kompleksowego systemu informacji i promocji turystycznej oraz oznakowania turystycznego w regionie
- III. Rozwój produktów turystycznych
- IV. Rozwój infrastruktury turystycznej
- V. Wzmocnienie platform kooperacji i doskonalenie kadr dla turystyki w regionie

VI. Rozwój wiodących form turystyki

VII. Rozwój sportu powszechnego i rekreacji zdrowej

VIII. Rozwój turystyki transgranicznej i wykorzystanie szans przygranicznego położenia

Zdefiniowane cele w ramach *Programu Rozwoju Lubuskiej Turystyki do 2020 roku* są spójne z założeniami *Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023*, która wskazuje na m.in. następujące zadania realizowane w ramach celu operacyjnego Rozwój turystyki i rekreacji na terenie powiatu:

- wykorzystanie zasobów naturalnych powiatu żagańskiego związanego m.in. z występowaniem doliny Bobru, lasów, rezerwatów przyrody czy zabytkowych parków;
- wykorzystanie potencjału rzek i cieków wodnych do rozwoju turystyki wodnej;
- drogowe oznakowanie atrakcji turystycznych powiatu;
- rozwój szlaków turystycznych, w tym pieszych i rowerowych;
- rozwój infrastruktury sprzyjającej rekreacji i aktywnym formom spędzania czasu wolnego;
- rozwój informacji turystycznej;
- opracowanie spójnej informacji i promocji oznakowań obiektów turystycznych i rekreacyjnych;
- stworzenie atrakcyjnych materiałów informacyjno-promocyjnych – w tym wykorzystujących nowoczesne technologie komunikacyjne (mapy cyfrowe, aplikacje, gry terenowe, spójna i zróżnicowana baza noclegowa);
- rozwój transportu publicznego oraz infrastruktury komunikacyjnej w szczególności w kierunku Gorzowa Wielkopolskiego, Zielonej Góry, Wrocławia, a także Berlina;
- zwiększenie dostępu do bazy turystycznej (miejsca noclegowe oraz gastronomiczne o zróżnicowanym standardzie);
- opracowanie koncepcji na produkty turystyczne.

Strategia polityki społecznej województwa lubuskiego na lata 2014–2020

Cele główne określone w *Strategii polityki społecznej województwa lubuskiego na lata 2014–2020* są spójne z założeniami *Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023*. Zdefiniowane cele *Strategii polityki społecznej województwa lubuskiego na lata 2014–2020* to:

1. **Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży** – realizowany poprzez wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji, w tym szczególnie opiekuńczo-wychowawczej oraz zapewnianie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich pomocy socjalnej. Kolejnym zadaniem jest promowanie systemowych rozwiązań wspierających rodziny naturalne oraz inspirowanie środo-

wisk lokalnych do podejmowania wielokierunkowych działań na rzecz rozwijania rodzinnej opieki zastępczej. Podjęte zostaną również działania zapewniające udział dzieci i młodzieży w różnych formach kulturalnych, sportowych oraz edukacyjnych. Wspierane będą również przedsięwzięcia w zakresie dostępu do edukacji i rehabilitacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Niezwykle ważnym zadaniem będzie prowadzona profilaktyka zdrowotna oraz promocja zdrowego stylu życia.

2. **Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem** – realizowany poprzez likwidację różnego typu barier architektonicznych, urbanistycznych i w komunikowaniu się osób niepełnosprawnych, aktywizację społeczną i zawodową osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób uzależnionych.
3. **Doskonalenie systemu wsparcia społecznego** – obejmuje podejmowanie działań w zakresie rozwoju usług środowiskowych oraz instytucjonalnych, wynikających z prognozy demograficznej o starzeniu się społeczeństwa oraz podniesienie jakości świadczonych usług poprzez podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej.
4. **Wspieranie społeczeństwa obywatelskiego** – w tym obszarze działania koncentrować się będą m.in. na rozwijaniu współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym podmiotami ekonomii społecznej.

Lubuska Strategia Ochrony Zdrowia na lata 2014–2020

Cele zdefiniowane w *Lubuskiej Strategii Ochrony Zdrowia na lata 2014–2020* są następujące:

1. Dostosowanie opieki zdrowotnej do dynamiki długookresowych trendów demograficznych i epidemiologicznych;
2. Poprawa efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia;
3. Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa;
4. Promocja zdrowia i kształtowanie prozdrowotnych postaw mieszkańców województwa lubuskiego;
5. Zmniejszenie nierówności w zdrowiu.

Są one spójne z celami niniejszej strategii w szczególności celem operacyjnym Rozwój bezpieczeństwa socjalnego, zdrowotnego i publicznego.

Strategia rozwoju transportu województwa lubuskiego do roku 2015

Do kluczowych celów w obszarze zrównoważonego rozwoju transportu województwa lubuskiego zaliczono:

1. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz dostępności usług transportowych dla społeczeństwa i gospodarki regionu oraz integracja sieci drogowej województwa z krajową i międzynarodową siecią transportową;
2. Doskonalenie regionalnego transportu publicznego;
3. Usprawnienie zarządzania systemem transportu w województwie.

Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023 sformułowała cel operacyjny Poprawa infrastruktury komunikacyjnej, którego założenia są spójne z celami *Strategii rozwoju transportu województwa lubuskiego do roku 2015*.

Strategia Energetyki Województwa Lubuskiego

W ramach *Strategii Energetyki Województwa Lubuskiego* zdefiniowano następujące cele strategiczne:

1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez wzrost mocy wytwórczej oraz zwiększenie dostępności infrastruktury energetycznej;
2. Wzrost udziału czystej energii;
3. Efektywne gospodarowanie energią;
4. Rozwój niematerialnych zasobów infrastruktury energetyki.

Założenia te są spójne ze *Strategią zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2020* w ramach celu operacyjnego Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych.

ZAKOŃCZENIE

Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023 jest dokumentem długoplanowym, przyjętym na okres dziewięciu lat, który określa najważniejsze priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego do realizacji na obszarze jednostki w okresie 2015–2023. Dokument ten stanowi także odpowiedź na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju lokalnego w oparciu o strategię, jak również skuteczną próbę dostosowania się do standardów europejskich i krajowych, które od czasu przyjęcia dotychczasowej Strategii rozwoju powiatu żagańskiego uległy diametralnej zmianie.

Nowo zaprojektowana strategia rozwoju prezentuje zatem określoną propozycję pożądanych kierunków przekształceń powiatu żagańskiego w postaci kierunków rozwoju, pól strategicznych i operacyjnych oraz głównych kierunków działania realizowanych na rzecz tworzenia jak najlepszych warunków dla trwałego rozwoju gospodarczego oraz wydatnego wzrostu poziomu życia mieszkańców, zgodnie z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego w okresie 2015–2023. W związku z tym w ramach dokumentu opracowano katalog kierunków działania, do których zmierzać powinien powiat żagański we wskazanym okresie czasu. Nie zamyka to oczywiście drogi do wypracowania i realizowania innych kierunków działań i rozwiązań. Niemniej jednak podstawą zmian, korekt i modyfikacji powinny być wyłącznie względy merytoryczne, wynikające ze zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych (szans i zagrożeń rozwojowych, tkwiących w otoczeniu powiatu – prawnych, finansowych, społecznych, gospodarczych, międzynarodowych) oraz wewnętrznych (silnych i słabych stron) rozwoju powiatu.

Uaktualniona strategia rozwoju oprócz swojego zasadniczego celu, jakim jest wskazanie kierunków rozwoju, jest również doskonałą płaszczyzną integrującą władze i społeczność powiatu żagańskiego, a wokół jej najważniejszych problemów i szans rozwojowych, jakie niesie współczesny świat. Dokument ten nie ogranicza się jednak w swych zapisach wyłącznie do zadań realizowanych bezpośrednio przez władze samorządowe, proponując równoległe partycypację w wyznaczonych w strategii kierunkach działania, innym podmiotom funkcjonującym w granicach powiatu żagańskiego, celem rozwijania sieci powiązań publiczno-prywatnych na rzecz wdrażania wspólnej polityki rozwoju lokalnego. Tak realizowana kooperacja stanowi jeden z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej, zwłaszcza w kontekście nadchodzącego okresu programowania 2014–2020, gdzie nacisk położony jest na realizowanie wspólnej polityki rozwoju lokalnego w kontekście terytorialnym, mają-

cej na celu współpracę samorządów na rzecz maksymalnego wykorzystania wspólnych atutów i rozwiązywania problemów poszczególnych obszarów danego województwa.

Mimo że samorząd powiatowy nie jest jedynym beneficjentem niniejszej strategii, to za wdrażanie koncepcji zawartych w jej ramach odpowiedzialna jest Rada Powiatu, która w oparciu o integralny element dokumentu *Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023*, jakim jest procedura monitoringu, ewaluacji i aktualizacji, powinna dokonywać okresowych przeglądów stanu realizacji przyjętych koncepcji strategicznych oraz ich korekty lub uaktualnień całości lub części niniejszego dokumentu, celem zagwarantowania realizacji polityki rozwoju lokalnego powiatu żagańskiego w sposób ciągły i spójny.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1: Diagnoza społeczno-gospodarcza powiatu żagańskiego

Załącznik nr 2: Raport z badania ankietowego

Załącznik nr 3: Wykaz organizacji pozarządowych na terenie powiatu żagańskiego

Załącznik nr 4: Wykaz zabytków w powiecie żagańskim

ZAŁĄCZNIK NR 1:

DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA POWIATU ŻAGAŃSKIEGO

WSTĘP

Poniższe informacje stanowiły podstawę do analizy społeczno-gospodarczej, która pozwala na określenie mocnych i słabych stron powiatu żagańskiego oraz szans i zagrożeń znajdujących się w jego otoczeniu (Analiza SWOT). Przeprowadzona została nie tyle inwentaryzacja, co analiza problemowa powiatu, dzięki której można ocenić zasoby jednostki oraz potrzeby inwestycyjne na przyszłe lata. Niezbędne dane statystyczne wykorzystane do opracowania analizy społeczno-gospodarczej pochodzą z Banku Danych Lokalnych prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny oraz z informacji przekazanych przez Starostwo Powiatowe w Żaganiu i jednostki organizacyjne. Posłużono się również aktualnymi informacjami znajdującymi się na stronie internetowej i BIP powiatu, treścią obowiązujących lokalnych dokumentów planistycznych (takich jak *Program ochrony środowiska na lata 2012–2015 z perspektywą do roku 2019 dla powiatu żagańskiego*, *Plan gospodarki odpadami dla powiatu żagańskiego na lata 2009–2018*, *Strategią zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego do roku 2015* czy *Planem rozwoju lokalnego powiatu żagańskiego wraz z wieloletnim planem inwestycyjnym na lata 2008–2015 roku*) oraz innymi źródłami zawierającymi dane dotyczące powiatu żagańskiego.

1. POŁOŻENIE I OTOCZENIE

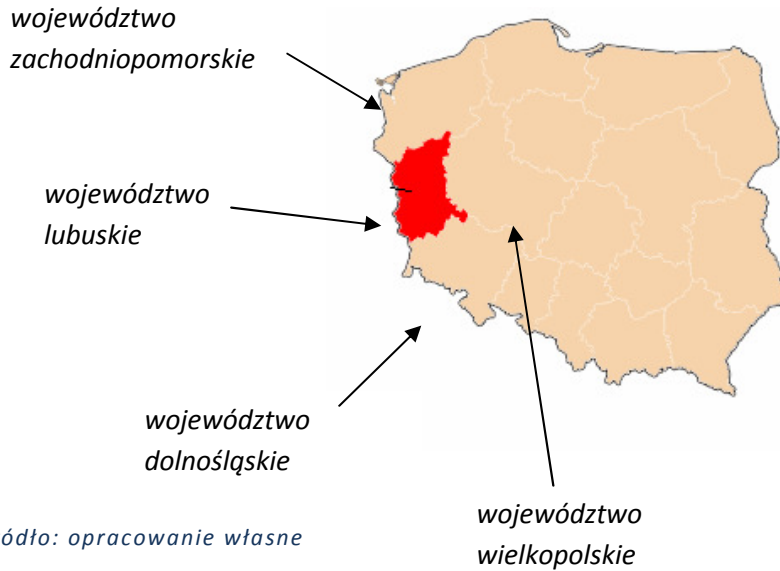
Powiat żagański jest położony w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego i graniczy na zachodzie z powiatem żarskim, na wschodzie i południu z województwem dolnośląskim (powiat zgorzelecki, powiat polkowicki, powiat bolesławiecki), na północnym wschodzie z powiatem nowosolskim oraz na północy – z powiatem zielonogórskim. Odległość do Zielonej Góry wynosi ok. 46 km, a do Gorzowa Wielkopolskiego ponad 160 km.

Przez powiat żagański przebiega m.in. autostrada A18 o międzynarodowym znaczeniu (z Niemiec na wschód) oraz droga krajowa nr 12 o przebiegu Łęknica – Żary – Żagań – Szprotawa – Dorohusk – Berdyszcze.

Powiat położony na części Nizin Środkowopolskich i Sasko-Łużyckich przez co posiada interesujące walory przyrodnicze. Krajobraz tworzą doliny: Bobru, Kwisy i Czernej Wielkiej, wysoczyzny i morenowe wzgórza zachodniej części Wzgórz Dalkowskich i południowej części Wzgórz Żarskich, stożek Bo-

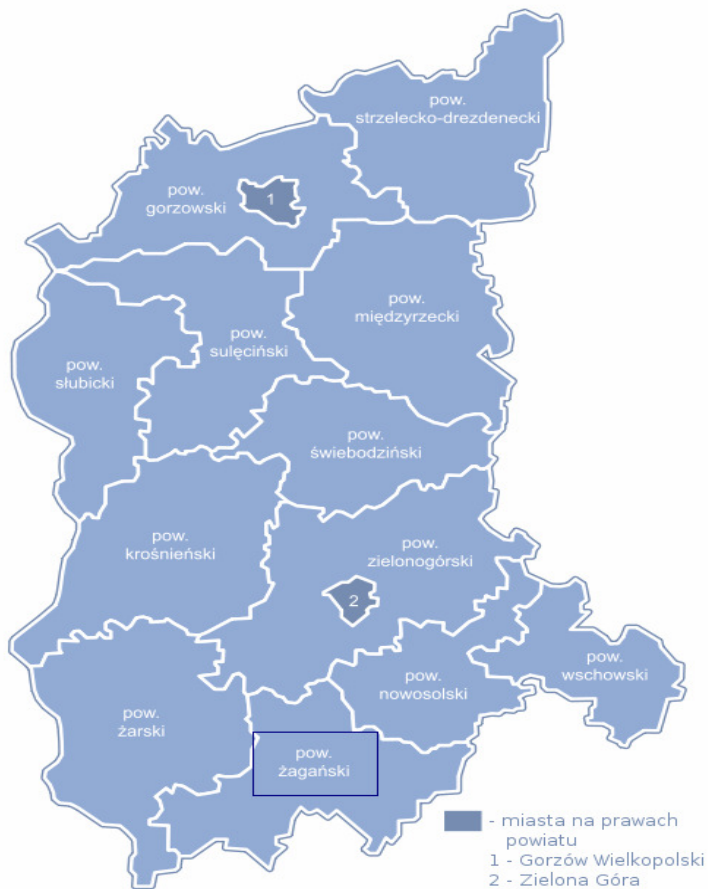
bru, Kwisy i Czernej Wielkiej (Bory Dolnośląskie), Pradolina Wrocławsko-Magdeburgska (dolina Szprotawy) oraz Równina Szprotawska.

Mapa 1. Położenie województwa lubuskiego na tle Polski i ościennych województw

Źródło: opracowanie własne

Mapa 2. Położenie powiatu żagańskiego w województwie lubuskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.szkolnictwo.pl

Liczący blisko 82 tysiące mieszkańców powiat żagański zajmuje powierzchnie 1132 km². Złożony jest z dziewięciu jednostek: miasta Gozdnicza, miasta Żagań, gminy Żagań, gminy Brzeźnica, miasta i gminy Iłowa, miasta i gminy Małomice, gminy Niegosławice, miasta i gminy Szprotawa, gminy Wymiarki.

Mapa 3. Podział terytorialny powiatu żagańskiego na gminy

Źródło: lokalny serwis ogłoszeniowy <http://www.powiaty/90.html>

1.1. GMINY POWIATU ŻAGAŃSKIEGO

GMINA ŻAGAŃ

Gmina usytuowana jest w linii prostej 37 km od granicy z Niemcami i 47 km od Zielonej Góry i 160 km od Gorzowa Wielkopolskiego. Od północy sąsiaduje z gminą Nowogród Bobrzański; od wschodu z gminami: Brzeźnica, Szprotawa i Małomice; od południa z gminą Osiecznica (województwo dolnośląskie); od zachodu z gminami: Iłowa i Żary.

Gmina Żagań zajmuje powierzchnię 281 km², co równa się 2% obszaru całego województwa lubuskiego. Teren ten zamieszkuje 7209 osób. Korzystne położenie przygraniczne oraz przebieg ważnych dróg – droga krajowa nr 12 i trasa E36 – stwarzają możliwość rozwoju gospodarczego i przestrzennego. Obszar ten leży nad środkowym odcinkiem rzeki Bóbr, przy ujściu jej dwóch największych lewobrzeżnych dopływów Kwisy i Czernej. Pomimo ciekawych zasobów przyrodniczych oraz kulturowych, gmina nie posiada praktycznie żadnej własnej bazy turystycznej. Na terenie gminy dominuje przemysł wydobywczy (piasku i żwiru), produkcja wyrobów betonowych, budownictwo oraz produkcja wełny.

MIASTO ŻAGAŃ

Miasto jest położone na pograniczu Niziny Śląskiej i Gór Kocich, nieopodal tzw. „Niskiego Traktu” wiodącego z zachodu na wschód. Na południe od miasta rozciągają się Bory Dolnośląskie, skąd wypływają i wpadają do Bobru jego lewostronne dopływy: Kwisa i Czerna. Żagań znajduje się w odległości 40 km od granicy polsko-niemieckiej i 100 km od granicy polsko-czeskiej, a jego powierzchnia wynosi 40 km² przy liczbie mieszkańców równej 26 492 osób.

Żagań jest lokalnym ośrodkiem usługowo-przemysłowym, a także węzłem komunikacyjnym, w którym zbiega się droga krajowa nr 12 i dwie drogi wojewódzkie oraz kilka linii kolejowych. Miasto jest siedzibą dowództwa 11. Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancerniej oraz kilku innych jednostek wojskowych. Powstała tutaj także Żagańska Strefa Gospodarcza z ponad 60 ha terenów inwestycyjnych. Na terenie miasta funkcjonuje też Żagańska Agencja Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o., która zajmuje się pozyskiwaniem środków zewnętrznych dla rozwoju gospodarczego oraz promocji regionu.

Żagań może się także pochwalić cennymi zabytkami np. poaugustiańskim zespołem klasztornym, który jest pomnikiem historii. Miasto posiada kilku zagranicznych partnerów: Teltow, Netphen, Ortrand, Forst-Weisswasser (Niemcy) oraz Duns (Szkocja/Wielka Brytania).

GMINA ŁŁOWA

Gmina jest położona na Nizinie Śląskiej, wśród Borów Dolnośląskich, nad dopływami Bobru: Czerną Małą i Czerną Wielką. Jej teren zajmuje powierzchnię 153 km² i jest zamieszkiwany przez 7093 osób. Bardzo dobrą dostępność komunikacyjną zapewnia przede wszystkim przebiegająca przez teren gminy droga szybkiego ruchu A-18. Gmina Łłowa słynie z produkcji sło i szkła wodnego. Poza tym gmina posiada tereny inwestycyjne pod budowę zakładów przemysłowych oraz drobnej wytwórczości w Strefie Aktywności Gospodarczej. Dodatkowo gmina posiada zagranicznych partnerów – gminę Rietschen i Jänschwalde (Niemcy).

GMINA MAŁOMICE

Gmina Małomice leży w południowej części województwa lubuskiego, na południowym krańcu Doliny Śląskiej, między pasmem Wzgórz Dalkowskich. Przez jej terytorium przepływa Bóbr, do którego wpadają Hławka i Ruda. Powierzchnia gminy wynosi 80 km², a liczba ludności to 5346 osób.

Małomice mają dobrą komunikację kolejową z Żaganiem, Legnicą i Wrocławiem oraz autobusową ze Szprotawą i Żaganiem. Przez Małomice przebiega linia kolejowa łącząca Żagań z Legnicą, Wrocławiem, Krakowem i Berlinem.

Bogactwo naturalne gminy stanowią piaski, żwiry, iły, gliny pylaste i ruda darniowa. Gmina posiada także tereny inwestycyjne z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne oraz na cele przemysłowo-usługowe.

Gmina współpracuje także z niemieckim partnerem – gminą Zeuthen (Niemcy).

GMINA SZPOTAWA

Gmina położona jest w odległości ok. 17 km od miasta Żagań. Powierzchnia wynosi 233 km² jest zamieszkiwana przez 21 748 osób. Gmina leży na pograniczu Niziny Śląsko-Łużyckiej i Wału Trzebnickiego. Przez ten teren przebiega droga wojewódzka nr 297. W głównej mierze gmina ma charakter rolniczy, z wyraźnym podziałem na część północną – typowo rolniczą oraz południową, gdzie przeważa gospodarka leśna.

Gmina prowadzi partnerską współpracę z dwoma niemieckimi miastami: Gevelsberg z Westfalii i Spremberg z Brandenburgii. Część obszaru gminy objęta została podstrefą Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. W sferze gospodarczej dominuje przemysł dziewiarski, drzewny i spożywczy.

GMINA BRZEŹNICA

Gmina Brzeźnica położona leży w południowej części województwa lubuskiego – graniczy od północy z gminą Nowogród Bobrzański, od wschodu z gminą Kozuchów, od południa i zachodu z gminą Żagań. Przejścia graniczne w Olszynie, Gubinku, Łęknicy, Przewozie i Gubinie dzielą gminę w linii prostej o 50 km. Zamieszkują ją 3787 osoby, a powierzchnia wynosi 122 km². Na terenie gminy występują zabytki budownictwa, architektury sakralnej i świeckiej. Element etnograficzny stanowią pochodząca z Bukowiny grupa górali czadeckich, którzy kultywują swój folklor w zespołach i kapelach ludowych. Gmina ma rolniczy charakter ze względu na występowanie żyznych gleb.

GMINA NIEGOSŁAWICE

Gmina położona jest na Równinie Szprotawskiej i obszarze Gór Kocich będących fragmentem Wzgórz Dalkowskich i obejmuje obszar 136 km². Położona jest w odległości 80 km od granicy polsko-niemieckiej. Przebiega tędy droga krajowa nr 3 relacji Zielona Góra – Wrocław. Obszar gminy należy

do tych terenów historycznego Śląska, na którym najwcześniej rozwinęło się osadnictwo wiejskie. Na terenie gminy występują iły, gliny zwałowe, piaski, żwiry, torfy. Gmina ma charakter typowo rolniczy.

GMINA WYMIARKI

Położona jest w północnej części Borów Dolnośląskich nad rzeką Otwiernicą. Gmina obejmuje obszar 63 km², a liczba ludności wynosi 2359 osób. Przez teren ten przebiega droga krajowa nr 18. Gmina słynie z wyrobu szkła – znajduje się tutaj Huta Szkła Wymiarki.

Gmina Wymiarki utrzymuje współpracę w dwoma partnerami zagranicznymi: gminą Kreba – Neudorf (Niemcy) oraz z gminą Blanzky (Francja).

MIASTO GOZDNICA

Miasto Gozdnicza zajmuje obszar 24 km² i mieszka w nim 3272 osób. Miasto położone jest 15 km od przejścia granicznego Przewóz – Podrosche przy drogach wojewódzkich: nr 300 i nr 350. Leży także pośród Borów Dolnośląskich nad rzeką Czernicą. Głównym źródłem utrzymania mieszkańców jest praca w przemyśle ceramicznym, leśnictwie, handlu, oświacie i usługach.

Gmina prowadzi współpracę zagraniczną z gminą Hähnichen (Niemcy) oraz z Mikroregionem Jizerské Podhůří (Czechy).

1.2. TERENY INWESTYCYJNE

Na obszarze powiatu żagańskiego występują tereny inwestycyjne o różnym przeznaczeniu, a ich rozkład przedstawia poniższa tabela:

Tabela 8. Rozkład obszarów inwestycyjnych w powiecie żagańskim

obszar inwestycyjny	gmina	przeznaczenie
Żagańska Strefa Gospodarcza (ŻSG): tereny inwestycyjne przy ul. Chrobrego (43 ha), przy ul. Asnyka (15 ha; położony przy obwodnicy) oraz przy ul. Węglowej (5,7 ha; w pobliżu drogi prowadzącej do autostrady A18), ul. Lotników Alianckich o pow. ok. 60 ha.	miasto Żagań	pod zabudowę przemysłową lub magazynową, usługi, rzemiosło lub budownictwo, wieloletnią dzierżawę, użytkowanie wieczyste lub zakup na własność
„Książęca Strefa Gospodarcza” (270 ha)	miasto Żagań, gmina Żagań, gmina Iłowa	pod działalność produkcyjno-usługową, przemysłową oraz produkcję rolną
Tomaszowo	gmina Żagań,	obszary przeznaczone do zagospodarowania na lotniskach przejętych po II wojnie światowej (hangary, hale remontowe, garaże, warsztaty oraz schrony samolotowe)
działka Nr 137/12 o pow. 14.775 m ² działka Nr 627/4	gmina Małomice	tereny z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne, na cele przemysłowo-usługowe
Obszar Gospodarczy Szprotawa – ok. 200 ha terenów o przeznaczeniu inwestycyjnym, w tym 32,5 ha objętych strefą Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Podstrefa Szprotawa).	gmina Szprotawa (Wiechlice)	tereny o przeznaczeniu inwestycyjnym (działalność przemysłowa oraz produkcyjno-usługowa).

2. WARUNKI PRZYRODNICZE

Umiarkowany klimat powiatu żagańskiego cechuje łagodna zima o krótkim czasie zalegania pokrywy śnieżnej (około 40 dni) z przewagą wiatrów zachodnich i południowo-zachodnich. W skali roku średnia liczba dni przymrozkowych wynosi ok. 86, dni mroźnych z ujemną temperaturą powietrza w ciągu całej doby jest ok. 29. Natomiast dni ciepłych z temperaturą minimalną powyżej 0°C jest ok. 250. Klimat panujący na tym terenie jest korzystny – szczególnie do rozwoju rolnictwa, sportu i rekreacji³.

2.1. ZASOBY WODNE

Przez teren powiatu żagańskiego przepływa rzeka Bóbr, która na około 60 kilometrowym odcinku w granicach powiatu obejmuje wody lewostronnych dopływów: rzeki Kwisy i rzeki Czernej Wielkiej (z rzeką Czarną Małą) oraz prawostronnego dopływu – rzeki Szprotawy. W północnej części powiatu płynie Brzeźnica, która jest prawym dopływem Bobru. Na obszarze powiatu żagańskiego rzeki Bóbr i Kwisa administrowane są przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, natomiast pozostałe cieką znajdują się w administracji Lubuskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze. Ponadto przez południowe krańce gmin Szprotawa, Żagań, Iłowa oraz wschodnią część gminy Gozdnica przebiega północna granica Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 315, objętego wysoką ochroną wód.

2.2. GLEBY

Na terenie powiatu żagańskiego występują gleby o różnym stopniu przydatności rolniczej. Wśród gruntów ornych znaczną część zajmują gleby kompleksu żytanego, który zaliczany jest do typu gleb brunatnych i pseudobielicowych. Rolniczy charakter mają gminy Brzeźnica i Niegosławice. Gleby tej ostatniej charakteryzują się najlepszym wskaźnikiem bonitacji w województwie lubuskim. Poszczególne typy gleb w powiecie żagańskim to przede wszystkim:

- gleby bielicowe i pseudobielicowe – pokrywają największy obszar. Pod względem bonitacyjnym wartość tych gleb mieści się w V i VI klasie. Dla rolnictwa gleby te nie mają większego znaczenia, pokryte są głównie lasami.

³ Program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 dla powiatu żagańskiego.

- gleby brunatne – większe ich skupienie występuje na terenie gminy Żagań. Należą one do najlepszych gleb województwa, a ich wartość bonitacyjna odpowiada II, III i IV klasie.

Wśród gruntów ornycy powiatu wydzielono cztery kompleksy przydatności rolniczej gruntów ornycy:

1. Gleby kompleksu pszennego dobrego obejmują gleby klasy IIIa i IIIb, występują głównie w gminach: Brzeźnica, Niegosławice, Szprotawa i Żagań. Na glebach tego kompleksu wznoszą wszystkie rośliny uprawne.
2. Kompleks żytni bardzo dobry – największe powierzchnie występują w gminach: Szprotawa i Żagań. Przy gospodarce ekstensywnej najlepsze plony uzyskuje się na tych glebach z produkcji ziemniaków i żyta.
3. Kompleks żytni dobry obejmuje gleby o wszechstronnej przydatności rolniczej. Większe obszary tego kompleksu występują w gminach: Szprotawa i Żagań.
4. Kompleks żytni słaby – są słabo przepuszczalne i mało przydatne rolniczo. Największe powierzchnie można spotkać w gminach: Szprotawa i Żagań⁴.

2.3. SUROWCE MINERALNE I OBSZARY ZIELONE

Na terenie powiatu występują złoża kopalin naturalnych, obejmujących niewielkie złoża glin ogniotrwałych (rejon Małomic) oraz znaczne zasoby kruszywa naturalnego. Teren gminy Żagań obfituje w złoża piasków i żwirów, które są także wydobywane w gminie Szprotawa, Gozdnicza oraz na pograniczu powiatu żagańskiego z zielonogórskim. W rejonie Gozdnicy znajdują się duże zasoby itów szarych oraz zielonych, wykorzystywanych do produkcji materiałów budowlanych. W rejonie gminy Wymiarki wydobywane są surowce szklarskie.

Cechą wyróżniającą powiat żagański jest bioróżnorodność. Do najcenniejszych obiektów i obszarów przyrodniczych objętych ochroną prawną na terenie powiatu należą:

REZERWATY PRZYRODY

Na terenie powiatu żagańskiego występują dwa rezerwaty przyrody:

- Rezerwat „Buczyna Szprotawska” – w całości położony na terenie gminy Szprotawa (o pow. 152,32 ha). Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych

⁴ Program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 dla powiatu żagańskiego.

fragmentu lasu mieszkalnego pochodzenia naturalnego o typie buczyn karpackich, z charakterystycznym bogatym runem.

- „Dąbrowa Brzeźnicka” – w całości położony na terenie gminy Brzeźnica (o pow. 5,88 ha). Rezerwat leży w dorzeczu Odry i jej lewego dopływu – Bobru, w bezpośrednim sąsiedztwie rzeczki Brzeźniczanki.

ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY

Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Park Słowiański” położony jest na terenie miasta i gminy Szprotawa (pow. 85,74 ha). Celem ochrony jest zachowanie krajobrazu pradoliny Bobru o wyjątkowych wartościach przyrodniczo-widokowych, reprezentatywnych dla zalesionej strefy nadrzecznej z dawnymi rozlewiskami i starymi korytami rzecznyymi, zachowanie naturalnych i zbliżonych do naturalnych zbiorowisk roślinnych pradoliny oraz stworzenie warunków dla restytucji zbiorowisk przekształconych lub zniszczonych dla potrzeb naukowych, dydaktycznych i ogólnopoznawczych.

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Na terenie powiatu występują fragmenty obszarów chronionego krajobrazu:

- Dolina Bobru – obszar o powierzchni 13 131 ha położony m.in. w gminach powiatu żagańskiego: Żagań 2753 ha, Małomice 715 ha, Szprotawa 1890 ha, miasto Żagań 150 ha;
- Wzgórza Dalkowskie – obszar o powierzchni 982 ha położony m.in. w gminie Niegosławice 338 ha;
- Dolina Brzeźnicy – obszar o powierzchni 2542 ha położony m.in. w gminie Brzeźnica 1040 ha;
- Dolina Szprotawki – obszar o powierzchni 5570 ha położony w gminach: Niegosławice 5070 ha, Szprotawa 500 ha;
- Bory Dolnośląskie – obszar o powierzchni 26 223 ha położony m.in. w gminach: Żagań 5737 ha, Gozdnicza 1517 ha, Iłowa 7721 ha, Małomice 44 ha, Wymiarki 1571 ha.

OBSZARY NATURA 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 roku w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych, jak i gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla dziewięciu regionów biogeograficznych. Obszary Natura 2000 położone na terenie powiatu żagańskiego:

- Borowina – to obszar o pow. 512,22 ha położony w gminie Szprotawa i Nadleśnictwie Szprotawa, obejmujący kompleks dobrze zachowanych grądów i łąk w „mozaikowym” krajobrazie między Szprotawą a Koźuchowem. Granice obszaru, otaczającego od północy i zachodu miejscowość Borowina, zawierają się pomiędzy miejscowościami Siecieborzyce – Długie – Międzylesie – Dzikowice – Borowina. Przez obszar przepływa prawy dopływ Szprotawy – Sucha (Woda).
- Wilki nad Nysą – zwarty kompleks leśny o pow. 12 230,34 ha, będący fragmentem Borów Dolnośląskich, położony na prawym brzegu Nysy Łużyckiej, na południe od miejscowości Łęknica i Wymiarki, na północ od miejscowości Pieńsk. Na lewym brzegu Nysy, na terenie Niemiec, pomiędzy miejscowościami Skerbersdorf a Steinbach, leży obszar Natura 2000 Truppenübungsplatz Oberlausitz, o pow. 11 712 ha. Przepływa tu wiele większych i mniejszych cieków wodnych, m.in.: Żółta Woda, Pienia, Przetęk, Czernica i Skróda. Przeważają gleby bielicoziemne, a na siedliskach żyzniejszych występują gleby brunatne.
- Dolina Dolnego Bobru – obszar o pow. 1 730,1 ha, obejmuje biegnącą z południa na północ dolinę dolnego biegu Bobru na odcinku od Żagania do Dychowa w okolicy Krosna Odrzańskiego, z przerwą w okolicy Nowogrodu Bobrzańskiego.
- Bory Dolnośląskie – pow. 172 093,4 ha, częściowo położony w gminach: Małomice, Żagań, Iłowa, Wymiarki, Szprotawa, Niegosławice, Gozdnicza. Bory Dolnośląskie obejmują jeden z największych w Polsce zwartych kompleksów leśnych. Obszar położony jest głównie na Nizinie Śląsko-Łużyckiej, południowa jego część wkracza w niewielkim stopniu na teren Pogórza Izerskiego. Bory leżą w dorzeczu Odry, a główną rzeką regionu jest Bóbr, do którego uchodzą Kwisa, Czarna Wielka i Czarna Mała.
- Buczyzna Szprotawsko-Piotrowicka – obszar o pow. 1423,3 ha, częściowo położony jest na terenie gminy Szprotawa. Obejmuje kompleks lasów liściastych z dużym udziałem starodrzewi, stanowiący wyspę pośród krajobrazu Borów Dolnośląskich, z płacami kwaśnych dąbrów, wilgotnych borów, łągów oraz łąk trzęślicowych, wilgotnych łąk ze stanowiskami pełnika, wawrzynka wilczetyko, widłaka jałowcowatego. Obszar ten jest kresowym stanowiskiem żyznej buczyny sudeckiej. Jeden z nielicznych w Polsce fragmentów buczyny, gdzie starodrzew ma powyżej 160 lat i zachowane są naturalne mechanizmy funkcjonowania ekosystemu
- Dolina Dolnej Kwisy – jego pow. wynosi 5972,2 ha, częściowo położony na terenie gminy Żagań i Małomice, obejmuje obszar doliny rzeki Kwisa na odcinku od Zebrzydowej aż po ujście do Bobru. Rzeka ta charakteryzuje się bardzo czystymi wodami (należącymi do I i II klasy czystości), a koryto rzeczne na wielu odcinkach jest naturalnie uformowane. Szczególną wartość

przyrodniczą ostoi stanowi fakt, że stanowi ona jedną z ważniejszych na Dolnym Śląsku ostoi pachnicy dębowej.

- Małomickie Łęgi – pow. 993 ha, w całości położony na terenie powiatu żagańskiego w gminach: Żagań, Małomice i Szprotawa. Obszar obejmuje dolinę środkowego biegu Bobru, na odcinku od miasta Szprotawy do południowo-wschodnich granic miasta Żagania. Dolina Bobru ma charakter naturalny z meandrami i starorzeczami i stosunkowo głęboko wciętym korytem oraz tarasami zalewowymi i naturalnymi stromymi skarpami, szczególnie na prawym brzegu, w części północnej. Dolina rzeki jest ograniczona wałami przeciwpowodziowymi. Obszar ma duże znaczenie dla zachowania ciągłości korytarza ekologicznego doliny rzeki wraz z występującymi tu licznymi biocenozami grądu środkowoeuropejskiego.
- Przygiełkowiska koło Gozdnicy – pow. 1767,7 ha, częściowo na terenie gminy Gozdnicza. Obszar położony jest w granicach mezoregionu Bory Dolnośląskie. Szata roślinna zdominowana jest przez bory sosnowe, występują tu też rzadkie w skali kraju zbiorowiska roślinne, związane z ekosystemami wodno-błotnymi i torfowiskowymi.
- Stawy Przemkowskie – pow. wynosi 4605,4 ha, częściowo na terenie gminy Niegostawice. Ostoja obejmuje dwa kompleksy stawów o łącznej powierzchni 948 ha. Otaczają je łągi jesionowo-olszowe oraz wilgotne łąki ze skupiskami wierzbowych zarośli. Brzegi stawów porastają szuwary, zajmujące 6% ich powierzchni. Stawy, bagna oraz otaczające je lasy w dolinie rzeki Szprotawy, stanowią cenną ostoję licznych gatunków ptaków.
- Łęgi koło Wymiarek – proponowany obszar jest częścią większego, zatwierdzonego Obszaru „Uroczyska Borów Dolnośląskich”. W granicach proponowanego obszaru stwierdzono występowanie trzech siedlisk przyrodniczych. Do priorytetowych siedlisk leśnych należą łągi olszowe i olszowo-jesionowe, które są głównym przedmiotem ochrony w obszarze.
- Żagańskie Wrzosowiska – teren w całości znajduje się w gminie Żagań. Obszar obejmuje płaski teren wrzosowisk na poligonie wojskowym NATO na południe od Żagania. Całość terenu poprzecinana jest regularną siecią dróg gruntowych, wykorzystywanych przez pojazdy wojskowe. Działalność poligonu wojskowego sprzyja zachowaniu wrzosowisk i muraw.
- Leszniańska Dolina Bobru – obszar proponowany przez organizacje pozarządowe w ramach Shadow List, powierzchnia 1110,9 ha, w całości położony na terenie powiatu żagańskiego w gminach Szprotawa i Małomice. Obszar obejmuje fragment doliny Bobru.

2.4. ŹRÓDŁA ENERGII ODNAWIALNEJ

Ograniczenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł konwencjonalnych przyczynia się do redukcji emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenia stopnia degradacji środowiska naturalnego oraz do

realizacji polskich zobowiązań akcesyjnych w zakresie zwiększania udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Stosowanie najlepszych dostępnych technologii gospodarki niskoemisyjnej w połączeniu ze zmianami bilansu paliwowo-energetycznego na rzecz wzrostu wykorzystania OZE poprawia stan środowiska naturalnego m.in. poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery, gleby i wód. Dywersyfikacja źródeł produkcji energii stanowi także wkład powiatu żagańskiego w budowanie bezpieczeństwa energetycznego kraju.

Na terenie powiatu żagańskiego istnieje potencjał związany z rozwojem zasobów energetycznych pozyskiwanych ze źródeł naturalnych. Największe możliwości stwarza energia wiatrowa oraz wodna.

ENERGIA WIATROWA I WODNA

Dla uzyskania realnych wielkości energii użytecznej z wiatru wymagane jest występowanie odpowiednio silnych wiatrów (o prędkości powyżej 4 m/s) o stałym natężeniu. Powiat żagański należy do III strefy energii wiatrowej, co oznacza, że na jego terenie występują korzystne warunki meteorologiczne dla rozwoju tego rodzaju energetyki. Energia użyteczna wiatru w tej strefie na wysokości 30 m n. p. m. kształtuje się na poziomie 750–1000 kWh/m²/rok⁵.

Obecnie na terenie powiatu eksploatowana jest elektrownia wiatrowa w Kartowicach składająca się z turbiny wiatrowej z generatorem o mocy znamionowej 1,5 MW, należąca do firmy El-sett Electronics E. D. Schmidt w Lesznie. Ponadto w planach jest uruchomienie w latach 2015–2018 Farmy Wiatrowej Mycielin. W ramach przedmiotowego przedsięwzięcia planuje się zainstalować 24 turbiny wiatrowe (w tym 3 zlokalizowane bezpośrednio na terenie gminy Szprotawa, w obrębie miejscowości Dzikowice i Długie) o mocy znamionowej 2 MW każda. Szacowana wielkość rocznej produkcji wynosi: ok. 133 928 MWh/rok. Innym obiektem pozostającym w fazie planowania jest Farma Wiatrowa Witków. W obrębie tego projektu planowane jest do 18 turbin o mocy do 4,5 MW każda. Ponadto na terenie gminy Niegosławice planowana jest także budowa farmy wiatrowej o mocy do 75 kW, a na terenie gminy Małomice zakłada się budowę 2 turbin wiatrowych⁶.

W powiecie żagańskim wykorzystywana jest energia wodna wytwarzana na 18 małych elektrowniach wodnych na rzekach Bóbr, Czarna i Szprotawa. Z tego 8 elektrowni wiatrowych to własność prywatna.

⁵ Program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 dla powiatu żagańskiego.

⁶ Tamże.

3. PROCESY DEMOGRAFICZNE

3.1. LUDNOŚĆ

Zasoby ludzkie są jednym z czynników wpływających na rozwój danego regionu. Na koniec 2013 roku powiat żagański zamieszkiwały 81 803 osoby, co stanowiło 8% ludności województwa lubuskiego. Pod względem struktury płci w powiecie przeważają kobiety, które stanowią 51,2% ludności powiatu. Gęstość zaludnienia w powiecie żagańskim w 2013 roku wynosiła 72 osoby/km² i była na podobnym poziomie co w województwie lubuskim.

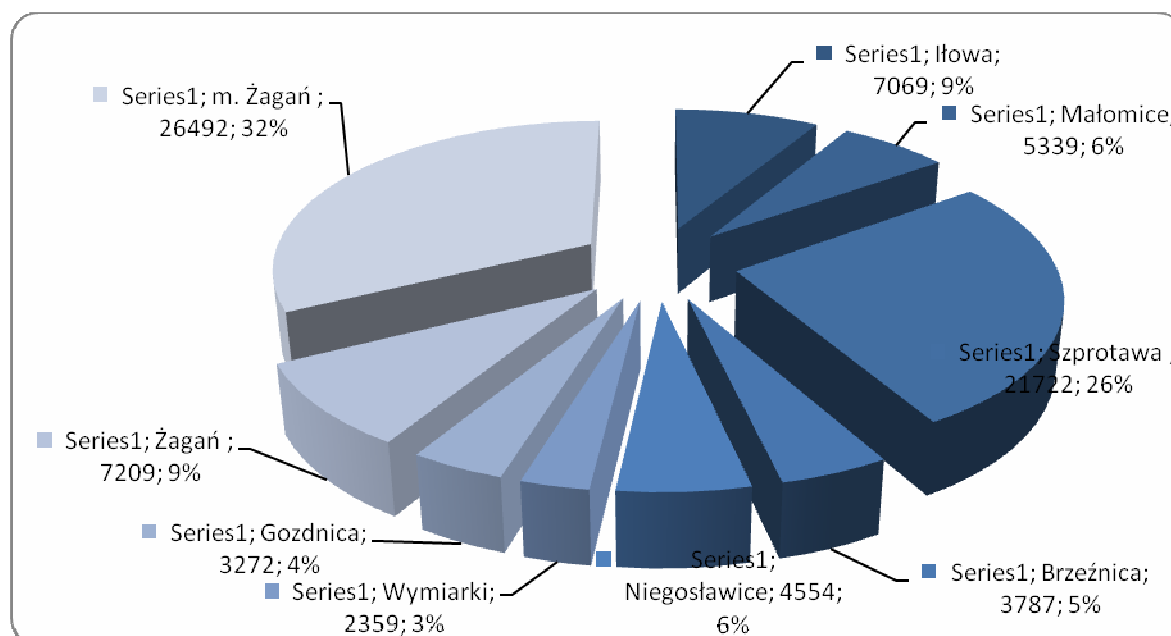
Tabela 9. Gęstość zaludnienia powiatu żagańskiego na tle województwa i kraju

	powiat żagański	województwo lubuskie	Polska
Gęstość zaludnienia	72	73	123

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Najwięcej osób mieszka w mieście Żaganiu i w gminie Szprotawa – łącznie 58% ludności powiatu. Dalej w kolejności są gminy Żagań i Iłowa – po 9% mieszkańców powiatu. Gminą z najmniejszą liczbą ludności są Wymiarki (3% mieszkańców powiatu).

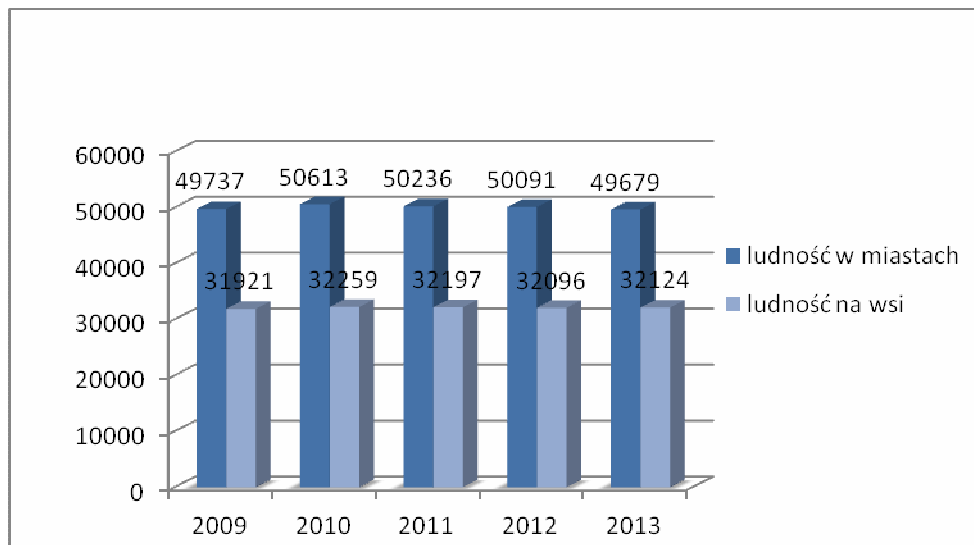
Wykres 1. Ludność powiatu żagańskiego w podziale na gminy w 2013 roku

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W powiecie żagańskim większość ludności skoncentrowana jest w miastach. W 2013 roku było to ponad 60% mieszkańców.

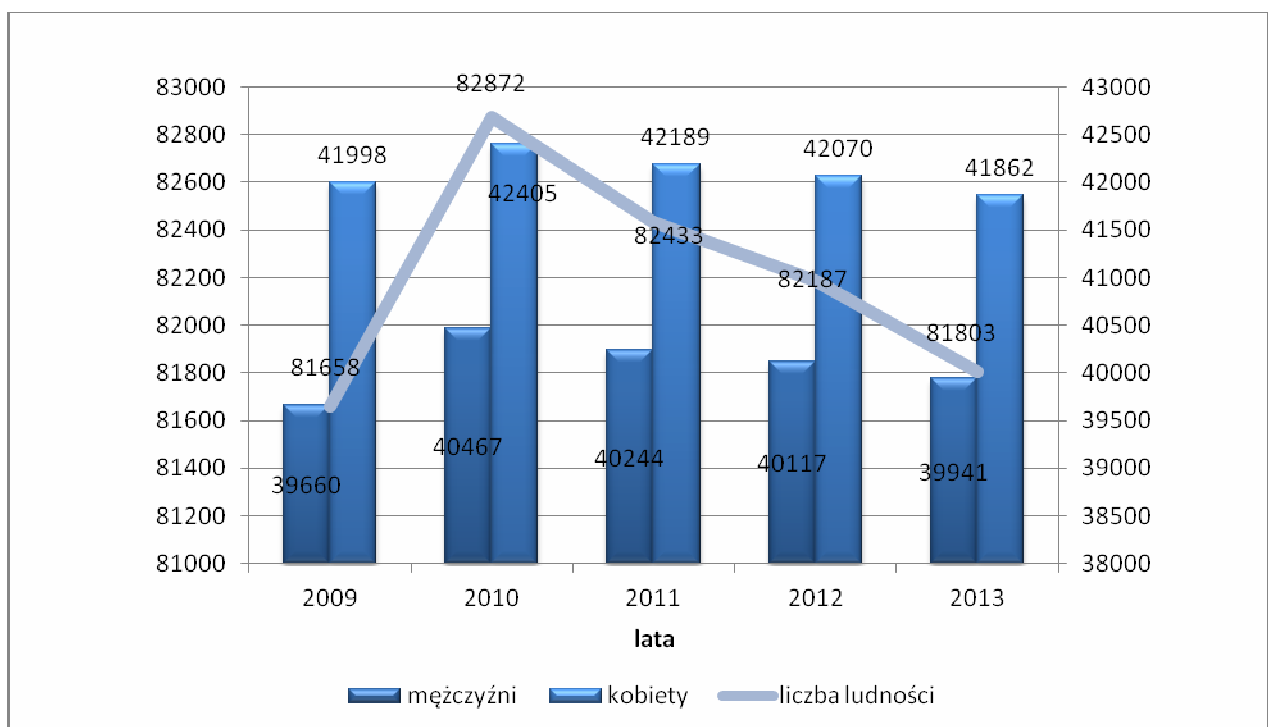
Wykres 2. Liczba ludności mieszkająca w mieście i na wsi w powiecie żagańskim w latach 2009–2013

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W analizowanym okresie – od 2009 do 2013 roku – w powiecie zauważalna jest tendencja malejąca liczby ludności. Populacja powiatu w stosunku do roku 2010 zmniejszyła się o 1,2%.

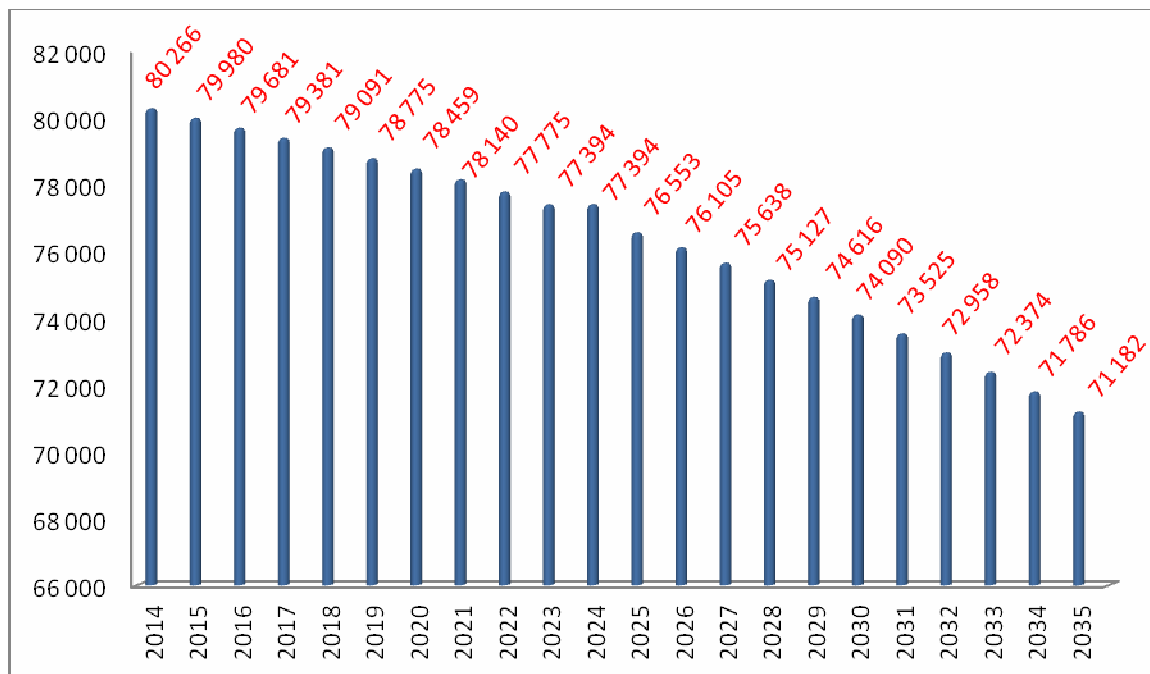
Wykres 3. Liczba ludności w powiecie żagańskim w latach 2009–2013

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tendencja spadkowa liczby ludności powiatu, zgodnie z prognozą Głównego Urzędu Statystycznego⁷, utrzyma się do 2035 roku. Na zmiany liczby ludności ma wpływ przyrost naturalny oraz saldo migracji.

Wykres 4. Prognoza liczby ludności w powiecie żagańskim w okresie 2014–2035

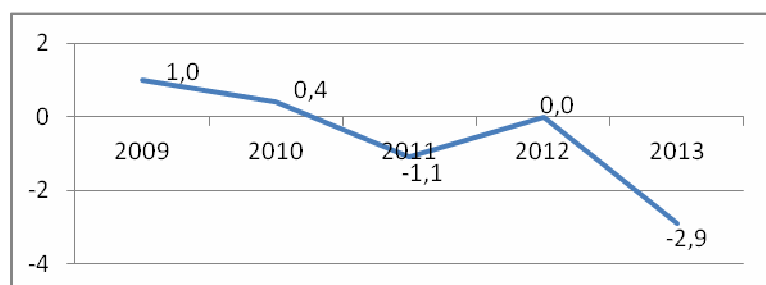

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

3.2. PRZYROST NATURALNY

Przyrost naturalny⁸ w powiecie żagańskim w 2013 roku był ujemny i wyniósł -2,9%. Od 2009 roku poziom wskaźnika przyjmuje tendencję spadkową, co związane jest ze spadkiem liczby urodzeń oraz wzrostem liczby zgonów.

Wykres 5. Przyrost naturalny na 1000 osób [%]

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2013 roku na terenie powiatu urodziło się 700 dzieci. Pod względem struktury płci rodziło się nieco więcej chłopców niż dziewczynek.

⁷ Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011–2035.

⁸ Różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Liczba urodzeń przyjmuje tendencję spadkową. W stosunku do roku 2009 liczba urodzeń obniżyła się o 23,4%. Utrzymywanie się takiej tendencji doprowadzi do zaistnienia zjawiska niżu demograficznego na terenie powiatu.

Liczba zgonów na terenie powiatu żagańskiego przyjmuje tendencję rosnącą. W 2013 roku wynosiła 938. Wyższa śmiertelność dotyczy mężczyzn.

Tabela 10. Zmiany w liczbie ludności w powiecie żagańskim w latach 2009–2013

Lata	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba urodzeń [ogółem]	914	842	754	825	700
mężczyźni	480	445	399	414	359
kobiety	434	397	355	411	341
Liczba zgonów [ogółem]	832	810	844	824	938
mężczyźni	436	434	467	429	488
kobiety	396	376	377	395	450
Przyrost naturalny	82	32	-90	0	-238

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Zgodnie z prognozami Głównego Urzędu Statystycznego sytuacja ta nie ulegnie poprawie do końca 2035 roku. Prognoza ludności zakłada dalszy spadek liczby urodzeń oraz wzrost liczby zgonów.

Tabela 11. Prognoza ruchu naturalnego ludności w powiecie żagańskim w latach 2015–2035

urodzenia		rok		zgony
869		2015		866
850		2016		869
829		2017		870
807		2018		872
783		2019		873
760		2020		874
735		2021		874
712		2022		875
687		2023		876
664		2024		876
640		2025		876
619		2026		878
599		2027		881
581		2028		885
566		2029		890
553		2030		894
543		2031		900
536	2032	907		
531	2033	917		
527	2034	926		
525	2035	934		

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

3.3. SALDO MIGRACJI

Saldo migracji wewnętrznych w powiecie, czyli przekroczenie granicy administracyjnej danej jednostki terytorialnej w celu osiedlenia się na stałe lub czasowo w innej jednostce w granicach kraju, przedstawia się niekorzystnie. Saldo migracji wewnętrznych od 2009 roku przyjmuje wartości ujemne i w 2013 roku wynosiło -191 osób. Wartości ujemne przyjmuje również saldo migracji zagranicznych. W 2013 roku z terenu powiatu wyemigrowało 7 osób.

Tabela 12. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych na terenie powiatu zagańskiego w latach 2009–2013

Lata	2009	2010	2011	2012	2013
Saldo migracji wewnętrznych	-195	-254	-305	-235	-191
Saldo migracji zagranicznych	-30	-24	-44	-38	-7
Saldo migracji	-225	-278	-349	-273	-198

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

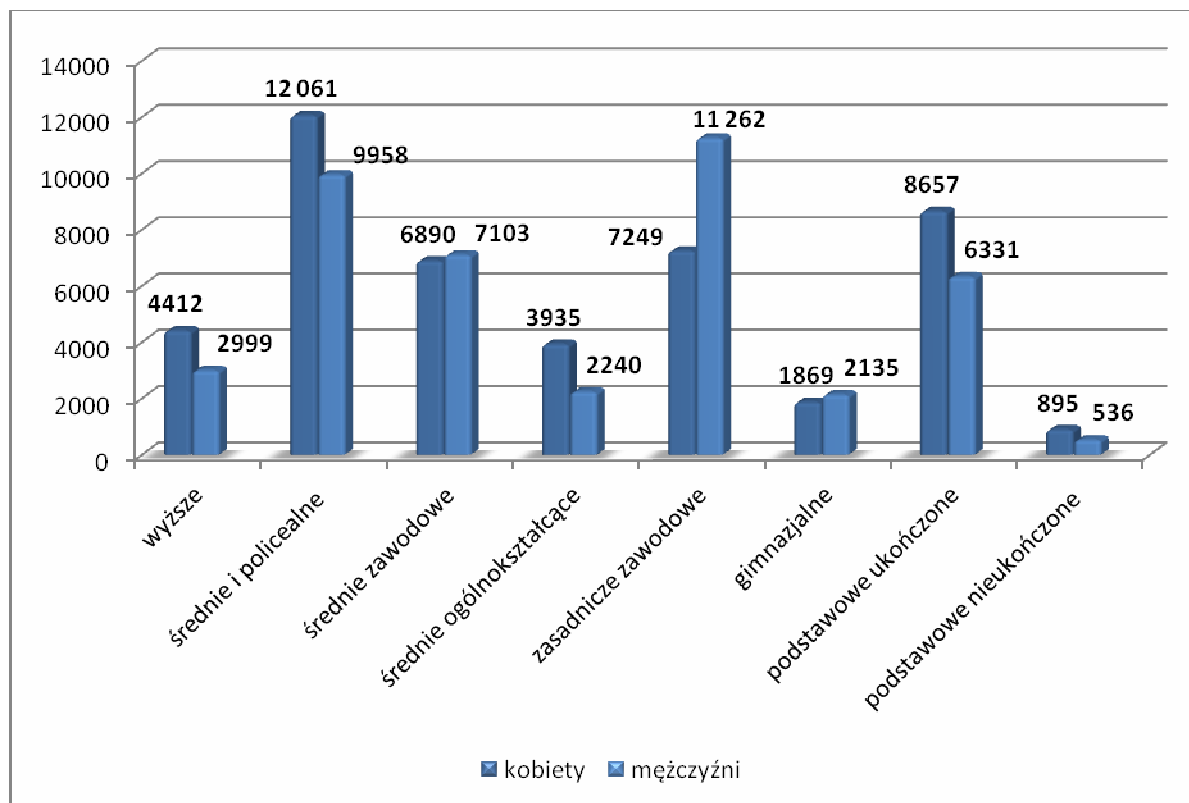
Według prognozy ludności Głównego Urzędu Statystycznego sytuacja w powiecie związana z migracjami w najbliższych latach ulegnie poprawie. Prognozuje się, że saldo migracji wewnętrznych zostanie ujemne, jednakże poziom migracji ulegnie zmniejszeniu. Ponadto przewiduje się zwiększenie liczby imigracji, przez co saldo migracji zagranicznych będzie dodatnie.

WYKSZTAŁCENIE

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego ujętych w Narodowym Spisie Powszechnym za rok 2011 liczba osób analizowanych pod względem wykształcenia wynosiła 71 959.

Struktura wykształcenia ludności powiatu jest zróżnicowana. Najliczniejsza grupa mieszkańców (30% ludności) w 2011 roku posiadała wykształcenie średnie i policealne. Drugą grupę pod względem liczebności stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (22,6%). Ponad 25% ogółu ludności stanowiły osoby, które ukończyły szkołę podstawową. Wykształcenie wyższe posiadało 10,3% mieszkańców, wykształcenie gimnazjalne 5,6%, a wykształcenie podstawowe nieukończone i brak wykształcenia 2%. Największa grupa kobiet posiadała wykształcenie średnie i policealne (17%) oraz podstawowe nieukończone (12%). Mężczyźni w większości posiadali wykształcenie zasadnicze zawodowe (16%) i średnie i policealne (14%).

Wykres 6. Wykształcenie mieszkańców powiatu żagańskiego wg danych w 2011 roku

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (Narodowy Spis Powszechny)

3.4. EKONOMICZNE GRUPY WIEKU

Największą grupę mieszkańców powiatu żagańskiego pod względem ekonomicznych grup wieku⁹ stanowią osoby w wieku produkcyjnym i stanowią 64,5% ogółu ludności powiatu. Na przestrzeni lat 2010–2013 nastąpił spadek liczby osób w wieku produkcyjnym o 0,9 punktu procentowego.

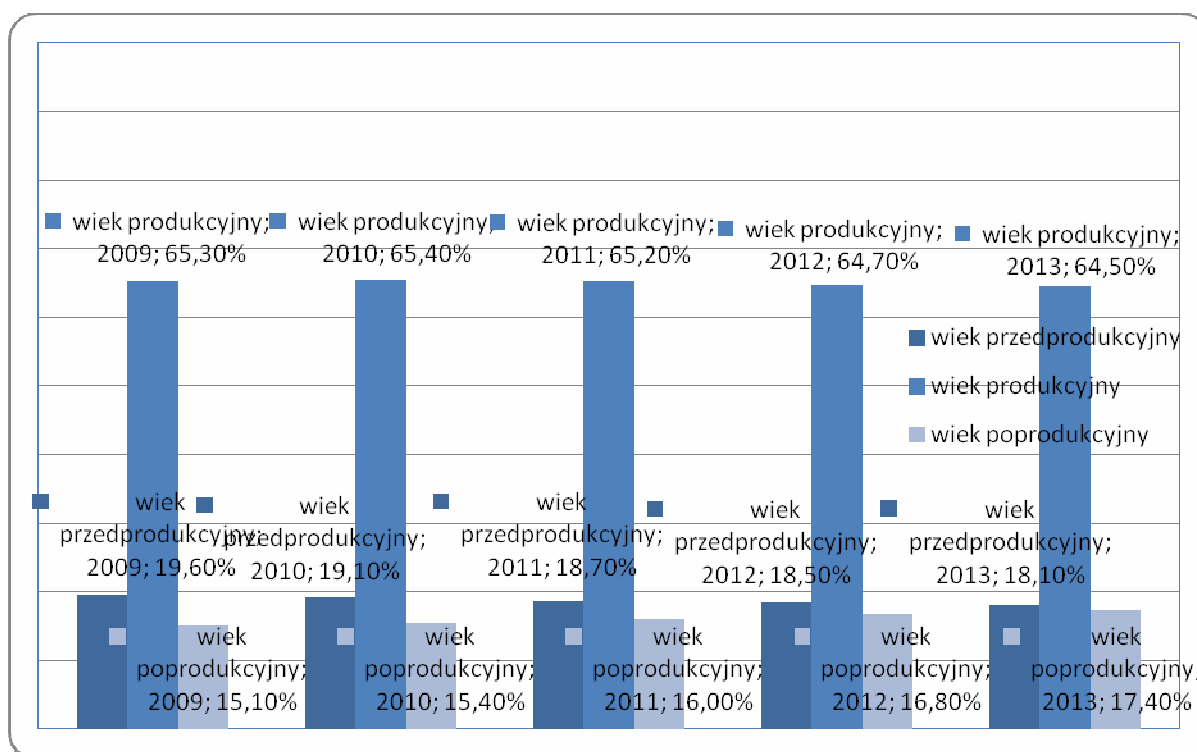
Najmniej liczną grupę mieszkańców są osoby w wieku poprodukcyjnym, które zakończyły swoją aktywność zawodową. Osoby te stanowią 17,4% ludności powiatu, co w stosunku do roku 2009 oznacza wzrost o 2,3 punktu procentowego.

Osoby w wieku przedprodukcyjnym, które nie osiągnęły jeszcze zdolności do pracy stanowią 18,1% ludności powiatu. Udział tej grupy w ogóle mieszkańców powiatu od 2009 uległ zmniejszeniu o 1,5 punktu procentowego.

⁹ Wyróżnia się trzy podstawowe ekonomiczne grupy wieku: **wiek przedprodukcyjny** – wiek, w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wieku 0–17 lat; **wiek produkcyjny** – wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat; **wiek poprodukcyjny** – wiek, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn – 65 lat i więcej, dla kobiet – 60 lat i więcej.

Struktura demograficzna powiatu według ekonomicznych grup wieku jest korzystna. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższa niż w poprodukcyjnym. Niekorzystne trendy pojawiają się przy analizie prognozy liczby ludności na lata 2015-2035, gdzie wyraźny jest wzrost liczebności grupy osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczebności grupy w wieku przedprodukcyjnym. Zmiany zachodzące w strukturze wiekowej ludności mają wpływ na mikro- i makroekonomiczne procesy społeczno-gospodarcze w tym: zmniejszenie aktywności zawodowej, zwiększenie wydatków na utrzymanie rosnącej grupy osób w wieku poprodukcyjnym (wydatki na wypłatę emerytur, ubezpieczenie społeczne, opiekę zdrowotną), wzrost zapotrzebowania na usługi ochrony zdrowia i opieki społecznej, spadek zapotrzebowania na pracowników kadry pedagogicznej.

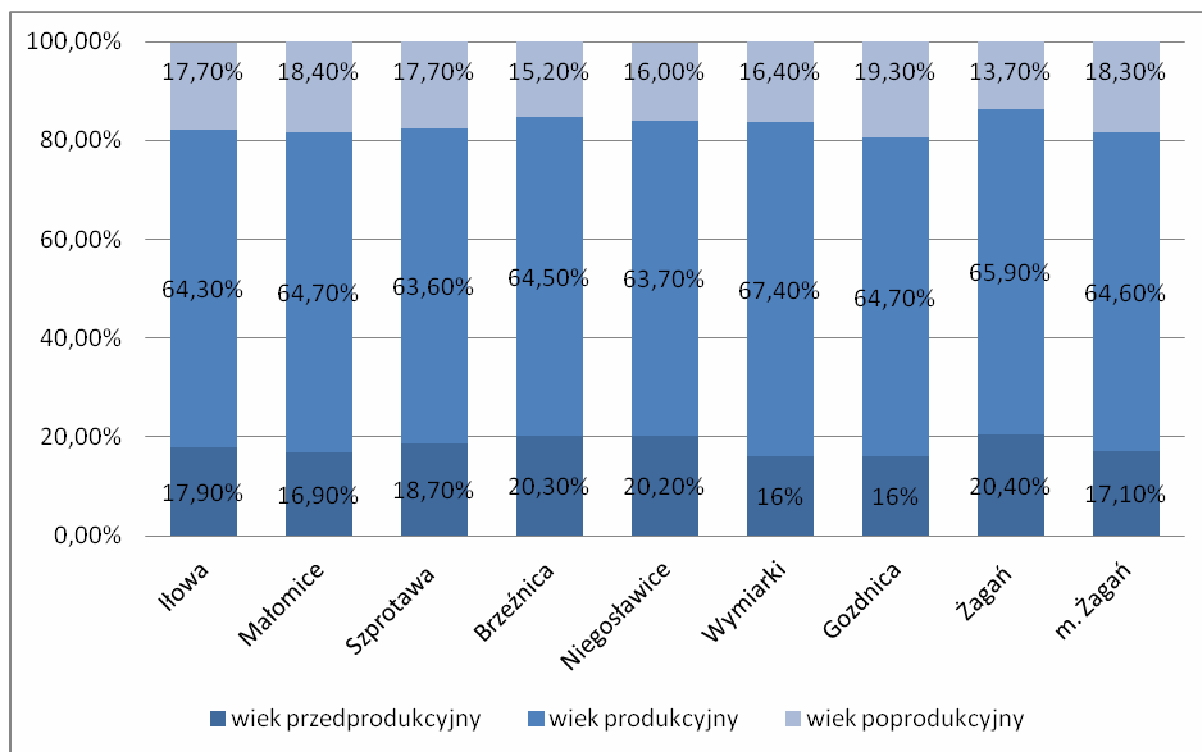
Wykres 7. Struktura wiekowa ludności powiatu żagańskiego wg ekonomicznych grup wieku w latach 2009–2013

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Gminami z największym udziałem osób, które nie osiągnęły jeszcze zdolności do pracy i jednocześnie z najmniejszym udziałem osób, które zakończyły aktywność zawodową są: Żagań, Niegosławice, Brzeźnica i Szprotawa. Natomiast najwięcej mieszkańców w wieku poprodukcyjnym znajduje się w gminach: Gozdnicza, Wymiarki i Małomice.

Wykres 8. Struktura wiekowa ludności powiatu żagańskiego wg ekonomicznych grup wieku w 2013 r. w podziale na gminy

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Struktura wiekowa powiatu żagańskiego według ekonomicznych grup wieku jest zbliżona do struktury województwa lubuskiego oraz Polski. Grupa osób w wieku przedprodukcyjnym dla każdego z obszarów wynosi ponad 18%, a grupa osób wieku produkcyjnym oscyluje wokół 63–64%. Powiat żagański odznacza się grupą w wieku poprodukcyjnym mniejszą o 1 pkt procentowy od średniej dla Polski oraz dość liczną grupą osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 13. Struktura wiekowa powiatu żagańskiego wg ekonomicznych grup wieku na tle województwa i kraju w 2013 roku

	powiat żagański	województwo lubuskie	Polska
Wiek przedprodukcyjny	18,1 %	18,4 %	18,2 %
Wiek produkcyjny	64,5 %	64,4 %	63,4 %
Wiek poprodukcyjny	17,4 %	17,2 %	18,4 %

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Odzwierciedleniem zmian zachodzących w strukturze wiekowej ludności jest wskaźnik obciążenia demograficznego¹⁰. W 2013 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 27 osób w wieku poprodukcyjnym. Zmiany poziomu wskaźnika na przestrzeni lat wskazują na zwiększanie się w populacji osób starszych, które zakończyły aktywność zawodową.

¹⁰ Wskaźnik obciążenia demograficznego jest to stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym do 100 osób będących w wieku produkcyjnym (liczba osób w wieku 18–59 lub 64 lata).

Tabela 14. Wskaźnik obciążenia demograficznego dla powiatu żagańskiego na lata 2010–2013

lata	2009	2010	2011	2012	2013
wskaźnik obciążenia demograficznego	23,2	23,6	24,6	25,9	27

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wskaźnik obciążenia demograficznego dla powiatu żagańskiego w 2013 roku był zbliżony do wyniku wojewódzkiego. Natomiast w porównaniu do Polski, sytuacja powiatu przedstawia się korzystniej – wskaźnik krajowy był wyższy o 2 osoby w wieku poprodukcyjnym na każde 100 osób w wieku produkcyjnym niż wskaźnik powiatowy.

Tabela 15. Wskaźnik obciążenia demograficznego powiatu żagańskiego na tle województwa i kraju

	powiat żagański	województwo lubuskie	Polska
Wskaźnik obciążenia demograficznego	27,0	26,7	29,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

4.1. EDUKACJA

W powiecie żagańskim realizowane jest kształcenie na wszystkich poziomach prócz szkolnictwa wyższego – mieszkańcy mogą korzystać ze znajdujących się na tym terenie przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, specjalnych, artystycznych. Najmłodszym mieszkańcom powiatu – dzieciom do 3. roku życia – zapewniona jest opieka w żłobkach. Na terenie powiatu jest do wyboru jest kilka typów placówek.

W 2013 roku w szkołach podstawowych na terenie powiatu żagańskiego uczyło się 4255 dzieci w 32 placówkach (z czego 18 placówek ma charakter niepubliczny i ich organami prowadzącymi nie są instytucje administracji samorządowej). Władze powiatowe kierują także pracą 2 specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży, gdzie w 2013 roku uczyło się 177 osób.

W 2013 roku w szkołach podstawowych (bez specjalnych) zatrudnionych było 323,21 nauczycieli (w przeliczeniu na etaty), a w placówkach specjalnych było ich ogółem 22,93.

Gimnazjów jest ogółem 16 (z czego 2 są specjalne) i w 2013 uczęszczało do nich na terenie powiatu 2428 osób, natomiast do specjalnych – 60. W gimnazjach zatrudnionych jest 181,02 nauczycieli (w przeliczeniu na etaty), a w placówkach specjalnych było ich ogółem 17,95.

Tabela 16. Wykaz placówek edukacyjnych występujących na terenie powiatu żagańskiego

Jednostka administracyjna	Typy szkół
gmina Szprotawa	<ul style="list-style-type: none">• Przedszkole Komunalne Nr 1 w Szprotawie,• Przedszkole Komunalne Nr 2 w Szprotawie,• Przedszkole Komunalne Nr 3 w Szprotawie,• Zespół Szkół Nr 1 w Szprotawie (Gimnazjum nr 1 im. Mikołaja Kopernika, Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Janusza Korczaka),• Zespół Szkół w Szprotawie (Szkoła Podstawowa Nr 2, Gimnazjum Nr 2),• Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Bolesława Chrobrego w Szprotawie (Liceum i Gimnazjum),• Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Szprotawie,• Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Szprotawie

	<p>wie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Jana Brzechwy w Szprotawie (szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła przysposabiająca do pracy), • Społeczne Gimnazjum Dwujęzyczne w Szprotawie, • Społeczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Szprotawie. • Niepubliczny Zespół Szkół w Wiechlicach (Niepubliczne Gimnazjum z Oddziałami Przystosabiającymi do Pracy w Wiechlicach oraz Niepubliczna Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Wiechlicach), • Szkoła Podstawowa w Wiechlicach im. Kornela Makuszyńskiego (Filia w Lesznie Górnym, Filia w Siecieborzycach, Filia w Długiem), • Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Komisji Edukacji Narodowej w Henrykowie.
miasto Gozdnicza	<ul style="list-style-type: none"> • Przedszkole Miejskie w Gozdnicy, • Szkoła Podstawowa w Gozdnicy, • Gimnazjum Publiczne w Gozdnicy.
gmina Łłowa	<ul style="list-style-type: none"> • Przedszkole Miejskie w Łłowej, • Szkoła Podstawowa im. Lotników Alianckich w Łłowej, • Gimnazjum im. Jana Pawła II w Łłowej, • Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Łłowej, • „Mała Szkoła” Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Koninie Żagańskim, • Szkoła Podstawowa w Szczepanowie,
gmina Małomice	<ul style="list-style-type: none"> • Przedszkole Publiczne w Małomicach, • Zespół Szkół w Małomicach (Publiczna Szkoła Podstawowa w Małomicach, Publiczne Gimnazjum w Małomicach), • Publiczna Szkoła Podstawowa w Chichach,
gmina Niegostawice	<ul style="list-style-type: none"> • Przedszkole – Klub Małego Ekologa, • Szkoła Podstawowa w Gościeszowicach, • Gimnazjum w Przecławiu,

gmina Wymiarki	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Szkół w Witoszynie (Szkoła Podstawowa w Wymiarkach, Publiczne Gimnazjum w Witoszynie).
gmina Brzeźnica	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Szkół w Brzeźnicy (Gimnazjum, Szkoła Podstawowa), • Publiczna Szkoła Podstawowa w Chotkowie, • Szkoła Podstawowa w Wichowie.
miasto Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Miejskie Przedszkole Nr 2 w Żaganiu, • Miejskie Przedszkole Nr 3 w Żaganiu, • Miejskie Przedszkole Nr 5 w Żaganiu, • Miejskie Przedszkole Nr 6 w Żaganiu, • Punkt Przedszkolny „Jacek i Agatka” w Żaganiu, • Przedszkole Niepubliczne „BRZDĄC” w Żaganiu, • Zespół Szkół Nr 1 w Żaganiu (Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 7, Publiczne Gimnazjum Nr 1), • Zespół Szkół nr 2 w Żaganiu (Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 5, Publiczne Gimnazjum Nr 2), • Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 w Żaganiu, • Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2 w Żaganiu, • Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 w Żaganiu, • Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 w Żaganiu, • Zespół Szkół Ogólnokształcących w Żaganiu, • Zespół Szkół Tekstylno-Handlowych w Żaganiu, • Zespół Szkół Technicznych i Licealnych w Żaganiu, • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żaganiu, • Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żaganiu (szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła przysposabiająca do pracy), • Blu Sun Niepubliczne Centrum Kształcenia Ustawicznego w Żaganiu, • Kolegium Królewskie – Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Żaganiu, • Społeczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Żaganiu, • Liceum Ogólnokształcące w Żaganiu Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Zielonej Górze, • Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Żaganiu

	<ul style="list-style-type: none"> • Prywatna Szkoła Podstawowa w Żaganiu, • Szkoła Główna Służb Społecznych Kolegium Królewskie w Żaganiu,
gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Mała Szkoła” w Bukowinie Bobrzańskiej, • Niepubliczna Placówka Kształcenia Ustawicznego Nr 2 Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Zielonej Górze w Tomaszowie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie stron internetowych poszczególnych gmin

Współczynnik skolaryzacji netto zarówno dla szkół podstawowych, jak i gimnazjalnych zlokalizowanych na poziomie powiatu żagańskiego nie osiąga poziomu 90%. Oznacza to, że istnieje grupa uczniów, która wyjeżdża poza granice powiatu, by korzystać z oferty edukacyjnej w innych miejscowościach.

Tabela 17. Współczynnik skolaryzacji¹¹ w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w 2013 roku [w %]

współczynnik skolaryzacji brutto	
szkoły podstawowe	91,98
gimnazja	94,70
współczynnik skolaryzacji netto	
szkoły podstawowe	89,00
gimnazja	85,84

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W procesie nauczania wykorzystywane są nowoczesne technologie. Szkoły podstawowe są w 100% wyposażone w komputery z dostępem do internetu, natomiast gimnazja w ok. 93%. Wciąż jednak obciążenie sprzętu jest dość duże – w sumie aż ok. 17 uczniów przypada na jeden komputer w szkołach podstawowych i gimnazjach ogółem (w podstawówkach jest to ok. 9 osób, w gimnazjach ok. 11).

¹¹ **Współczynnik skolaryzacji brutto** – relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Współczynnik skolaryzacji netto – Relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie **wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania**. Współczynnik skolaryzacji netto np. dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę uczniów szkół podstawowych na początku danego roku szkolnego w wieku 7–12 lat (wiek przypisany do tego poziomu) przez liczbę ludności w wieku 7–12 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku.

Tabela 18. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych i gimnazjalnych na 2012 rok

udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do internetu		
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	%	100,00
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	%	92,86
uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do internetu przeznaczony do użytku uczniów		
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	osoba	9,04
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	osoba	11,19
uczniowie przypadający na 1 komputer z szerokopasmowym dostępem do internetu przeznaczony do użytku uczniów		
szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży ogółem	osoba	16,6

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Oferta nauczania języków obcych w placówkach oświatowych na terenie powiatu jest różnorodna. Nie tylko można uczyć się języka angielskiego i niemieckiego (szkoły podstawowe, gimnazja specjalne), ale także francuskiego i rosyjskiego (gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne) oraz hiszpańskiego (szkoły ponadgimnazjalne).

Wyniki egzaminu gimnazjalnego uczniów na terenie powiatu żagańskiego z poszczególnych przedmiotów są w większości niższe od zdawalności na poziomie wojewódzkim. Jedynie znajomość języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym i języka francuskiego na poziomie podstawowym jest wyższa niż w województwie lubuskim. W poszczególnych gminach procentowa zdawalność egzaminów jest przeważnie dużo wyższa niż w powiecie ogółem i w województwie.

Tabela 19. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w powiecie żagańskim w 2014 roku [w %]

historia, wos	język polski	przedmioty przyrodnicze	matematyka	język angielski poziom podstawowy	język angielski poziom rozszerzony	język niemiecki poziom podstawowy	język niemiecki poziom rozszerzony	język francuski poziom podstawowy	język francuski poziom rozszerzony
województwo lubuskie									
57,22	65,23	50,32	45,64	65,06	48,99	53,92	35,54	50,51	74,00
powiat żagański									
55,35	61,66	49,30	42,95	60,75	40,70	47,82	37,92	65,00	70,00
miasto Gozdnicza									
63,50	62,55	52,65	43,20	62,56	77,67	64,25	55,25	-	-
miasto Żagań									

54,76	62,67	49,97	45,86	63,55	41,37	53,00	31,63	65,00	70,00
gmina Brzeźnica									
57,55	64,39	53,30	43,24	62,64	37,03	-	-	-	-
miasto i gmina Iłowa									
58,16	64,58	49,01	43,30	55,02	34,07	51,03	28,91	-	-
miasto i gmina Małomice									
58,50	64,43	52,26	43,98	43,98	55,64	47,44	-	-	-
gmina Niegostawice									
56,16	62,16	46,38	39,78	43,83	32,09	50,50	38,00	-	-
miasto i gmina Szprotawa									
52,25	58,52	47,99	40,40	62,31	42,21	40,90	42,00	-	-
gmina Wymiarki									
68,29	66,62	50,10	40,19	85,33	61,89	44,00	-	-	-
gmina Żagań									
55,53	61,05	48,40	44,58	63,97	43,77	53,33	37,22	-	-

http://www.oke.poznan.pl/files/cms/356/wyn_gmin_142.pdf

Ponadto dwie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne działające w Żaganiu i Szprotawie oferują nauczycielom, rodzicom oraz dzieciom pomoc psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną i rehabilitacyjną, a także wsparcie przy wyborze poziomu i rodzaju kształcenia odpowiadającego indywidualnym potrzebom uczniów. Poza tym poradnie realizują zadania z zakresu badań przesiewowych oraz zaspokajają potrzeby środowiska lokalnego. Organizują także warsztaty podnoszące kompetencje rodziców i opiekunów, promują zdrowy styl życia, określają predyspozycje zawodowe młodzieży szkolnej. Pracownicy prowadzą program wyrównywania szans edukacyjnych, mediacje i negocjacje, a także pomagają ofiarom przestępstw.

Do szkół ponadgimnazjalnych na terenie powiatu uczęszczało w 2013 roku w sumie 2377 osób. Za jakość świadczonych usług edukacyjnych w szkołach powiatowych odpowiada wykwalifikowana kadra pedagogiczna. W szkołach na terenie powiatu zatrudnionych jest 13 nauczycieli stażystów (8 w pełnym wymiarze oraz 5 w niepełnym wymiarze), 48 nauczycieli kontraktowanych (35 w pełnym wymiarze oraz 13 w niepełnym wymiarze), 81 nauczycieli mianowanych (103 w pełnym wymiarze oraz 22 w niepełnym wymiarze) oraz 196 nauczycieli dyplomowanych (161 w pełnym wymiarze oraz 35 w niepełnym wymiarze¹².

¹² Stan na 2013 rok.

Tabela 20. Liczba uczniów w poszczególnych placówkach ponadgimnazjalnych, dla których organem prowadzącym jest powiat żagański

Nazwa placówki	Liczba uczniów
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Żaganiu	324
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Bolesława Chrobrego w Szprotawie	182
Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Szprotawie	403
Zespół Szkół Tekstylno-Handlowych	498
Zespół Szkół Technicznych i Licealnych w Żaganiu	493
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Iłowa	203
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żaganiu (tu: Szkoła Specjalna Przystosabiająca do Pracy)	23
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Szprotawie (tu: Szkoła Przystosabiająca do Pracy)	11

źródło: Starostwo Powiatowe w Żaganiu

Dostępność do internetu w szkołach także wpływa na atrakcyjność szkół na terenie powiatu. Obecność komputerów w technikach daje uczniom możliwość kształcenia z wykorzystaniem technologii informatycznych. Natomiast na jeden komputer wciąż przypada więcej uczniów w liceach i szkołach zawodowych oraz policealnych niż w technikach. Stan techniczny sprzętu nie jest zadowalający.

Tabela 21. Wskaźniki komputeryzacji szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży (bez specjalnych) wg poziomu kształcenia [w %]

ogółem	43,8
szkoły zawodowe bez policealnych	45,5
technika (wraz z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe)	100,0
licea ogólnokształcące	40,0

Źródło: opracowanie własne wg danych GUS za rok 2012

W 2013 roku zdawalność egzaminu maturalnego na terenie powiatu wynosiła 83,96% i wynik ten przewyższył średnią krajową, która równała się 81%. Zdawalność na terenie całego województwa wyniosła 83,6% (dla szkół ponadgimnazjalnych zawodowych tj. techników) i 92,2% (dla szkół licealnych). Świadczy to o wysokim poziomie edukacji w powiecie żagańskim. Natomiast zdawalność egzaminu zawodowego w powiecie żagańskim wyniosła 66,67%, a egzaminu po technikum wyniosła 52,58%¹³.

¹³ http://www.oke.poznan.pl/cms,2720,wyniki_egzaminu_zawodowego_2013.htm, [dostęp: 26.11.2014].

Tabela 22. Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do internetu przeznaczony do użytku uczniów [w os.]

ogółem	5,18
szkoły zawodowe bez policealnych	4,59
technika (wraz z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe)	3,32
licea ogólnokształcące	6,69

Źródło: opracowanie własne wg danych GUS za rok 2012

Wśród szkół w powiecie najczęściej wybierane są licea oraz technika. Dominującymi kierunkami kształcenia są klasy o profilu informatycznymi, ekonomicznymi, administracyjnymi, a także szkoły zawodowe o profilu inżynieryjno-technicznym (m.in. mechatronicznym i teleinformatycznym).

Tabela 23. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych wg grup kierunków kształcenia (bez szkół specjalnych) w roku 2013

zasadnicze szkoły zawodowe bez specjalnych	liczba osób
ekonomiczne i administracyjne	47
inżynieryjno-techniczne	203
produkcji i przetwórstwa	53
architektury i budownictwa	1
usługi dla ludności	101
technika (łącznie z technikami uzupełniającymi, liceami profilowanymi oraz szkołami ogólnokształcącymi, szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe), bez specjalnych	liczba osób
społeczne	110
ekonomiczne i administracyjne	194
informatyczne	213
inżynieryjno-techniczne	175
architektury i budownictwa	19
rolnicze, leśne i rybactwa	33
weterynaryjne	48
usługi dla ludności	234

Źródło: opracowanie własne wg danych GUS

Tabela 24. Liczba uczniów w poszczególnych szkołach ponadgimnazjalnych na terenie powiatu wraz z kierunkami kształcenia

Kierunek kształcenia i typ szkoły	Liczba uczniów w latach				
	2009	2010	2011	2012	2013
ZSO w Żaganiu					
Ogólny	375	393	369	326	324
ZSP w Szprotawie					
Gimnazjum	-	-	-	55	85
Liceum Ogólnokształcące	287	292	293	231	182
Szkoła Policealna	10	-	-	-	-
Technikum	22	21	17	-	-
Technikum w ZSZ im. Stanisława Staszica w Szprotawie					

technik mechanik	73	55	52	45	43	
technik ekonomista	97	82	86	79	85	
technik żywienia i gospodarstwa domowego	102	86	84	73	41	
technik żywienia i usług gastronomicznych	-	-	-	-	23	
technik handlowiec	-	-	10	18	17	
Zasadnicza Szkole Zawodowej w ZSZ im. Stanisława Staszica w Szprotawie						
sprzedawca	18	22	32	19	13	
mechanik pojazdów samochodowych	38	31	34	28	34	
kucharz małej gastronomii	65	44	38	41	28	
kucharz	-	-	-	-	18	
stolarz	5	5	3	6	14	
piekarz	5	6	8	7	4	
fryzjer	6	7	7	6	5	
mechanik monter maszyn i urządzeń	46	55	30	42	23	
cukiernik	1	1	1	2	-	
rzeźnik - wędliniarz	2	2	1	-	-	
sprzedawca	18	22	32	19	13	
Pozostałe szkoły w ZSZ im. Stanisława Staszica w Szprotawie						
Liceum Profilowane	ekonomiczno-administracyjny	36	21	-	-	-
	kształtowanie środowiska	17	-	-	-	-
	transportowo-spedycyjny	12	-	-	-	-
Ogólnokształcące Liceum Uzupelniające	ogólnokształcący	38	33	26	27	14
Szkoła Policealna	technik administracji	10	-	-	-	-
	technik hotelarstwa	6	-	-	-	-
Liceum Profilowane dla Dorosłych	ekonomiczno-administracyjny	69	64	30	34	18
Technikum Uzupelniające dla Dorosłych	technik mechanik	10	4	4	-	-
	technik handlowiec	8	8	8	-	-
Szkoła Policealna dla Dorosłych	technik administracji	19	33	27	13	-
Zespół Szkół Tekstylno-Handlowych w Żaganiu						
Liceum Ogólnokształcące	53	57	86	118	174	
Technikum Informatyczne	123	104	108	84	70	
Technikum Hotelarskie	80	57	50	49	29	
Technikum Ekonomiczne	62	33	15	14	-	
Technikum Logistyczne	189	198	194	164	138	
Technikum Spedycyjne	-	17	25	19	17	
Technikum Handlowe	-	-	-	-	8	
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	95	87	65	53	62	
ULO po ZSZ	56	45	26	7	-	
Szkoła Policealna	10	-	-	-	-	
Zespół Szkół Technicznych i Licealnych w Żaganiu						
Liceum Ogólnokształcące	197	216	211	188	171	
Liceum Profilowane	60	34	17	0	0	
Technikum	194	173	170	214	197	

Zasadnicza Szkoła Zawodowa	110	118	144	137	125
ZSP Iłowa					
Technikum Żywnienia i Gospodarstwa Domowego	142	138	111	105	63
Technikum Żywnienia i Usług Gastronomicznych	-	-	-	23	44
Technikum Hotelarskie	45	49	60	60	49
Technikum Informatyczne	50	47	32	39	52
Technikum Obsługi Turystycznej	13	13	13	13	-
Technikum Ekonomiczne	14	-	-	-	-
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	-	-	-	22	22
Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych	11	-	-	-	-
Szkoła Policealna	25	12	-	-	-
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żaganiu					
Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy	15	12	17	23	23
Gimnazjum	43	42	36	31	38
Szkoła Podstawowa	35	38	36	46	39
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Szprotawie					
Szkoła Podstawowa	36	37	27	27	31
Gimnazjum	28	26	30	38	35
Szkoła Przystosowująca do Pracy	25	23	21	18	11
Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka	2	8	13	11	9

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żaganiu

4.2. KULTURA I SZTUKA

Na terenie powiatu żagańskiego działają instytucje wspierające i upowszechniające kulturę wśród mieszkańców. Są wśród nich: Centrum Kultury w Żaganiu, Szprotawski Domu Kultury, Gminne Centrum Kultury i Sportu w Iłowej, Małomicki Ośrodek Kultury, Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteki w Wymiarkach, Dom Kultury w Gozdnicy, Gminny Ośrodek Kultury w Niegosławicach z siedzibą w Gościeszowicach. Działalność tych jednostek opiera się przede wszystkim na organizacji imprez kulturalnych i plenerowych, koncertów, spektakli teatralnych, wystaw, warsztatów, sekcji zainteresowań i konkursów aktywizujących lokalną społeczność.

Do najważniejszych imprez kulturalnych powiatu żagańskiego można zaliczyć Międzynarodowe Forum Perkusji. Co roku podczas wakacji do miasta przyjeżdżają muzycy z całego świata. Odgłosy bębnow słychać najgłośniejsz w Pałacu Książęcym, który jest symbolem miasta. Drugim ważnym wydarzeniem jest Letnia Akademia Muzyczna, podczas której spotykają się studenci akademii muzycznych z całej Polski (skrzypkowie, altowioloci i wiolonczelisci), aby doskonalić swoje umiejętności pod okiem najlepszych profesorów.

Dziedzictwo historyczne regionu oraz świadomość narodową kultywują funkcjonujące w powiecie muzea: Muzeum Obozów Jenieckich w Żaganiu, Muzeum Czterech Pancernych i Centrum Tradycji Wojsk Pancernych w Żaganiu, Muzeum Ziemi Szprotawskiej oraz Izba Historii w Szprotawie. Dodatkowo ciekawe zbiory gromadzą oddziały bibliotek, które prowadzą również spotkania autorskie oraz tematyczne zajęcia. Mieszkańcy powiatu mogą korzystać z: Miejskiej Biblioteki Publicznej w Żaganiu, (która na mocy zawartego porozumienia przejęła działania biblioteki powiatowej), Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szprotawie (filie: punkt biblioteczny przy Szpitalu Miejskim, w Lesznie Górnym, Długiem (budynek SP), Dzikowicach (w świetlicy wiejskiej), Siecieborzycach (w świetlicy wiejskiej), Wiechlicach (budynek OHP), Miejskiej Biblioteki Publicznej w Iłowej, Miejskiej Biblioteki Publicznej w Małomicach, Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gozdnicy, Gminnej Biblioteki Publicznej w Niegostawicach, Gminnej Biblioteki Publicznej w Brzeźnicy (filia w Chotkowie), Gminnej Biblioteki Publicznej w Żaganiu (filie: w Bożnowie, Rudawicy, Jeleninie, Łozach oraz w Gorzupi). Pokażny księgozbiór oraz liczba wypożyczeń świadczą o dużej aktywności kulturalnej mieszkańców powiatu.

Tabela 25. Charakterystyka bibliotek w powiecie żagańskim

wskaźniki biblioteczne		
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	2639
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	4844
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	163
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	20,3
placówki biblioteczne		
księgozbiór	wol.	396 215
zbiory elektroniczne zinwentaryzowane	szt.	1167
czytelnicy w ciągu roku	osoba	13 388
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	271 675

Źródło: opracowanie własne wg danych GUS za rok 2013

DZIAŁALNOŚĆ ARTYSTYCZNA

Na terenie powiatu działają także zespoły artystyczne, które kultywują dawne tradycje, podtrzymują pamięć o dziedzictwie kulturowym i promują powiat na zewnątrz. Należą do nich m.in.:

- Zespół Górali Czadeckich „Watra” i Zespół „Mała Watra” z Brzeźnicy,
- Kapela „Syrba” z Wichowa,
- Zespół „Wichowianki”,
- Zespół „Źródło”,
- Zespół „Stanowianie”,
- Zespół „Gościeszowianki” z Gościeszowic,

- Zespół „Mycieliniani” z Mycielina,
- Zespół „BUKI”,
- Zespół „Słowianki” z Jankowej Żagańskiej,
- Stowarzyszenie Muzyków Ludowych w Bożnowie – zespół ludowy „Złote Łany”,
- Zespół śpiewaczy „Miodniczanki”,
- Zespół „Fryderyki”,
- Zespół „Jodełki”,
- „Fajna Ferajna” z Wiechlic,
- „Pod różą”,
- Luna Rosa,
- Zespół „Wiolinki”,
- zespół „Agapa”,
- zespół „De Włoders”,
- zespół Odeon,
- WZSP,
- Zespół Dojrzałe Kłosa,
- Zespół Borowina z Borowiny,
- Wrzosa z Siecieborzyc,
- Szprotawska Orkiestra Dęta,
- Orkiestra Dęta w Łowej.

4.3. SPORT

Promowanie zdrowego stylu życia i uczestnictwa w kulturze fizycznej jest jednym z ważnych zadań powiatu i poszczególnych gmin. Jednym z większych obiektów sportowych jest Kompleks Arena Żagań, w którego skład wchodzi: kryty basen, hostel, hala sportowo-widowiskowa, boiska sportowe, korty tenisowe, boiska do squash. Ponadto w Kompleksie Arena korzystać można np. z klubu fitness, siłowni Olimp, kręgielni, zajęć judo czy jogi.

Poza tym do dyspozycji mieszkańców powiatu są jeszcze inne obiekty sportowe: kąpielisko miejskie w Żaganiu, kąpielisko miejskie w Szprotawie, Stadion Czarni Żagań, boisko sportowe przy ZSZ w Szprotawie, stadion miejski w Szprotawie, boisko sportowe w miejscowości Leszno Górne, hala sportowa przy Gimnazjum nr 1 w Szprotawie, skatepark w Łowej, boiska wielofunkcyjne typu Orlik 2012 (dwa w Żaganiu, jeden w Tomaszowie, Łowej i w Szprotawie), place zabaw, sale sportowe przy szkołach. Dobrą zabawę z ruchem można także łączyć, korzystając z transgranicznej strefy aktywności

rekreacyjnej, czyli z Bulwaru nad Bobrem, który wyposażony jest w ściankę wspinaczkową, plac zabaw, skatepark. Zaletą tego miejsca są wprowadzone udogodnienia dla osób niepełnosprawnych.

Prócz tego aktywnie czas wolny na terenie powiatu starają się zapełnić mieszkańcom swoją ofertą instytucje takie jak Gminne Centrum Kultury i Sportu w Iłowej.

W powiecie funkcjonują kluby sportowe wielosekcyjne, piłki nożnej, siatkówki, piłki ręcznej, kolarstwa, sportów walki, sportów siłowych i sportów wodnych.

Tabela 26. Wykaz klubów sportowych na terenie powiatu żagańskiego

gmina	nazwa klubu
miasto Żagań	UKS Czarni Żagań, Sobieski Żagań, MKS Czarni Żagań, Huragan Żagań, Nike Żagań, Akademia Judo Żagań, Malinowski Team – sekcja Żagań, Spartak Żagań
gmina Żagań	Klub Sportowy Tomaszowo, Beskid Bożków, Pogrom Pożarów, Kwisa Trzebów
gmina Szprotawa	Sprotavia Szprotawa, Uczniak Szprotawa, Jedynka Szprotawa, Garbarnia Leszno Górne, Raptus Dzikowice, Victoria Siecieborzyce
gmina Iłowa	Vitrosilicon Intra Iłowa, Orzeł Konin Żagański, Płomień Czerna
miasto Gozdnicza	Budowlani Gozdnicza
gmina Małomice	Iskra Małomice, Klub Kajakowy Viking Małomice, Bóbr Małomice, Traper Chichy
gmina Wymiarki	Iskra Wymiarki
gmina Niegosławice	Grom Przecław
gmina Brzeźnica	Zorza Brzeźnica, Czarni Chotków, Piast Wichów

Uczniowie odnoszą sukcesy w zawodach sportowych. W ubiegłych latach powiat żagański zajmował wysokie III i IV miejsce w ogólnej klasyfikacji Lubuskiej Olimpiady Młodzieży. W roku szkolnym 2013/2014 było to miejsce VII. W poszczególnych dyscyplinach uczniowie zajmują wysokie lokaty – np. gimnazjaliści odnoszą sukcesy w piłce ręcznej czy sztafetowych biegach przełajowych. Mieszkańcy mają także okazję brać udział w Szprotawskiej Amatorskiej Lidze Piłki Siatkowej.

4.4. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

PRZESTĘPCZOŚĆ

Za bezpieczeństwo mieszkańców powiatu żagańskiego odpowiadają pracownicy Komendy Powiatowej w Żaganiu, Komisariatu Policji w Iłowej oraz Komisariatu Policji w Szprotawie.

Tabela 27. Przystępność w powiecie żagańskim – przestępstwa wykryte i stwierdzone w latach 2009–2013

Kategoria	Zabójstwo		Zgwałcenie		Uszczerbek na zdrowiu		Udział w bójce lub pobiciu		Kradzież cudzej rzeczy	
	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte
2009	2	100%	2	100%	30	93,30%	25	88%	364	33%
2010	4	100%	1	100%	35	97,10%	33	90,90%	321	30,90%
2011	2	100%	2	100%	40	92,50%	24	91,70%	364	37,30%
2012	1	100%	2	100%	33	90,90%	38	94,70%	382	35,90%
2013	1	100%	4	75%	36	100%	24	75%	310	24,30%

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Żaganiu

Tabela 28. Przystępność w powiecie żagańskim – przestępstwa wykryte i stwierdzone w latach 2009-2013 cd.

Kategoria	Przestępstwa rozbójnicze		Kradzież z włamaniem		Przestępstwa gospodarcze		Uszkodzenie mienia		Przestępstwa narkotykowe		Przestępstwa drogowe	
	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte
2009	29	70%	229	33,50%	249	92,40%	125	36,80%	370	99,70%	452	98,70%
2010	33	84,80%	196	27,40%	263	97%	127	25%	396	99,50%	359	100 %
2011	21	76,20%	204	28,50%	197	92,40%	196	35%	151	100%	459	99,80%
2012	33	84,80%	183	33,20%	228	86%	135	35%	154	99,40%	420	99,50%
2013	23	82,60%	217	20,20%	137	77%	136	32,40%	268	99,60%	468	99,80%

źródło: Komenda Powiatowa Policji w Żaganiu

Najmniejszym zagrożeniem dla ludności były zabójstwa oraz zgwałcenia – ich sprawcy byli ujawniani w 100%. Najczęstszymi przestępstwami były natomiast przestępstwa drogowe, kradzież cudzej rzeczy, przestępstwa narkotykowe, przestępstwa gospodarcze oraz kradzież z włamaniem. Spośród nich najtrudniej wykrywalne są kradzieże cudzej rzeczy (30–40%) oraz kradzież z włamaniem (20–35%). Uszkodzenie mienia w powiecie żagańskim zdarza się dużo rzadziej, jednak jest tak samo trudno wykrywalne, jak w przypadku najczęstszych przestępstw (25–37%). Pozytywnym zjawiskiem jest fakt, że z roku na rok maleje liczba czynów karalnych popełnianych przez osoby nieletnie.

Tabela 29. Czyny karalne popełniane przez nieletnich w powiecie żagańskim

rok	czyny karalne popełniane przez nieletnich
2009	163
2010	139
2011	145
2012	128
2013	60

źródło: Komenda Powiatowa Policji w Żaganiu

By przeciwdziałać niebezpiecznym zdarzeniom i wykroczeniom, funkcjonariusze policji prowadzą regularnie tematyczne działania prewencyjne m.in. akcją „Kieruj się rozsądkiem” dla seniorów poruszających się w ruchu drogowym, kampanię „Odpowiedzialny Kierowca”, Program Edukacyjno-Informacyjny „LUPÓ” skierowany do dzieci w szkołach podstawowych oraz do przedszkolaków (w ramach programu realizowane są działania takie jak: „Bezpieczna droga do szkoły”, „Bezpieczna Zerówka” czy „Turniej Wiedzy o Bezpieczeństwie”), Program „Bezpieczne Gimnazjum”, akcją „Zanim uciekniesz – pomyśl”.

BEZPIECZEŃSTWO PRZECIWOŻAROWE I PRZECIWPOWODZIOWE

Zagrożeniem dla życia i zdrowia mieszkańców, a także ich dobytku są pożary i powodzie. Zapobiegać lub przeciwdziałać skutkom na terenie powiatu funkcjonują odpowiednie jednostki w postaci:

- Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żaganiu,
- 11 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych włączonych do Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej,
- 27 pozostałych jednostek OSP.

Poniżej przedstawiona została tabela z informacjami dot. zestawienia wartości strat oraz uratowanego mienia po interwencjach służb ratowniczych z powiatu żagańskiego.

Tabela 30. ZESTAWIENIE WARTOŚCI STRAT ORAZ URATOWANEGO MIENIA W LATACH 1999-2013 NA TERENIE POWIATU ŻAGAŃSKIEGO

ROK	RAZEM [TYS ZŁ]	
	STRATY	URATOWANO
2010	2 624	7 775
2011	3 075	1 176
2012	5 339	27 956

2013	2 753	110 380
1999 - 2013	39 790	840 095

Oprac. na podstawie danych z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żaganiu

Największe straty wystąpiły w 2012 r., zaś uratowano najwięcej mienia w 2013 r.

Poniżej przedstawiono tabelę z informacjami dot. zestawienia osób poszkodowanych z terenu powiatu żagańskiego.

Tabela 31. ZESTAWIENIE OSÓB POSZKODOWANYCH Z TERENU POWIATU ŻAGAŃSKIEGO

ROK	OSOBY POSZKODOWANE		DZIECI POSZKODOWANE	
	ŚMIERTELNE	RANNE	ŚMIERTELNE	RANNE
2010	13	104	0	6
2011	11	130	0	28
2012	13	87	0	9
2013	10	101	0	10
1999 - 2013	193	1331	4	167

Oprac. na podstawie danych z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żaganiu

Najwięcej osób poszkodowanych ze skutkiem śmiertelnym było w latach 2010 oraz 2012 w porównaniu lat 2009- 2013. Z kolei rannych (w tym dzieci) było najwięcej w 2011 r.

Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żaganiu prowadzi na terenie powiatu żagańskiego następujące akcje, które mają na celu zwiększenie świadomości i bezpieczeństwa społeczeństwa w zakresie występujących zagrożeń:

- Informowanie społeczeństwa o działaniach ratowniczo- gaśniczych,
- Akcja „Bezpieczna zima”,
- Akcja „Bezpieczne dzieci podczas ferii”,
- Akcja „Ratujmy skowronki”,
- Akcja „Bezpieczne lato”,
- Akcja „bezpieczne wakacje”,
- Zwiedzanie strażnicy i zapoznanie z zawodem strażaka,
- Pokazy sprzętu ratowniczego,
- Pogadanki edukacyjne z dziećmi i młodzieżą,

- Działania w kierunku utworzenia klasy o profilu „pożarniczym” w szkole ponadgimnazjalnej.

4.5. OCHRONA ZDROWIA

Zapewnienie odpowiedniego poziomu opieki zdrowotnej mieszkańcom powiatu wpływa na podniesienie komfortu życia i zadowolenia ze świadczonych usług. W powiecie żagańskim funkcjonuje Nowy Szpital w Szprotawie oraz 105 Szpital Wojskowy z Przychodnią Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żarach posiadający filię w Żaganiu.

105 Szpital Wojskowy jest wieloprofilową instytucją medyczną, która swoją działalnością obejmuje również województwo lubuskie. Filia szpitala w Żaganiu posiada pięć oddziałów: wewnętrzny, pulmonologiczny, chirurgiczny, położniczo-ginekologiczny i noworodkowy.

Tabela 32. Oddziały Szpitalne w 105 SzWzP SP ZOZ filia w Żaganiu

Oddziały szpitalne	Liczba pacjentów			
	2010	2011	2012	2013
Oddział Wewnętrzny	804	1493	1188	1289
Oddział Pulmonologiczny	931	1403	1379	1213
Oddział Chirurgiczny	1064	1803	1878	1627
Oddział Położniczo - Ginekologiczny	983	1825	1419	1315
Oddział Noworodkowy	373	650	590	459

Źródło: 105 Szpital Wojskowy z Przychodnią Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żarach filia Żagań

Obłożenie oddziałów szpitalnych jest dość równomierne, nieco większą liczbę pacjentów można zauważyć na oddziale chirurgicznym. Odrębną kategorią jest oddział noworodkowy, których w 2011 roku było 650 i od tego czasu ich liczba systematycznie spada.

Tabela 33. Personel medyczny w 105 SzWzP SP ZOZ filia w Żaganiu (stan na 2013 rok)

Personel medyczny	Liczba zatrudnionych lekarzy według oddziału	Liczba zatrudnionego personelu medycznego według oddziału
Oddział Wewnętrzny	5	13
Oddział Pulmonologiczny	4	14
Oddział Chirurgiczny	6	20
Oddział Położniczo - Ginekologiczny	6	16
Oddział Noworodkowy	5	11

Źródło: 105 Szpital Wojskowy z Przychodnią Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żarach filia Żagań

Łączna liczba lekarzy pracujących w 105 SzWzP SP ZOZ w filii w Żaganiu w 2013 roku wynosiła 26 osób. Sześciu specjalistów było zatrudnionych na oddziale chirurgicznym oraz na położniczo-

ginekologicznym, pięciu na oddziale wewnętrznym i noworodkowym, a oddział pulmonologiczny dysponował czterema specjalistami. Pod względem personelu medycznego, największy zespół funkcjonuje na oddziale chirurgicznym – 20 osób, a najmniejszy na oddziale noworodkowym – 11 pracowników. Wśród wszystkich lekarzy pracujących w Szpitalu, 5 posiadało specjalizację I stopnia, a 21 specjalizację II stopnia. Dodatkowo wysoki poziom bezpieczeństwa i opieki zdrowotnej szpital zapewnia dzięki lądowisku dla śmigłowców ratunkowych oraz Szpitalnemu Oddziałowi Ratunkowemu.

Natomiast Nowy Szpital w Szprotawie należy do największej w Polsce sieci prywatnych szpitali, które świadczą bezpłatnie usługi w ramach ubezpieczenia powszechnego. W Nowym Szpitalu znajduje się oddział chirurgii ogólnej, chorób wewnętrznych oraz oddział pediatryczny. W zakresie diagnostyki placówka świadczy usługi wykorzystując laboratorium analityczne, pracownię gastrokopii, kolonoskopii, pracownię RTG oraz pracownię USG. Baza szpitala składa się także z czterech poradni: chirurgii ogólnej, ginekologiczno-położniczej, reumatologicznej oraz urologicznej. Pacjenci mogą także w nagłych wypadkach otrzymać opiekę nocną oraz świąteczną pomoc lekarską. Placówka wykonuje także zabiegi rehabilitacyjne oraz prowadzi zakład opiekuńczo-leczniczy.

W powiecie żagańskim zlokalizowanych jest 21 aptek i 5 punktów aptecznych. Na jedną aptekę w 2013 roku przypadało 3895 osób. W powiecie udzielono w sumie 321 352 porad lekarskich. Poza tym mieszkańcy mogą korzystać z porad w niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej i w gabinetach prywatnych praktyk lekarskich, których zestawienie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 34. Wykaz lekarzy rodzinnych na terenie powiatu żagańskiego

rodzaj placówki	miejsowość
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego Empatia M. Żyta, A. Żyta-Chwastyk	Brzeźnica
Niepubliczny Zakład Opieki Medycznej „Medicus” Pierkoś i Partnerzy Spółka Partnerska	Gozdnica
Praktyka Lekarska „Salus” Wioletta Falandysz-Kuprewicz	Iłowa
Zdrowie Elżbieta Gliniak	Iłowa
Zdrowie Elżbieta Gliniak	Konin Żagański
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Tad-Med.” Podstawowa Opieka Zdrowotna	Kunice

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Lek. Med. Janusz Wołkowski	Leszno Górne
Praktyka Lekarza Rodzinnego Edward Esmund	Małomice
Praktyka Lekarza Rodzinnego Monika Kieża	Małomice
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Elvita” Praktyka Lekarza Rodzinnego Elżbieta Łazarów-Janiak	Niegosławice
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Elvita” Praktyka Lekarza Rodzinnego Elżbieta Łazarów-Janiak	Przeclaw
Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarza Rodzinnego Girma Kifetew „Profilaktyka”	Szprotawa
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Lek. Med. Janusz Wołkowski	Szprotawa
NZOZ Zespół Praktyk Lekarza Rodzinnego S.C.	Szprotawa
Praktyka Lekarza Rodzinnego Lucyna Wejknis	Szprotawa
Praktyka Lekarza Rodzinnego Marcin Kierkus	Szprotawa
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Tad-Med.” Podstawowa Opieka Zdrowotna	Wymiarki
Niepubliczny Zakład Opieki Medycznej „Medicus” Pierkoś I Partnerzy Spółka Partnerska	Żagań
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Mon-Med.”	Żagań
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Mandragora” S.C. Ewa Welcz&Andrzej Uchman	Żagań
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego „Hipokrates”	Żagań
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska S.C. „Kor-med”	Żagań
Praktyka Lekarza Rodzinnego „Kowalska-Bodnar” S.C.	Żagań
Praktyka Lekarza Rodzinnego Jolanta-Raszewska-Marczak	Żagań

Źródło: http://www.nfz-zielonagora.pl/PL/490/Gdzie_sie_leczyc/, [dostęp: 6.11.2014]

W trosce o życie mieszkańców powiatu żagańskiego przeprowadzane się programy profilaktyczne popularyzujące tematy związane ze zdrowiem. Mają one na celu podnoszenie świadomości, zapobieganie chorobom oraz wczesne ich wykrywanie.

W ramach własnych zasobów 105 SzWzP SP ZOZ w Żaganiu realizowane są założenia profilaktyki raka prostaty oraz akcje mające na celu profilaktykę kardiologiczną. Oprócz tego planowany jest „Program rezonansu magnetycznego dla kobiet w ciąży”. Odbywały się także spotkania dotyczące wczesnego wykrywania raka szyjki macicy, w których brali udział lekarze specjaliści. Przeprowadzane były bezpłatne badanie mammograficzne dla kobiet w wieku 50–69 lat oraz bezpłatne badanie cytologiczne dla kobiet w wieku 25–59 lat. W ostatnim czasie prowadzony był także Program profilaktyki gruźlicy, Program profilaktyki chorób układu krążenia. Przeprowadzono badania mammograficzne i cytologiczne.

Natomiast Starostwo Powiatowe w Żaganiu od 11 lat organizuje powiatowe pikniki zdrowia dla dorosłych, a od 9 lat – dla dzieci. Obecnie są to tzw. Targi Zdrowia. Podczas wydarzenia mieszkańcy mogą bezpłatnie skorzystać z porad lekarzy specjalistów, np. zbadać krew na obecność cukru i cholesterolu, zmierzyć ciśnienie i wagę ciała, oddać krew w kierunku dawców szpiku kostnego, zbadać gęstość kości. Starostwo sfinansowało również szczepienia przeciw wirusowi HPV dla dziewcząt z Powiatowego Domu Dziecka w Szprotawie, a także organizuje spotkania z lekarzami specjalistami na temat wczesnego wykrywania raka szyjki macicy oraz raka piersi. Ponadto co roku przeprowadzany jest wśród młodzieży ponadgimnazjalnej powiatowy konkurs o zakażeniach HIV i AIDS.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w Żaganiu w celu podnoszenia poziomu zdrowia mieszkańców powiatu realizuje szereg działań profilaktycznych na jego terenie. W placówkach oświatowo-wychowawczych rok rocznie wprowadzane są programy profilaktyki zdrowotnej mające na celu uświadomienie dzieci i młodzieży znaczenia dbania o zdrowie.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w Żaganiu uczestniczy w takich przedsięwzięciach jak Targi Zdrowia, Pikniki dla Dzieci. Bierze udział w organizowanej od dwóch lat w Małomicach Ogólnopolskiej Nocy Profilaktycznej. Realizuje swoje zadania angażując się w akcje profilaktyczne realizowane przez placówki oświatowo – wychowawcze i instytucje całego powiatu.

Powiatowa Stacja Sanitaro – Epidemiologiczna w Żaganiu od 11 lat organizuje Powiatowy Konkurs Wiedzy o HIV / AIDS skierowany do uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w których realizowana jest również profilaktyka tytoniowa i nowotworowa.

W związku z realizacją profilaktyki nowotworowej prowadzone są prelekcje połączone z ćwiczeniami na fantomie do samobadania piersi, kobiety są zachęcane do przeprowadzania badań mammograficznych i cytologicznych.

Podczas imprez mających miejsce na terenie powiatu organizowane są przez PSSE punkty informacyjno – edukacyjne, w których można uzyskać niezbędne informacje, zaopatrzyć się w materiały edukacyjne, zmierzyć poziom tlenu węgla w wydychanym powietrzu, wagę i ustalić BMI.

4.6. POMOC SPOŁECZNA

Na terenie powiatu żagańskiego działania w zakresie pomocy społecznej realizują miejskie, miejsko-gminne oraz gminne Ośrodki Pomocy Społecznej zlokalizowane na terenie poszczególnych gmin powiatu, a także Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie z siedzibą w Żaganiu. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu realizuje zadania w zakresie pomocy społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

STRUKTURA POMOCOWA W POWIECIE ŻAGAŃSKIM

Rola PCPR sprowadza się do szeroko rozumianej, specjalistycznej pomocy rodzinom (profilaktyka, doradztwo, poradnictwo). Ponadto Centrum koordynuje prace i zarządza placówkami pomocy stacjonarnej, podejmuje działania na rzecz rozwoju służb społecznych i ich uczestnictwa w kształtowaniu lokalnej polityki społecznej oraz inicjuje współpracę z organizacjami pozarządowymi, zwłaszcza w kontekście rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.

Od stycznia 2005 roku w strukturach PCPR działa Rodzinna Poradnia Specjalistyczna utworzona na bazie punktu interwencji kryzysowej. W poradni pracują psychologowie, pedagog, terapeuta uzależnień, prawnik i kurator sądu rodzinnego. Ponadto etatowy pracownik PCPR na bieżąco (w godzinach pracy PCPR) udziela wszelkich informacji i porad dla mieszkańców powiatu.

Na poziomie gmin zadania z zakresu pomocy społecznej realizują głównie ośrodki pomocy społecznej.

W powiecie żagańskim działa 9 placówek tego typu. Są to:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gozdnicy,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeźnicy,

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iłowej,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Małomicach,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Niegosławicach,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wymiarkach.

Ponadto infrastrukturę pomocową powiatu żagańskiego współtworzą następujące jednostki organizacyjne:

1) Placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- Powiatowy Dom Dziecka w Szprotawie;

2) Ośrodki Wsparcia (Ośrodki Opiekuńcze, Dienne Domy Pomocy):

- Centrum Usług Opiekuńczych w Żaganiu,
- Dzienny Dom Pobytu w Żaganiu,

3) Noclegownie i schroniska:

- Dom Samotnej Matki – Zespół Wincentyński przy parafii p.w. WNMP w Żaganiu,
- Stowarzyszenie MONAR-MARKOT Wielkopolskie Centrum Pomocy Bliźniemu (Filia Dom dla Osób Bezdomnych i Najuboższych w Lutynce, 30 miejsc noclegowych),

4) Kluby Seniora:

- Klub Seniora w Gościeszowicach (gm. Niegosławice),
- Klub Seniora w Małomicach,
- Klub Seniora w Szprotawie,
- Klub Seniora w Żaganiu,

5) Jadłodajnie i stołówki:

- Stołówka w Szprotawie,
- Stołówka w Żaganiu (przy OPS),
- Jadłodajnia im. św. Marii de Mattias w Żaganiu (przy parafii p.w. WNMP),

6) Punkty pomocy rzeczowej i usługowej:

- Punkt Pomocy Rzeczowej w Żaganiu (prowadzony przez stowarzyszenie),
- Punkt Pomocy Rzeczowej w Żaganiu (przy OPS),

7) Warsztaty Terapii Zajęciowej:

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Szprotawie - Wiechlicach (prowadzony przez Szprotawskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych),

8) Poradnie Specjalistyczne:

- Rodzinna Poradnia Specjalistyczna w Żaganiu,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Szprotawie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żaganiu,
- Punkt konsultacyjny dla osób z problemami alkoholowymi w Iłowej (prowadzony przez Wincentyńskie Centrum Pomocy Rodzinie przy parafii p.w. NSPJ).

W powiecie funkcjonuje także 29 placówek wsparcia dziennego dla dzieci (świetlice socjoterapeutyczne i środowiskowe), najwięcej w Żaganiu (9), najmniej w gminach: Gozdnicza, Małomice i Wymiarki (po 1).

W powiecie żagańskim szczególnie dokuczliwymi problemami – prócz bezrobocia i ubóstwa – są bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i problemy osób niepełnosprawnych. Niepokojąca jest również wzrastająca liczba rodzin dotkniętych przemocą. Coraz więcej rodzin pobiera świadczenia pomocy społecznej ze względu na konieczność ochrony macierzyństwa.

Tabela 35. Powody trudnej sytuacji życiowej w powiecie żagańskim

Powody trudnej sytuacji życiowej	2009	2010	2011	2012	2013
Ubóstwo	2817	2949	2827	2743	2916
Bezrobocie	2768	2742	2527	2452	2534
Niepełnosprawność	1634	1652	1600	1550	1613
Długotrwała choroba	1092	1069	1079	1075	1111
Przemoc w rodzinie	36	37	30	54	83
Ochrona macierzyństwa	365	406	344	390	418
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	702	639	581	527	617
Alkoholizm	278	302	254	233	374
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	52	56	57	87	43
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna / Zdarzenie losowe	19	10	15	19	22
Zasiłki rodzinne	5046	4819	4777	4583	4203
Fundusz alimentacyjny	636	704	690	615	617

Źródło: Ośrodki Pomocy Społecznej w Powiecie Żagańskim

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

We wszystkich gminnych strategiach rozwiązywania problemów społecznych problemy osób niepełnosprawnych wymieniane są jako kwestia priorytetowa, wymagająca szybkich i efektywnych działań, skutkujących rzeczywistym włączeniem tych osób w główne nurty życia społecznego. Świadczenia przyznawane z tytułu niepełnosprawności stanowią istotną część ogółu przyznawanych w powiecie

żagańskim świadczeń. W okresie między 2009 a 2013 rokiem liczba rodzin potrzebujących wsparcia z powodu niepełnosprawności jednego z członków zmieniała się. Między 2011 a 2012 mniejsza liczba rodzin potrzebowała wsparcia z powodu niepełnosprawności jednego z członków (1550). Natomiast już rok później ta liczba wzrosła i wynosiła 1613 rodzin.

Podstawowym problemem osób niepełnosprawnych są bariery architektoniczne w budynkach, szczególnie w obiektach publicznych oraz bariery psychologiczne, których likwidacja umożliwiłaby niepełnosprawnym pełniejsze uczestnictwo w życiu publicznym. Szansą osób niepełnosprawnych na pokonanie barier może być w przyszłości rozwój technologii cyfrowych, który umożliwi im pełniejszy udział w życiu społecznym i zawodowym.

4.7. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Na terenie powiatu żagańskiego funkcjonują 192 organizacje pozarządowe (załącznik nr 3).

WSPÓŁPRACA SAMORZĄDU Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Samorząd współpracuje z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, oświaty i wychowania, upowszechniania kultury fizycznej, turystyki, ochrony i promocji zdrowia. Szczegółowo działalność ta opiera się na:

- wspieraniu inicjatyw kulturalnych z uwzględnieniem wydarzeń cyklicznych,
- wspieraniu działań promujących wielokulturowość społeczności lokalnych,
- realizowaniu przedsięwzięć popularyzujących tradycję, historię i dziedzictwo kulturowe powiatu żagańskiego
- realizowaniu programów dotyczących wychowania patriotycznego i wychowania w duchu społeczeństwa obywatelskiego,
- realizowaniu programów dotyczących rozbudzenia przedsiębiorczości dzieci i młodzieży,
- organizowaniu działalności artystycznej dzieci i młodzieży rozwijającej ich zainteresowania i uzdolnienia w różnych dziedzinach,
- wspieraniu rozwoju kultury fizycznej i sportu poprzez organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych,
- promocji sportu niepełnosprawnych,
- wspieraniu działań na rzecz utrzymania i przedłużania sprawności fizycznej osób starszych,
- wspieraniu Uczniowskich Klubów Sportowych,
- finansowym wspieraniu współzawodnictwa młodzieżowego w ramach Igrzysk Młodzieży – Licealiady, Lubuskiej Olimpiady Młodzieży oraz imprez sportowych organizowanych przez

Szkolny Związek Sportowy,

- wspieraniu lokalnych i powiatowych programów służących rozwojowi sportu dzieci i młodzieży,
- promocji aktywności turystycznej dzieci i młodzieży oraz dorosłych,
- organizacji imprez turystycznych,
- wyznaczaniu oraz odnawianiu szlaków turystycznych,
- wspieraniu działań podejmowanych na rzecz wypromowania produktu turystycznego,
- wspieraniu działań mających na celu promocję obiektów turystycznych i gospodarstw agroturystycznych,
- wspieraniu programów promocji zdrowia,
- wspieraniu programów z zakresu zapobiegania chorobom układu krążenia, chorobom nowotworowym, chorobom układu oddechowego oraz urazów i wypadkom komunikacyjnym,
- wspieraniu programów edukacyjnych w zakresie zapobiegania wypadkom i urazom komunikacyjnym z uwzględnieniem nauki udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
- organizowaniu działań edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości społecznej w zakresie przeciwdziałania epidemii HIV/AIDS (m.in. współorganizowanie konkursów wiedzy dla młodzieży)¹⁴.

Do innych działań realizowanych wspólnie przez samorząd i organizacje samorządowe należy fundowanie nagród w konkursach, a także nieodpłatne udostępnianie lokalu i środków technicznych oraz pomocy przy uzyskiwaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych¹⁵.

Jedną z form współpracy pomiędzy samorządem terytorialnym a organizacjami pozarządowymi jest Rada Pożytku Publicznego, która funkcjonuje m.in. w Gminie Szprotawa. Jest ona organem konsultacyjnym i opiniodawczym, w skład którego wchodzi przedstawiciele organu stanowiącego i wykonawczego gminy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych. Istnienie Rady Działalności Pożytku Publicznego ma na celu przede wszystkim wzmocnienie i doskonalenie dialogu obywatelskiego oraz wypracowanie standardów współpracy pomiędzy gminą a organizacjami pozarządowymi.

¹⁴ *Sprawozdanie Zarządu Powiatu Żagańskiego z realizacji Programu współpracy powiatu żagańskiego z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w 2012 roku oraz Sprawozdanie Zarządu Powiatu Żagańskiego z realizacji Programu współpracy powiatu żagańskiego z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, <http://bip.powiatzaganaki.pl/>, [dostęp: 5.10.2014].*

¹⁵ Tamże.

4.8. POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE

WSPÓŁPRACA POLSKO-NIEMIECKA

Powiat żagański współpracuje:

- od roku 2002 z powiatem Oberspreewald-Lausitz,
- od roku 2010 z powiatem Görlitz,
- od roku 2010 z powiatem Spree-Neiße oraz Döbern-Land.

Na przestrzeni ostatnich lat zrealizowano wiele projektów z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej POLSKA-BRANDENBURGIA 2007–2013 FMP i projektów sieciowych Euroregionu „Spree – Nysa – Bóbr” oraz budżetu państwa, a także w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej POLSKA-SAKSONIA 2007–2013.

Do przeprowadzonych projektów należą¹⁶:

a) z powiatem Görlitz:

- Projekt pn. „Wszystko, co piękne zatrzymaj w obiektywie”,
- Projekt „Obraz Jana Keplera w literaturze niemieckojęzycznej”,
- Projekt pn. „Transgraniczne prezentacje przedsiębiorców i rzemieślników”,
- Polsko-niemiecka wystawa Produktów Tradycyjnych „Tradycja na start”,
- „Turystyka na start”,
- Projekt pn. „Polsko-Niemiecka promocja Powiatu Żagańskiego”,
- „Powiat Żagański na dawnej karcie pocztowej”.

b) z powiatem Oberspreewald-Lausitz:

- Powiatowe Transgraniczne Targi Gospodarczo-Turystyczne,
- „Polsko – Niemieckie spotkanie z piosenką turystyczną”,
- „Polsko-Niemieckie Spotkanie z Ekologią”,
- „Poznajmy tradycje sąsiada”,
- Konferencja pn. „ Główne zagrożenia zdrowotne dzieci w rejonie przygranicznym” oraz „Polsko-niemiecka konferencja - Choroby układu oddechowego u dzieci w rejonie przygranicznym”.

c) ze związkami gmin Döbern-Land:

- „Polsko-Niemieckie Prezentacje Produktów Regionalnych”.

¹⁶ http://www.powiatzaganski.pl/PL/619/Wspolpraca_posko-niemiecka/#, [dostęp: 12.11.2014].

d) z powiatem Spree-Neiße:

- Polsko-niemiecka spartakiada sportowa pracowników samorządowych 2011 i 2012,
- Polsko-niemiecki turniej piłki siatkowej,
- Polsko-niemieckie lekkoatletyczne zawody młodzieżowe w roku 2010 i 2011.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

5.1. RYNEK PRACY

Rynek pracy w powiecie żagańskim jest w znacznym stopniu sprywatyzowany – w 93,5%. W 2013 roku na tym terenie funkcjonowało 7425 podmiotów gospodarczych. Znaczna część zarejestrowanych podmiotów prowadzą osoby fizyczne – 5256, co stanowi 70% ogółu. Na obszarze powiatu działa 340 spółek handlowych, z czego 96 ma udział kapitału zagranicznego.

Tabela 36. Podmioty wg sektorów własnościowych w powiecie żagańskim w 2013 roku

podmioty gospodarki narodowej ogółem	7425
sektor publiczny – ogółem	481
sektor publiczny – państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	151
sektor publiczny – spółki handlowe	10
sektor prywatny – ogółem	6944
sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	5256
sektor prywatny – spółki handlowe	340
sektor prywatny – spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	96
sektor prywatny – spółdzielnie	42
sektor prywatny – fundacje	10
sektor prywatny – stowarzyszenia i organizacje społeczne	179

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wśród prawie 7,5 tys. podmiotów gospodarczych aż 5486 podmiotów należy do tzw. pozostałej działalności tj. handel, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja, działalność finansowa i ubezpieczeniowa, opieka zdrowotna, działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją oraz usługi. 22,5% stanowią podmioty zajmujące się przemysłem i budownictwem. Niewielki udział mają podmioty z sektora rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa – ok. 3,6 %.

Tabela 37. Podmioty gospodarcze w powiecie żagańskim wg rodzajów działalności w 2013 r.

ogółem	7425
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	267
przemysł i budownictwo	1672
pozostała działalność	5486

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Największa grupa mieszkańców powiatu żagańskiego pracuje w sektorze przemysłu i budownictwa oraz usługach. Znaczna część osób trudni się rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem lub rybactwem bądź pracuje w sektorze handlu, naprawy pojazdów, transporcie i gastronomii. Niewielki odsetek osób pracujących w powiecie zajmuje się działalnością finansową i ubezpieczeniową oraz obsługą rynku nieruchomości.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie żagańskim w 2012 roku wynosiło 2889,16 zł – co w relacji do średniej krajowej wynosiło 77,2%.

Tabela 38. Pracujący wg sektorów w powiecie żagańskim w latach 2007–2012

Pracujący według sektorów	2007	2008	2009	2010	2011	2012
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	341	352	341	388	381	385
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	2348	2461	2406	2442	2424	2428
przemysł i budownictwo	4149	4454	3810	3826	3764	3719
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2592	2592	2615	2681	2684	2732
pozostałe usługi	3898	3790	3998	3709	3855	3954
Suma	13 328	13 649	13 170	13 046	13 108	13 218

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Najwięcej podmiotów gospodarczych jest skupionych w Żaganii oraz w gminie Szprotawa – prawie 70% wszystkich podmiotów w powiecie. Pod względem liczby pracowników w powiecie zdecydowanie dominują zakłady małe – czyli zatrudniające do 9 osób. Ich udział w ogóle podmiotów wynosi 96%. W każdej gminie istnieje zakład, gdzie liczba pracowników wynosi od 10 do 49 osób. W całym powiecie funkcjonuje kilkadziesiąt podmiotów zatrudniających od 50 do 249 pracowników.

Tabela 39. Podmioty gospodarcze wg liczby pracowników w gminach powiatu żagańskiego w 2013 roku

sektor / jednostka	0–9	10–49	50–249	250–999	suma
miasto Żagań	2982	85	23	0	3084
miasto Gozdnicza	245	16	1	0	262
gmina Brzeźnica	211	8	0	0	219
gmina Łłowa	478	16	2	2	498
gmina Małomice	394	9	1	0	404
gmina Niegosławice	221	10	1	0	222
gmina Szprotawa	1964	67	10	1	2042

gmina Wymiarki	143	6	3	0	152
gmina Żagań	515	16	2	0	533
powiat żagański	7147	232	43	3	7425

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Znaczące zakłady pracy w powiecie:

MIASTO ŻAGAŃ

- Firma Produkcyjna Bartex ZPCH (produkcja zabawek, odzieży i tekstyliów),
- Poltops Sp. z o.o. (produkcja włókiennicza),
- P.H.U. Adam Sp. z o.o. Lubuskie Centrum Dystrybucji Mięsa (sprzedaż mięsa),
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Jersak” Zofia Jersak (handel paliwami),
- Polstoff Sp. z o.o. (handel),
- Zakład Wielobranżowy Galwanizacja (pokrycia galwaniczne),
- VP Polska Sp. z o.o. (produkcja opakowań z papieru),
- Piekarnia „Amadeo” Tadeusz Giza (produkcja i wyrób pieczywa i artykułów cukierniczych),
- Ecotex Poland Sp. z o.o. (hurtownia odzieży używanej),
- Miejski Zakład Komunikacji Sp. z o.o. (transport miejski),
- Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania i Robót Drogowych Sp. z o.o. (gospodarowanie odpadami),
- Dringenberg Polska Sp. z o.o. (produkcja mebli warsztatowych i wyposażenia pojazdów serwisowych),
- KISBUD (produkcja okien i drzwi).

GMINA ŻAGAŃ

- Thye – Lokenberg Polska Sp. o.o. Tomaszowo (produkcja podłóg dla zwierząt),
- Lafarge Kruszywa Żwirownia Żagań – Miodnica.

MIASTO GOZDNICA

- Gozdnicke Zakłady Ceramiki Budowlanej Sp. z o.o. (produkcja cegieł, płytek i bruków klinkierowych),
- „Ekofarm” Maciej Rosner (hodowla drobiu i ubój drobiu),
- Przedsiębiorstwo „GEM” Eksport-Import Małgorzata Figas (produkcja palet drewnianych),

GMINA BRZEŹNICA

- Anters Zakład Piekarsko-Cukierniczy Andrzej Antczak – Jabłonów,
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego Zbigniew Motyka – Wrzesiny,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Jan Marczuk – Wrzesiny (produkcja pasz, środków ochrony roślin),

GMINA ŁŁOWA

- Vitrosilicon S.A. (producent wyrobów ze szkła),
- Intra S.A. (przewozy materiałów sypkich, kompleksowe usługi transportowe),
- Feryster Sp. J. B i Z Sobków (transformatory impulsowe, dławiki przeciwzakłóceń, elementy indukcyjne).

GMINA MAŁOMICE

- B&B Opakowania Sp. z o.o. (produkcja bębnow stalowych beczek),
- Silgan Metal Packaging Szprotawa Sp. z o.o. (opakowania metalowe),
- Wuppermann Polska Sp. z o.o. (produkcja rur, komponentów blaszanych),
- Zakład Produkcyjno-Handlowy LRN Roman Nowak (producent opakowań blaszanych),
- OVOTEK Sp. z o.o. Lasocice, Małomice (hodowla drobiu).

GMINA SZPOTAWA

- BEWA Systemy oczyszczania ścieków,
- Poli – Eco Tworzywa Sztuczne Sp. z o.o. – Zakład w Szprotawie,
- M-S & PICO RUSZTOWANIA Sp. z o.o.,
- Peter Schmidt Okna i Drzwi PVC Sp. z o.o.
- Lakos Sp. z o.o. (produkcja schodów, barierek oraz różnego rodzaju konstrukcji budowlanych),
- Hozzman Schody i Drzwi Andrzej Hozzman (produkcja schodów i drzwi drewnianych),
- Fabryka Świec. Spółdzielnia Inwalidów,
- Silgan Metal Packaging Sp. z o.o. (produkcja opakowań blaszanych).

GMINA WYMIARKI

- Piekarnia „Omega” Wymiarki,
- Huta Stalze Wymiarki Sp. z o.o.,
- Zakład Masarniczy Czernicki i syn.

Większość potencjału gospodarczego skupia się w dwóch miastach: w Żaganiu oraz w Szprotawie. Dominującą rolę odgrywa przemysł i usługi. Bogate złoża piasków szklarskich, piasku kwarcowego, surowców ilastych oraz gliny kamionkowej spowodowały rozwój przemysłu szklarskiego i ceramiki budowlanej. Duże znaczenie lokalne posiadają firmy budowlane.

Do innowacyjnych i znaczących podmiotów gospodarczych w powiecie żagańskim należą¹⁷:

- **ALPOS Polska Sp. z o.o.** z Małomic (produkcja kształtowników zamkniętych z blachy czarnej oraz ocynkowanej),
- **Raeuchle Sp. z o.o.** w Organizacji z Leszna Górnego, gm. Szprotawa (wyprawianie skór oraz produkcja wyrobów skórzanych; badania jakości skór),
- **Vitrosilicon S.A.** z Łowej (produkcja pustaków szklanych Claro Glass, lampionów ozdobnych szkła wodnego sodowego i potasowego),
- **Asko Vogel&Not Sp. z o. o.** ze Szprotawy (produkcja opakowań metalowych),
- **Dringenberg Polska Sp z o. o.** z Żagania (produkcja metalowych mebli warsztatowych i wyposażenia pojazdów serwisowych),
- **Firma Produkcyjna Bartex ZPCH** z Żagania (specjalizacja w szyciu lekkiej konfekcji damskiej, męskiej i dziecięcej, w szyciu pokryć meblowych ze skóry i tkanin oraz bielizny pościelowej),
- **Zakład Wielobranżowy Galwanizernia Sp. z o. o.** z Żagania (usługi zakresie pokryć galwanicznych dla producentów AGD: cynk-nikiel, cynkowanie, chromowanie stali nierdzewnej, niklowanie i chromowanie dekoracyjne oraz cynkuje części na potrzeby przemysłu motoryzacyjnego),
- **Poltops Sp. z o. o.** z Żagania (obróbka runa owczego – najstarszy polski producent dzianin futerkowych ze 100% udziałem czystej, żywej wełny oraz czesanek wełnianych przeznaczonych na potrzeby zakładów przędzalniczych),
- **VP Polska SP. z o. o.** z Żagania (produkcja opakowań trzech grup: torby papierowe, wysyłkowe opakowania elastyczne oraz sterylne opakowania medyczne),
- **For Nature Jerzy Dobryczyński** z Żagania (obróbka metali i produkcja wyrobów metalowych m.in.: zbiorniki paliwowe, urządzenia i instalacje centralnego filtrowania emulsji i olejów, konstrukcje metalowe),
- **Zakłady Ceramiczny Gołwoczyński** z Żagania (produkcja wysokiej jakości wyrobów ceramicznych z surowców klinkierowych),
- **Huta Szkła WYMIARKI S.A.** w Wymiarkach – (produkcja słoików dla przetwórstwa rolno-spożywczego oraz szklane pojemniki do zniczy),

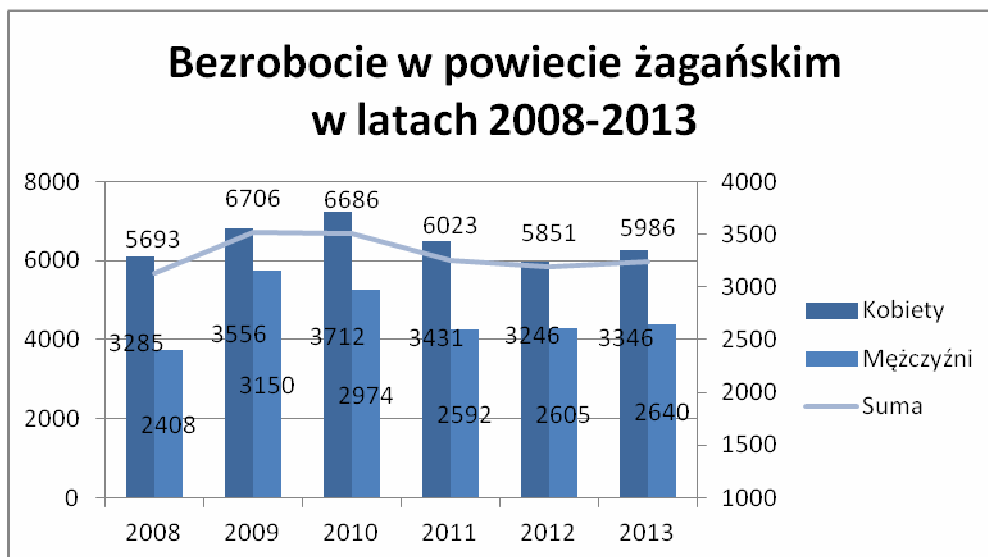
¹⁷ Wyróżnienie pochodzi ze strony <http://www.innowacje.lubuskie.pl/powiat-zaganski.html>, [dostęp: 3.10.2014].

- **Systemy oczyszczania ścieków „Bewa”** ze Szprotawy (produkcja elementów betonowych i żelbetonowych, urządzeń separujących wody opadowe i technologiczne oraz oczyszczających ścieki bytowo-gospodarcze),
- **Lakos Sp. z o. o.** ze Szprotawy (obróbka metalu – produkcja konstrukcji stalowych, aluminiowych i ze stali nierdzewnej (schodów, balustrad, barierek, konstrukcji budowlanych),
- **Lapis s.c.** w Bożnowie (prace wysokościowe i renowacja zabytków),
- **Ovotek Sp. z o. o.** w Bobrzeńcu (chów drobiu, jaja świeże konsumpcyjne jak i płynne oraz pasteryzowane artykuły jajczarskie),
- **PPHU Martpol Beata Martynowicz** w Szprotawie (produkcja pościeli i dzianin futerkowych),
- **Zakład Produkcyjno Handlowy LRN. Roman Nowak** z Małomic (produkcja opakowań blaszanych).

5.2. BEZROBOCIE

Liczba bezrobotnych w powiecie żagańskim w roku 2013 wynosiła 5986 osób – był to wynik minimalnie wyższy niż rok wcześniej. Od roku 2012 ogólna liczba bezrobotnych nie przekracza 6000 osób, co poprawiło sytuacji na rynku pracy, gdyż w latach 2009 i 2010 liczba osób pozostających bez zatrudnienia wynosiła znacznie ponad 6500. Charakterystyczna dla struktury bezrobotnych powiatu jest przewaga kobiet w tej kategorii. Tendencja ta utrzymuje się od kilku lat.

Wykres 9. Bezrobocie w powiecie żagańskim w latach 2008–2013

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w 2013 roku było 422 niepełnosprawnych, z czego 72 było uprawnionych do zasiłku.

Najbardziej aktualne dane pozwalają stwierdzić poprawę w sferze bezrobocia w powiecie. Do połowy 2014 r. liczba bezrobotnych wynosiła 4915 osób, z czego 53% stanowiły kobiety. Zasiłek przysługiwał 17,5% zarejestrowanych bezrobotnych.

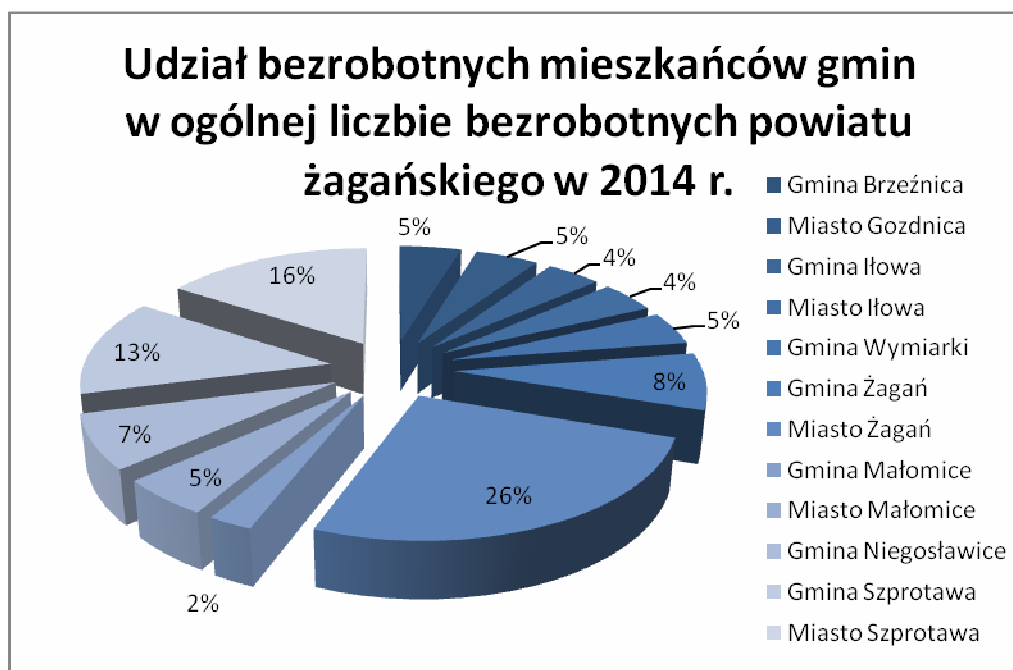
Tabela 40. Liczba bezrobotnych w powiecie żagańskim w 2014 roku (stan na 30.06.2014 r.)

Wyszczególnienie	Bezrobotni		Z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
gmina Brzeźnica	231	131	32	13
miasto Gozdnicza	237	119	34	13
gmina Iłowa	204	110	34	18
miasto Iłowa	212	101	28	11
gmina Wymiarki	223	120	87	44
gmina Żagań	380	209	64	32
miasto Żagań	1265	695	221	123
gmina Małomice	120	70	22	12
miasto Małomice	251	121	31	13
gmina Niegosławice	363	207	39	22
gmina Szprotawa	653	359	124	56
miasto Szprotawa	776	375	144	71
powiat żagański – razem	4915	2617	860	428

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Żaganii

Najwięcej osób bezrobotnych zamieszkuje Żagań (26%) i Szprotawę (16%) oraz gminę Szprotawa (13%). W pozostałych gminach rozłożenie liczby bezrobotnych jest dość równomierne. Najmniejszy udział w ogóle osób pozostających bez zatrudnienia ma gmina Małomice – 2%.

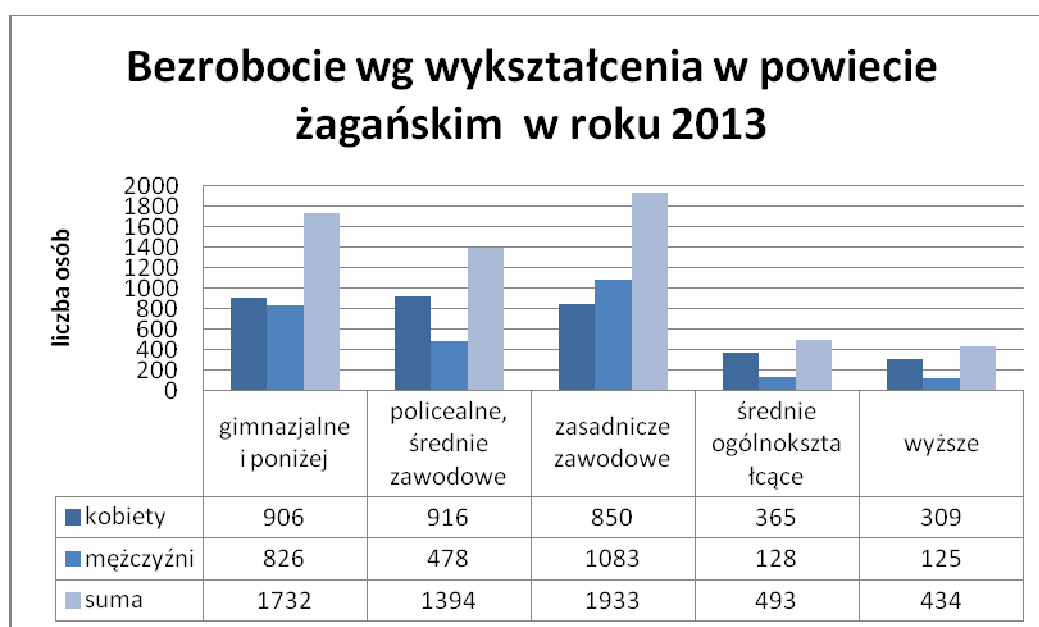
Wykres 10. Udział bezrobotnych mieszkańców gmin w ogólnej licznie bezrobotnych powiatu żagańskiego (stan na 30.06.2014 r.)

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Żaganii

Istotnym aspektem bezrobocia jest wykształcenie osób pozostających bez pracy. W powiecie żagańskim grupą, którą w najmniejszym stopniu dotyka bezrobocie, są osoby z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym. Stanowią oni odpowiednio 7,2% i 8,2% ogółu bezrobotnych. Najbardziej liczną grupą są bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Ich udział w grupie bezrobotnych stanowił 32%. Zbliżoną pod względem liczebności jest grupa osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym – 29% ogółu. Duży udział w strukturze bezrobotnych mają osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. We wszystkich kategoriach – poza bezrobotnymi o wykształceniu zasadniczym zawodowym – przeważały kobiety.

Wykres 11. Bezrobocie wg wykształcenia w powiecie żagańskim w 2013 roku

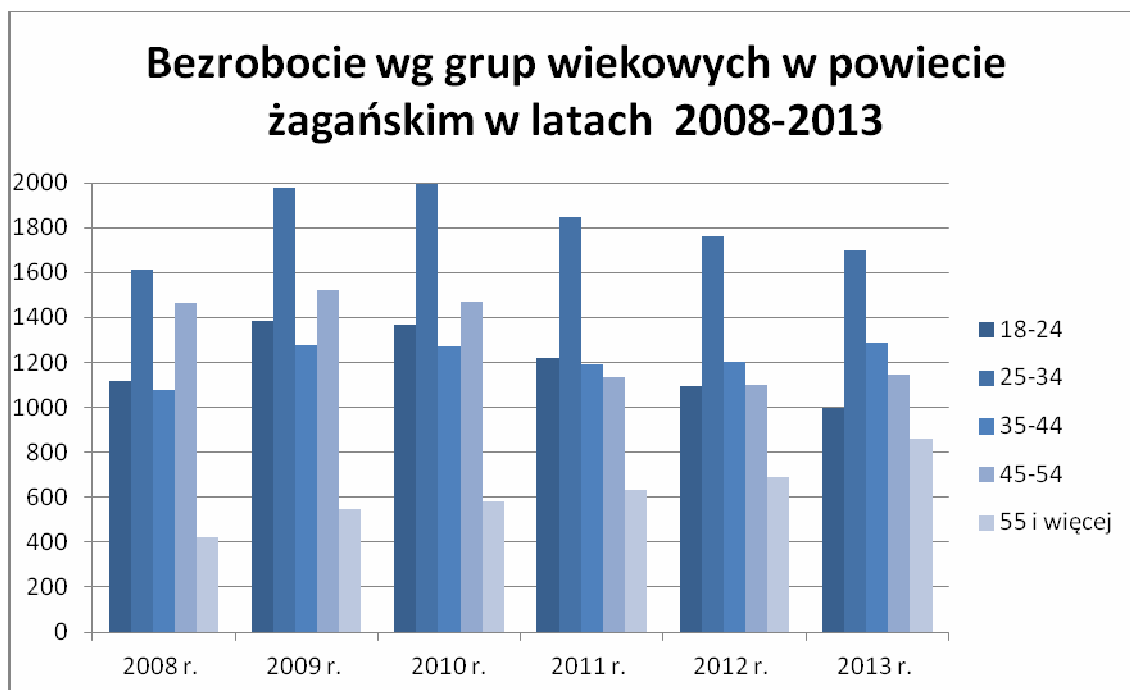
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Analizując bezrobocie pod względem grup wiekowych, najliczniejszą od kilku lat jest grupa osób w wieku 25–34 lata – jednak zauważalny jest spadek i z roku na rok grupa ta zmniejsza się. Spadek odnotowano również w kategorii wiekowej 45–54 lata. Stale natomiast wzrasta liczba bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej. Są to osoby zbliżające się wieku emerytalnego, dla których utrata pracy jest sytuacją wyjątkowo trudną.

W połowie roku 2014 stopa bezrobocia dla powiatu żagańskiego wynosiła 21,8%, co stanowi jeden z najwyższych wyników w województwie (większe bezrobocie odnotowano tylko w powiecie nowosolskim). Pozostałe powiaty tego obszaru odznaczają się kilkunastoprocentową stopą bezrobocia, poniżej 15% (za wyjątkiem powiatu krosińskiego – 20,6%). Średnia stopa bezrobocia w województwie

lubuskim wynosi 13,5%. Stopa procentowa powiatu żagańskiego jest znacznie wyższa od średniej dla kraju, która wynosiła 12%.

Wykres 12. Bezrobocie wg grup wiekowych w powiecie żagańskim w latach 2008–2013

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 41. Stopa bezrobocia w powiecie żagańskim, województwie lubuskim i kraju – stan na koniec czerwca 2014 roku [w %]

powiat krośnieński	20,6
powiat nowosolski	22,2
powiat świebodziński	11,0
powiat zielonogórski	14,0
powiat żagański	21,8
powiat żarski	14,0
powiat wschowski	14,7
powiat m. Zielona Góra	7,3
województwo lubuskie	13,5
Polska	12,0

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu

Pracodawcy zgłaszają najczęściej zapotrzebowanie na pracowników z następujących grup:

- VII „Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” (14,97% ogółu zgłoszonych ofert pracy),
- VIII „Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń” (10,89% ogółu zgłoszonych ofert pracy),
- III „Technicy i inny średni personel” (8,91% ogółu zgłoszonych ofert pracy),
- IV „Pracownicy biurowi” (7,04 % ogółu zgłoszonych ofert pracy),

- IX „Pracownicy przy pracach prostych” (5,59% ogółu zgłoszonych ofert pracy).

ORGANIZACJA SZKOLEŃ

W 2013 roku objęto szkoleniami łącznie 148 osób (w tym 38 kobiet), a szkolenia ukończone zostały przez 146 osoby. Efektywność zatrudnienia po ukończeniu szkoleń zawodowych kształtowała się na poziomie 94,5%, zatrudnienie podjęto 138 osób. W szkoleniach grupowych uczestniczyło 115 osób.

Tabela 42. Przykładowe szkolenia grupowe dla bezrobotnych w powiecie żagańskim w 2013 roku

przykładowe tematy szkoleń grupowych	liczba uczestników	liczba zatrudnionych
ABC Przedsiębiorczości	76	53
Pilarsz-drwal, operator wykaszarek i kosiarek spalinowych	32	29
Warsztaty psychologiczno-doradcze	29	26

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu

W szkoleniach indywidualnych uczestniczyło 11 bezrobotnych, dzięki czemu ich atrakcyjność na rynku pracy znacznie wzrosła.

Tabela 43. Szkolenia indywidualne dla bezrobotnych w powiecie żagańskim w 2013 roku

nazwa i zakres szkolenia	liczba uczestników szkolenia	liczba zatrudnionych
kierowca wózków jezdniowych	1	1
Świadectwo kwalifikacji	3	3
prawa jazdy kat. C+ E	3	2
pilarsz-drwal	1	1
operator maszyn budowlanych (operator koparki)	1	1
kurs szkolenia okresowego	1	1
uprawnienia elektryczne powyżej 1 kV	1	1

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu

PROJEKTY WDRAŻANE PRZEZ PUP W ŻAGANIU:

- Twoja kariera III,
- Gotowi do zmian – zaktywizowanych zostało 711 osób bezrobotnych – w tym osoby niepełnosprawne do 30. roku życia, po 50. roku życia i długotrwale bezrobotne. W ramach projektu zrealizowano następujące formy tj. staż, szkolenia indywidualne, jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, refundacje doposażenia i wyposażenia stanowisk pracy

dla osób bezrobotnych oraz zajęcia aktywizacyjne w Klubie Pracy dla osób powyżej 50. roku życia.

- EKO-SZANSA 2013 – celem programu była aktywizacja bezrobotnych w wieku powyżej 50. roku życia, podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia. W ramach programu zaktywizowano 94 bezrobotnych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy i będących w kategorii osób długotrwale bezrobotnych lub bez wykształcenia średniego. Podjęcie pracy nastąpiło w ramach organizacji robót publicznych.
- Program „Powrót na rynek” – zadaniem programu było podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych. W ramach programu udało się zaktywizować 33 osoby poprzez zatrudnienie w ramach refundacji doposażenia lub wyposażenia stanowisk pracy oraz w ramach prac interwencyjnych.
- „Młódzież zdobywa doświadczenie – rynek pracy 2013” – zadaniem programu było podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia i samozatrudnienia osób bezrobotnych w wieku do 30. roku życia pozostających w rejestrze bezrobotnych co najmniej 6 miesięcy. Założenia programu pozwoliły na zaktywizowanie 70 osób bezrobotnych poprzez: zatrudnienie w ramach refundacji doposażenia lub wyposażenia stanowisk pracy, udzielenie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej, uczestnictwo w stażach, szkoleniach, pracach społecznie użytecznych oraz podjęcie pracy w ramach prac interwencyjnych. Program umożliwił osobom bezrobotnym wejście na rynek pracy, podniesienie kwalifikacji zawodowych i dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy.

5.3. OTOCZENIE BIZNESU

Instytucje otoczenia biznesu to podmioty posiadające bazę materialną, techniczną, zasoby ludzkie i kompetencje niezbędne do świadczenia usług na rzecz sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Do zadań instytucji otoczenia biznesu można zaliczyć: wspieranie przedsiębiorczości, ułatwianie rozpoczynania działalności gospodarczej, pomoc początkującym przedsiębiorcom. Instytucje Otoczenia Biznesu (IOB) powinny pełnić rolę rzeczywistych łączników pomiędzy uczestnikami procesu innowacji, np. biznesem i nauką oraz tworzyć ich koalicje (grupy partnerów koncentrujących się na realizacji wspólnych celów czy zadań). W rejonie powiatu żagańskiego istnieje kilka takich instytucji:

1. Na poziomie województwa:

Organizacja Pracodawców Ziemi Lubuskiej

Zrzesza lubuskie firmy niezależnie od ich wielkości oraz branży, w której funkcjonują czy rodzaju prowadzonej działalności (produkcja, handel, usługi). Firmy członkowskie obrazują pełen przekrój gospodarczy regionu – dzięki nim Organizacja stanowi silną reprezentację interesów lubuskich przedsiębiorców wobec władz samorządowych, rządowych oraz innych podmiotów.

Lubuska Izba Budownictwa

Jest to organizacja samorządu gospodarczego, która zrzesza firmy działające w sferze budownictwa i powiązanych usług na terenie województwa lubuskiego.

Powstała w 1998 roku, z inicjatywy liderów, organizacja prowadzi swe działania, mając na uwadze aktualne potrzeby branży ze szczególnym uwzględnieniem: reprezentowania i ochrony interesów gospodarczych Członków Izby, organizowania pomocy Członkom Izby w rozwiązywaniu problemów ekonomicznych, organizacyjnych i prawnych, związanych z podejmowaniem przez nich działalności gospodarczej w kraju i za granicą, współtworzenia warunków działania i rozwoju życia gospodarczego w zakresie budownictwa i usług technicznych, kształtowania zasad rzetelnego działania, etyki zawodowej i uczciwości kupieckiej w działalności gospodarczej, popierania, we współpracy z właściwymi organami oświatowymi, rozwoju kształcenia zawodowego, wspierania nauki zawodu budowlanego w zakładach pracy oraz doskonalenia zawodowego pracowników, udzielania pomocy w rozwoju i racjonalnym wykorzystaniu potencjału produkcyjno-handlowego Członków Izby oraz udzielaniu pomocy w podnoszeniu konkurencyjności na rynkach międzynarodowych.

Lubuski Park Przemysłowo-Technologiczny Sp. z o.o.

Składa się z dwóch kompleksów: Parku Naukowo-Technologicznego Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz Parku Przemysłowego w całości objętego statusem specjalnej strefy ekonomicznej.

Znaczenie Parku dla miasta Zielona Góra, Lubuskiego Trójmiasta i regionu:

- promocja – parki przemysłowe i specjalne strefy ekonomiczne są instytucjami dobrze znanymi na świecie, oznaczają zwykle wysoki standard otoczenia i możliwości szybkiego rozwoju regionu, w którym się znajdują,
- szybki rozwój przedsiębiorczości w zaawansowanych technologiach,
- rozwój infrastruktury biznesu, bankowość inwestycyjna, fundusze typu *venture capital*, consulting itd.;
- zatrzymanie najzdolniejszej młodzieży w regionie lubuskim,
- nowe miejsca pracy wymagające wysokich kwalifikacji,
- przyciąganie inwestorów polskich i zagranicznych,

- powstanie części miejscowości o wyróżniającej się architekturze i funkcjach, obszaru aktywności do późnych godzin nocnych,
- synergiczny efekt wpływu na sąsiednie obszary i w efekcie wyższe łączne wpływy z podatków; niż w przypadku jakichkolwiek innych przedsięwzięć na tym samym terenie,
- stymulowanie rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii,
- rozwój przedsiębiorczości, podniesienie poziomu technologicznego przedsiębiorstw i ich innowacyjności,
- wzrost liczby firm współpracujących z podmiotami sektora B+R,
- wzrost liczby firm realizujących współpracę międzynarodową.

Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Zielonej Górze

Agencja wspiera działania promujące rozwój społeczno-gospodarczy województwa lubuskiego, aktywizuje i wspiera przedsiębiorczość z uwzględnieniem małych i średnich firm oraz wdraża krajowe i europejskie fundusze pomocowe. Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Zielonej Górze jest także Regionalną Instytucją Finansującą oraz regionalnym partnerem Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości w Warszawie. W strukturach agencji działa także Lubuski Fundusz Pożyczkowy.

2. Jednostki badawcze Uniwersytetu Zielonogórskiego:

Park Naukowo-Technologiczny Uniwersytetu Zielonogórskiego

Stworzony został w celu stymulowania rozwoju przemysłowego całego regionu poprzez realizację projektów w obszarze nowych technologii. Strategicznym celem PNT UZ jest tworzenie warunków do wykorzystania naukowego i przemysłowego potencjału regionu i stymulowanie rozwoju przemysłu – szczególnie w obszarach zaawansowanych technologii.

Centrum Przedsiębiorczości i Transferu Technologii Uniwersytetu Zielonogórskiego

Centrum oferuje: opiniowanie inwestycji pod względem jej innowacyjności, monitoring i ocenę potencjału technologicznego oraz potrzeb przedsiębiorstw w zakresie innowacyjności, nadzór nad prowadzonymi pracami dyplomowymi, organizowanie zespołów badawczych, organizowanie prac badawczo – usługowych i eksperckich wykonywanych w laboratoriach specjalistycznych przez członków zespołów badawczych, organizowanie sympozjów, konferencji, targów, seminariów oraz szkoleń, prowadzenie audytów technologicznych mających na celu ocenę aktualnych zdolności firm do konkurowania na rynku krajowym i międzynarodowym.

Najważniejszym elementem usług Centrum jest promocja i zacieśnienie współpracy pomiędzy nauką a gospodarką poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów i konferencji dla kadry kierowniczej, specjalistów, pracowników przedsiębiorstw, jak również pracowników Uniwersytetu Zielonogórskiego. Wykładowcami są pracownicy naukowo-dydaktyczni uczelni oraz przedsiębiorcy z regionu lubuskiego, którzy oprócz rozległej wiedzy teoretycznej posiadają duże doświadczenie praktyczne.

Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu Zielonogórskiego

Powstał w wyniku współpracy Uniwersytetu Zielonogórskiego i Urzędu Miejskiego w Zielonej Górze. Inkubator oferuje m.in.: nieodpłatne doradztwo w zakresie tworzenia własnej firmy oraz doradztwo bieżące w trakcie okresu inkubacji, porady prawne, księgowe. Korzystanie z systemu szkoleń dla osób prowadzących firmy w inkubatorze, organizację spotkań biznesowych i pomoc w poszukiwaniu partnerów gospodarczych, dostęp do specjalistycznej prasy i opracowań biznesowych zakupywanych i prenumerowanych przez inkubator.

3. Na poziomie powiatu:

Inkubator w Żagańskiej Agencji Rozwoju Lokalnego

Jego zadaniem jest m.in. pomoc w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej oraz stworzenie bazy na potrzeby jej prowadzenia.

Celem funkcjonowania Inkubatora jest:

- promowanie i wspieranie przedsiębiorczości wśród mieszkańców miasta Żagań,
- stwarzanie specjalnych warunków organizacyjno-technicznych ułatwiających powstawanie nowych i rozwój istniejących małych i średnich przedsiębiorstw,
- aktywizacja lokalnej społeczności w celu podejmowania działalności gospodarczej,
- aktywne przeciwdziałanie bezrobociu poprzez wszechstronną pomoc zainteresowanym osobom w tworzeniu przedsiębiorstwa i jego działalności w początkowym okresie,
- rozwój przedsiębiorczości,
- edukacja w zakresie podejmowania działalności gospodarczej oraz pozyskiwania zewnętrznych źródeł jej finansowania.

5.4. INNOWACYJNOŚĆ W REGIONIE¹⁸

Region jest innowacyjny, gdy jego mieszkańcy wchodzą aktywnie w relacje z otoczeniem, wprowadzają w życie koncepcje, które mają na celu doskonalić już funkcjonujące instytucje i motywować do działania lokalną społeczność, przedsiębiorców, zachęcać inwestorów do lokowania swoich środków w rozwój terenu. W otoczeniu powiatu żagańskiego o funkcjonują podmioty, które wdrażają innowacyjne projekty, które podnoszą komfort życia oraz przyspieszają rozwój gospodarczy. Są to:

Lubuska Rada Innowacji

Jest narzędziem służącym osiągnięciu ważnych celów strategicznych w partnerstwie nauki i biznesu oraz samorządu terytorialnego. Lubuska Rada Innowacji jest organem opiniotwórczo-doradczym Zarządu Województwa Lubuskiego w zakresie: strategicznych i bieżących działań w obszarze innowacji, inicjowania przedsięwzięć na rzecz rozwoju innowacyjności oraz wspierania Samorządu Województwa Lubuskiego w monitorowaniu i ewaluacji *Lubuskiej regionalnej strategii innowacji na lata 2010–2015*. W skład Lubuskiej Rady Innowacji wchodzi:

Żagańska Agencja Rozwoju Lokalnego

Jest to firma doradcza, która specjalizuje się w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, przede wszystkim z funduszy Unii Europejskiej, oprócz tego zarządza Żagańską Strefą Gospodarczą znajdującą się na terenie Miasta Żagań i inkubatorem przedsiębiorczości, pozyskuje i współpracuje z inwestorami, jak też wspiera początkujących przedsiębiorców¹⁹.

Uniwersytet Zielonogórski, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Gorzowie Wielkopolskim, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sulechowie, Lubuski Park Przemysłowo-Technologiczny, Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy INTERIOR, Gorzowski Ośrodek Technologiczny – Park Naukowo-Przemysłowy Sp. z o.o. w Gorzowie Wielkopolskim, Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT w Zielonej Górze, Agencja Rozwoju Regionalnego w Zielonej Górze, Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna, Zachodnia Izba Przemysłowo-Handlowa, Lubuska Organizacja Pracodawców w Gorzowie Wielkopolskim, Organizacja Pracodawców Ziemi Lubuskiej, LfC w Zielonej Górze, Holding Zremb w Gorzowie Wielkopolskim, Lubuski Klaster Metalowy, Lubuskie Towarzystwo na rzecz Rozwoju Energii w Zielonej Górze, Urząd Miasta w Gorzowie Wielkopolskim, Urząd Miasta w Zielonej Górze, Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, Konwent Starostów Województwa Lubuskie-

¹⁸ <http://www.innowacje.lubuskie.pl/>, [dostęp: 18.11.2014].

¹⁹ Informacje za <http://www.arl-zagan.pl/content/oferta>.

go, Konwent Prezydentów, Burmistrzów, Wójtów Województwa Lubuskiego, Uniwersytet Zielonogórski, Senat Rzeczypospolitej Polskiej, Lubuska Izba Rolnicza w Zielonej Górze.

Warunki do naukowego i przemysłowego wykorzystania regionu tworzą także **parki technologiczne**, w skład których wchodzi: Park Naukowo-Technologiczny Uniwersytetu Zielonogórskiego, Park Technologii i Logistyki Przemysłu „INTERIOR”, Centrum Energetyki Odnawialnej przy PWSZ oraz Lubuski Ośrodek Innowacji i Wdrożeń Agrotechnicznych.

Narzędziem służącym do wprowadzania i pozyskiwania innowacji są także dokumenty unijne, które wyznaczają politykę rozwoju – korzystać można z zapisów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (POIG), Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego (LRPO) oraz z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL).

Aby pobudzić współpracę i rozszerzyć kontakty biznesowe, portal www.innowacje.lubuskie.pl prowadzi bazę ekspertów z różnych dziedzin gospodarki, z których pomocy zainteresowani przedsiębiorcy mogą skorzystać. Natomiast koncentrację zasobów na kluczowych dla regionu lubuskiego priorytetach ułatwia tzw. inteligenta specjalizacja, która wspiera m.in. rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji (jest to jeden z priorytetów Strategii Europa 2020).

5.5. TURYSTYKA

Bogate dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe wpływa na atrakcyjność turystyczną powiatu żagańskiego. Do największych atutów turystycznych regionu należą: dolina Bobru, wysoka lesistość (Bory Dolnośląskie), rezerваты przyrody („Buczyna Szprotawska”, „Dąbrowa Brzeźnicka”) oraz zabytki²⁰.

Na terenie miasta Żagania, który jest zespołem urbanistyczno-krajobrazowym, istnieje 79 obiektów wpisanych w rejestr zabytków. Do najbardziej atrakcyjnych obiektów sakralnych na terenie miasta Żagania należałoby zaliczyć:

ZESPÓŁ POAUGUSTIAŃSKI – zespół złożony z kościoła parafialnego, dawnego klasztoru i konwiktów oraz spichlerza klasztorowego. Kościół p.w.w. Wniebowzięcia NMP pod względem historycznym i artystycznym z pewnością jest jedną z najcenniejszych świątyń Dolnego Śląska. W obrębie znajduje się biblioteka klasztorowa z XVIII-wiecznym wystrojem. Wnętrze biblioteki zdobią freski wykonane przez wybitnego artystę śląskiego Georga Wilhelma Neunherza. Średniowieczny księgozbiór biblioteki jest

²⁰ Wykaz zabytków na terenie powiatu żagańskiego – załącznik nr 4.

obecnie najbogatszym zachowanym średniowiecznym zbiorem bibliotecznym w Polsce – obecnie nie użytkowany.

Ciekawe są także inne obiekty sakralne znajdujące się na terenie miasta: Kościół pw. Św. Piotra i Pawła, Kościół pw. Św. Krzyża, Kościół pw. Nawiedzenia NMP, Kościół pw. Ducha Św., Kaplica Kaplica Bożego Grobu która jest wierną kopią Kaplicy Grobu Chrystusowego w Jerozolimie.

Perełką Żagańskich zabytków jest niewątpliwie Pałac Książęcy wraz z okalającym go Parkiem Książęcym. Prace nad budową pałacu podjęto w roku 1670. Obiekt jedyny w swoim rodzaju, nie mający w architekturze polskiej odpowiednika, o układzie przestrzennym łączącym cechy właściwe barokowym pałacom francuskim oraz włoskim.

Inne zabytkowe obiekty to:

- **WIEŻA KOŚCIOŁA POEWANGELICKIEGO** – ((wieża widokowa),
- **PAŁAC** – Pierwotnie urząd książęcych dóbr ziemskich, obecnie siedziba Urzędu Miasta,
- **PAŁACYK** – siedziba Miejskiej Biblioteki Publicznej,
- **MURY MIEJSKIE** z początku XIV w.,
- **WIEŻA RATUSZOWA** – Rynek,
- **KAMIENICE** – renesansowe, na zrębach gotyckich i barokowe,
- **DAWNE KOLEGIUM JEZUICKIE** – Obecnie z Zespół Szkół Tekstylno-Handlowych,
- **ZESPÓŁ SZPITALNY ŚW. DOROTY** – XIX-wieczny kompleks szpitala św. Doroty składa się z kościoła p.w. Krzyża Świętego, kapliczki Loterańskiej, właściwej siedziby szpitala z kaplicą pw. św. Doroty oraz zbudowanych później kilku budynków dodatkowych, z których wyróżnia się tzw. Dom Marii. We wnętrzu zwraca uwagę piękny ołtarz skrzydłowy z końca XV wieku.

W mieście funkcjonuje także Muzeum Martyrologii Alianckich Jeńców Wojennych obrazujących losy jeńców z 17 narodowości przetrzymywanych podczas II wojny światowej. Istniał tu obóz jeniecki Stalag VIII C oraz Stalag Luft III.

W **Szprotawie** natomiast można zobaczyć:

- **RUINY KOŚCIOŁA** ewangelickiego z fragmentami **ZAMKU PIASTOWSKIEGO**,
- **RATUSZ MIEJSKI Z DWOMA WIEŻAMI (Z XVI I XVII W.)**, gotycki kościół WNMP i klasztor magdalenek,

- **BRAMĘ ŻAGAŃSKĄ** – jest to jedna z dwóch, głównych bram miasta pochodząca z XIV wieku. Obecnie w budynku znajduje się Muzeum Ziemi Szprotawskiej, posiadające ciekawe eksponaty związane z przeszłością miasta i gminy Szprotawa.
- **BASZTĘ ZACHODNIĄ** – jedna z wielu baszt dawnego muru miejskiego. Pod basztą znajdowała się podziemna komora na amunicję.
- **KOŚCIÓŁ WNIEBOWZIĘCIA NMP,**
- **MURY OBRONNE,**
- **KOŚCIÓŁ P.W. ZBAWICIELA ŚWIATA** – XIV-wieczny kościół,
- **KOŚCIÓŁ P.W. BOŻEGO MIŁOSIĘRDZIA,**
- **KOŚCIÓŁ P.W. ŚW. ANDRZEJA APOSTOŁA Z XIII W (PÓŻNOROMAŃSKI).**
- **ODRESTAUROWANE PAŁACE W WIECHLICACH (HOTEL, SPA) ORAZ W HENRYKOWIE (HOTEL).**

Innymi interesującymi atrakcjami turystycznymi w granicach powiatu są: zespół pałacowy z 1626 roku wraz z parkiem w Łłowej, którym znajduje się ogród japoński (powstał w 1905 r. z gajem różaneczników pomnik w Łłowie upamiętniający spotkanie Bolesława Chrobrego z Cesarzem Ottonem III w 1000 roku),), późnoromański kościół św. Andrzeja w Łłowie, kaplica poewangelicka w Małomicach, wczesnogotycki kościół murowany z kamienia w Chichach, gotycki zamek z XIV wieku w Witkowie, pałac w Chichach, zamek w Janowcu, dwór obronny w Miodnicy, dwór i park krajobrazowy w Marysinie, kościół wczesnogotycki z II poł. XII wieku z późnorenesansową chrzcielnicą w Chrobrowie, wczesnogotycki kościół p.w. św. Anny w Niegosławicach, wczesnogotycki kościół w Bukowicy, wczesnogotycki kościół p.w. św. Mikołaja wraz z rzeźbą Madonny, w Mycielinie, gotycki kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła w Witoszynie, kościół barokowy w Brzeźnicy, ruiny obronnej wieży w rejonie Dziętrzychowic oraz kościoły w Jabłonowie, Chotkowie, Wrzesinach, Rudawicy, Wichowie, Karczówce, Stanowie, Małomicach, Jeleninie, Dziętrzychowicach, Chrobrowie, Bożnowie, Starym Żaganu i Lutynce.

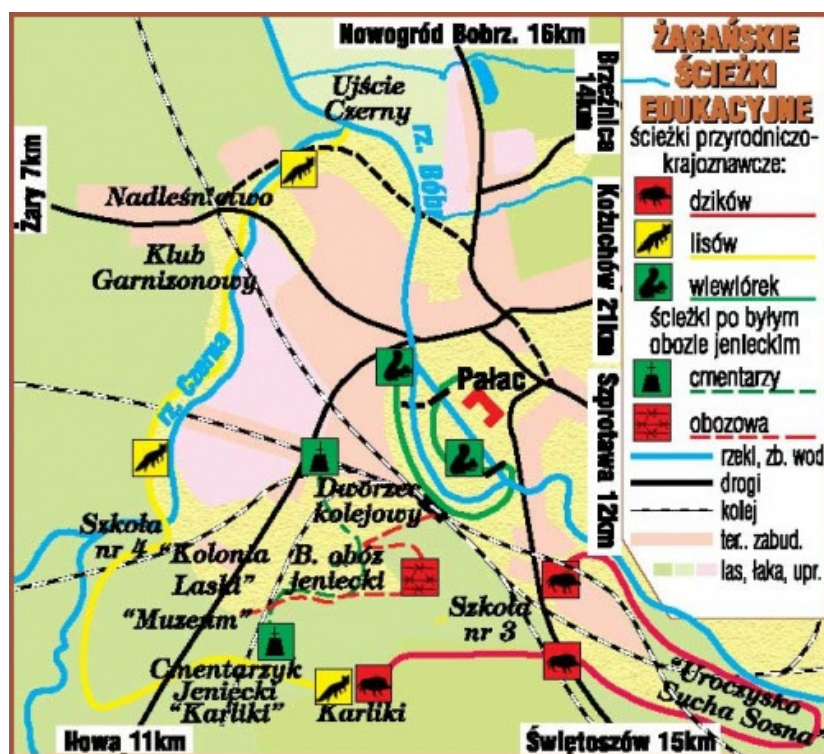
Prócz zwiedzania interesujących obiektów, turyści mogą korzystać z usług bazy noclegowej – hoteli, hosteli, pensjonatów czy gospodarstw agroturystycznych rozsianych na terenie całego powiatu. Do wybieranych ośrodków należą m.in. Hotel „Chrobry”** w Wiechlicach, Hotel Piastowska w Żaganu, Hotel Villa Nova w Żaganu, Hotel Pałac w Wiechlicach, Hotel „Martopol” w Szprotawie, Kawiarnia Hotel Piaskowa w Łłowej, Hostel Arena w Żaganu, Pensjonat Bartosz w Żaganu, Pensjonat Młynówka w Żaganu, Willa Park w Żaganu, Ranczo u Marcina w Gościeszkowicach, Noclegi Restauracja Pałowski w Żaganu, Willa Bella w Gorzupi Dolnej, „Nad Bobrem” gospodarstwo agroturystyczne M.J.

Stachurscy w Bobrowicach, Dworek Zajazd & Restauracja w Szprotawie, Zajazd Dworek w Szprotawie, Rezydencja Janków w Iłowej, Turystyka Siecieborzyce Bechkok Hilda Muriel w Siecieborzycach, Gospodarstwo Agroturystyczne Mozaika w Jabłonowie, Gospodarstwo Agroturystyczne AgroEdward w Sierakowie, Kwatera Myśliwska w Wymiarkach, Leśna Stadnina w Krzywczycach.

W powiecie żagańskim w 2013 roku²¹ było dostępnych 238 całorocznych miejsc noclegowych, z których ogółem skorzystało 23 277 osób, a noclegów udzielono 35 469. Najczęstszymi gośćmi zagranicznymi w powiecie byli Ukraińcy, Niemcy i Holendrzy. Miejsca noclegowe wykorzystane były w 39%.

Dodatkowo w powiecie żagańskim można korzystać z różnorodnych ścieżek turystycznych. Są wśród nich szlaki przyrodniczo-krajoznawcze, rowerowe i piesze. Jedną ze ścieżek dydaktycznych jest szlak w obrębie Rezerwatu „Buczyna Szprotawska” (2,2 km), gdzie znajduje się 750-letni „Dąb Chrobry” o obwodzie 985 cm i wysokości 30 m. Ciekawie można urozmaicić sobie czas, podążając Szlakiem Czterech Pancernych oraz trasą Żagańskich Ścieżek Edukacyjnych: szlaki dzików, lisów, wiewiórek, cmentarzy oraz obozową. Ich łączna długość wynosi ok. 30 km. Wiadomości na temat miejsc warty odwiedzenia w powiecie udziela Informacja Turystyczna w Żaganiu.

Mapa 4. Żagańskie Szlaki Edukacyjne

Źródło: <http://umzagan.nazwa.pl/um/news/show/218>, [dostęp: 26.09.2014]

²¹ Dane z GUS.

W powiecie żagańskim istnieje kilkanaście szlaków turystycznych. Ich trasy biegną przez wiele miejscowości powiatu żagańskiego, ale także poza jego granice. Przemierzając każdy ze szlaków trudno przypisać jego miejsce w danej gminie, ponieważ swoim biegiem spajają miejscowości z całego powiatu żagańskiego, zdążając często również do miast powiatów sąsiadujących. Podczas pieszych i rowerowych wypraw można zobaczyć wiele interesujących zakątków oraz ciekawych obiektów zabytkowych. Pozwalają nie tylko na aktywny relaks, ale również umożliwiają poznanie regionu.

Na terenie powiatu żagańskiego i w okolicach znajduje się 126 km szlaków, które zachęcają turystów do wędrówek pieszych i rowerowych. Projektowaniem, oznakowaniem oraz utrzymaniem sieci szlaków zajmuje się oddział PTTK w Żaganiu. Poniżej wymienione zostają szlaki turystyczne przebiegające przez teren powiatu żagańskiego:

- **Szlak czarny** (Żagań – Kunice Żarskie – Żary; dł. 23 km),
- **Szlak żółty** (Żagań – Dietrzychowice – Żagań; dł. 22 km),
- **Szlak zielony** (Szprotawa – Żagań – Gorzupia Dolna; dł. 51 km),
- **Szlak niebieski** (dł. 30 km)
- **Żagański Szlak Książęcy** (jest to szlak nieoznakowany zgodnie z instrukcją oznakowania PTTK)

Poza tym można także korzystać ze szlaków turystycznych na terenie **gminy Szprotawa**:

- **Szlak północny (znaki czerwone)**

Szlak prowadzi przez miejscowości leżące na północ i wschód od Szprotawy. Rozpoczyna się we wsi Henryków, a jego bieg kończy się przy budynku Muzeum Ziemi Szprotawskiej.

- **Szlak rowerowy im. Goeperta**

Prowadzi od Muzeum Ziemi Szprotawskiej do Leszna Górnego.

- **Szlak Laubego (żółty)**

Szlak rozpoczyna się w Bobrowicach, a kończy w Szprotawie.

- **Szlaki do Buczyny Szprotawskiej i dębu Chrobry,**
- **Czerwony szlak leśny do Stawów Bobrowickich.**

Szlak rowerowy – w Dolinie Kwisy (dł. 7 km)

Szeroko rozwijająca się edukacja ekologiczna ma na celu kształcenie i wychowanie społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem „myśleć globalnie – działać lokalnie”. Obejmuje wszelkie formy działalności skierowane do społeczeństwa – ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży – mające na celu podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej, propagowanie zachowań korzystnych dla środowiska naturalnego oraz upowszechnianie wiedzy

o przyrodzie. Cele te realizowane są m.in. poprzez tworzenie ścieżek przyrodniczych i przyrodniczo-edukacyjnych, które pozwalają na aktywne spędzanie czasu na łonie natury i zdobywanie wiedzy o własnej okolicy. W powiecie żagańskim powstało kilka takich ścieżek, które są niewątpliwym walorem turystycznym regionu²²:

- **Szlak przyrodniczo-dydaktyczny *Park Słowiński***
- **Szlak przyrodniczo-dydaktyczny *Poznaj drzewa i krzewy***
- **Żagańskie szlaki edukacyjne: *Ścieżka dzików, Ścieżka lisów, Ścieżka wiewiórek i Ścieżki obozowe, Ścieżka cmentarzy jenieckich, Ścieżka po byłych obozach jenieckich.***

Ponadto do znaczących szlaków turystycznych powiatu żagańskiego należy zaliczyć²³:

- **Szlak dziedzictwa kulturowego Augustianów Żagańskich²⁴,**
- **Szlak dziedzictwa kulturowego Żagania²⁵,**
- **Szlak gotyckich kościołów farnych²⁶,**
- **Szlak zabytkowych ratuszy²⁷,**
- **Szlak średniowiecznych fortyfikacji miejskich²⁸,**
- **Szlak kamiennych kościołów wiejskich z XII i XIII w.²⁹,**

22 Opracowano na podstawie Systemu Ewidencji Szlaków Turystycznych Innowacyjne Lubuskie http://lubuskie.pl/strona-glowna/news/&news_category=Lubuska%20Turystyka&news_id=10080/

²³ Opracowano na podstawie Systemu Ewidencji Szlaków Turystycznych Innowacyjne Lubuskie http://lubuskie.pl/strona-glowna/news/&news_category=Lubuska%20Turystyka&news_id=10080/

²⁴ Szlak zaczyna się w Żaganiu, gdzie są: zespół poklasztorny z kościołem, klasztorem, konwiktem (obecnie hotel) i spichlerzem (XIII-XVIII w.), kaplica Bożego Grobu (1598), kościół św. Ducha (1705) i wiedzie do Nowogrodu Bobrzańskiego (kościół z XIII-XIX w.), plebania (kon. XVII w.) przez Jabłonów (kościół z XIV w., dwór opatów z kon. XVII w., gm. Brzeźnica), Brzeźnicę (kościół z 1705 r., plebania 1676 r.) Stanów (kościół z 1743 r., gm. Brzeźnica), Przybymierz (kościół z XIV w., gm. Nowogród Bobrz.) i Drągowinę (kościół z XIII-XVII w., plebania z 1736 r., gm. Nowogród Bobrz.).

²⁵ Szlakiem objęte są: zespół poklasztorny augustianów (z wyposażeniem artystycznym kościoła, biblioteką klasztorną, budynkami poklasztornymi i gotyckim spichlerzem), kościół Św. Ducha (z barokowym wyposażeniem wnętrza), kościół Św. Krzyża (z neogotyckim wyposażeniem), dawny szpital św. Doroty (fundacja Doroty Talleyrand), pałac z parkiem krajobrazowym, wieża ratuszowa, kamienice renesansowe i barokowe przy Starym Rynku, kościół p.w. Nawiedzenia NMP i kaplica Bożego Grobu.

²⁶ Szlak dzieli się na część południową i północną. Część południowa obejmuje kościoły na trasie Zielona Góra – Gubin – Żary – Żagań – Szprotawa – Kożuchów – Nowe Miasteczko. Odcinek północny prowadzi z Sulechowa do Świebodzina, Ośna Lubuskiego, Międzyrzecza, Skwierzyny, Gorzowa Wlkp., Strzelec Kraj. i Dobiegniewa.

²⁷ Szlak wiedzie z Zielonej Góry do Lubuska, Gubina, Żar, Żagania, Szprotawy, Kożuchowa, Bytomia Odrz., Wschowy, Sulechowa, Świebodzina, Międzyrzecza, Ośna Lubuskiego i Skwierzyny.

²⁸ Trasa prowadzi z Zielonej Góry (wieża bramy Nowej) do Lubuska (baszta bramy Żarskiej), Gubina (baszty – bramy Ostrowskiej i Dziewicy), Żar (wieża bramy Dolnej i odcinki murów obronnych), Żagania (duże odcinki murów obronnych), Szprotawy (część bramy Żagańskiej, fragmenty murów obronnych z trzema basztami) Kożuchowa (mury obronne na niemal całym obwodzie, z basztami, baszta – prochownia przy dawnej bramie Krośnieńskiej, znaczne odcinki drugiego pasma murów, fosa). Drugi odcinek szlaku idzie z Sulechowa (znaczące fragmenty murów obronnych) do Świebodzina (duże fragmenty murów z basztami, fosa), Łągowa (bramy miejskie – Polska i Marchijska), Ośna Lubuskiego (mury z basztami na niemal całym obwodzie), Gorzowa (fragment murów obronnych), Strzelec Krajeńskich (zachowany niemal cały okrąg murów z basztami bramą Młyńską) i Dobiegniewa (fragmenty murów obronnych i baszta).

- Szlak zamków i dworów obronnych³⁰,
- Szlak architektury związanej z rodami Bironów i Talleyrandów³¹,
- Szlak zabytkowych organów³²,
- Szlak architektury barokowej³³,
- Szlak elektrowni wodnych³⁴.

Żagańskie obozy jenieckie to historia pięciu pokoleń żołnierskich – od wojen napoleońskich począwszy, po przez wojnę francusko-pruską, aż po pierwszą i drugą wojnę światową. Szczególnie ta ostatnia pozostawiła najwięcej pamiątek po jeńcach. Wtedy to na obszarze ponad jednego kilometra kwadratowego Niemcy rozbudowali obozy, przez które przeszło około stu tysięcy jeńców, niemal wszystkich narodowości koalicji antyhitlerowskiej.

Istniały tu dwa obozy – *Stalag VIII C* dla jeńców żołnierzy wojsk lądowych i *Stalag Luft III* – dla lotników RAF i USAF.

²⁹ Na szlaku znajdują się kościoły w Studzieńcu (gm. Kożuchów), Mirocinie Dolnym (gm. j.w.), Solnikach (gm. j.w.), Popęszycach (gm. Nowe Miasteczko), Mycielinie (gm. Niegosławice), Przeclawiu (gm. j.w.), Niegosławicach (gm. loco), Dzikowicach (gm. Szprotawa), Gościszowicach (gm. Niegosławice), Borowinie (gm. Szprotawa), Długiem (gm. j.w.), Stypułowie (gm. Kożuchów), Siecieborzycach (gm. Szprotawa), Witkowie (gm. Szprotawa), Chichach (gm. Małomice), Bukowinie Bobrzańskiej (gm. Żagań) Chrobowie (gm. j.w.), Bożnowie (gm. j.w.), Starej Koperni (gm. j.w.), Jeleninie (gm. j.w.), Chotkowie (gm. Brzeźnica), Wichowie (gm. j.w.), Wrzesinach (gm. j.w.) Przybymierzu (gm. Nowogród Bobrz.), Gorzupi Dolnej (gm. Żagań), Miodnicy (gm. Żagań), Dietrzychowicach (gm. Żagań), Starym Żaganiu (gm. j.w.), Drożkowie (gm. Żary), Biedrzychowicach Dolnych, (gm. j.w.), Bieniowie (gm. j.w.), Drągowinie (gm. Nowogród Bobrz.), Niwiskach (gm. j.w.).

³⁰ Trasa szlaku zaczyna się w Krośnie Odrzańskim, bo tam jest najstarszy w Lubuskiem zamek, wzniesiony w 1 ćwierci XIII wieku (w prawdzie mocno przebudowany) i prowadzi przez Lubsko (zamek z XV w., przebudowany w końcu XVI i w XIX w.), Żary (zamek z XIII, rozbudowany w XVI w.), Dietrzychowice (wieża rycerska z XIV-XV w., gm. Żagań), Szprotawę (ruiny zamku z XIII-XIV w.), Witków (wieża rycerska z XIV, XVI w., gm. Szprotawa), Broniszów (dwór obronny z XVI w., gm. Kożuchów), Kożuchów (zamek z XIV w. rozbud. w XV i XVII w.), Borów Polski (ruiny zamku rycerskiego z XIV-XVI w., gm. Nowe Miasteczko) do Siedliska (zamek z XV-XVI, XVII w.). Szlak może być przedłużony do Sulechowa (resztki zamku z XV w.), Świebodzina (ruiny zamku z XV w.) i Łagowa (zamek joannitów z XIV w.).

³¹ Na szlaku znajdują się zabytki Żagania – pałac (wnętrza, mosty, oranżeria) park, budynki urzędu miejskiego (pierwotnie siedziba wdowa Doroty Biron) i sądu Rejonowego (pierwotnie książęcy Urząd Ziemski), kościół św. Krzyża, budynek dawnego szpitala, wieża kościoła poewangelickiego, pałac w Zatoniu (gm. Zielona Góra) oraz pałac w Klenicy (gm. Bojadła).

³² Szlak łączy miejscowości, w których istnieją zabytkowe organy i odbywają się cykliczne koncerty: Iłowa Żagańska, Żagań, Żary, Lubsko, Zielona Góra, Gościkowo, Międzyrzecz, Drezdenko.

³³ Na szlaku uwzględnione zostały tylko najwybitniejsze dzieła architektury barokowej, kościoły i pałace w: Brodach, Żarach, Żaganiu, Brzeźnicy, Szprotawie (ratusz) Długiem, Lasocinie, Bojadłach, Wschowie, Zaborze, Gościkowie, Rokitnie.

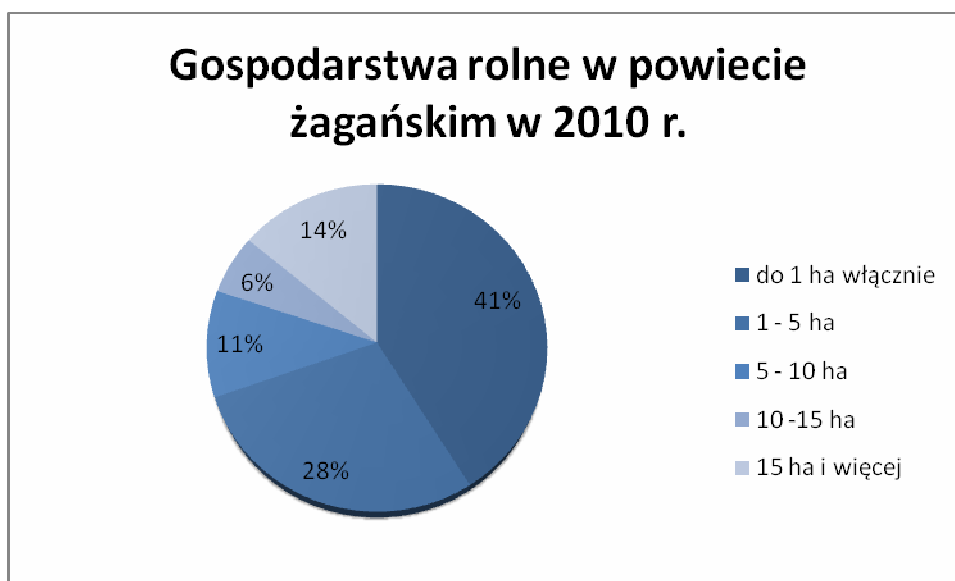
³⁴ Szlak prowadzi wzdłuż prawych brzegów Bobru i Nysy Łużyckiej. Trasa wiedzie z Gubina (elektrownia z 1905 r.) do Sobolic (1922), przez Zasieki (1905), Bucze (1905, elektrownia Bukówka), Żarki Wielkie (1905), Przysiekę (1905), Bukowinę (1910). Dalszy odcinek zaczyna się w Małomicach (1920) i przez Żagań (dwie elektrownie z 1898 i 1900 r.), Grajówką (1922) i Gorzupię (1911), prowadzi do Dychowa i Raduszca Starego (1935).

5.6. ROLNICTWO

Powiat żagański posiada korzystne warunki naturalne do produkcji rolnej. Zaznacza się to przede wszystkim w jakości gleb. Gleby w północno-wschodniej części powiatu należą do najlepszych w województwie³⁵. Dogodne warunki do produkcji rolnej posiadają: gmina wiejska Szprotawa, gmina Brzeźnica oraz gmina Niegosławice, w których występują gospodarstwa wielkoobszarowe. Dodatkowo powierzchnia sadów w powiecie wynosi 215 ha.

Większość gospodarstw w powiecie należy do kategorii małych, których powierzchnia nie przekracza 1 ha – aż 41%. Drugą grupą są gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha. Natomiast 14% wszystkich gospodarstw stanowią te, których powierzchnia przekracza 15 ha. Najmniej w powiecie jest gospodarstw rolnych o powierzchni 10–15 ha.

Wykres 13. Gospodarstwa rolne w powiecie żagańskim w 2010 roku

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Powierzchnia użytkowanych gruntów w powiecie żagańskim wynosiła w 2010 roku 39 334,03 ha, z czego 92,7% stanowiły użytki rolne. Pod zasiewami pozostawało 67,7% gruntów. Natomiast najmniejszy udział w użytkowanych gruntach mają ogrody przydomowe.

Tabela 44. Użytkowanie gruntów w powiecie żagańskim w 2010 roku [w ha]

grunty ogółem	39 334,03
---------------	-----------

³⁵ Por. rozdz. 2.3. Gleby.

użytki rolne ogółem	36 483,06
użytki rolne w dobrej kulturze	35 393,92
pod zasiewami	26 645,51
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	992,02
uprawy trwałe	1118,07
sady ogółem	886,33
ogrody przydomowe	77,80
łąki trwałe	5492,06
pastwiska trwałe	1068,47
pozostałe użytki rolne	1089,13
lasy i grunty leśne	978,95
pozostałe grunty	1872,02

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Pod względem upraw w powiecie żagańskim przeważają zboża. Drugą najbardziej popularną uprawą były ziemniaki. Sporadycznie w powiecie uprawiano się buraki cukrowe i warzywa strączkowe.

Tabela 45. Gospodarstwa indywidualne w powiecie żagańskim wg upraw

ogółem	1975
zboża razem	1786
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	1704
ziemniaki	920
uprawy przemysłowe	316
buraki cukrowe	46
rzepak i rzepik razem	287
strączkowe jadalne na ziarno razem	20
warzywa gruntowe	78

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

6.1. MIESZKALNICTWO

W 2012 roku na terenie powiatu żagańskiego znajdowało się 29 101 mieszkań, z czego 10 194 (35%) położonych było na wsi.

Tabela 46. Wyposażenie mieszkań w powiecie żagańskim w instalacje sanitarne w 2012 roku [w %]

w miastach	
wodociąg	98,9
łazienka	90,3
centralne ogrzewanie	78,9
na wsi	
wodociąg	94,7
łazienka	85,2
centralne ogrzewanie	66,9

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Instalacje sanitarne w mieszkaniach zarówno w mieście jak i na wsi są na zadowalającym poziomie. Stopień zwodociągowania w mieście wynosił 98,9%, a na wsi 94,7%. Ponad 90% mieszkań w mieście miało łazienkę, a na wsi wskaźnik ten wynosił 85,2%. Wyposażenie w centralne ogrzewanie osiągało niższe wyniki – w mieście miało do niego dostęp 78,9% mieszkań, a na wsi prawie 67%.

Tabela 47. Warunki mieszkaniowe w powiecie żagańskim na tle województwa i kraju w 2012 roku

wyszczególnienie		powiat żagański	województwo lubuskie	Polska
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	69,4	72,8	72,8
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	24,6	25,4	25,9
mieszkania na 1000 mieszkańców	mieszk.	354,1	348,5	356,1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w powiecie wynosiła 69,4 m², co stanowi wynik niższy niż w województwie. Natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę dla powiatu żagańskiego wynosiła 24,6 m², podczas gdy województwie lubuskim i w Polsce, wskaźnik ten wynosił ponad 25 m².

Dobrze należy ocenić liczbę mieszkań na 1000 mieszkańców w powiecie. Wskaźnik ten wynosił 354,1 i był znacznie zbliżony do krajowego oraz był o 5,6 wyższy od wojewódzkiego.

6.2. SIEĆ KOMUNIKACYJNA

Podstawą drogową sieć powiatu tworzą drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne:

- 60 km dróg krajowych,
- 106 km dróg wojewódzkich,
- 368 km dróg powiatowych, z tego 308 km o nawierzchni utwardzonej,
- 549 km dróg gminnych.

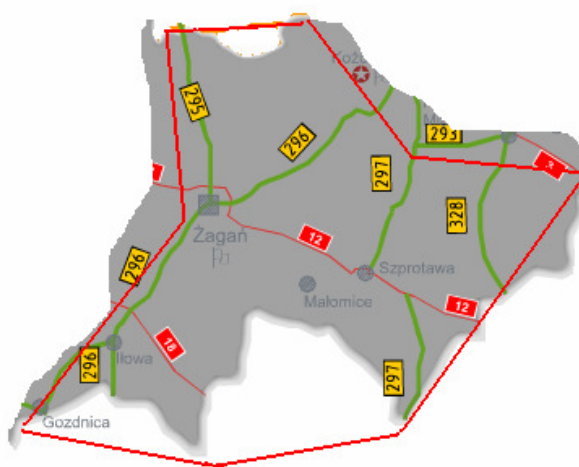
Ze względu na transgraniczne położenie powiat żagański posiada specyficzny układ komunikacyjny – zarówno drogowy, jak i kolejowy. Przez teren powiatu przebiegają dwie ważne drogi krajowe, prowadzące do przejść granicznych:

- nr 18 o międzynarodowym oznaczeniu E36 na trasie Olszyna – Wrocław, zaliczana do tzw. korytarza paneuropejskiego III;
- nr 12 na trasie Łęknica – Żary – Żagań – Szprotawa – Głogów – Wschowa do Dorohuska.

Ponadto w układzie komunikacyjnym powiatu ważną funkcję spełnia sześć odcinków dróg wojewódzkich, które przenoszą również ruch transgraniczny i krajowy między drogami krajowymi, wojewódzkimi i ważnymi miastami regionu i kraju. Są to:

- DW 295 Żagań – Nowogród Bobrzański,
- DW 296 Kozuchów – Żagań – Iłowa,
- DW 297 Kozuchów – Szprotawa,
- DW 300 Gozdnica – Iłowa,
- DW 328 Przemków – Niegośławice – Nowe Miasteczko,
- DW 350 Gozdnica – Przewóz.

Mapa 5. Drogi wojewódzkie na terenie powiatu żagańskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Mapy Multimedialne Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze

W 2012 roku w powiecie żagańskim było 236,2 km dróg gminnych o twardej nawierzchni, w tym 198,8 km o nawierzchni ulepszonej. Dróg o nawierzchni gruntowej było 312,8 km. Natomiast drogi powiatowe w 96 % mają nawierzchnię twardą ulepszoną. Dróg powiatowych o nawierzchni gruntowej było 47,9 km. Natomiast na 100 km² przypadało prawie 50 km dróg publicznych o nawierzchni twardej oraz 31,9 km o nawierzchni gruntowej.

Tabela 48. Drogi publiczne w powiecie żagańskim wraz ze wskaźnikami w 2012 roku [w km]

DROGI PUBLICZNE GMINNE	
drogi gminne w powiecie	
o nawierzchni twardej	236,2
o nawierzchni twardej ulepszonej	198,8
o nawierzchni gruntowej	312,8
DROGI PUBLICZNE POWIATOWE	
drogi powiatowe wg typu nawierzchni	
o nawierzchni twardej	320,1
o nawierzchni twardej ulepszonej	307,9
WSKAŹNIKI	
drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni	
na 100 km ²	49,1
na 10 tys. ludności	67,7
drogi gminne i powiatowe o gruntowej nawierzchni	
na 100 km ²	31,9
na 10 tys. ludności	43,9

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Ponadto przez teren powiatu przebiega 6 linii kolejowych, w tym 3 o znaczeniu krajowym, z których 2 doprowadzają ruch pociągów do przejść granicznych w Gubinku – Guben i Zasięki – Forst. Łącznie na terenie powiatu jest 127 km linii kolejowych o następujących relacjach:

- Tulipce – Żary – Żagań – Szprotawa – Głogów (o długości 41 km na terenie powiatu),
- Żagań – Janowa - Ruszków (o długości 20 km na terenie powiatu),
- Gubinek – Lubsko – Bieniów – Żagań – Leszno Górne – Legnica (o długości 16 km na terenie powiatu),
- Żagań – Nowa Sól (o długości 18 km na terenie powiatu; wykorzystywana jedynie jako bocznicą dojazdową od strony Nowej Soli; nieczynna),
- Jankowa – Sanice (o długości 18 km na terenie powiatu; wykorzystywana sporadycznie do celów wojskowych; nieczynna),
- Żagań – Świętoszów – Zebrzydowa (o długości 14 km na terenie powiatu; nieczynna).

Na terenie powiatu znajduje się także 11,2 km dróg i szlaków rowerowych do dyspozycji mieszkańców i turystów.

Komunikacja zbiorowa w zakresie ruchu osobowego jest obsługiwana przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej S.A. w Żarach, które pokrywa swoją siecią cały powiat. Większość miejscowości posiada co najmniej jeden przystanek autobusowy. Podstawowe kierunki komunikacji PKS obejmują trasy do Zielonej Góry, Wrocławia, Polkowic, Lubina, Kamiennej Góry i Zgorzelca (dla ruchu dalekobieżnego i średniodystansowego) oraz miejscowości na terenie powiatu żarskiego i żagańskiego (dla ruchu lokalnego). W Żaganiu ma siedzibę Miejski Zakład Komunikacji oferujący usługi transportu osobowego dla miejscowości wokół Żagania.

6.3. SIEĆ ENERGETYCZNA, WODOCIĄGOWA, KANALIZACYJNA I GAZOWA

Dostarczaniem energii elektrycznej dla wszystkich odbiorców na terenie powiatu żagańskiego oraz realizacją działań w zakresie eksploatacji i konserwacji sieci, obsługi mieszkańców oraz usuwania awarii zajmuje się ENEA SA. W roku 2012 roku łączna liczba gospodarstw domowych odbierających energię elektryczną wynosiła 29 538, z czego 18 929 (64%) znajdowało się w mieście. Ogólne zużycie energii na niskim napięciu w powiecie wynosiło 54 413 MWh. Z roku na rok wrasta liczba odbiorców energii elektrycznej: 29 034 (2008 roku), 29 308 (2010 roku), a do 2012 roku ich liczba wzrosła o kolejne 230 odbiorców.

Tabela 49. Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w powiecie żagańskim w 2012 roku

energia elektryczna w gospodarstwach domowych w miastach		
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt.	18 929
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MWh	32 023
energia elektryczna w gospodarstwach domowych wg lokalizacji odbiorcy		
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu		
ogółem	szt.	29 538
na wsi	szt.	10 609
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu		
ogółem	MWh	54 413
na wsi	MWh	22 390

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej w powiecie w 2012 roku wynosiła 630 km, z czego 514,1 km pozostawało pod zarządem gmin. Liczba przyłączy doprowadzających wodę do budynków mieszkalnych wynosiła 11 183, a liczba osób korzystających z sieci wodociągowej 74 033. Wskaźnik

procentowy ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2012 roku w powiecie wynosił 90,1% (94,5% dla miasta i 83,2% dla wsi).

Tabela 50. Wodociągi w powiecie żagańskim w 2012 roku

długość czynnej sieci rozdzielczej	km	630,0
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	514,1
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy, eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	427,0
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	11183
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	2361,9
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	47 317
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	74 033
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	28,7
zużycie wody w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca	m ³	30,3
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca	m ³	26,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na przestrzeni pięciu lat wybudowano 34 km sieci, a jej długość wciąż się powiększa i coraz więcej mieszkańców z niej korzysta.

Tabela 51. Sieć wodociągowa w powiecie żagańskim w latach 2008–2012

wyszczególnienie	jednostka	2008	2009	2010	2011	2012
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	596,4	599,0	616,7	623,0	630,0
ludność korzystająca z instalacji wodociągowej	%	89,8	89,8	90,1	90,3	90,1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Dostępność sieci wodociągowej w poszczególnych gminach jest zróżnicowana. W mieście Gozdnica i Żagań oraz gminie Niegostawice zwodociągowanie sięga niemal 100%. W pozostałych gminach oscyluje ono wokół 90% lub nieco mniej. Bardzo niski odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej mieszka natomiast w gminie Łłowa – 59,4%.

Tabela 52. Sieć wodociągowa w gminach powiatu żagańskiego w 2012 roku

wyszczególnienie	jednostka	długość czynnej sieci rozdzielczej	ludność korzystająca z sieci
Gozdnica	km/ %	11,4	98,6
miasto Żagań	km/ %	102,3	98,8
Brzeźnica	km/ %	80	89,8
Łłowa	km/ %	62	59,4

Małomice	km/ %	53,0	85,2
Niegosławice	km/ %	65,8	96,5
Szprotawa	km/ %	130,9	90,9
Wymiarki	km/ %	21,2	87,6
Żagań	km/ %	103,4	81,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Długość sieci kanalizacyjnej w powiecie w 2012 roku wynosiła 249,4 km, z czego 153,3 km pozostawało pod zarządem gmin. Liczba istniejących przyłączy wynosiła 4779, a z sieci korzystało 45 507 osób, z czego 35 589 w mieście. Stopień skanalizowania powiatu jest bardzo niski – w 2012 roku wynosił 55,4% (77% w mieście i 21,6% na wsi).

Tabela 53. Sieć kanalizacyjna w powiecie żagańskim w 2012 roku

długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	249,4
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	153,3
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	102,5
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	4779
ścieki odprowadzone	dam ³	1812
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	38 589
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	45 507

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 54. Sieć kanalizacyjna w powiecie żagańskim w latach 2008–2012

wyszczególnienie	jednostka	2008	2009	2010	2011	2012
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	211,0	208,0	212,1	227,2	249,4
ludność korzystająca z instalacji wodociągowej	%	52,5	52,8	54,3	55,6	55,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Od 2008 roku powstało 38,9 km sieci, a liczba ludności korzystająca z kanalizacji wzrosła o 2,9 pkt procentowego. Wciąż jednak nie są to wyniki zadowalające i na tle województwa powiat żagański jest jednym ze słabiej skanalizowanych.

Na terenie powiatu żagańskiego znajdują się następujące oczyszczalnie ścieków:

- gmina Brzeźnica – 3 oczyszczalnie biologiczne obsługujące miejscowości: Brzeźnica, Chotków i Wrzesiny,

- gmina Łłowa – 1 mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Łłowej,
- miasto Gozdnicza – 1 mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków,
- miasto Źagań – 1 mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków z podwyższonym oczyszczaniem biogenów,
- gmina Niegostawice – na terenie gminy funkcjonuje jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Niegostawicach,
- gmina Szprotawa – 2 mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków: oczyszczalnia w miejscowości Wiechlice i miejscowości Długie,
- gmina Wymiarki – 1 mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Wymiarkach,
- gmina Małomice – 1 mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Małomicach,
- gmina Źagań – 1 mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w miejscowości Tomaszowo.

Ponadto na terenach wiejskich występują przydomowe oczyszczalnie ścieków. Ich liczba nadal jest niewystarczająca.

Sieć gazowa w powiecie żagańskim liczyła na koniec 2012 roku 272 630 m.

Tabela 55. Sieć gazowa w powiecie żagańskim w 2012 roku

długość czynnej sieci ogółem w m	m	272 630
długość czynnej sieci przesyłowej w m	m	83 220
długość czynnej sieci rozdzielczej w m	m	189 410
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	3461
odbiorcy gazu	gosp. dom.	16 633
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. dom.	5481
odbiorcy gazu w miastach	gosp. dom.	15 052
zużycie gazu w tys. m ³	tys. m ³	10 923,5
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	tys. m ³	8785,8
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	45 839

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W powiecie 55,8% mieszkańców korzysta z instalacji gazowej. Zdecydowana większość to mieszkańcy miast, gdzie średnia dostępność do tej instalacji wynosiła 81,6% , przy czym na wsi było to zaledwie 15,5%.

Tabela 56. Sieć gazowa w gminach powiatu żagańskiego w 2012 roku

wyszczególnienie	jednostka	długość czynnej sieci rozdzielczej	ludność korzystająca z sieci
miasto Gozdnicza	m/ %	14 072	5,7
miasto Źagań	m/ %	80 776	90,3
gmina Brzeźnica	m/ %	0	0,0
gmina Łłowa	m/ %	38 778	57,5
gmina Małomice	m/ %	11 059	39,8

gmina Niegostawice	m/ %	20 658	0,0
gmina Szprotawa	m/ %	64 360	59,2
gmina Wymiarki	m/ %	22 134	38,1
gmina Żagań	m/ %	20 793	21,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Dostęp do sieci gazowej w poszczególnych gminach należących do powiatu jest bardzo zróżnicowany. Najwięcej osób korzystających z gazu mieszka w Żaganiu – ponad 90%, tam też znajduje się najdłuższa sieć rozdzielcza. Również w Łłowej i Szprotawie dostępna jest sieć gazowa – wskaźnik ludności korzystającej z gazu wynosi odpowiednio 57,5% i 59,2%. W jednostkach, które odnotowują odbiorców gazu, większość jest zlokalizowana w mieście, z wyjątkiem gminy Wymiarki i Żagań, gdzie całkowity udział w korzystaniu z sieci gazowej mają mieszkańcy wsi. Natomiast w gminie Brzeźnica nie ma sieci gazowej.

6.4. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Wartości sieci ciepłowniczej w latach 2008–2012 pod względem liczby kotłowni i długości sieci uległy zmianom zmniejszyła się.

Tabela 57. Sieć ciepłownicza w powiecie żagańskim w latach 2008–2012

wyszczególnienie		2008	2009	2010	2011	2012
kotłownie ogółem	ob.	59	60	62	40	46
długość sieci ciepłej przesyłowej	km	15,4	16,5	14,1	14,2	14,6
długość sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych obiektów	km	3,7	5,6	4,8	4,6	6,6

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Centralna sieć ciepłownicza na terenie powiatu żagańskiego występuje przede wszystkim w obszarze miast – w Żaganiu i Szprotawie. Poza tym występują lokalne kotłownie osiedlowe w mieście: Gozdnicca i Małomice oraz w miejscowości Leszno Górne (gm. Małomice). Większa część potrzeb ciepłowniczych społeczności powiatu zaspokajana jest poprzez wykorzystanie indywidualnych rozwiązań grzewczych.

Przynależność kotłowni ciepłych w gminach powiatu żagańskiego:

- miasto Żagań – ECO Żagań Sp. z o.o.;
- gmina Małomice – Urząd Miejski w Małomicach;
- gmina Szprotawa – Szprotawski Zarząd Nieruchomościami „CHROBRY” Sp. z o.o.;
- miasto Gozdnicca – MEC Piła; Koenergia Sp. z o.o.;

- gmina Łłowa – ZGKiM w Łłowej.

6.5. GOSPODARKA ODPADAMI

Gospodarka odpadami jest prowadzona zgodnie z *Planem gospodarki odpadami dla powiatu łagańskiego na lata 2009–2018* oraz *Programem ochrony środowiska na lata 2012–2015 z perspektywą do roku 2019 dla powiatu łagańskiego*. Zadania i cele w zakresie ochrony środowiska wyznaczone w powiatowym programie ochrony środowiska pozostają w ścisłej korelacji z zadaniami wyznaczonymi w programach ochrony środowiska na szczeblu wyższym oraz z celami wyznaczonymi w dokumentacjach strategicznych. W tym przypadku z *Polityką ekologiczną państwa w latach 2009–2012 z perspektywą do roku 2016* oraz ze *Strategią zrównoważonego rozwoju powiatu łagańskiego do roku 2015* i *Planem rozwoju lokalnego powiatu łagańskiego wraz z wieloletnim planem inwestycyjnym na lata 2008–2015 roku* oraz aktualizacjami tych dokumentów.

Po wprowadzeniu 1 lipca 2013 r. zmian w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach obowiązków gospodarowania odpadami komunalnymi należy do gmin. Gminy powinny zorganizować mechanizm odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Wiąże się to z dodatkowym obciążeniem administracyjno-prawnym i finansowym gmin, związanym z wdrożeniem i funkcjonowaniem nowego systemu gospodarowania odpadami. Ustawa śmieciowa może przynieść również samorządom terytorialnym wymierne korzyści. Dzięki niej możliwe stanie się uporządkowanie gospodarki odpadami oraz wywiązanie się ze zobowiązań wynikających z prawa unijnego. Jej celem jest również dbanie o czyste i nieskażone środowisko naturalne.

Tabela 58. Charakterystyka gospodarki odpadami na terenie powiatu łagańskiego w 2012 roku

Wyszczególnienie	jednostka	stan na rok 2012
Odpady ogółem	t	181 33,05
Odpady z gospodarstw domowych	t	12 267,13
budynki mieszkalne objęte zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych	szt.	10 805
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	149,1
jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	7

Źródło: dane z GUS

Składowiska aktualnie eksploatowane:

- Zakład Gospodarki Odpadami „SITA RE-KOM” Sp. z o.o., Kartowice, gmina Szprotawa,
- Składowisko Opadów Komunalnych Gozdnica, gmina Gozdnica – zamknięcie składowiska nastąpi w momencie osiągnięcia pełnej pojemności, po uruchomieniu ZZO Marszów.

Gminy powiatu żagańskiego są członkiem Łużyckiego Związku Gmin z siedzibą w Żarach. W 2007 roku Związek ten powołał Przedsiębiorstwo „Zakład Zagospodarowania Odpadów” Sp. z o.o., którego najważniejszym celem była realizacja projektu „Gospodarka odpadami w obrębie powiatów żarskiego i żagańskiego”.

Ponadto na terenie powiatu znajdują się punkty selektywnego zbierania odpadów – PSZOK – m.in. w Szprotawie, Wiechlicach czy Żaganii.

6.6. TELEKOMUNIKACJA

W powiecie dostęp do usług telekomunikacyjnych jest zadowalający. Telefonia komórkowa obejmuje zasięgiem cały powiat.

Dodatkowo na terenie powiatu realizowany był Projekt Szerokopasmowe Lubuskie 2007–2013. Celem projektu było zapewnienie mieszkańcom, podmiotom publicznym oraz gospodarczym z terenu województwa możliwości korzystania z szerokiego zakresu usług teleinformatycznych oraz dostępu do zasobów internetu. Rozwój sieci realizowany jest głównie na obszarach klasyfikowanych dziś jako zagrożone ryzykiem wykluczenia cyfrowego. Zbudowana sieć umożliwi lepszy przepływ informacji i danych pomiędzy mieszkańcami, samorządami, urzędami administracji państwowej, placówkami edukacyjnymi, szpitalami i innymi instytucjami publicznymi oraz podmiotami gospodarczymi. Stwarza to nowe możliwości rozwoju dla regionu, w tym otwarcie na inne inwestycje czy tworzenie miejsc pracy.

W ramach przedsięwzięcia Orange Polska (beneficjent) zbudował 1418 km sieci internetu szerokopasmowego. W zasięgu usług szerokopasmowych znalazło się 326 miejscowości zakwalifikowanych wcześniej jako tzw. białe plamy. Sieć ma charakter otwarty – jest gotowa do obsługi wszystkich operatorów zainteresowanych rozwojem sieci dostępowej i świadczeniem usług detalicznych. W ramach projektu w powiecie żagańskim utworzono 18 punktów dostępowych, które umożliwiają świadczenie usług operatorowi zewnętrznemu.

ZAŁĄCZNIK NR 2

RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH

WSTĘP

Badanie ankietowe zostało zrealizowane na zlecenie Starosty Powiatu Żagańskiego w ramach opracowywanej *Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023*. Objęto nim reprezentatywną grupę mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych, pochodzących z obszaru powiatu.

Raport powstał w oparciu o dane z niniejszego badania ankietowego przeprowadzonego na terenie powiatu żagańskiego w lipcu 2014 roku, na potrzeby którego przygotowano trzy rodzaje ankiet:

- dla mieszkańców powiatu żagańskiego,
- dla przedsiębiorstw posiadających siedzibę lub działających na obszarze powiatu żagańskiego,
- dla organizacji pozarządowych posiadających siedzibę lub działających na obszarze powiatu żagańskiego.

W tak sformułowanym kształcie badania ankietowego przyjęto możliwość wypełnienia więcej niż jednej ankiety. Dla przykładu, jeśli mieszkaniec jest równocześnie właścicielem firmy oraz członkiem stowarzyszenia, to miał możliwość wypełnienia trzech ankiet. Przyjęto, że inna jest percepcja mieszkańca, przedsiębiorcy oraz organizacji pozarządowej, gdyż podmioty te mają zupełnie inne problemy, cele, zakres działań, potrzeby, oczekiwania, a także relacje z samorządem terytorialnym.

Układ przedstawionych wyników stanowi odzwierciedlenie zrealizowanych ankiet. Opracowanie składa się z uwag metodologicznych, charakterystyki badanej populacji oraz tabel zawierających wyniki udzielonych odpowiedzi na pytania zawarte w arkuszach formularzy.

CEL I METODA BADAŃ

Realizacja niniejszego projektu badawczego stanowi integralną część *prac nad Strategią zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023*. Zgodnie z założeniem, dokument ten ma nakreślać najważniejsze cele, do których dążyć będzie powiat żagański w perspektywie 2015–2023.

Kształt kwestionariuszy użytych do badania ankietowego i problematyka zawarta w poszczególnych formularzach wychodzi naprzeciw problemom istotnym z punktu rozwoju powiatu żagańskiego.

Celem ankiety skierowanej dla mieszkańca było przede wszystkim zbadanie poziomu jakości życia w powiecie żagańskim. A zatem w szczególności istotne było zebranie informacji o problemach, potrzebach i jakości życia w powiecie. Było to badanie ukierunkowane na zgromadzenie danych o subiektywnych odczuciach mieszkańców, z tym, że nie w znaczeniu indywidualnych potrzeb, a w formie opinii społeczeństwa powiatu żagańskiego w ogóle. Respondenci odpowiadali także na pytania dotyczące m.in. oceny realizacji zadań i inwestycji na terenie powiatu w podziale na kategorie takie, jak: edukacja, bezpieczeństwo, rekreacja, kultura. Odpowiadający ponadto mogli wskazać, który obszar rozwoju powinien stanowić ich zdaniem priorytet działań powiatu w latach 2015–2023.

Ankieta dedykowana przedsiębiorcom była narzędziem badawczym do zobrazowania oceny prowadzenia działalności gospodarczej pozarolniczej/rolniczej oraz możliwości jej rozwoju na obszarze powiatu żagańskiego.

Kwestionariusz przeznaczony dla organizacji pozarządowych miał na celu przedstawienie problematyki dotyczącej prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe, zebranie informacji o ich sytuacji, możliwościach rozwoju, a także o współpracy z administracją publiczną w powiecie żagańskim.

Każda osoba wypełniająca ankietę – niezależnie od tego czy był to mieszkaniec, przedstawiciel przedsiębiorstwa czy organizacji pozarządowej – mogła zaproponować zadanie jego/jej zdaniem priorytetowe do realizacji na obszarze objętym badaniem. Było to pytanie otwarte, w którym proszono respondenta o podanie tematu zadania wraz z krótkim jego opisem oraz wskazaniem miejsca jego realizacji. Celem tego pytania była możliwość szerszego zaangażowania mieszkańców powiatu żagańskiego w proces uspołeczniania i wspólnego budowania jej strategii rozwoju. Pytanie to miało również na celu zweryfikowanie potrzeb oraz oczekiwań respondentów w zakresie przyszłości powiatu, a także nakreślenie ważnych kierunków rozwojowych z poziomu operacyjnego.

Kwestionariusze do przeprowadzenia badania ankietowego zostały przygotowane zarówno w formacie PDF, jak i stworzono ich wersję elektroniczną udostępnioną na portalu www.ebadania.pl. Kwestionariusze były dystrybuowane wieloma kanałami komunikacyjnymi, w tym m.in. poprzez: Starostwo Powiatowe w Żaganiu, stronę internetową Powiatu Żagańskiego, mailing oraz telefoniczna ankietyzacja z firmy Grupa Ergo Sp. z o.o. skierowana do przedsiębiorstw oraz organizacji pozarządowych.

Do ostatecznej analizy statystycznej zakwalifikowano wszystkie przesłane drogą elektroniczną, jak i w wersji papierowej ankiety. W wyniku realizacji badania uzyskano łącznie **216 ankiet**, z czego w wersji elektronicznej zostało przesłanych: 18 ankiet dla przedsiębiorstw, 10 dla organizacji pozarządowych, 176 dla mieszkańców; w wersji papierowej otrzymano natomiast 12 ankiet dla organizacji pozarządowych. Dane z kwestionariuszy zostały poddane analizie statystycznej i merytorycznej. Przy realizacji ankiet zachowano anonimowość osób ankietowanych.

Przygotowane ankiety tj. dla mieszkańca, przedsiębiorstwa, organizacji pozarządowej, przeznaczone były do samodzielnego wypełnienia. Struktura kwestionariuszy uwzględniała zarówno pytania zamknięte, jak i otwarte, przy czym zdecydowanie przeważał typ pytania zamkniętego. W wybranych pytaniach o charakterze zamkniętym uwzględniono odpowiedź „inne”, z możliwością wyszczególnienia odpowiedzi, która nie znalazła się w zaproponowanym przez autorów badania katalogu. Ponadto w ankietach pojawiły się pytania ze skalą odpowiedzi od 1 do 5 (gdzie „1” oznaczało bardzo źle, a „5” – bardzo dobrze).

W niżej przedstawionej analizie wypełnionych ankiet, w części pytań odpowiedzi mogą nie sumować się do 100%. Spowodowane jest to występowaniem pytań, w których respondenci mogli nie udzielić odpowiedzi. W przedstawionych tabelach są również takie, w których wynik może przekroczyć wartość 100%, co wiąże się z możliwością udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi na pytanie.

Niniejsze opracowanie stanowi raport z przeprowadzonych badań. Przy jego opracowaniu kierowano się zasadą precyzyjnego przedstawienia wyników i unikania ich krzyżowej, głębszej interpretacji statystycznej. Dzięki temu potencjalnie zainteresowany tą problematyką czytelnik będzie miał możliwość dokonania samodzielnej analizy w oparciu o przedstawione dane ilościowe i jakościowe.

POWIAT ŻAGAŃSKI W PERCEPCJI MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORSTW I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

ANALIZA NA PODSTAWIE ANKIET DLA MIESZKAŃCÓW

Ankieta dla mieszkańca zawiera 7 pytań oraz metryczkę. Autorzy ankiety sformułowali 5 pytań zamkniętych oraz 2 pytania otwarte.

Zakres badania ankietowego obejmował następujące obszary tematyczne:

1. Ogólna ocena życia w powiecie.
2. Ocena sytuacji w powiecie.

3. Ocena poczucia przynależności do powiatu.
4. Ocena realizacji zadań i inwestycji na terenie powiatu.
5. Propozycja 3 obszarów rozwoju, które powinny stanowić priorytet działań na terenie powiatu w latach 2015–2023.
6. Propozycja zadania do realizacji na terenie powiatu w okresie 2015–2023 z punktu widzenia respondenta.
7. Plany zmiany miejsca zamieszkania w okresie najbliższych 5–7 lat.
8. Metryczka – Informacje o respondentach.

METRYCZKA – INFORMACJE O RESPONDENTACH

Istotne jest, aby scharakteryzować grupę docelową, która wzięła udział w badaniu ankietowym skierowanym do mieszkańców. W tej części ankiety należało odpowiedzieć na pytania o to, jaka jest struktura płci, wieku, wykształcenia oraz zatrudnienia respondentów.

Tabela 1. Struktura płci respondentów

PŁEĆ RESPONDENTÓW	% WYPEŁNIONYCH ANKIET
Kobieta	41
Męczyzna	59
Razem	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Większość respondentów, którzy wzięli udział w badaniu, stanowili mężczyźni, ich przewaga nie jest jednak znaczna, gdyż udział mężczyzn w badaniu wyniósł 59%, a kobiet 41%. Oznacza to, iż zaangażowanie mieszkańców w życie publiczne powiatu żagańskiego rozkłada się dość równomiernie z punktu widzenia struktury płci.

Tabela 2. Miejsce zamieszkania respondentów

MIEJSCE ZAMIESZKANIA RESPONDENTÓW	% WYPEŁNIONYCH ANKIET
Wieś	16
Miasto	84
Razem	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Respondenci, którzy wzięli udział w badaniu w większości zamieszkują tereny miejskie. Stanowią oni aż 84% badanych.

Tabela 3. Struktura wiekowa respondentów

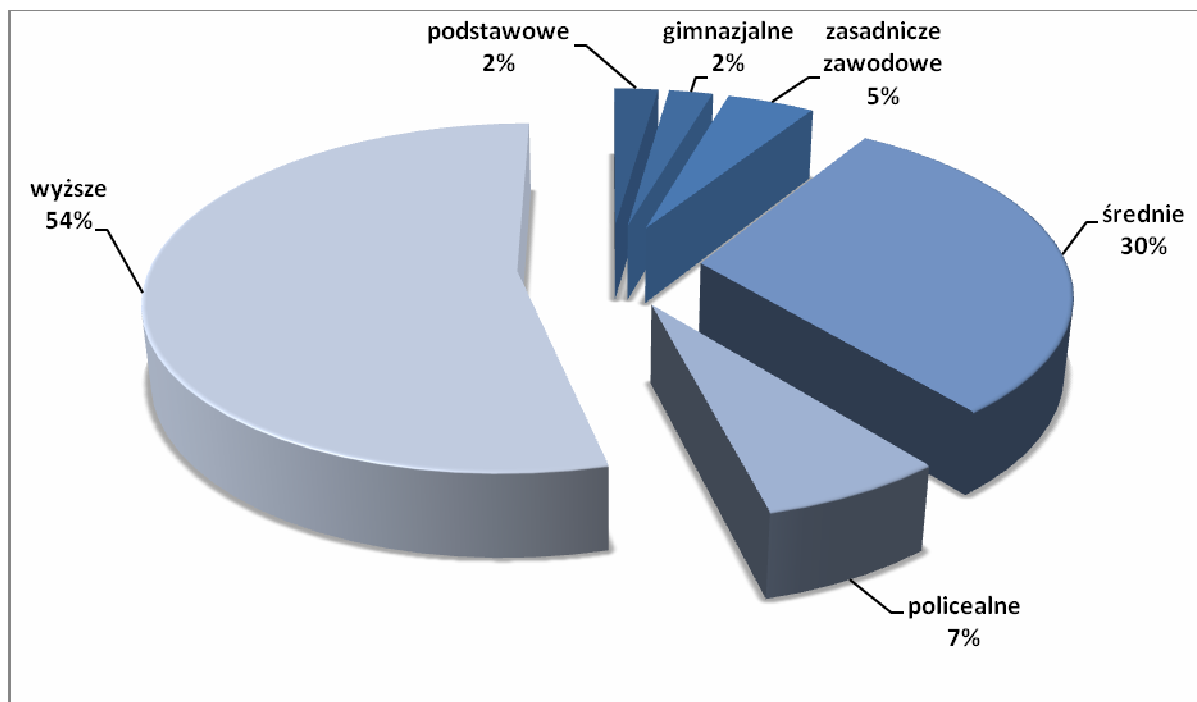
WIEK	% WYPEŁNIONYCH ANKIET
15-20	14
21-30	30
31-40	30
41-50	16
51-60	9
Powyżej 60	2
Razem	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wśród zrealizowanych ankiet najczęściej należało do osób w wieku między 21 a 30 rokiem życia oraz między 31 a 40 rokiem życia. Grypy te stanowią jednakowy odsetek respondentów badania, który wynosi 30%. Znaczący jest także udział w badaniu osób w wieku 41–50 lat, tj. 16% respondentów. Odsetek procentowy skrajnych grup wiekowych, tj.: 51–60 lat, powyżej 61 lat oraz między 15 a 20 rokiem życia jest najmniejszy i wynosi odpowiednio 9, 2 i 14%. Jest to ważna informacja z perspektywy aktywizowania osób najmłodszych oraz najstarszych do zaangażowania w życie społeczne powiatu. Należałoby się zastanowić przy okazji tej informacji m.in. nad poszukianiem innych kanałów informacyjnych dla tych grup wiekowych, a także nad diagnozą problemów w zakresie kapitału społecznego powiatu. Tym bardziej, iż sytuację w tym zakresie w powiecie żagańskim odzwierciedla badanie realizowane w skali ogólnopolskiej przez Instytut Spraw Publicznych dotyczące społeczeństwa obywatelskiego oraz kapitału społecznego w Polsce, które wskazuje, że udział osób w wieku 15–20 oraz powyżej 60 roku w miejscowościach poza aglomeracjami miejski ma tendencje do utrzymywania się na stosunkowo niskim poziomie³⁶.

³⁶ Zob. szerzej, *Partycypacja publiczna w praktyce*, red. Anna Olech, Warszawa 2013; *Przepis na uczestnictwo. Diagnoza partycypacji publicznej w Polsce*, red. Anna Olech, Warszawa 2013. Raporty dostępne są: <http://www.isp.org.pl/publikacje,25.html>

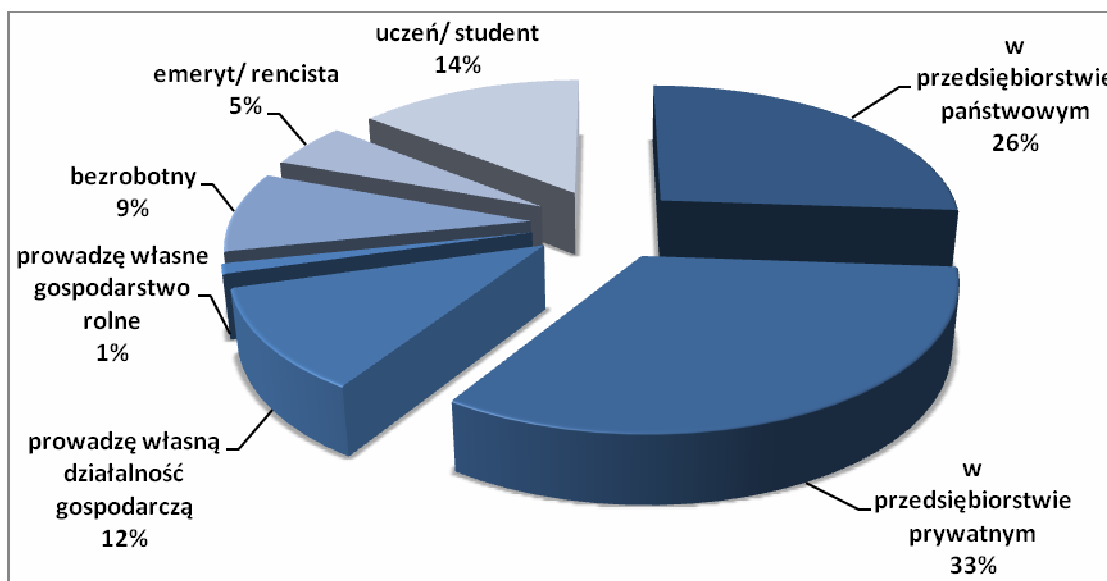
Wykres 1. Struktura wykształcenia respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej wśród osób ankietowanych deklarowało posiadanie wykształcenia wyższego (54%). Reprezentatywna była także grupa osób z wykształceniem średnim (30%). Najmniejszy odsetek badanych stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym (2%) i gimnazjalnym (2%).

Wykres 2. Struktura zatrudnienia

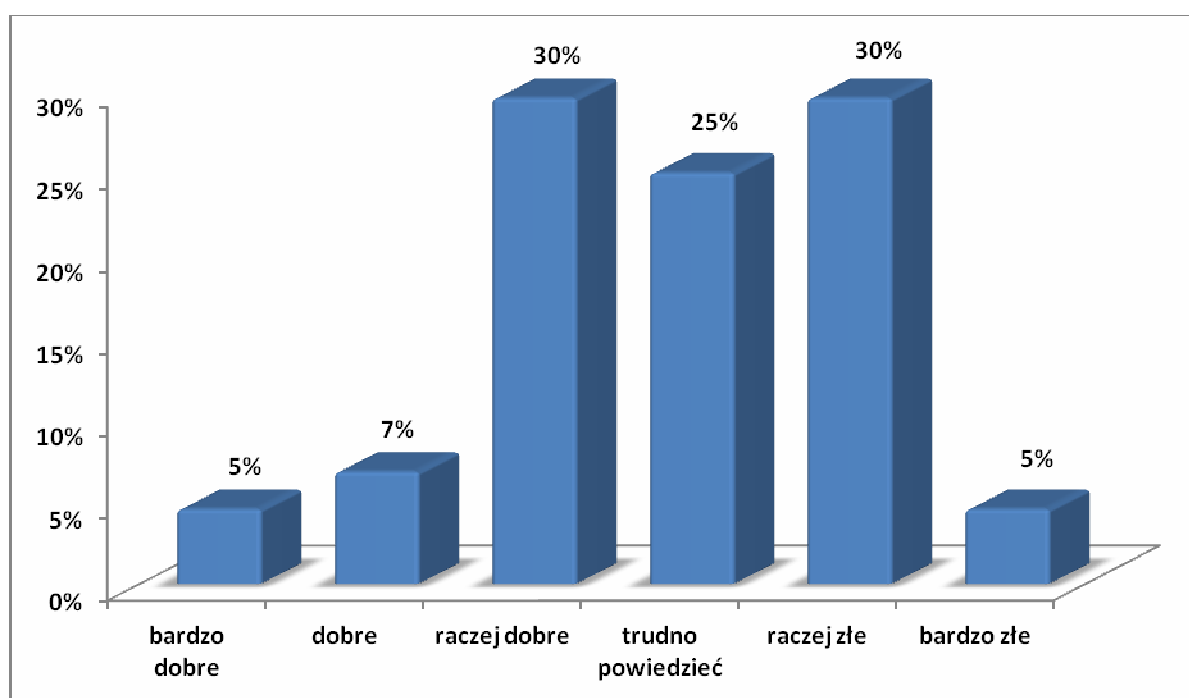
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej osób ankietowanych deklaruowało zatrudnienie w przedsiębiorstwach prywatnych (33%). Reprezentatywna była także grupa osób zatrudnionych w administracji publicznej (26%), a także uczniów i studentów, których udział w badaniu stanowił aż 14% wszystkich jego respondentów. Znaczącą ilość w przeprowadzonym badaniu stanowią również osoby prowadzące własną działalność gospodarczą, gdyż ich udział wyniósł 12%. Udział emerytów/rencistów oraz bezrobotnych jest nieznaczny, gdyż kształtuje się na poziomie 5–9%. Najmniej liczną grupę pod kątem struktury zatrudnienia stanowią osoby prowadzące własne gospodarstwo rolne, które stanowią raptem 1% respondentów.

OGÓLNA OCENA ŻYCIA W POWIECIE ŻAGAŃSKIM

Celem pytania była próba zaprezentowania ogólnego poziomu jakości życia w powiecie żagańskim. Jest to ważna informacja w szczególności przy diagnozowaniu problemów, celów oraz kierunków rozwoju powiatu, które mają na celu podwyższenie poziomu jakości życia mieszkańców w powiecie żagańskim.

Wykres 3. Ogólna ocena życia w powiecie

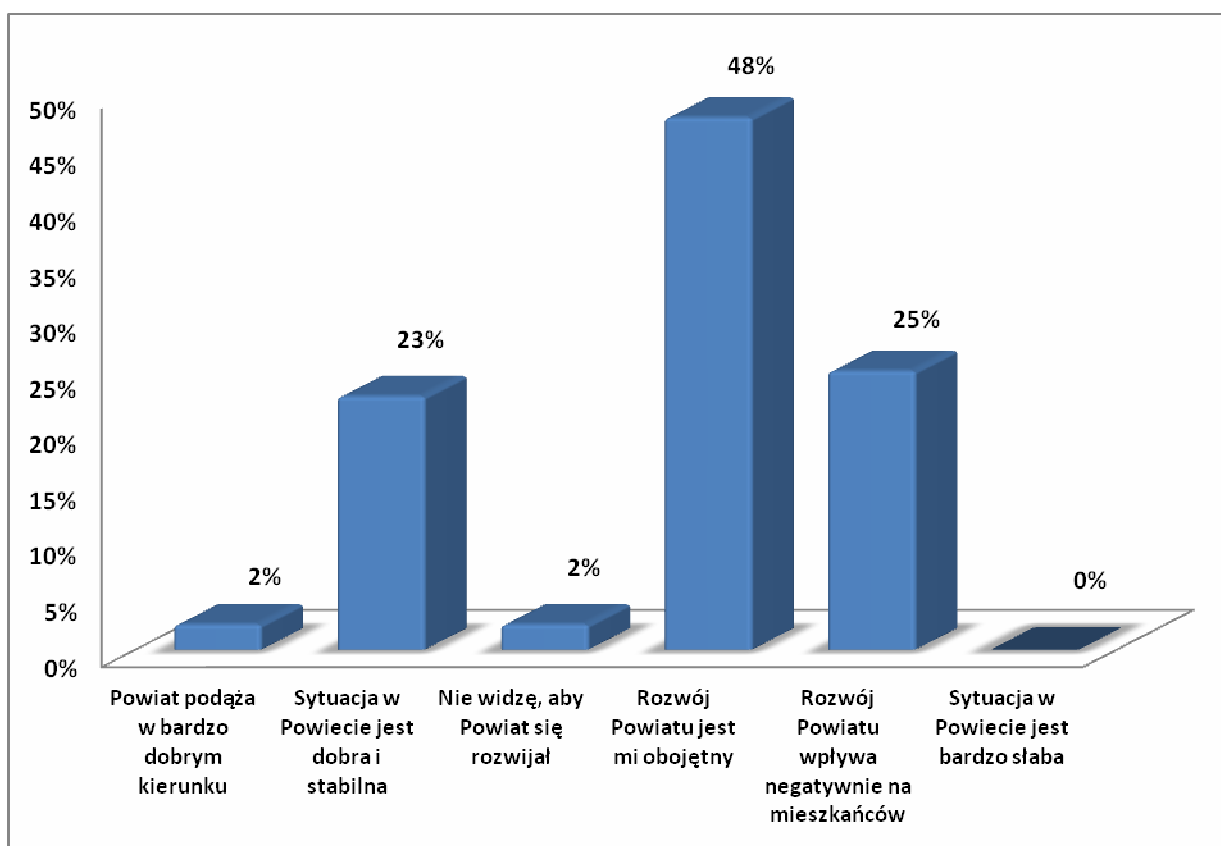
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Należy zwrócić uwagę na odpowiedź respondentów w pytaniu o ogólną ocenę poziomu życia w powiecie żagańskim. Jednakowy odsetek respondentów (30%) deklaruje, że jakość życia na terenie

powiatu jest raczej dobra lub raczej zła. Ponadto znacząca część badanych (25%) stwierdziła, że trudno powiedzieć jaka jest ich ogólna ocena życia. Jakość życia na poziomie dobrym lub bardzo dobrym ocenia 12% respondentów, natomiast na poziomie bardzo złym 5% badanych. Z analizy odpowiedzi wynika więc, że co prawda pozytywna ocena jakości życia przeważa wśród odpowiedzi (42%), to negatywne wskazania (35%) stanowią dość duży odsetek odpowiedzi, co należy wziąć pod uwagę przy planowaniu kolejnych kierunków rozwoju powiatu w najbliższym okresie.

OCENA SYTUACJI W POWIECIE ŻAGAŃSKIM

Wykres 4. Ocena sytuacji w powiecie

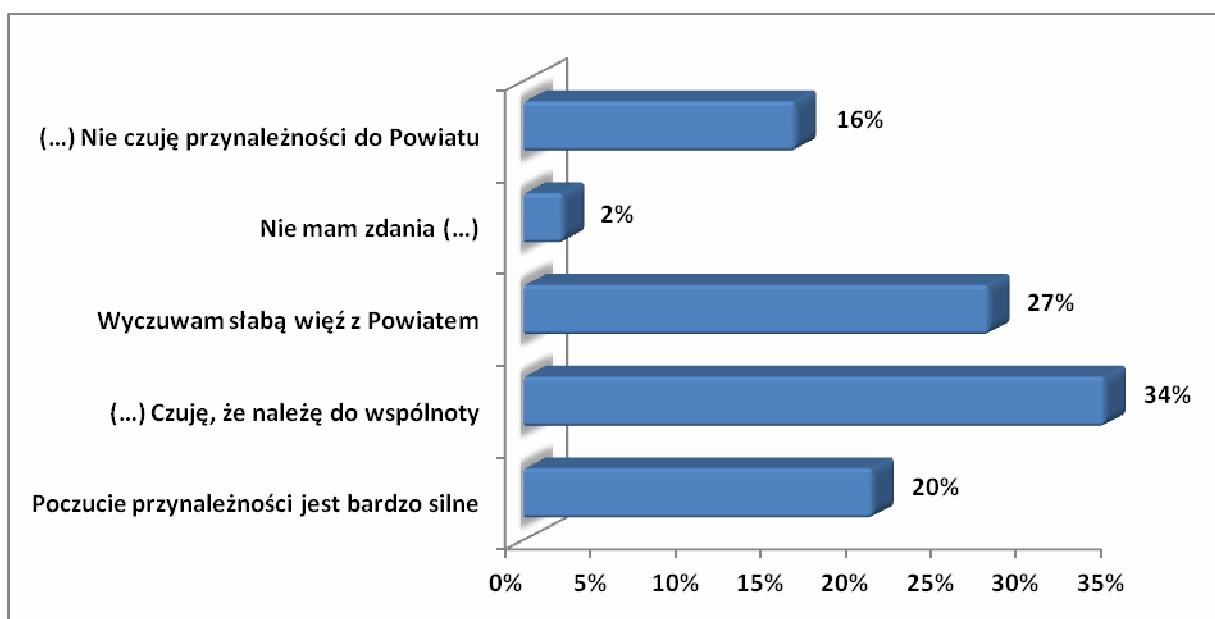
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Zdecydowana większość badanych (48%) twierdzi, że rozwój powiatu jest im obojętny. Reprezentatywną grupę stanowią również mieszkańcy, którzy uważają, że rozwój powiatu wpływa negatywnie na mieszkańców (25%) oraz mieszkańcy, którzy wskazali, że sytuacja w powiecie jest dobra i stabilna. Jedynie 2% respondentów uważa, że powiat podąża w bardzo dobrym kierunku. Ten sam odsetek (2%) badanych twierdzi, że powiat się nie rozwija.

Struktura odpowiedzi wskazuje więc, że mieszkańcy negatywnie postrzegają sytuację (27%) w powiecie lub rozwój powiatu jest im obojętny (48%).

Problematyka poruszona w pytaniu opiera się na dwóch zagadnieniach. Pierwsze to: opinia o współpracy, relacjach powiatu z mieszkańcami. Drugie to poczucie przynależności do powiatu. Intencją tak sformułowanego pytania było badanie krzyżowe, z jednej strony opinii o współpracy, komunikacji powiatu z mieszkańcami, a z drugiej poczucia przynależności do wspólnoty, do powiatu. Należy to pytanie potraktować jako otwierające dyskusję, a nie jako podsumowanie dotyczące interakcji pomiędzy mieszkańcem, a samorządem terytorialnym, władzą w powiecie.

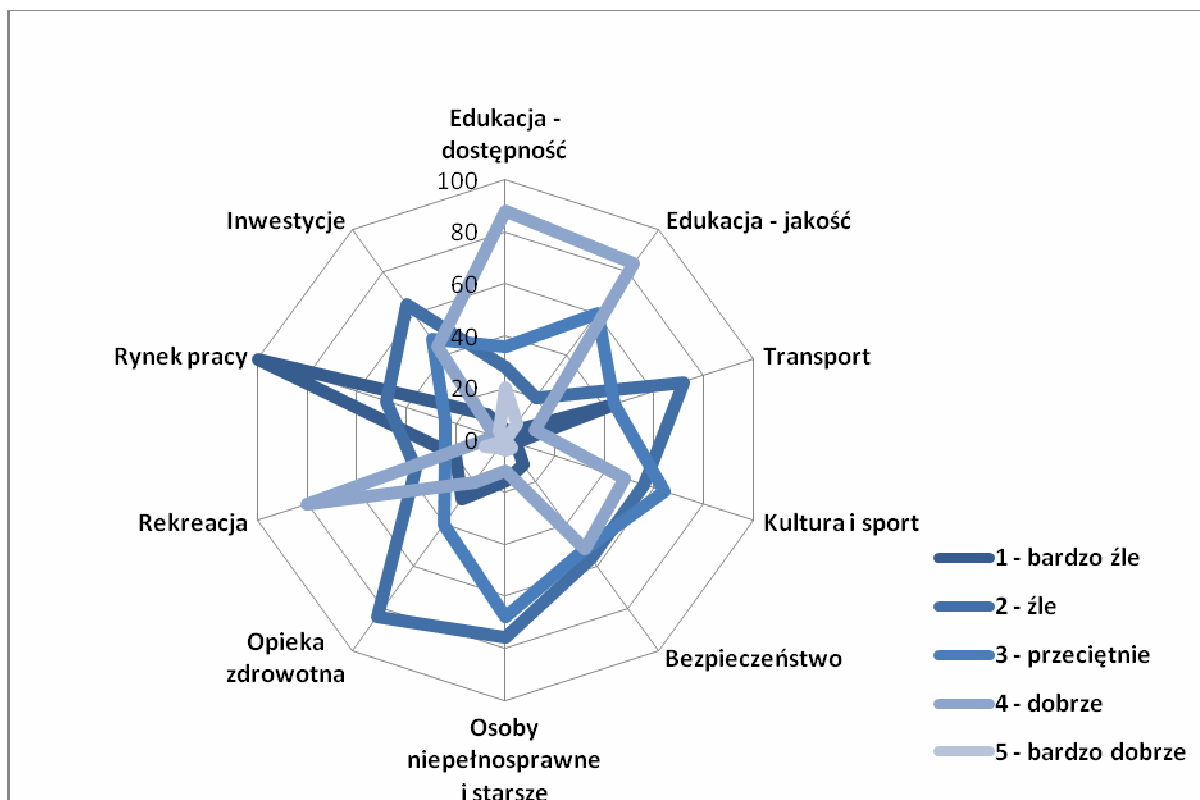
Wykres 5. Ocena poczucia przynależności do powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej respondentów określiło odpowiedź: czuję, że należę do wspólnoty (34%). Z kolei 27% ankietowanych wyczuwa słabą więź z powiatem. Reprezentatywną grupę badanych stanowią również mieszkańcy (20%), których poczucie przynależności do powiatu jest bardzo silne. Oznacza to, iż 81% ankietowanych wyczuwa jakąkolwiek przynależność do powiatu żagańskiego, z naciskiem na pozytywny aspekt tego uczucia. Niemniej jednak, należy wziąć pod uwagę, iż wśród odpowiedzi, 2% wskazań było na stwierdzenie „nie mam zdania”, a 16% respondentów nie czuje w ogóle przynależności do powiatu.

Wykres 6. Ocena realizacji zadań i inwestycji na terenie powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wykres radarowy przedstawia linie, która odzwierciedla skalę oceny od 1 do 5 (1 – bardzo źle, 5 – bardzo dobrze) poszczególnych kategorii. Obszary zadań, które były oceniane w tym pytaniu to:

- Edukacja – dostępność,
- Edukacja – jakość,
- Transport,
- Kultura i sport,
- Bezpieczeństwo,
- Osoby niepełnosprawne i starsze,
- Opieka zdrowotna,
- Rekreacja,
- Rynek pracy,
- Inwestycje.

Liczby 0, 20... aż do 100 oznaczają liczbę ocen wyrażonych przez mieszkańców w danej kategorii.

Spośród kategorii **najlepiej** zostały ocenione: edukacja – dostępność, edukacja – jakość oraz rekreacja. Ocenę dobrą dostępności edukacji przyznało 88 osób, z kolei jakości edukacji 84 osoby, a rekreacji 80 osób.

Spośród kategorii **najgorzej** zostały ocenione: rynek pracy (100 osób oceniło kategorię jako bardzo złą i 48 osób jako złą) oraz transport (44 oceniło kategorię jako bardzo złą i 72 osoby jako złą). Na złym poziomie zostało również ocenione bezpieczeństwo, opieka zdrowotna, osoby niepełnosprawne i starsze oraz inwestycje. Jest to bardzo znaczący sygnał, że muszą to być kluczowe obszary w diagnozowaniu problematyki, celów, kierunków rozwojowych, a także zadań operacyjnych.

PRIORYTETOWE OBSZARY ROZWOJU NA TERENIE POWIATU ŻAGAŃSKIEGO

Kolejne pytanie bezpośrednio wynika z poprzedniego tj. oceny zadań oraz inwestycji na terenie powiatu. Respondenci mieli tutaj za zadanie przedstawić, które obszary są według nich priorytetowymi w okresie 2015–2023.

Tabela 4. Propozycja 3 obszarów rozwoju, które powinny stanowić priorytet działań na terenie Powiatu w latach 2015–2023

LP.	NAZWA OBSZARU ROZWOJU	LICZBA WSKAZAŃ W ANKIETACH
1	Edukacja – dostępność	4
2	Edukacja – jakość	76
3	Transport	48
4	Kultura i sport	20
5	Bezpieczeństwo	52
6	Osoby niepełnosprawne i starsze	7
7	Opieka zdrowotna	32
8	Rekreacja	2
9	Rynek pracy	147
10	Inwestycje	48

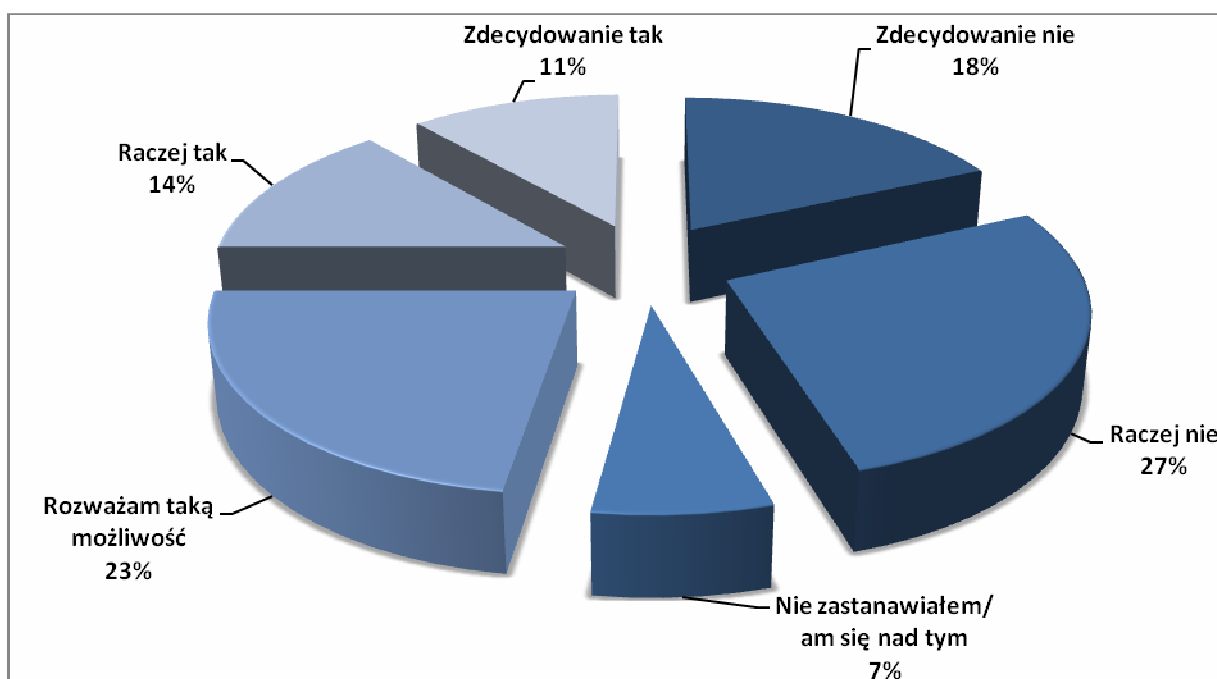
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wyróżnione zostały obszary, które według mieszkańców stanowią priorytet do rozwoju w okresie 2015–2023. Najwięcej wskazań w zakresie konieczności skoncentrowania się na szukaniu rozwiązań otrzymały takie obszary, jak: rynek pracy, jakość edukacji oraz bezpieczeństwo.

PLANY RELOKACYJNE MIESZKAŃCÓW POWIATU ŻAGAŃSKIEGO

Badani odpowiadali na pytania dotyczące planów związanych ze zmianą miejsca zamieszkania poza obszarem powiatu.

Wykres 7. Plany zmiany miejsca zamieszkania w okresie najbliższych 5–7 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Większość ankietowanych (27% udzielonych odpowiedzi) nie bierze pod uwagę zmiany miejsca zamieszkania, ponadto 23% rozważa możliwość wyjazdu, 14% respondentów raczej zamierza wyjechać, 7% się nad tym nie zastanawiało, a 11% zdecydowanie chce zmienić miejsce zamieszkania.

ANALIZA NA PODSTAWIE ANKIET DLA PRZEDSIĘBIORSTW

Kolejną grupą docelową badania ankietowego byli przedstawiciele przedsiębiorstw. Ankietyzacji poddano nie tylko firmy, które mają swoje siedziby na terenie powiatu żagańskiego, ale także te, które prowadzą w jej granicach działalność. Ważne było wydzielenie tematu rynek pracy, prowadzenie działalności gospodarczej, gdyż już na etapie diagnozy społeczno-gospodarczej ten

obszar pojawił się jako problematyczny. Ponadto przedstawiciele przedsiębiorstw mają inną perspektywę oceny powiatu niż pozostałe grupy interesariuszy.

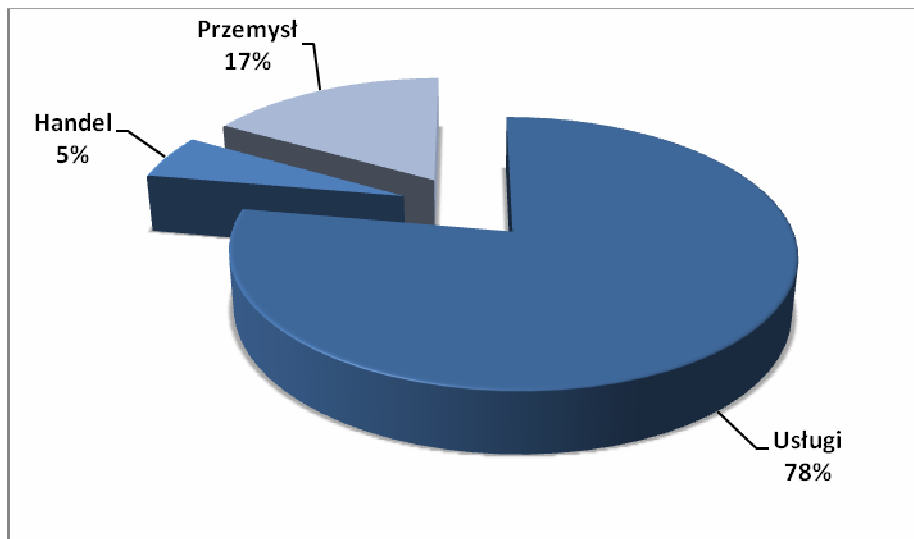
Zakres badania ankietowego obejmował następujące obszary tematyczne

1. Dane o firmie: branża, rok rozpoczęcia działalności, wielkość zatrudnienia, siedziba firmy, miejsce wykonywania działalności.
2. Ocena rozwoju prowadzonej działalności.
3. Ocena bieżącej sytuacji finansowej.
4. Korzystanie z zewnętrznych form wsparcia finansowego.
5. Warunki prowadzenia działalności.
6. Wsparcie lokalnej działalności.
7. Propozycja zadania do realizacji na terenie powiatu w okresie 2015–2023 z punktu widzenia respondenta.
8. Podejście przedstawicieli samorządu terytorialnego do przedsiębiorstwa.

DANE O FIRMIE

Na początku należy scharakteryzować grupę przedstawicieli przedsiębiorstw, które wzięły udział w badaniu ankietowym.

Wykres 8. Rodzaje branż

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Większość przedstawicieli przedsiębiorstw, która wzięła udział w badaniu ankietowym reprezentuje branże związane z usługami (78% ankietowanych). Wśród kolejnych wskazań znalazły się: przemysł (17%) oraz handel (5%).

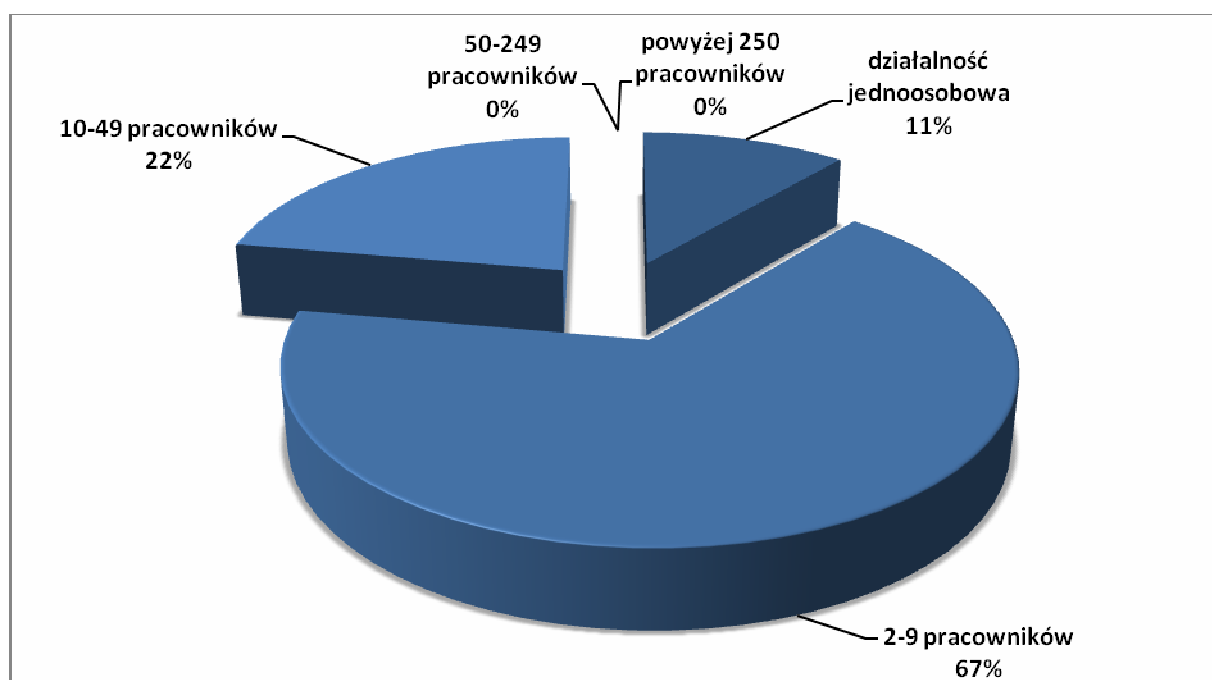
Tabela 5. Rok rozpoczęcia działalności

ROK ROZPOCZĘCIA DZIAŁALNOŚCI	% WYPEŁNIONYCH ANKIET
Do 1989r.	11
1990-2004	56
2005-2013	33
2014	0
Razem	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Większość firm (56%), która wzięła udział w badaniu ankietowym, powstała lub też prowadzi działalność na terenie powiatu w okresie między 1990–2004. Z kolei 33% ankietowanych reprezentuje firmy powstałe w okresie między 2005–2013, a 11% w okresie do 1989 roku. W badaniu nie wzięły udziału podmioty gospodarcze, które rozpoczęły działalność w 2014 roku.

Wykres 9. Struktura wielkości zatrudnienia

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

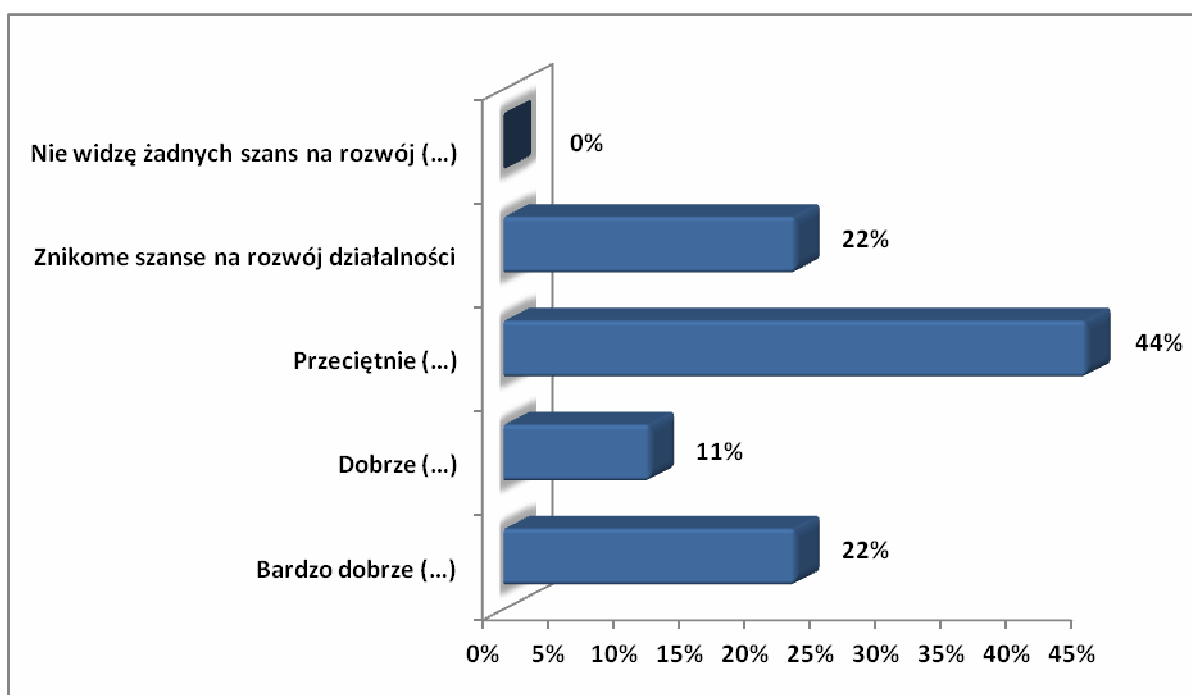
Spośród wszystkich przedstawicieli firm, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym, 67% pracuje w mikroprzedsiębiorstwach (do 9 pracowników), a 22% reprezentuje firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników. Pozostała część (11%) reprezentuje firmy jednoosobowe, tj. zarejestrowane w Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej.

Z danych wynika, że wszyscy przedstawiciele firm, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym, reprezentują firmy, które działają lub posiadają siedzibę od początku na terenie powiatu żagańskiego. Należałoby w dalszym procesie uspołeczniania zastanowić się nad zagadnieniem, co przyciąga firmy, a co je z kolei zniechęca do działania na terenie niniejszego powiatu. A zatem co jest jej słabą, a co mocną stroną w pozyskiwaniu firm, w konkurowaniu z powiatami ościennymi o nowe miejsca pracy, nowych przedsiębiorców.

OCENA ROZWOJU PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

Pytanie dotyczyło zarówno możliwości rozwoju samej działalności gospodarczej na terenie powiatu, jak i elementu współpracy, relacji przedsiębiorca – samorząd terytorialny.

Wykres 10. Jak ocenia Pan/Pani możliwość rozwoju prowadzonej działalności rolniczej/pozarolniczej na obszarze powiatu?

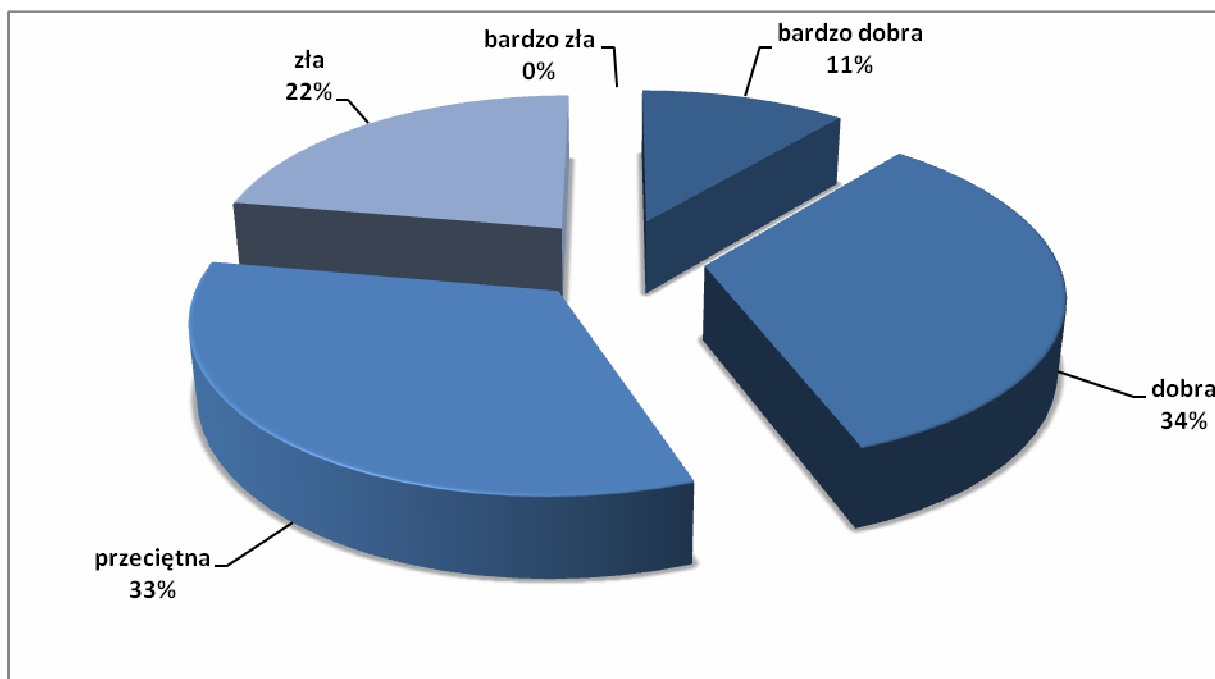
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej respondentów (44%) uznało, że ma przeciętne możliwości rozwoju na terenie powiatu. Znaczny odsetek respondentów (22%) uznał, że możliwości rozwoju są bardzo dobre. Ten sam procent respondentów, tj. 22% stwierdził, że firmy mają znikome szanse na rozwój działalności. Pozostała część ankietowanych (11%) wskazała na dobre szanse rozwoju działalności. Zatem ogólna ocena możliwość rozwoju prowadzonej działalności rolniczej/pozarolniczej na obszarze powiatu jest pozytywna jeśli chodzi o dostrzeżenie silnych stron działalności gospodarczej, jak i wzajemnego pola od-

działywania w relacjach firma – samorząd terytorialny. Nie należy jednak traktować tego pytania jako podsumowania analizy, a wstęp do dialogu przedsiębiorstw, samorządu terytorialnego oraz instytucji otoczenia biznesu.

OCENA BIEŻĄCEJ SYTUACJI FINANSOWEJ

Wykres 11. Jak oceniają Państwo bieżącą sytuację finansową gospodarstwa/firmy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Ocena sytuacji finansowej firmy jest ogólnie pozytywna. Większość badanych wskazuje na dobrą (34%) lub przeciętną (33%) kondycję finansową. Odsetek respondentów wskazujących na bardzo dobrą kondycję finansową podmiotu wynosi 11%. Wśród odpowiedzi pojawiły się również odpowiedzi wskazujące na złą sytuację finansową podmiotu (22%).

KORZYSTANIE Z ZEWNĘTRZNYCH FORM WSPARCIA FINANSOWEGO

Tabela 6. Czy korzystali Państwo w ramach prowadzonej działalności rolniczej/pozarolniczej z zewnętrznych źródeł finansowania?

KATEGORIA	TAK	NIE
Instrumenty finansowe o charakterze komercyjnym (pożyczki, kredyty, inne)	7	11
Finansowanie ze środków europejskich (np. POKL, PO IG, pożyczki Jeremie)	2	16

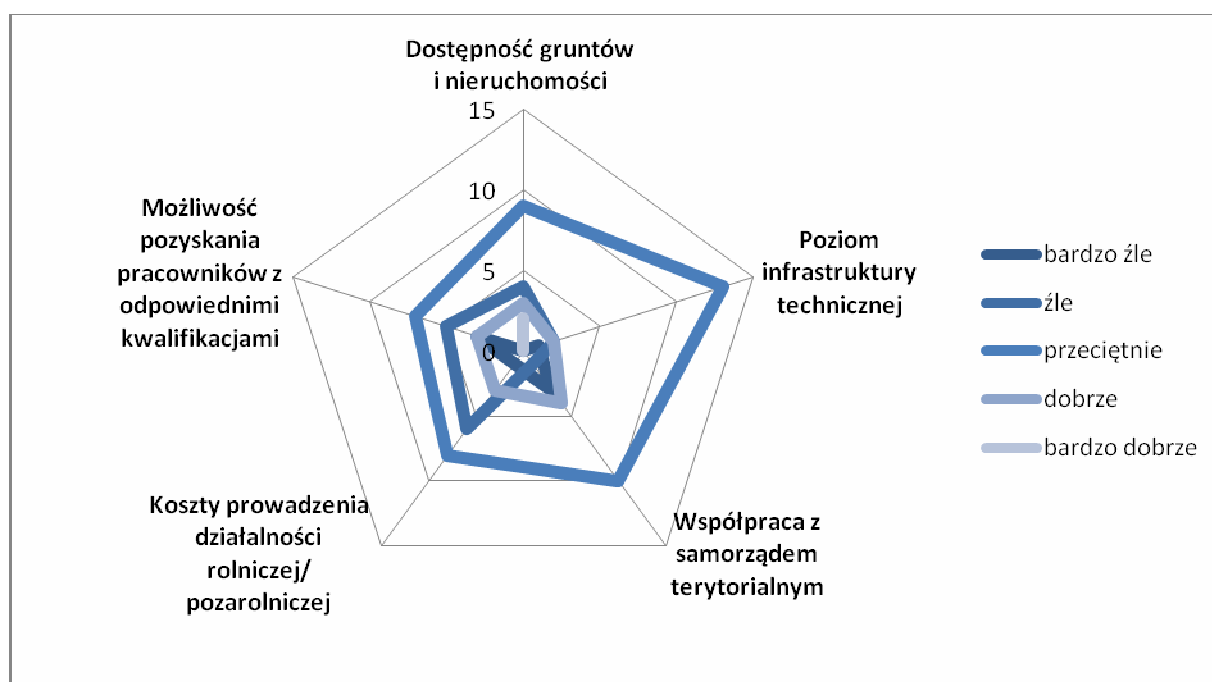
Dotacje z budżetu Skarbu Państwa (np. Funduszu Pracy, PFRON, inne)	5	13
Inne – jakie, wymień	1	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej respondentów deklaruje, że korzystało z instrumentów finansowych o charakterze komercyjnym (pożyczek, kredytów). Nieco mniejsza grupa starała się o dotacje z budżetu Skarbu Państwa. W dalszym etapie uspołeczniania Strategii Rozwoju należałoby poruszyć kwestie dotyczące możliwości pozyskiwania środków finansowych.

WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI

Wykres 12. Jak ocenia Pan/ Pani warunki prowadzenia działalności rolniczej/pozarolniczej na terenie Powiatu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Większość respondentów ocenia przedstawione warunki prowadzenia działalności rolniczej/pozarolniczej na przeciętnym poziomie. Najlepiej oceniono współpracę z samorządem terytorialnym, najgorzej natomiast możliwość pozyskania pracowników z odpowiednimi kwalifikacjami.

Tabela 7. Które z niżej przedstawionych propozycji wsparcia lokalnej działalności są realizowane w Państwa Powiecie?

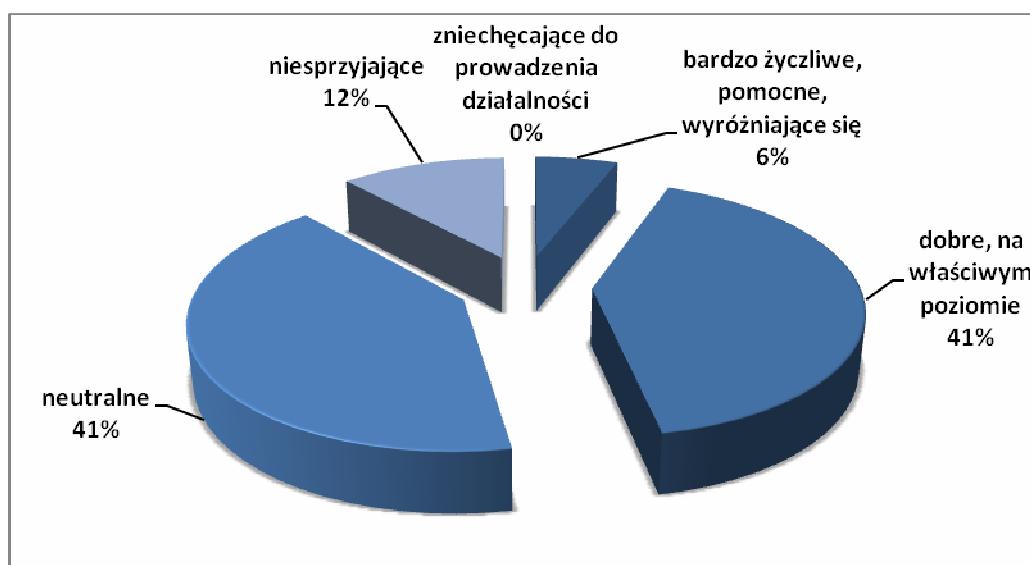
KATEGORIA	TAK	NIE
Tworzenie stref ekonomicznych	10	5
Zrzeszanie przedsiębiorców, rolników, rzemieślników	7	6
Wsparcie finansowe przedsiębiorców, rolników, rzemieślników	9	7
Poziom infrastruktury technicznej	11	4
Poziom infrastruktury logistycznej	7	8
Pomoc formalna przy zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej	9	6
Promocja przedsiębiorców, rolników, rzemieślników	7	6
Pomoc w znalezieniu lub wyszkoleniu kadry	8	7
Wsparcie w zatrudnianiu pracowników, doposażeniu stanowisk pracy	14	1
Pomoc w znalezieniu odpowiednich nieruchomości	4	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Badani pozytywnie oceniają tworzenie stref ekonomicznych, poziom infrastruktury technicznej, a także wsparcie w zatrudnianiu pracowników, doposażaniu stanowisk. Respondenci uważają, że nie mają wsparcia w znalezieniu odpowiednich nieruchomości.

PODEJŚCIE PRZEDSTAWICIELI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO DO PRZEDSIĘBIORSTWA

Wykres 13. Jak oceniają Państwo podejście przedstawicieli samorządu terytorialnego do osób prowadzących działalność rolniczą/pozarolniczą?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Jednakowy odsetek respondentów (41%) uznał, że podejście, relacje przedstawicieli samorządu terytorialnego do osób prowadzących działalność gospodarczą jest neutralne lub dobre, na właściwym poziomie. Natomiast 6% badanych twierdzi, że jest ono wręcz wyróżniające się. Należy zwrócić jednak uwagę, na fakt, iż 12% ankietowanych uważa podejście to za niesprzyjające.

ANALIZA NA PODSTAWIE ANKIET DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Ostatnia grupa docelowa, która poddana została badaniom ankietowym to przedstawiciele organizacji pozarządowych. Środowiska organizacji pozarządowych są ważnym źródłem informacji o funkcjonowaniu społeczeństwa obywatelskiego, zrzeszania mieszkańców, poziomu rozwoju kapitału społecznego w powiecie.

Zakres badania ankietowego obejmował następujące obszary tematyczne:

1. Obszar działalności organizacji pozarządowej;
2. Ocena kondycji organizacji pozarządowej;
3. Mocne strony organizacji pozarządowej;
4. Słabe strony organizacji pozarządowej;
5. Rozwój regionu, a fundusze pozyskiwane przez organizacje pozarządowe;
6. Współpraca z samorządem terytorialnym;
7. Formy współpracy organizacji pozarządowej z samorządem terytorialnym;
8. Potrzeby organizacji pozarządowych;
9. Istnienie rady pożytku publicznego;
10. Propozycja zadania do realizacji na terenie powiatu żagańskiego w okresie 2015–2023 z punktu widzenia respondenta.

Na początku należy określić do jakich organizacji pozarządowych należą respondenci niniejszego badania ankietowego oraz jaki jest ogólny obraz środowiska NGO w powiecie żagańskim. A zatem należy odpowiedzieć na pytania dotyczące obszaru działań (tutaj można wskazać więcej niż jeden), kondycji trzeciego sektora, jego słabych i mocnych stron.

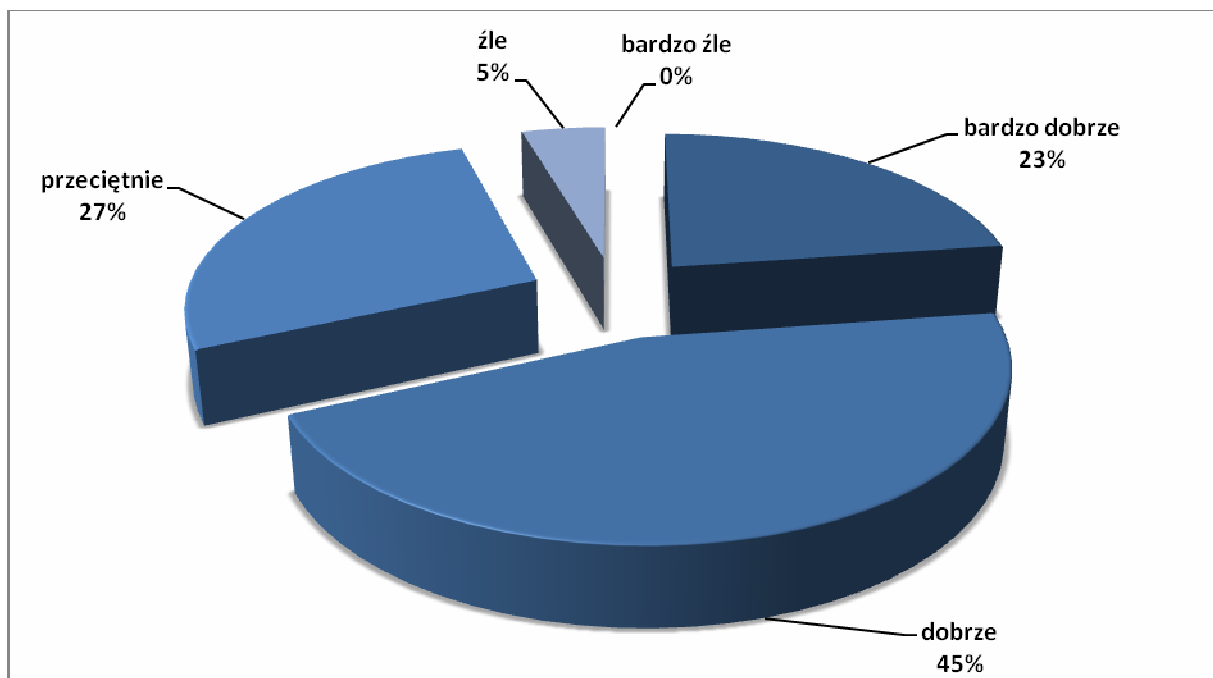
Tabela 8. Proszę zaznaczyć właściwy obszar działalności Państwa organizacji pozarządowej

KATEGORIA	LICZBA WSKAZAŃ
Pomoc społeczna	8
Działania na rzecz osób niepełnosprawnych	8
Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, hobby	12
Edukacja i wychowanie	8
Ekologia i ochrona zwierząt, ochrona dziedzictwa przyrodniczego	4
Ochrona wolności i praw człowieka	4
Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji	6
Ochrona i promocja zdrowia	4
Profilaktyka uzależnień	2
Wspomaganie i/lub zrzeszanie innych organizacji	6
Wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości	5
Wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wskazywane działania, realizowane przez środowisko pozarządowe z powiatu żagańskiego to przede wszystkim: upowszechnienie kultury fizycznej i sportu, a także edukacja i wychowanie, pomoc społeczna oraz działania na rzecz niepełnosprawnych. Osoby reprezentujące organizacje pozarządowe działają w zdecydowanej większości w tych obszarach.

Wykres 14. Jak ocenia Pan/Pani kondycję swojej organizacji pozarządowej?

Przedstawiciele organizacji pozarządowych deklarują w 45%, że ich kondycja jest dobra, a w 23% nawet bardzo dobra. Duża grupa badanych stwierdza, że kondycja ich organizacji jest przeciętna. Jedyne 5% uważa, że jest ona na złym poziomie. Zatem wizerunek środowiska organizacji pozarządowych w ogóle, jego sytuacja, ogólne warunki działalności jest pozytywny.

MOCNE STRONY ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

Tabela 9. Jakie są mocne strony Państwa organizacji pozarządowej?

KATEGORIA	LICZBA WSKAZAŃ W ANKIETACH
Wysokie przychody	1
Duża liczba członków/ pracowników	4
Rozpoznawalność organizacji w otoczeniu	14
Owocna współpraca ze społecznością lokalną	15
Wysokie kwalifikacje pracowników	6
Zaangażowanie członków/ pracowników	13
Realizacja ciekawych projektów	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Jako mocne strony przedstawiciele organizacji pozarządowych z terenu powiatu żagańskiego wskazali przede wszystkim: rozpoznawalność organizacji w otoczeniu, owocną współpracę ze społecznością lokalną, wysokie kwalifikacje pracowników oraz zaangażowanie członków/pracowników, a także zaangażowanie członków/pracowników. Głównymi zaletami środowiska NGO jest zatem społeczność lokalna, jej kapitał społeczny, chęć do angażowania się w sprawy społeczne, kulturalne.

SŁABE STRONY ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

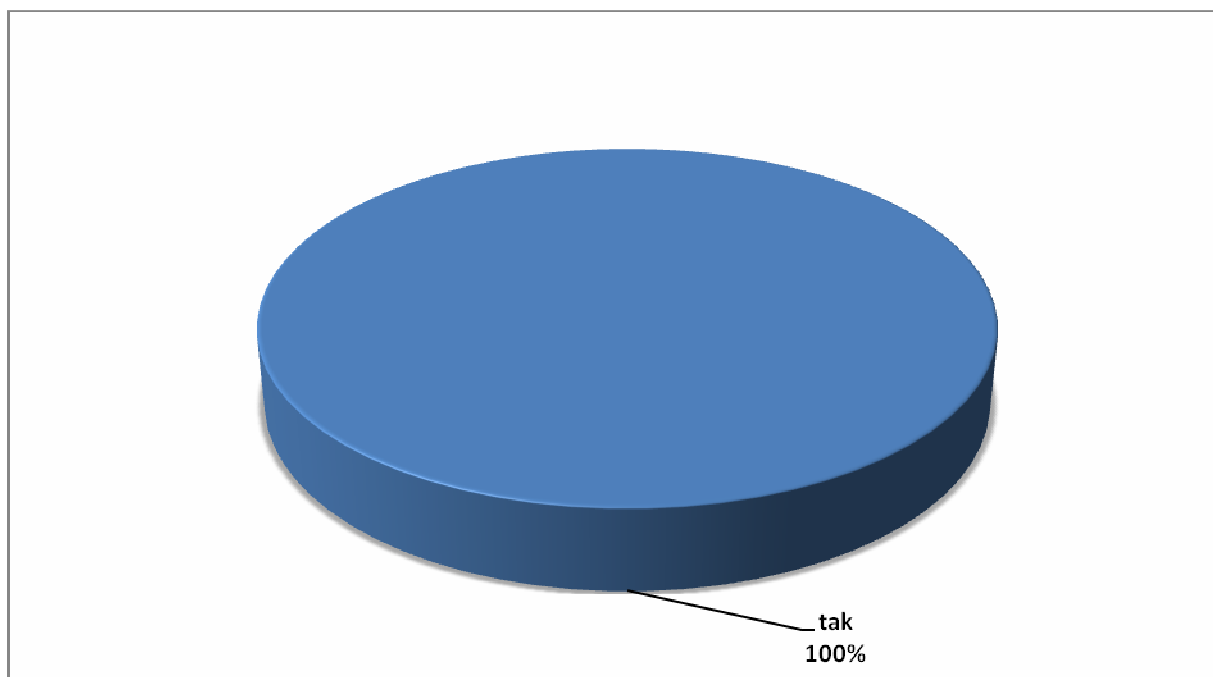
Tabela 10. Jakie są słabe strony Państwa organizacji pozarządowej?

KATEGORIA	LICZBA WSKAZAŃ W ANKIETACH
Niskie przychody	11
Mała liczba członków/ pracowników	9
Niska rozpoznawalność organizacji w otoczeniu	1
Słaba współpraca ze społecznością lokalną	2
Niskie kwalifikacje pracowników	1
Słabe zaangażowanie członków/ pracowników	2
Brak realizacji ciekawych projektów	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Ankietowani wskazali, że głównymi słabymi stronami organizacji pozarządowych funkcjonujących w granicach powiatu żagańskiego są przede wszystkim: niskie przychody, a także mała liczba członków/pracowników.

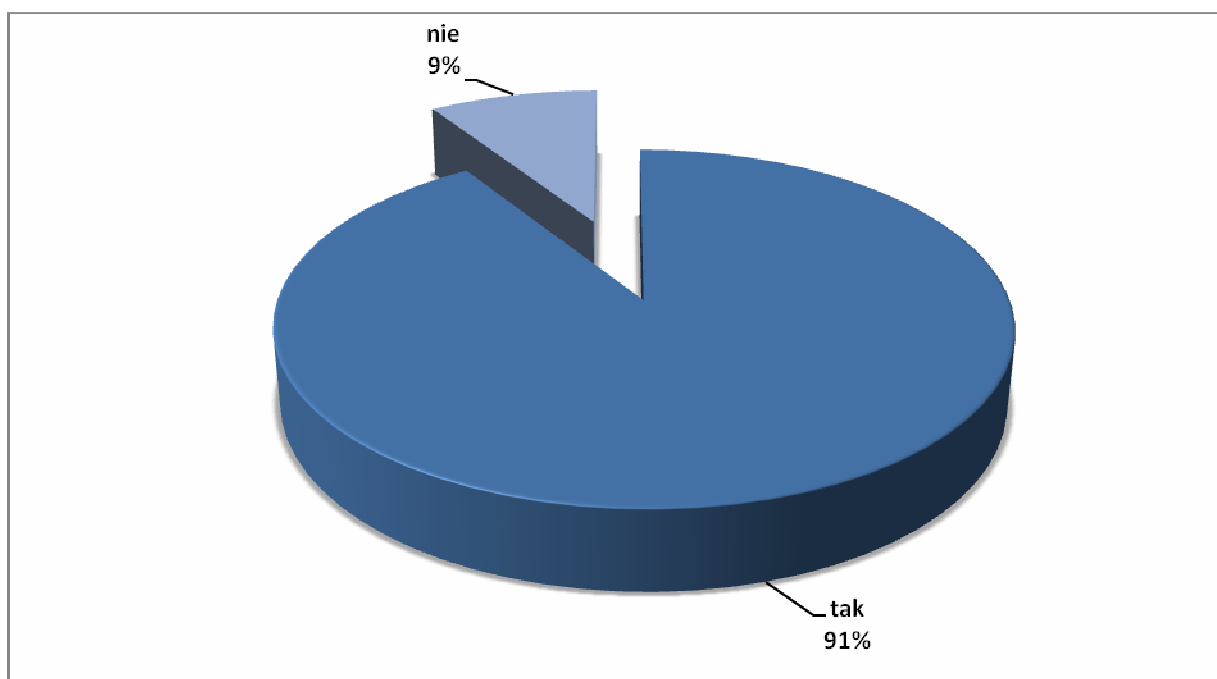
Wykres 15. Czy widzą Państwo szansę na rozwój regionu dzięki funduszom pozyskiwanym przez organizacje pozarządowe?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Respondenci jednoznacznie zadeklarowali, że fundusze pozyskiwane przez organizacje pozarządowe są szansą na rozwój regionu. Jest to istotne w kontekście także silnych i słabych stron organizacji pozarządowych. Ocena, że fundusze mają ważny wpływ na rozwój regionu, świadczy o tym, że należy ten proces wspierać w ramach współpracy samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych. Środki te nie są postrzegane jako pozyskiwane na własne cele organizacji, ale dla dobra ogółu społeczności lokalnej, która będzie korzystała z produktów realizowanych działań.

Wykres 16. Czy państwa organizacja pozarządowa dąży do współpracy z samorządem terytorialnym?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Pytanie dotyczyło postrzegania samorządu terytorialnego jako partnera w realizowanych działaniach, w którym respondenci w większości (91%) wskazali na chęć współpracy z samorządem, nawiązanie lub też kontynuowanie współpracy. Warto by w takim razie przemyśleć w jaki sposób do tej pory była prowadzona współpraca jednostek samorządu ze środowiskiem NGO i na odwrót, a także jak poprawić te relacje, jak rozwinąć działania partnerskie.

FORMY WSPÓŁPRACY ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ Z SAMORZĄDEM TERYTORIALNYM

Tabela 11. Zaznacz formy współpracy dotyczące Państwa organizacji pozarządowej z samorządem terytorialnym, które są stosowane w powiecie

KATEGORIA	LICZBA WSKAZAŃ
Konsultowanie z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych	3
Tworzenie wspólnych zespołów – doradczych, opiniujących, inicjatywnych	5
Doradztwo i udzielanie organizacjom pomocy merytorycznej w przygotowywaniu projektów i pisaniu wniosków	3
Wspieranie akcji promującej przekazywanie 1% podatku dochodowego od osób fizycznych organizacjom pożytku publicznego	8
Prowadzenie i udostępnianie bazy danych o organizacjach pozarządowych	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Przedstawiciele organizacji pozarządowych najczęściej wskazywali, że w powiecie żagańskim dąży się do popularyzacji działalności organizacji pozarządowych, a co za tym idzie możliwość szerszego dotarcia do społeczności lokalnych, a także potencjalnych partnerów, wolontariuszy, członków. Respondenci wskazali również na wspieranie akcji promujących przekazywanie 1% podatku dochodowego od osób fizycznych organizacjom pożytku publicznego. Jest to istotna informacja ze względu na wskazane słabe strony przez respondentów tj. przede wszystkim niskie dochody organizacji, a co za tym idzie trudności związane z realizacją ciekawych, potrzebnych projektów na terenie powiatu.

POTRZEBY ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

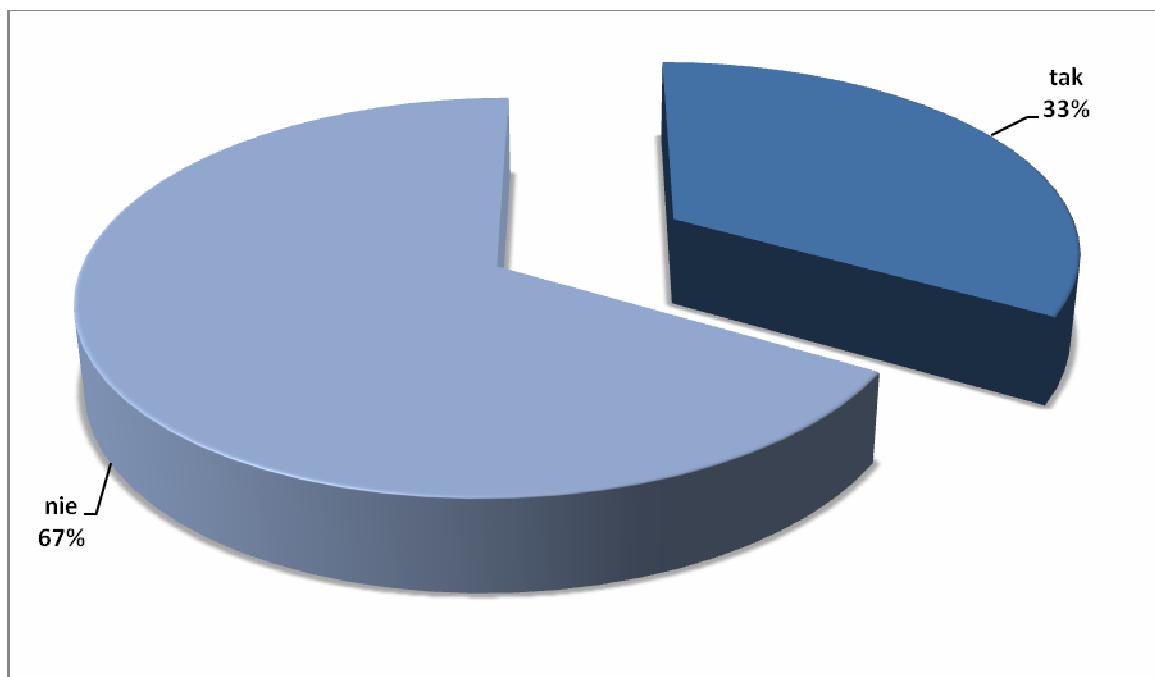
Tabela 12. Jakie są zgłaszane potrzeby organizacji pozarządowych z Państwa powiatu?

KATEGORIE	LICZBA WSKAZAŃ
Brak odpowiedniej liczby członków/pracowników/wolontariuszy lub niedostateczne ich kwalifikacje	3
Trudności we współpracy, angażowaniu społeczności lokalnej, w nawiązywaniu partnerstw z innymi podmiotami z powiatu/spoza powiatu	4
Trudności we współpracy z samorządem terytorialnym	4
Brak środków finansowych na działalność statutową	17
Trudności w sprostaniu wszystkim obowiązkom formalnym	7
Niewystarczająca liczba szkoleń, doradztwa dla organizacji pozarządowych	4
Braki lokalowe lub w wyposażeniu	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najczęściej zgłaszane potrzeby przez organizacje pozarządowe, które deklarują respondenci, to: brak środków finansowych na działalność statutową, braki lokalowe lub w wyposażeniu oraz trudności w sprostaniu wszystkim obowiązkom formalnym.

Wykres 17. Czy w Państwa powiecie działa rada działalności pożytku publicznego?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Respondenci w większości (67%) uważają, że na terenie powiatu żagańskiego nie działa rada działalności pożytku publicznego.

3. SUGEROWANE KIERUNKI ROZWOJU POWIATU ŻAGAŃSKIEGO

Każda ankieta – zarówno skierowana do mieszkańców, przedsiębiorstw jak i organizacji pozarządowych – zawierała tzw. kartę zadania, w której poproszono respondentów o zaproponowanie priorytetowego zadania do realizacji na terenie powiatu żagańskiego w okresie programowania na lata 2015–2023. Ankietowaniu zostali poproszeni o wskazanie nazwy zadania, krótkiego opisu oraz miejsca jego realizacji.

Zamieszczenie pytania w każdej ankiecie, do wszystkich grup docelowych badania ankietowego, miało na celu zbadanie potrzeb w zakresie zadań o charakterze inwestycyjnym lub nieinwestycyjnym (miękkim). Uwzględniono indywidualną perspektywę spojrzenia na potrzeby na terenie powiatu żagańskiego. Ponadto uwzględniono zróżnicowanie potrzeb u różnych grup docelowych. Inne potrzeby ma przedsiębiorstwo, które działa na terenie powiatu żagańskiego, inne zaś mieszkańców, a jeszcze inne organizacja pozarządowa. Jest to także ważna informacja dla władz lokalnych, powiatowych oraz wojewódzkich odnośnie potrzeb powiatu. Celem karty zadań było także wytyczenie przykładowych kierunków rozwoju powiatu żagańskiego.

Z pewnością propozycje zawarte w karcie zadania należy traktować jak pewną próbę wskazania kierunku rozwoju dla powiatu żagańskiego. Elementem uzupełniającym będą m.in. konsultacje społeczne, na które zaproszeni zostaną wszyscy zainteresowani. Sam sposób dotarcia do respondentów sprawia, że katalog zadań na lata 2015–2023 należy potraktować jako otwarty. Informację podawały osoby, które są aktywne, zainteresowane sprawami regionu, uczestniczą w sprawach swojego regionu, mają kontakt ze administracją publiczną.

PROPOZYCJE ZADAŃ DO REALIZACJI NA TERENIE POWIATU – PROPOZYCJA Z ANKIET DLA MIESZKAŃCÓW

Respondenci wskazali, że ich zdaniem priorytetowe do realizacji w okresie 2015–2023 są zadania takie jak:

- pomoc osobom bezrobotnym – szkolenia umożliwiające przekwalifikowanie,
- inwestycje pod nowe miejsca pracy,
- wspieranie przedsiębiorców,
- budowa sali sportowo - widowiskowej przy SOS-W w Żaganie,
- remont/modernizacja dróg i chodników,
- remont miejskiego basenu w Gozdnicy,
- remont i doposażenie placu zabaw w Gozdnicy,
- drożność studzienek kanalizacyjnych na drodze wojewódzkiej w Łłowej i przyległych chodnikach,
- zorganizowane miejsca odpoczynku nad wodą,
- całkowita reorganizacja urzędu pracy,
- stworzenie perspektyw pracy dorywczej w wakacje dla młodzieży,
- usprawnienie ruchu drogowego w gminie Szprotawa poprzez stworzenie rond koło poczty, na skrzyżowaniu przed szpitalem i koło cmentarza,
- otwarcie centrum rehabilitacji lub lepszy dostęp do rehabilitacji, który zmniejszy czas oczekiwania w kolejce,
- renowacja Miejskiej Biblioteki Publicznej i Domu Kultury w Szprotawie,
- przywrócenie kolejowych przewozów pasażerskich na trasie „Żagań-Głógów”.
- budowa pływalni krytej w miejscowości Szprotawa,
- stworzenie kina w Szprotawie,
- budowa/wyznaczenie dróg pieszo- rowerowych i rowerowych,
- podniesienie poziomu edukacji zawodowej poprzez nowe kierunki kształcenia w szkolnictwie ponadgimnazjalnym,

- modernizacja placówek oświatowych prowadzonych przez powiat,
- budowa ośrodka pracy o niskich wymaganiach umiejętnościowych, z wymaganą obsługą ludzką,
- rewitalizacja dworców kolejowych na terenie powiatu,
- poprawa transportu zbiorowego na terenie całego powiatu.
- remont linii kolejowych prowadzących do Głogowa i Jankowy Żagańskiej
- dostosowanie kursowania autobusów podmiejskich do potrzeb mieszkańców,
- szkolenia nauczycieli z zakresu innowacyjnych metod prowadzenia zajęć,
- zwiększenie dostępności gminy Niegosławice poprzez uruchomienie regularnych kursów Żagań – Niegosławice (Głogów – Leszno) na linii kolejowej nr 14,
- utworzenie większej strefy przemysłowej w Żaganii, przyciągnięcie inwestorów poprzez dogodne warunki inwestowania, podpisywanie umów korzystnych dla powiatu i jego mieszkańców,
- termomodernizacje szkół, budowa boisk przy szkołach,
- budowa długo dystansowych dróg pieszo- rowerowych i rowerowych.

PROPOZYCJE ZADAŃ DO REALIZACJI NA TERENIE POWIATU – PROPOZYCJA Z ANKIET DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

- nowe elewacje na sypiących się budynkach,
- remonty dróg,
- inkubator dla powstających firm,
- sieć gazowa na terenie wiejskim,
- odbudowa „cypla” przy ujściu rzeki Szprotawy do Bobru w mieście Szprotawa,
- przygotowanie ciekawej trasy zwiedzania w obrębie miasta Szprotawa,
- szkolenia,
- pomoc dla Wspólnot Mieszkaniowych w np. renowacji elewacji w centrum Żagania,
- budowa chodników,
- budowa dróg rowerowych dla mieszkańców,
- stworzenie klastra wiedzy,
- ukończenie drogi A18,
- tworzenie nowych miejsc pracy w Szprotawie,
- transport zbiorowy na terenie powiatu.

PROPOZYCJE ZADAŃ DO REALIZACJI NA TERENIE POWIATU – PROPOZYCJA Z ANKIET DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

- remont chodników i ulic,
- remont basenu i placu zabaw,
- wsparcie działań Komisariatu Policji w Szprotawie,
- dalszy rozwój sportów zespołowych dla młodzieży innych niż piłka nożna,
- wsparcie finansowe organizacji,
- rozwój turystyki kajakowej na rzece Bóbr poprzez zmuszenie Dyrekcję Elektrowni Dychów do wykonania małych pomostów wyjścia i wejścia do wody z kajakiem oraz przygotowanie tras przemieszczenia kajaków przez tereny elektrowni,
- opracowanie planu wspierania organizacji pozarządowych przez powiat żagański,
- tworzenie tras rowerowych, dróg rowerowych, organizacja aktywnie spędzanego wolnego czasu dla mieszkańców powiatu, organizacja dla dzieci i młodzieży zajęć pozaszkolnych,
- utworzenie rady działalności pożytku publicznego,
- współpraca z organizacją w realizacji projektów na rzecz dzieci i młodzieży potrzebujących w szczególności z terenów wiejskich i z mniejszych miejscowości, o wysokim bezrobociu, braku zakładów produkcyjnych,
- place zabaw,
- placówki oświatowe,
- aktywizacja pomiędzy organizacjami,
- większa liczba szkoleń,
- rozbudowa i renowacja boisk sportowych,
- szkolenia dla osób niedowidzących,
- miejsca pracy dla młodych,
- polepszenie służby zdrowia,
- rozpowszechnienie kultury, oświaty,
- utworzenie federacji lub rady pożytku publicznego,
- tworzenie zrzeszeń przez organizacje,
- większa pomoc władz przy rewitalizacji zabytków,
- większa liczba sprzętu i lepsze warunki lokalowe.

WNIOSKI

W wyniku realizacji badania ankietowego otrzymaliśmy 216 ankiet. Wśród mieszkańców szczególnie aktywną grupą byli mężczyźni. Nie zdominowali oni jednak badania, gdyż ich udział stanowi 59%. Oznacza to, iż zaangażowanie mieszkańców w życie publiczne powiatu żagańskiego rozkłada się równomiernie z punktu widzenia struktury płci. Respondenci, którzy wzięli udział w badaniu w większości zamieszkują tereny miejskie. Stanowią oni aż 84% badanych.

Struktura wiekowa jest również zróżnicowana. Największą reprezentację mają osoby w wieku 21–30 oraz 31–40 lat. Odsetek procentowy skrajnych grup wiekowych, tj.: 51–60, powyżej 60 lat oraz między 15 a 20 rokiem życia jest najmniejszy i wynosi odpowiednio 9,2 i 14%. Jest to ważna informacja z perspektywy aktywizowania osób najmłodszych oraz najstarszych do zaangażowania w życie społeczne powiatu.

Struktura wykształcenia mieszkańców jest także zróżnicowana. Największa grupa uczestników to osoby z wykształceniem wyższym i średnim. Pozostałe osoby stanowią procentowy udział na poziomie 16%. Największa grupa respondentów deklaruje zatrudnienie w przedsiębiorstwie prywatnym. Nieco mniejsza zaś w przedsiębiorstwie państwowym. Najmniej liczni są emeryci/renciści, osoby prowadzące gospodarstwo rolne, bezrobotni oraz uczniowie/studenci.

Mieszkańcy w większości (42%) są zadowoleni z jakości życia na terenie powiatu żagańskiego. Jednakże znaczny (35%) jest także odsetek negatywnie oceniających życie na terenie powiatu. Ponad połowa respondentów deklaruje poczucie przynależności do Powiatu oraz tych, którzy deklarują słabą więź. Oznacza to, iż około 81% ankietowanych wyczuwa jakąkolwiek przynależność do powiatu żagańskiego, z naciskiem na pozytywny aspekt tego uczucia. Udział osób, które deklarują chęć zmiany zamieszkania w okresie najbliższych 5–7 lat wynosi około 48%. Przy wytyczaniu kolejnych kierunków rozwoju powiatu żagańskiego należy zwrócić uwagę na głosy tej części społeczeństwa, która na chwilę obecną nie widzi szans dalszego prosperowania w jej granicach i rozważa, albo w ogóle podjęła już decyzję, o zmianie miejsca zamieszkania.

Na poziomie 25% jest odsetek osób pozytywnie rozpatrujących sytuację w powiecie żagańskim. Mimo sporej grupy mieszkańców pozytywnie oceniających sytuację w powiecie, większość społeczeństwa nie dostrzega jej rozwoju (2%), lub wręcz jednoznacznie stwierdza, że sytuacja w powiecie jest zła i niekorzystnie oddziałuje na mieszkańców (25%). Prawie połowa ankietowanych stwierdza, że rozwój powiatu jest im obojętny.

Mieszkańcy widzą dużą potrzebę w rozwoju obszaru związanego z rynkiem pracy, transportem, bezpieczeństwem oraz edukacją. Są to kategorie, które pojawiają się zarówno w tzw. Karcie zadań priorytetowych do realizacji w okresie 2015-2023, a także w pytaniach zamkniętych, w oparciu o skalę odpowiedzi 1–5 (1 – bardzo źle, 5 – bardzo dobrze).

PRZEDSIĘBIORSTWA

Zdecydowana większość przedstawicieli przedsiębiorstw, która wzięła udział w badaniu ankietowym reprezentuje branżę usługowe (78% ankietowanych). Większość firm (56%), która wzięła udział w badaniu ankietowym, powstała lub też prowadziła działalność na terenie Powiatu w okresie między 1990-2004. Ankiety nie wypełnili przedstawiciele firm założonych w 2014 roku. Spośród wszystkich przedstawicieli firm, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym, 67% pracuje w mikroprzedsiębiorstwach (do 9 pracowników), 11% reprezentuje firmy jednoosobowe, tj. zarejestrowane w Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej, a 22% pracuje w firmach małych (do 49 pracowników).

W badaniu wzięli udział przedsiębiorcy, których firmy posiadają siedzibę na terenie powiatu pierwotnie, od momentu założenia działalności. Najwięcej respondentów (44%) uznało, że ma przeciętne możliwości rozwoju na terenie powiatu. Z kolei 22% respondentów oceniło te warunki jako bardzo dobre i 11% jako dobre. Zatem ogólna ocena możliwości rozwoju prowadzonej działalności rolniczej/pozarolniczej na obszarze powiatu jest pozytywna jeśli chodzi o dostrzeganie silnych stron działalności gospodarczej, jak i wzajemnego pola oddziaływania w relacjach firma – samorząd terytorialny. Ocena sytuacji finansowej firmy jest ogólnie pozytywna. Jedynie 22% firm deklaruje, że ich sytuacja finansowa jest na złym poziomie. Najwięcej osób uznaje, że obraz ich finansów jest dobry (34%) oraz przeciętny (33%).

Najwięcej respondentów deklaruje, że korzystało z instrumentów finansowych o charakterze komercyjnym (pożyczek, kredytów). Nieco mniejsza grupa korzystała z dotacji z budżetu Skarbu Państwa. W dalszym etapie uspołeczniania strategii rozwoju należałoby poruszyć kwestie dotyczące możliwości pozyskiwania środków finansowych. Respondenci uznali, że podejście, relacje przedstawicieli samorządu terytorialnego do osób prowadzących działalność gospodarczą jest neutralne (40% wskazań) lub dobre, na właściwym poziomie (40%).

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Najwięcej osób reprezentujących organizacje pozarządowe z terenu powiatu żagańskiego działa na rzecz upowszechniania kultury fizycznej i sportu, pomocy społecznej, na rzecz osób niepełnosprawnych oraz edukacji i wychowania. Większość respondentów (68%) ocenia kondycję organizacji pozytywnie: 45% dobrze, 23% bardzo dobrze.

Mocne strony zostały przez nich określone jako zaangażowanie członków, rozpoznawalność organizacji w otoczeniu oraz owocna współpraca ze społecznością lokalną. Jako główną słabą stroną określono niskie przychody oraz małą liczbę członków/pracowników. Najczęściej zgłaszane potrzeby przez organizacje pozarządowe, które deklarują respondenci to: brak środków finansowych na działalność statutową, braki lokalowe lub w wyposażeniu oraz trudności w sprostaniu wszystkim obowiązkom formalnym.

Respondenci w większości (91%) wskazali na chęć współpracy z samorządem, nawiązanie lub też kontynuowanie współpracy. Warto by w takim razie przemyśleć w jaki sposób do tej pory była prowadzona współpraca jednostek samorządu ze środowiskiem NGO i na odwrót, a także jak poprawić te relacje, jak rozwinąć działania partnerskie.

Przedstawiciele organizacji pozarządowych jednoznacznie zadeklarowali, że fundusze pozyskiwane przez organizacje pozarządowe są szansą na rozwój regionu.

ZAŁĄCZNIK NR 3**WYKAZ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH NA TERENIE POWIATU ŻAGAŃSKIEGO**

Miasto i gmina Żagań		
1.	Automobil „VITAL MOTOR CLUB” w Żaganiu	ul. Okrzei 12/4 68-100 Żagań
2.	Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości	ul. Rynek 11 68-100 Żagań
3.	Demokratyczna Unia Kobiet – zarząd w Żaganiu	ul. Jana Pawła II 7 68-100 Żagań
4.	Caritas przy Parafii pw. św. Józefa w Żaganiu	ul. Szkolna 43a, 68-100 Żagań
5.	Caritas przy Parafii pw. WNMP w Żaganiu	pl.Klasztorny2, 68-100 Żagań
6.	Federacja Organizacji Polskich Pancerniaków w Żaganiu	ul. Traugutta 1 68-100 Żagań
7.	Forum Społeczne Miast i Gmin Powiatu Żagańskiego	ul. Prusa 37, 68-100 Żagań
8.	Forum Przedsiębiorców w Żaganiu	ul. Dworcowa 23A, 68-100 Żagań
9.	Fundacja na rzecz Ochrony Zdrowia im. Księżnej Doro-ty	ul. Żelazna 1a 68-100 Żagań
10.	Fundacja Wielkiego Serca Im. I.J. Brzozowskich	ul. Świerkowa 25/3 68-100 Żagań
11.	Fundacja Kav w Żaganiu	ul. Żelazna 2 68-100 Żagań
12.	Fundacja HOLON	ul. Chrobrego 7, 68-100 Żagań
13.	Fundacja Ziemi Warmińskiej w Żaganiu	pl. Wolności 6, 68-100 Żagań
14.	Fundacja Promocji Przedsiębiorczości Sagan	pl. Wolności 6/1 , 68-100 Żagań
15.	Klub Sportowy JU JITSU SHURIKEN	ul. Łąkowa 65 68-100 Żagań
16.	Miejski Klub Sportowy „Czarni” w Żaganiu	ul. Kochanowskiego 6 68-100 Żagań
17.	Nasze Miasto Nasz Powiat	ul. Wesoła 19 68-100 Żagań
18.	PCK- Zarząd Rejonowy w Żaganiu	ul. Jana Pawła II 7 68-100 Żagań
19.	Polonia Golf Club	ul. Zielona 2

		68-100 Żagań
20.	Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых – zarząd w Żaganiu	ul. X-lecia 14 68-100 Żagań
21.	Polskie Towarzystwo Turystyczno –Krajoznawcze Oddział w Żaganiu Koło Pancerniacy	Pl. Klasztorny 1 68-100 Żagań ul. Kościuszki 39
22.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd w Żaganiu	ul. Jana Pawła II 7 68-100 Żagań
23.	Polski Związek Niewidomych Koło w Żaganiu	ul. Miodowa 23 68-100 Żagań
24.	Rejonowy Sztab Ratownictwa Społecznej Krajowej Sieci Ratunkowej w Żaganiu	ul. Klonowa 2/2 68-100 Żagań
25.	Speleoklub „Bobry”	ul. Rynek 11 68-100 Żagań
26.	Społeczne Forum Miast i Gmin Powiatu Żagańskiego	ul. Prusa 37 68-100 Żagań
27.	Stowarzyszenie Akademia Rozwoju Przedsiębiorczości w Żaganiu	ul. Jaśminowa 11 68-100 Żagań
28.	Stowarzyszenie Bezpieczeństwa, Rozwoju Ochrony Przeciwpożarowej i Ratownictwa Powiatu Żagańskiego	ul. Nowogródzka 3 68-100 Żagań
29.	Stowarzyszenie Historyczne SAGAN	ul. II Armii Wojska Polskiego 19/20, 68-100 Żagań
30.	Stowarzyszenie „Miasto Bez Granic” w Żaganiu	pl. Słowiański 17 68-100 Żagań
31.	Stowarzyszenie Byłych Żołnierzy 29 Pułku w Żaganiu	oś. XXX-lecia 13/4 68-100 Żagań
32.	Stowarzyszenie Klubu Kibica „Czarni Fans”	ul. Miodowa 13 68-100 Żagań
33.	Stowarzyszenie Kreatywny Żagań „Open For Ideas”	ul. Okrzei 1/2 68-100 Żagań
34.	Stowarzyszenie Kultury Górali Czadeckich im. Ks. Franciszka Krajewskiego	ul. Łukasiewicza9 68-100 Żagań
35.	Stowarzyszenie „Nasze Miasto” w Żaganiu	ul. Jana Pawła II 15 68-100 Żagań
36.	Stowarzyszenie Oświatowe w Żaganiu	ul. Dworcowa 49 68-100 Żagań
37.	Stowarzyszenie Oświatowe „Nasz Banach” w Żaganiu	pl. Orłąt Lwowskich 4 68-100 Żagań
38.	Stowarzyszenie Miłośników Samochodów Terenowych 4x4	ul. gen. Bema 68/4 68-100 Żagań
39.	Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Wiosna w Sercu „	ul. Śląska 1 68-100 Żagań
40.	Stowarzyszenie Partner w Biznesie w Żaganiu	ul. Akacyjowa 15 68-100 Żagań

41.	Stowarzyszenie Przyjaciół Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego „Uśmiech Dziecka” w Żaganiu	ul. X-lecia 19-21 68-100 Żagań
42.	Stowarzyszenie Turystyczne „Ogniwo” w Żaganiu	oś. XXX-lecia 24/6 68-100 Żagań
43.	Stowarzyszenie Turystyczne „Piechur”	ul. Szprotawska 24 68-100 Żagań
44.	Stowarzyszenie Turystyki Wodnej „Szron-Czerna ”	ul. M. Konopnickiej (stanica wodna),68-100 Żagań
45.	Stowarzyszenie Pływackie „Żagańskie Boberki”	ul. Hebanowa 6 68-111 Stary Żagań
46.	Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego "Porozumienie"	ul. Prusa 20 68-100 Żagań
47.	Stowarzyszenie Rozwoju w Żaganiu	Oś. XXX-lecia43/5 68-100 Żagań
48.	Stowarzyszenie Żołnierzy i Pracowników Wojska 11Batalionu Dowodzenia w Żaganiu	ul. Żarska JW.4071 , 68-100 Żagań
49.	Stowarzyszenie Żołnierzy i Pracowników Wojska 3 Drezdeńskiego Pułku Czołgów Średnich	ul. Kasztanowa 3 59-726 Świątoszów albo ul. Żarska 15 68-100 Żagań
50.	Stowarzyszenie Żołnierzy i Pracowników Wojska 20 Pułku Artylerii Przeciwpancernej	ul. Keplera 24 68-100 Żagań
51.	Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej – oddział w Żaganiu	ul. Jana Pawła II 7 68-100 Żagań
52.	Towarzystwo Historyczne Sagan	ul. II Armii WP 19/20 68-100 Żagań
53.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Powiatowy	ul. Żarska 1 68-100 Żagań
54.	Towarzystwo Przyjaciół Żagania	ul. Rynek 36 68-100 Żagań, skr. poczt.39
55.	Towarzystwo Żagańskie	ul. Rynek 36 68-100 Żagań
56.	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	ul. Klonowa 41/10 68-100 Żagań
57.	Wojskowy Klub Sportowy „Sobieski” w Żaganiu	ul. Traugutta 1/218 68-100 Żagań
58.	Żagańskie Stowarzyszenie „Amazonek”	ul. Jana Pawła II 7 68-100 Żagań
59.	Żagańskie Stowarzyszenie Klub Abstynentów „Promyk”	ul. Buczka 6 68-100 Żagań
60.	Żagańskie Towarzystwo Cyklistów „Huragan”	ul. Bema 15, 68-100 Żagań
61.	Żagańskie Stowarzyszenie Muzyczne im. Haliny Czerny Stefańskiej	ul. Pomorska 14 68-100 Żagań
62.	Żagańskie Stowarzyszenie Muzyczne „Octava”	ul. X-Lecia Pl 19-21

		68-100 Żagań
63.	Żagańskie Stowarzyszenie Tenisa Stołowego	oś. XXX-lecia PRL 45 a 68-100 Żagań
64.	Żagańskie Towarzystwo Historyczne	ul. Sosnowa 29/4 68-100 Żagań
65.	Żagańsko-Żarskie Stowarzyszenie Pomocy Chorym ze Schorzeniami Układu Oddechowego	ul. Żelazna 1 68-100 Żagań
66.	Związek Byłych Więźniów Politycznych, Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych	ul. Jana Pawła II 7 68-100 Żagań
67.	Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca Żagań	ul. Jana Pawła II 7 68-100 Żagan
68.	Związek Inwalidów Wojennych RP	ul. Keplera 24 7 68-100 Żagań
69.	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych w Żaganiu	ul. Jana Pawła II 7 68-100 Żagań
70.	Związek Nauczycielstwa Polskiego Zarząd oddziału Żagań	ul. Jana Pawła II 7 68-100 Żagań
71.	Związek Sybiraków - koło w Żaganiu,	ul. Jana Pawła II 7 68-100 Żagań
72.	Związek Żołnierzy Wojska Polskiego	ul. Prusa 15 68-100 Żagań
73.	Klub Sportowy „Beskid” Bożnów	Bożnów 56 68-100 Żagań
74.	Klub Sportowy Pożarów	Pożarów 30, 68-111 Miodnica
75.	Klub Sportowy „Sparta” Miodnica	Miodnica 75 68-111 Miodnica
76.	Ludowe Zespoły sportowe „Klub Sportowy Tomaszowo” w Tomaszowie	ul. Leśna 2, 68-114 Tomaszowo
77.	Ludowy Zespół Sportowy „Czarni” Jelenin	Jelenin 69A 68-114 Tomaszowo
78.	Ochotnicza Straż Pożarna w Miodnicy	68-111 Miodnica
79.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jeleninie	Jelenin 58 68-114 Tomaszowo
80.	Ochotnicza Straż Pożarna w Dietrzychowicach	Dietrzychowice 65 68-111 Miodnica
81.	Ochotnicza Straż Pożarna w Miodnicy	Remiza Ochotniczej Straży 68-111 Miodnica
82.	Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich „Bobrowianki”	Gorzupia Dolna 19, 68-111 Miodnica
83.	Stowarzyszenie Miłośników Kolei Ok.1 w Dietrzychowicach	Dietrzychowice 60A, 68-111 Miodnica
84.	Stowarzyszenie „Miodnica” w Miodnicy	Miodnica 56, 68-111 Miodnica

85.	Stowarzyszenie Muzyków Ludowych „Luna Rosa” w Jeleninie	Jelenin 55 A 68-100 Żagań
86.	Stowarzyszenie Muzyków Ludowych w Bożnowie - Złote Łany	Bożnow 56 68-100 Żagań
87.	Stowarzyszenie Oświatowe „Mała Szkoła” w Bukowinie Bobrzańskiej	Bukowina Bobrzańska 34 68-100 Żagań
Miasto i gmina Szprotawa		
1.	Automobilklub	ul. Kościuszki 25A/20 67-300 Szprotawa skr. poczt 74
2	Caritas przy Parafii WNMP w Szprotawie	Ul.Piastowska5 67-300 Szprotawa
3.	Fundacja Spełnienie w Szprotawie	ul. B. Prusa 7/3 67-300 Szprotawa
4.	Klub Sportowy „Szprotawia”	ul. Sienkiewicza 2 67-300 Szprotawa
5.	Klub Sportowy „Sprotawia”	ul. Sobieskiego 68 67-300 Szprotawa
6.	Klub Abstynenta Maratończyk	ul. Krasińskiego 23 67-300 Szprotawa
7.	Klub Sportowy „Raptus” Dzikowice	Dzikowice 10 e 67-300 Szprotawa
8.	Klub Sportowy „Garbarnia” w Lesznie Górnym	ul. Fabryczna 8, 67-321 Leszno Górne
9.	Koło Zjednoczenia Łemków	ul. Koszarowa 13 67-300 Szprotawa
10.	Liga Obrony Kraju - Zarząd Powiatowy w Szprotawie	ul. Warszawska 1A 67-300 Szprotawa
11.	Miejskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej w Szprotawie	ul. Bronka Kozaka 5 67-300 Szprotawa
12.	Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej "Sęk"	ul. Sobieskiego 70 67-300 Szprotawa
13.	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Optymalnych w Jaworznie- oddział w Szprotawie	ul. Wieniawskiego 3, 67-300 Szprotawa
11.	Ognisko TKKF „Tęcza” w Szprotawie	ul. Osiedle Słoneczne 6/17 67-300 Szprotawa
12.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd oddział w Szprotawie	ul.Krasińskiego23 67-300 Szprotawa
13.	Szprotawski Klub Ju-JUITSU „Akajama”	ul. Młynarska 23/3 67-300 Szprotawa
14.	Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Liceum Ogólnokształcącego im. B. Chrobrego w Szprotawie	al. Niepodległości 7 67-300 Szprotawa

15.	Stowarzyszenie na rzecz Ludzi Niepełnosprawnych „Wspólnota” w Szprotawie	ul. Krasińskiego 23, 67-300 Szprotawa
16.	Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych „NEO-LIDER” w Henrykowie	Henryków 18 B 67-300 Szprotawa
17.	Stowarzyszenie Obywatelskiej Samopomocy „Razem Bezpieczniej”	ul. Kościuszki 25a/20 67-300 Szprotawa
18.	Szprotawskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych	Wiechlice ul. Jesionowa 3 67-300 Szprotawa
19.	Stowarzyszenie Pomocy Szkole Muzycznej I Stopnia w Szprotawie	ul. Konopnickiej 4 67-300 Szprotawa
20.	Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół "Jesteśmy Aktywni"	ul. Sobieskiego 58 67-300 Szprotawa
21.	Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół nr 1 "Od Kopernika Do Korczaka"	ul. Kopernika 22 67-300 Szprotawa
22.	Stowarzyszenie „Szansa dla Szprotawy” w Szprotawie	ul. Sobieskiego 1 67-300 Szprotawa
23.	Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Dzieci i Młodzieży “Podaruj Radość” w Szprotawie	ul. Sobieskiego 69 67-300 Szprotawa
24.	Stowarzyszenie „Szprotawski Uniwersytet Trzeciego Wieku”	ul. Mickiewicza 1, 67-300 Szprotawa
25.	Szprotawskie Stowarzyszenie Edukacyjne im. Janusza Korczaka	Plac Kościelny 3 67-300 Szprotawa
26.	Szprotawskie Stowarzyszenie Lotnicze	ul. Kożuchowska 2 67-300 Szprotawa
27.	Towarzystwo Przyjaciół „Ziemi Szprotawskiej”	oś. Krasińskiego 6 67-300 Szprotawa albo ul. K. Świerczewskiego 11A /2
28.	Towarzystwo Bory Dolnośląskie im. Dr Klause Hahnscha w Szprotawie	oś. Słoneczne 6/17 67-300 Szprotawa
29.	ZHP- Hufiec Szprotawa	ul. Krasińskiego 23, 67-300 Szprotawa
30.	Związek Kombatanów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych	al. Niepodległości 15 67-300 Szprotawa
31.	Związek Nauczycielstwa Polskiego – oddział w Szprotawie	ul. Sienkiewicza 2 67-300 Szprotawa
33.	Związek Ukraińców w Polsce Koło w Szprotawie	oś. Słoneczne 10/7 67-300 Szprotawa
34.	Fundacja Łączenia Światów w Długiem	67-312 Długie 161
35.	Stowarzyszenie Zastępczego Rodzicielstwa – oddział w Żaganiu	Pasterzowice 40, 67-300 Szprotawa
36.	Stowarzyszenie Wiechlice w Wiechlicach	Wiechlice 45 b 67-300 Szprotawa
	Terenowy Oddział Stowarzyszenia Ochotniczych Huf-	Ul. Brzozowa 1

	ców Pracy w Wiechlicach	67-300 Szprotawa
37.	Stowarzyszenie "Regionalna Organizacja Wspierania Inicjatyw Lokalnych"	Wiechlice, ul. Brzozowa 11 C /43 67-300 Szprotawa
38.	Stowarzyszenie Wiechlice w Wiechlicach	Wiechlice 45, 67-300 Szprotawa
39.	Stowarzyszenie „Siecieborzyce-Aktywni Razem”	Siecieborzyce 68, 67-320 Małomice
40.	Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Lokalnej „Wieś razem”	Siecieborzyce 138 67-320 Małomice
41.	Ochotnicza Straż Pożarna w Dzikowicach	Dzikowice 79 67-300 Szprotawa
42.	Ochotnicza Straż Pożarna w Długiem	67-312 Długie
43.	Ochotnicza Straż Pożarna w Lesznie Górnym	ul. Bolesławiecka 67-321 Leszno Górne
44.	Ochotnicza Straż Pożarna w Lesznie Dolnym	67-321 Leszno Dolne
45.	Ochotnicza Straż Pożarna w Borowinie	Borowina 67-130 Siecieborzyce
46.	Ochotnicza Straż Pożarna w Mycielinie	Mycielin 67-312 Niegosławice
47.	Ochotnicza Straż Pożarna w Siecieborzycach	67-130 Siecieborzyce
48.	Ochotnicza Straż Pożarna w Witkowie	Witków 67-130 Siecieborzyce
Inne miejscowości w powiecie żagańskim		
1.	„Bobrowa” Towarzystwo Przyjaciół Euroregionu w Gorzupi	Gorzupia 25, 68-111 Miodnica
2.	Fundacja A Priori w Małomicach	ul. Fabryczna 3, 67-320 Małomice
3.	Fundacja „Bory Dolnośląskie”	ul. Żagańska 80 68-120 Iłowa
4.	Fundacja Lubuska Akademia Sztuki "Chichy-Art" w Chichach	Chichy 37 67-320 Małomice
5.	Klub Sportowy „Czarni” Chotków	ul. Kożuchowska 55 68-113 Brzeźnica
6.	Klub Sportowy „Garbarnia” w Lesznie Górnym	ul. Fabryczna 8 67-321 Leszno Górne
7.	Klub Sportowy „Piast” w Iłowej	ul. Żagańska 27 68-120 Iłowa
8.	Klub Sportowy Sparta w Miodnicy	Miodnica 75 68-111 Miodnica
9.	Klub Piłkarski „Traper” w Chichach	Chichy 52 67-320 Małomice

10.	Koło Terenowe Stowarzyszenia Miłosierdzia Św. Wincentego A'Paulo	ul. Konopnickiej 4 68-131 Wymiarki
11.	Ludowe Zespoły Sportowe „Kwisa” w Trzebowie	Rudawica 22 67-320 Małomice
12.	Ludowy klub Sportowy „Zorza Brzeźnica”	ul. Zielonogórska 30 68-113 Brzeźnica
13.	Małomicki Klub Kajakowy „Viking”	ul. Marii Skłodowskiej – Curie 6 67-320 Małomice
14.	Miejski Klub Sportowy „Iskra” w Małomicach	ul. Kołłątaja 67-320 Małomice
15.	Miejski Klub Sportowy „Budowlani” w Gozdnicy	ul. Świerczewskiego 25 68-130 Gozdnica
16.	Międzyzakładowy Gminny Klub Sportowy „Leśnik” Wymiarki	ul. 1-go Maja 68-131 Wymiarki
17.	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Producentów Świec i Zniczy	ul. Żagańska 27 68-120 Łtowa
18.	Ochotnicza Straż Pożarna w Chichach	Chichy 72 67-320 Małomice
19.	Ochotnicza Straż Pożarna w Trzebowie	Trzebów 67-320 Małomice
20.	Ochotnicza Straż Pożarna w Brzeźnicy	ul. Zielonogórska 30 68-113 Brzeźnica
21.	Ochotnicza Straż Pożarna w Przyłaskach	Przyłaski 9 68-113 Brzeźnica
22.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jabłonowie	Jabłonów ul. Żagańska 11 68-113 Brzeźnica
23.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wichowie	Wichów 68-113 Brzeźnica
24.	Ochotnicza Straż Pożarna w Niegosławicach	ul. Niegosławice 55 67-312 Niegosławice
25.	Ochotnicza Straż Pożarna w Mycielinie	Mycielin 34 A 67-312 Niegosławice
26.	Ochotnicza Straż Pożarna w Małomicach	ul. Fabryczna 3 67-320 Małomice
27.	Ochotnicza Straż Pożarna w Lubiechowie	Lubiechów 30A 67-320 Małomice
28.	Ochotnicza Straż Pożarna w Suchej Dolnej	Sucha Dolna Wyszyńskiego 10 67-312 Niegosławice
29.	Ochotnicza Straż Pożarna w Gozdnicy	ul. Świerczewskiego 2 68-130 Gozdnica
30.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zimnej Brzeźnicy	Zimna Brzeźnica 27

		67-312 Niegostawice
31.	Ochotnicza Straż Pożarna w Koninie Żagańskim	Konin Żagański 25A 68-121 Jankowa Żagańska
32.	Ochotnicza Straż Pożarna w Borowem	Borowe 26A 68-120 Iłowa
33.	Ochotnicza Straż Pożarna w Długiem	Długie 73 67-312 Niegostawice
34.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wymiarkach	ul. Leśna 1 A 60-131 Wymiarki
35.	Polski Związek Emerytów i Rencistów – zarząd w Małomicach	ul. Szkolna 1, 67-312 Małomice
36.	Samorządność Gminy Brzeźnica	ul. Zielonogórska 54 68-113 Brzeźnica
37.	Stowarzyszenie Hodowców i Producentów Królików w Witoszynie	Witoszyn ul. II Armii WP 17 68-131 Wymiarki
38.	Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Równać Szanse” w Wymiarkach	ul. Księcia Witolda 7 68-131 Wymiarki
	Stowarzyszenie Kulturalno-Sportowe „Zgoda Brzeźnica”	Ul. Zielonogórska 21a 68-113 Brzeźnica
39.	Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich „Rudawiczanki”	Rudawica 26A, 67-320 Małomice
40.	Stowarzyszenie Księstwa Żagańskiego – Spartakus w Miodnicy	Miodnica 5/4 68-111 Miodnica
41.	Stowarzyszenie Ludzi Aktywnych- Gorzupianie	Gorzupia 9 68-111 Miodnica
42.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Bory Dolnośląskie	ul. Żeromskiego 25 68-120 Iłowa
43.	Stowarzyszenie Oświatowe “Mała Szkoła” w Koninie Żagańskim	Konin Żagański 83 68-120 Iłowa
44.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Piękni Życiem w Iłowej	ul. Kościelna 4 68-120 Iłowa
45.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Gminy Wymiarki	ul. Staszica 2B/18 68-131 Wymiarki
46.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Bukowica "Bukowe Wzgórze"	Bukowica 9 67-312 Niegostawice
47.	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Trzebowie	Trzebów 28 67-320 Małomice
48.	Stowarzyszenie Rozwoju Edukacji i Przedsiębiorczości w Małomicach	ul. Kościelna 26 A 67-320 Małomice
49.	Stowarzyszenia Wspierania Aktywności Lokalnej “Wieś Razem” w Siecieborzycach	Siecieborzyce 73 67-320 Małomice
50.	Stowarzyszenie Ju-Jitsu w Witoszynie	ul. II Armii WP 20 68-131 Wymiarki

51.	Stowarzyszenie Monar Wielkopolskie Centrum Pomocy Bliźniemu Markot filia domu dla bezdomnych i najuboższych w Lutynce	Lutynka 19 68-131 Wymiarki
52.	Stowarzyszenie Współczesnej Kultury Ludowej w Gościeszowicach	Gminny Ośrodek Kultury w Niegosławicach 67-312 Niegosławice
53.	Stowarzyszenie "Promyk Słońca" w Przecławiu	Przecław 83 67-312 Niegosławice
54.	Stowarzyszenie „Mały Miś” na Rzecz Pomocy Dzieciom Gminy Niegosławice w Przecławiu	Przecław 83 67-312 Niegosławice
55.	Stowarzyszenie Edukacyjne "Nasze Długie"	Długie 79 67-312 Niegosławice
56.	Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet "Pobudka"	Sucha Dolna 9 67-312 Niegosławice
57.	Stowarzyszenie "Razem Możemy Więcej"	ul. Młyńska 1 68-130 Gozdnicza
58.	Towarzystwo Turystyczno-Sportowe „Orzeł” Konin Żagański	ul. Żagańska 27 68-120 Łowa

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żaganiu

ZAŁĄCZNIK NR 4**WYKAZ ZABYTKÓW W POWIECIE ŻAGAŃSKIM**

nr w rejestrze zabytków	obiekt	miejsowość
miasto i gmina Żagań		
611509 99 z 16.07.1958	kościół par. p.w. Zwiastowania NMP, XIV, XVI, XIX	Bożnów
611510 2075 z 21.04.1971	plebania, XVII	Bożnów
611511 2076 z 21.04.1971	dom nr 64, XVIII	Bożnów
771099 L-464 z 15.11.2011	skrzydło pałacu (barokowe), 1730-1740, kon. XIX	Bukowina Bobrzańska
2077	Kościół fil. p.w. MB Różańcowej	Bukowina Bobrzańska
611513 110 z 16.07.1958	kościół fil. p.w. św. Augustyna, XIV, XVIII/XIX	Chrobrów
611514 2078 z 29.04.1971	spichrz z przyległymi budynka- mi gospodarczymi, 1 poł. XIX	Chrobrów
611515 3352 z 26.03.1998	zespół dworski, XVII, XIX, XX	Dybów
611516 3352 z 26.03.1998	dwór, XVII/XVIII, 2 ćw. XX	Dybów
611517 3352 z 26.03.1998	park	Dybów

611518 111 z 16.07.1958	kościół par. p.w. św. Jana Chrzciciela, XIV, XVI, XVII	Dzietrychowice
611519 1284 z 28.09.1964	wieża mieszkalna (dec. ruina zamku), XIV	Dzietrychowice
611520 3177 z 03.08.1981	park pałacowy, kon. XVII, kon. XVIII, XIX	Dzietrychowice
611522 109 z 16.07.1958	kościół fil. p.w. św. Jerzego, 3 ćw. XIII, pocz. XVI	Gorzupia Dolna
611523 113 z 16.07.1958	kościół par. p.w. św. Mikołaja, 1 poł. XIV, XVI, 1900	Jelenin
611524 3080 z 23.08.1978	zespół pałacowy, 2 poł. XVIII, XIX	Jelenin Dolny
611525 3080 z 23.08.1978	pałac, 2 poł. XVIII	Jelenin Dolny
611526 3179 z 3.08.1981; 3080 z 23.08.1978	park, 2 poł. XVIII, 1840-1850	Jelenin Dolny
611527	zespół pałacowy, XVIII, XIX	Jelenin Górny
611528 3079 z 23.08.1979	pałac, 1871	Jelenin Górny
611529 3180 z 3.08.1981	park, XVIII, kon. XIX	Jelenin Górny
611530 61 z 15.09.1955	kościół par. p.w. św. Sebastiana, 1 poł. XIV, 1668	Miodnica
611531 319 z 5.06.1961	zamek, poł. XVI, XVIII, XX	Miodnica
611532 117 z 16.07.1958 i z 30.05.1963	kościół fil. p.w. Wniebowzięcia NMP, ok. 1376, 1 poł. XVI, XVIII	Rudawica

611533 578 z 10.06.1963	plebania, XVIII	Rudawica
611535 576 z 10.06.1963	kościół par. p.w. św. Jadwigi, 1 poł. XVI	Stara Kopernia
611536 576 z 10.06.1963	dzwonnica, XVIII	Stara Kopernia
611537 108 z 16.07.1958	kościół par. p.w. św. Wincentego, XIII, XV, XIX	Stary Żagań
611538 70 z 7.11.1957; 2169 z 31.01.1975	miasto, poł. XIII	Żagań
611539 340 z 5.06.1961	kościół p.w. św. Ducha, XVIII	Żagań, ul. Armii Krajowej
771102	zespół szpitala pw. św. Doroty	Żagań, ul. Żelazna 1
611540 3029 z 20.07.1978	kościół szpitalny, ob. par. p.w. Św. Krzyża, 1849	Żagań, ul. Żelazna 1
771103 3134 z 23.08.1979	szpital św. Doroty, 2 poł. XIX	Żagań, ul. Żelazna 1
771104 3135 z 23.08.1979	dom sióstr zakonnych, 2 poł. XIX	Żagań, ul. Żelazna 1
771105 L-455/A z 28.09.2011	ogrodzenie (od. ul. Żagańskie i Szprotawskiej) z bramą, 2 poł. XIX	Żagań, ul. Żelazna 1
611541	zespół kościoła cmentarnego, ob. par. p.w. Nawiedzenia NMP, 1484, XVII/XVIII	Żagań, ul. Piastowska/ Podgórna
611542 326 z 5.06.1961	kościół cmentarny, ob. par. p.w. Nawiedzenia NMP, 1444, XVII/XVIII	Żagań, ul. Piastowska/ Podgórna

611543 L-40/01 z 1.10.2001	cmentarz, 1539	Żagań, ul. Piastowska/ Podgórna
611544 L-40/01 z 1.10.2001	kaplica, ob. kostnica, 1691	Żagań, ul. Piastowska/ Podgórna
611545 L-40/01 z 1.10.2001	kaplica Namaszczenia, 1691	Żagań, ul. Piastowska/ Podgórna
611546 L-40/01 z 1.10.2001	brama I, XVII/XVIII	Żagań, ul. Piastowska/ Podgórna
611547 L-40/01 z 1.10.2001	brama II, XVII/XVIII	Żagań, ul. Piastowska/ Podgórna
611548 L-99/1-4 z 12.06.1953	zespół klasztorny augustianów	Żagań, pl. Klasztorny 2
611549 L-99/1-4/A z 12.06.1953 i 5.06.1961	kościół p.w. NMP, 2 poł. XV, 1515-1516, l. 30.XVIII	Żagań, pl. Klasztorny 2
611550 L-99/1-4 z 12.06.1961 i 5.06.1961	klasztor, ob. plebania, XV, XVII, XVIII, XX	Żagań, pl. Klasztorny 2
611551 L-99/1-4 z 12.06.1961 i 5.06.1961	budynek mieszkalno- gospodarczy, ob. hotel PTTK, XV, 1730-1737	Żagań, pl. Klasztorny 2
611552 L-99/1-4/A z 12.06.1953 i 5.06.1961	spichlerz, ob. hotel PTTK, XV/XVI, 2 poł. XVIII	Żagań, pl. Klasztorny 2
611553	zespół klasztorny franciszkanów (później jezuitów)	Żagań
611554 338 z 5.06.1961	kościół p.w. śś. Piotra i Pawła, XIII, XIV, XVI, XVIII	Żagań, pl. Słowiański
611555	kolegium jezuitów, XIII, XVIII,	Żagań, ul. Gimnazjalna 13

339 z 5.06.1961	XIX	
611556 2083 z 21.04.1971	kaplica Bożego Grobu, 1598	Żagań
611557 3337 z 16.07.1996	wieża kościoła ewangelickiego, 1843-1846	Żagań
697837 L-229 z 16.10.2006	kaplica staroluterańska, ob. kościół polsko-kat. p.w. Pod- wyższenia Krzyża Św., 1902	Żagań, ul. Wojska Polskiego 6a
611558 2237 z 20.01.1977	zespół cmentarny	Żagań, ul. Kozuchowska
611559 1148 z 15.04.1964	mury obronne, XIII/XIV, pocz. XVI	Żagań, pl. Gen. Maczka, Bulwar Szarych Szeregów, ul. Rybacka, Wałowa, Keplera, Libelta
611560 L-116/1-3 z 7.06.1984	zespół pałacowy (zamkowy), XVII, XIX	Żagań, ul. Szprotawska 4
611561 L-116/1-3 z 7.06.1984	pałac, 1631-1633, 1670-86, XVIII-XIX	Żagań, ul. Szprotawska 4
611562 L-116/1-3 z 7.06.1984	park, XVII/XVIII	Żagań, ul. Szprotawska 4
611563 L-116/1-3 z 7.06.1984	oranżeria z rampami, poł. XIX	Żagań, ul. Szprotawska 4
611564 330 z 5.06.1961	ratusz, XIX	Żagań
611565 1187 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Armii Czerwonej 21
611566 334 z 5.06.1961	dom, XIV, XIX	Żagań, ul. Armii Czerwonej/ Rynek 17
611568	willa, 2 poł. XIX	Żagań, ul. Bolesława Chrobrego

3130 z 18.07.1979		16b
611573 1204 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Cmentarna 4
611575 32 z 18.06.2002	dom z ogrodem, 4 ćw. XIX	Żagań, ul. Dworcowa 30
611576 32 z 18.06.2002	dom, 4 ćw. XIX	Żagań, ul. Dworcowa 30
611577 32 z 18.06.2002	ogród, 4 ćw. XIX	Żagań, ul. Dworcowa 30
611643 1212 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Gimnazjalna 1
611644 1129/64 z 20.06.1964	dom	Żagań, ul. Gimnazjalna 3
611645 1166 z 15.04.1964	dom, XIX	Żagań, ul. Gimnazjalna 4
611578 1189 z 20.06.1964	dom, ob. miejska biblioteka publiczna, 1798, kon. XIX	Żagań, ul. Jana Pawła II 7
611579 1201 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Jana Pawła II 10
611580 1202 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Jana Pawła II 11
786525 L-540/A z 21.12.2012	kamienica, pocz. XX	Żagań, ul. B. Joselewicza 2
786526 L-541/A z 27.12.2012	kamienica, pocz. XX	Żagań, ul. B. Joselewicza 4
611581 1180 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Keplera 22

611582 1160 z 15.04.1964	dom, XVIII/XIX	Żagań, ul. Keplera 38
611583 1167 z 15.04.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Keplera 39
611584 1169 z 15.04.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Keplera 40
611585 L-329/A z 20.04.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Keplera 41
611586 L-190/A z 15.04.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Keplera 44
611588 327 z 5.05.1961	dom, XVIII	Żagań, pl. Klasztorny 5
611590 1159 z 15.04.1964	dom, XIX	Żagań, ul. Nowotki 6
611591 1179 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Nowotki 7
611592 1180 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Nowotki 15
611594 L-44 z 30.04.2001	dom, 1894	Żagań, ul. Pomorska 1
611595 124 z 30.07.1958	kamienica, 1552, pocz. XVII, XIX	Żagań, Rynek 7
611596 124 z 30.07.1958	kamienica, pocz. XVII, XIX	Żagań, Rynek 8
611597 124 z 30.07.1958	kamienica, XVI/XVII, XIX	Żagań, Rynek 9
611598 124 z 30.07.1958	kamienica, pocz. XVII, XIX/XX	Żagań, Rynek 10

611599 1158 z 15.04.1964	dom, XVII	Żagań, Rynek 11
611600 1168 z 15.04.1964	dom, XVIII	Żagań, Rynek 27
611601 1990 z 5.05.1961	dom, XVII/XVIII	Żagań, Rynek 28
611602 2513 z 5.05.1961	dom, XVII/XVIII	Żagań, Rynek 29
611603 2627 z 5.05.1961	dom, XVII/XVIII	Żagań, Rynek 30
611604 2628 z 5.05.1961	dom, XVII/XVIII	Żagań, Rynek 31
611605 66 z 12.11.2002	kamienica, pocz. XX	Żagań, Rynek 35
611606 1191 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Słowackiego 2
611607 1192 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Słowackiego 3
611608 1193 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Słowackiego 4
611609 1162 z 20.06.1964	dom, XIX	Żagań, ul. Słowackiego 5
611610 1194 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Słowackiego 6
611611 1195 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Słowackiego 17
611612 1196 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Słowackiego 18

611613 1163 z 15.04.1964	dom, XIX	Żagań, ul. Słowackiego 19
611614 1181 z 15.04.1964	dom, XVIII	Żagań, pl. Słowiański 9
611615 1182 z 15.04.1964	dom, XVIII	Żagań, pl. Słowiański 11
611616 1183 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, pl. Słowiański 12
611617 1184 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, pl. Słowiański 13
611618 331 z 5.06.1961	pałac, 1793	Żagań, pl. Słowiański 17
611620 1185 z 20.06.1961	dom, XVIII	Żagań, pl. Słowiański 21
611621 1157 z 15.04.1964	dom, XVII	Żagań, pl. Słowiański 24
611623 333 z 5.06.1961	kamera książęca, ob. sąd (dec. pałac), XVIII	Żagań, ul. Szprotawska 3
611629 L-40/01 z 3.04.2001	kamienica, pocz. XX	Żagań, ul. Śląska 21
611630 L-41/01 z 3.04.2001	kamienica, pocz. XX	Żagań, ul. Śląska 23
611631 L-42 z 8.05.2001	kamienica, 1905	Żagań, ul. Śląska 25
611632 1171 z 15.04.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Warszawska 6
611633 1205 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Warszawska 7

611634 3239 z 24.02.1992	dom, pocz. XX	Żagań, ul. Warszawska 10
611635 1164 z 15.04.1964	dom, XIX	Żagań, ul. Warszawska 11
611636 1206 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Warszawska 12
611637 1207 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Warszawska 13
611638 1208 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Warszawska 15
611639 1165 z 15.04.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Warszawska 19
611640 1209 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Warszawska 21
611641 1210 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Warszawska 22
611642 1211 z 20.06.1964	dom, XVIII	Żagań, ul. Warszawska 23
786527 L-543/A z 2.01.2013	kamienica, pocz. XX	Żagań, ul. Ks. Żaganny 1
786528 L-544/A z 2.01.2013	kamienica, pocz. XX	Żagań, ul. Ks. Żaganny 4
miasto i gmina Szprotawa		
595477 1789 z 16.03.1965	dom nr 10	Bobrowice
595478 1865 z 10.09.1965	kościół fil. p.w. św. Bartłomieja (dec. ruina), XIII/XIV, 1584,	Borowina

	1975-78	
595479	zespół pałacowy, XVIII, XIX	Borowina
595480 L-434/A z 27.03.1961	pałac, XVIII	Borowina
595481 L-434/A z 27.04.1971	oficyna I, pocz. XIX	Borowina
595482 L-434/A z 27.04.1971	oficyna II, pocz. XIX	Borowina
595483 L-434/A z 29.07.1978	park, poł. XVIII, 1810, 1870	Borowina
595484	zespół pałacowo-folwarczny, XVIII, XIX	Cieciszów
595485 1971 z 27.04.1971	pałac, XVIII, XIX	Cieciszów
595486 1971 z 27.04.1971	budynek bramny, XVIII, XIX	Cieciszów
595487 620 z 5.07.1963	budynek gospodarczy z bramą (stodoła z przejazdem), 1745	Cieciszów
595488 1971 z 27.04.1971	czworak, XVIII, XIX	Cieciszów
595489 1971 z 27.04.1971	stajnia, XVIII, XIX	Cieciszów
595490 1971 z 27.04.1971	obora, XVIII, XIX	Cieciszów
595491 1971 z 27.04.1971	dom z wozownią i oborą, XVIII, XIX	Cieciszów
595492	stodoła, XVIII, XIX	Cieciszów

1971 z 27.04.1971		
595493 3050 z 28.07.1978	park, l. 40. XIX, 1910	Cieciszów
595494 1823 z 30.03.1965	ruina kościoła, 1550	Długie
595495	zespół dworski, 1 poł. XIX	Długie
595496 1972 z 27.07.1971	dwór, 1 poł. XIX	Długie
595497 3060 z 29.07.1978	park, 2 poł. XVIII, 1870, 1900	Długie
595498	zespół pałacowy, XVIII, XIX	Długie
595499 226 z 27.03.1961	pałac, XVIII, XIX	Długie
595500 226 z 27.07.1963	oficyna I, XVIII, XIX	Długie
595501 226 z 27.07.1963	oficyna II, XVIII, XIX	Długie
595502 3058 z 29.07.1978	park, poł. XIX	Długie
595503 3234 z 12.09.1990	dwór obronny, ob. dom nr 131, 1 poł. XVI	Długie
595504	zespół kościelny, XV, XVII	Dzikowice
595505 227 z 27.03.1961	kościół fil. p.w. św. Marcina, XV, XVII	Dzikowice
595506 227 z 5.07.1963	brama cmentarna, XV, XVII	Dzikowice

595507	zespół pałacowy, XVIII, 2 poł. XIX	Henryków
595508 105 z 31.03.1961	pałac, XVIII	Henryków
595509 105 z 5.07.1963	oficyna I, pocz. XIX	Henryków
595510 105 z 5.07.1963	oficyna II, pocz. XIX	Henryków
595511 3066 z 31.07.1978	park, XVIII/XIX, poł. XIX	Henryków
595512 1973 z 27 4.1973	folwark, XIX	Henryków
595513 1826 z 30.03.1965	kościół par. p.w. Wniebowzięcia NMP, XVIII	Leszno Dolne
595514 1822 z 30.03.1965	kościół ewangelicki, 1787	Leszno Dolne
595515 623 z 5.07.1963	plebania, ob. dom mieszkalny, XVIII	Leszno Dolne
595516	zespół dworski, 1 poł. XIX	Leszno Dolne
595517 1974 z 27.04.1971	dwór, 1 poł. XIX, 1957	Leszno Dolne
595518 1974 z 27.04.1971	folwark, 1 poł. XIX	Leszno Dolne
595519 3063 z 29.07.1978	park, poł. XIX, pocz. XX	Leszno Dolne
595520 1975 z 27.04.1971	dom nr 7, poł. XIX	Leszno Dolne

595521 1975 z 27.04.1971	budynek gospodarczy, 1 poł. XIX	Leszno Górne
595522	zespół pałacowy	Pasterzowice
595523 3126 z 9.04.1987	pałac, 1890	Pasterzowice
595524 3064 z 31.07.1978	park, kon. XVIII, 3 ćw. XIX	Pasterzowice
771079	zespół kościoła fil p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej	Siecieborzyce
595526 626 z 5.07.1963	zespół pałacowy, XVIII, XIX	Siecieborzyce
595527 626 z 5.07.1963	pałac, 1750, poł. XIX	Siecieborzyce
595528 626 z 5.07.1963	dom, 1818	Siecieborzyce
595529 626 z 5.07.1963	obora, 1819	Siecieborzyce
595530 626 z 5.07.1963	brama wjazdowa, 1 poł. XIX	Siecieborzyce
595531 3067 z 31.07.1978	park, l. 80. XVIII, l. 70. XIX	Siecieborzyce
595532 R.103 z 8.07.1958; 2180 z 31.01.1975	miasto, XIII	Szprotawa
595533 234 z 27.03.1961	kościół par. p.w. Wniebowzię- cia NMP, XIII/XIV, XV, XVII	Szprotawa
595534 635 z 5.07.1963; 1895 z	kościół ewangelicki p.w. Zbawi- ciela, 1747, 1825	Szprotawa

10.09.1965		
595535 3323 z 7.04.1995	klasztor magdalenek, XVII	Szprotawa, pl. Kościelny 2
595536 3232 z 21.01.1990	cmentarz żydowski, 2 poł. XIX	Szprotawa, ul. Kraszewskiego
595537	zespół murów obronnych, XIV	Szprotawa
595538 145 z 27.03.1961	mury obronne, XIV	Szprotawa
595539 145 z 27.03.1961	baszta przy kościele ewangelickim, XIV	Szprotawa
595540 630 z 5.07.1963	Brama Żagańska, ob. muzeum, XIV, 1480	Szprotawa, ul. Świerczewskiego 10
595541 233 z 27.03.1961	ratusz, 1583-1586, XVII, XIX	Szprotawa
595542 634 z 7.05.1963	dom, XVI/XVII, 1840	Szprotawa, pl. Ewangelicki 1
595543 633 z 7.05.1963; 1896 z 10.09.1965	szkoła ewangelicka, ob. budynek mieszkalno-usługowy, 1773	Szprotawa, pl. Ewangelicki 2
595544 632 z 7.05.1963	dom	Szprotawa, pl. Ewangelicki 3
595545 3328 z 2.08.1995	dom, 1899, 1904	Szprotawa, ul. Konopnickiej 13
595546 627 z 5.07.1963; 1897 z 10.09.1965	szkoła katolicka, ob. budynek mieszkalny, 1598, XVIII/XIX	Szprotawa, pl. Kościelny 4
595547 628 z 5.07.1963	dom, XVIII	Szprotawa, pl. Kościuszki 9

595548 L-38 z 17.07.2000	dom, ob. biblioteka miejska, 1869	Szprotawa, ul. Niepodległości 16
595549 2252 z 12.07.1976 i z 28.07.1998	dom	Szprotawa, ul. Odrodzenia 1
595550 2252 z 12.07.1976 i z 28.07.1998	dom	Szprotawa, ul. Odrodzenia 2
595551 2252 z 12.07.1976 i z 28.07.1998	dom	Szprotawa, ul. Odrodzenia 3
595552 2252 z 12.07.1976 i z 28.07.1998	dom	Szprotawa, ul. Odrodzenia 4
595553 2252 z 12.07.1976 i z 28.07.1998	dom	Szprotawa, ul. Odrodzenia 5
595554 2252 z 12.07.1976 i z 28.07.1998	dom	Szprotawa, ul. Odrodzenia 6
595555 2252 z 12.07.1976 i z 28.07.1998	dom	Szprotawa, ul. Odrodzenia 7
595556 2252 z 12.07.1976 i z 28.07.1998	dom	Szprotawa, ul. Odrodzenia 8
595557 2252 z 12.07.1976 i z 28.07.1998	dom	Szprotawa, ul. Odrodzenia 9
595558 2252 z 12.07.1976 i z 28.07.1998	dom	Szprotawa, ul. Odrodzenia 10

595559 2252 z 12.07.1976 i z 28.07.1998	dom	Szprotawa, ul. Odrodzenia 11
595560 2252 z 12.07.1976 i z 28.07.1998	dom	Szprotawa, ul. Odrodzenia 12
595561 2252 z 12.07.1976 i z 28.07.1998	dom	Szprotawa, ul. Odrodzenia 13
595562 6292 z 5.07.1963 i z 17.07.1998	dom, XVIII	Szprotawa, ul. Odrodzenia 13
595563 1995 z 20.01.1976	dom, XVIII, XIX	Szprotawa, ul. Świerczewskiego 2/3
771095 L-469/A z 5.12.2011	budynki w zespole rzeźni	Szprotawa, ul. Sobieskiego
771096 L-469/A z 5.12.2011	ubojnia, 1888-1889	Szprotawa, ul. Sobieskiego
771097 L-469/A z 5.12.2011	chłodnia i aparatornia, 1909	Szprotawa, ul. Sobieskiego
771098 L-469/A z 5.12.2011	budynek administracyjno- mieszkalny, 1888-1889	Szprotawa, ul. Sobieskiego
780351 L-528/A z 5.10.2012	wodociągowa wieża ciśnień, 1867, 1903	Szprotawa, ul. Sądowa
595564	zespół kościoła fil. p.w. św. Andrzeja, XIII, XVI, XIX	Szprotawa, ul. Jedności Klasy Robotniczej 5
595565 45 z 20.01.1976	kościół fil. p.w. św. Andrzeja, poł. XIII, XVI, XIX	Szprotawa, ul. Jedności Klasy Robotniczej 5
595566 45 z 5.07.1965	dzwonnica-brama	Szprotawa, ul. Jedności Klasy Robotniczej 5

595567 3324 z 19.05.1995	zespół kościoła par. p.w. Zbawiciela Świata, 1 poł. XIV, XIX	Szprotawa
595568 3324 z 19.05.1995	kościół par. p.w. Zbawiciela Świata, 1 poł. XIV, XIX	Szprotawa
595569 3324 z 19.05.1995	cmentarz, 1 poł. XIV, XIX	Szprotawa
595570	zespół dworski, XVIII, XIX	Wiechlice
595571 235 z 27.03.1961	dwór, XVIII	Wiechlice
595572 2035 z 27.04.1971	rządcówka, XVIII, XIX	Wiechlice
595573 2035 z 27.04.1971	budynek mieszkalno-gospodarczy, XVIII, XIX	Wiechlice
595574 2035 z 27.04.1971	spichlerz, XVIII, XIX	Wiechlice
595575 2035 z 27.04.1971	stajnia, XVIII, XIX	Wiechlice
595576 2035 z 27.04.1971	wozownia, XVIII, XIX	Wiechlice
595577 3055 z 29.07.1978	park, kon. XVIII, 2 poł. XIX	Wiechlice
595578	zespół kościoła fil. p.w. Matki Boskiej Rokitniańskiej i św. Michała, 1 poł. XIV, XV, XVI	Witków
595579 236 z 27.03.1961	kościół fil. p.w. Matki Boskiej Rokitniańskiej i św. Michała, 1 poł. XIV, XV, XVI	Witków
595580	brama cmentarna	Witków

236 z 5.07.1963		
595581 237 z 5.07.1963	zespół zamkowy, XV-XVI	Witków
595582 237 z 27.03.1961	Zamek – wieża mieszkalna, XV-XVI	Witków
595583 237 z 5.07.1963	oficyna, XV-XVI	Witków
595584 237 z 5.07.1963	fortyfikacje ziemne, XV-XVI	Witków
595585 237 z 5.07.1963	bastion i resztki murów obron- nych, XV-XVI	Witków
gmina Brzeźnica		
595383 100 z 5.07.1958	zespół kościoła par. p.w. św. Marii Magdaleny, pocz. XVIII	Brzeźnica
595384 100 z 5.07.1958	kościół par. p.w. św. Marii Magdaleny, pocz. XVIII	Brzeźnica
595385 320 z 5.06.1961; 100 z 5.07.1958	plebania, pocz. XVIII	Brzeźnica
595386	zespół kościoła par. p.w. Naro- dzenia NMP, XIV, XVI	Chotków
595387 323 z 5.06.1961	kościół par. p.w. Narodzenia NMP, XIV, XVI	Chotków
595388 570 z 30.05.1963	dzwonnica, XIV, XVI	Chotków
595389 571 z 10.06.1963	zespół pałacowy, XVIII	Chotków

595390 571 z 10.06.1963	pałac, XVIII	Chotków
595391 571 z 10.06.1963	wieża (basteja) I, XVIII	Chotków
595392 571 z 10.06.1963	wieża (basteja) II, XVIII	Chotków
595393 571 z 10.06.1963	brama na dziedziniec gospodarczy, XVIII	Chotków
595394 571 z 10.06.1963	wozownia, XVIII	Chotków
595395 571 z 10.06.1963	obora, XVIII	Chotków
780362	zespół kościoła par. pw. św. Andrzeja	Jabłonów
595396 114 z 16.07.1958	kościół par. p.w. św. Andrzeja, 2 poł XIII, XVII, XVIII/XIX	Jabłonów
780367 L-529 z 10.10.2012	d. cmentarz grzebalny, XIII, 1945	Jabłonów
780368 L-529 z 10.10.2012	ogrodzenie z bramą, XVIII	Jabłonów
595397	zespół dworski, XVIII, XIX	Jabłonów
595398 1285 z 28.09.1964	dwór, 2 poł. XIX	Jabłonów
595399 1285 z 28.09.1964	oficyna, 2 poł. XIX	Jabłonów
595400 3178 z 3.08.1981	park, XVII, XIX	Jabłonów

595401 1155 z 15.04.1964	dom nr 47 (przy kościele)	Jabłonów
595402 116 z 16.07.1958	kościół fil. p.w. Matki Boskiej Bolesnej, kon. XVII	Karczówka
595403 575 z 10.06.1963	kościół fil. p.w. św. Mikołaja, 1740-1743	Stanów
595404 2080 z 29.04.1971	kościół par. p.w. św. Marcina, 1 poł. XIV, XVI, XIX	Wichów
595405 2081 z 29.04.1971	zajazd, ob. dom, 1 poł. XIX	Wichów
595406 118 z 16.07.1958	kościół filialny p.w. św. Jana Chrzyciela, pocz. XIV, XV, 1771	Wrzesiny
miasto i gmina Łłowa		
595407 318 z 5.06.1961	pałac, XVI/XVII, XIX	Borowe
595408 3103 z 27.08.1978	zespół pałacowy, 1905	Czerna
595409 3103 z 27.08.1978	pałac, 1905, l.30.XX	Czerna
595410 3176 z 3.08.1981; 3103 z 27.08.1978	park, pocz. XIX, 1905	Czerna
595411 573 z 10.06.1963	kościół ewangelicki, ob. rzym.- kat. par. p.w. Najśw. Serca Je- zusa, 1729	Łłowa
595412 1154 z 15.04.1964	d. plebania, XVII	Łłowa, Rynek 10

595413	zespół pałacowy, XVII, XX	Łłowa, ul. Ogrodowa
595414 112 z 16.07.1958	pałac, 1626, XVIII, 1905	Łłowa, ul. Ogrodowa
595415 park: 3227 z 30.12.1986; aleja: 2157 z 1.06.1974	park (z aleją grabową), ob. miejski, XVII, XVIII, XIX	Łłowa, ul. Ogrodowa
718297 572 z 10.06.1963	folwark	Łłowa, ul. Ogrodowa
718298 572 z 10.06.1963	mur folwarczny	Łłowa, ul. Ogrodowa
718299 L-290 z 30.06.2008	brama wjazdowa, tzw. mostek miłności, 1905	Łłowa, ul. Ogrodowa
595416 L-70 z 16.04.2003	zespół willi, pocz. XX	Łłowa, ul. Kolejowa 15
595417 L-70 z 16.04.2003	willa, ob. hotel, pocz. XX	Łłowa, ul. Kolejowa 15
595418 L-70 z 16.04.2003	budynek gospodarczy, pocz. XX	Łłowa, ul. Kolejowa 15
595419 L-70 z 16.04.2003	ogród, pocz. XX	Łłowa, ul. Kolejowa 15
595420 L-70 z 16.04.2003	brama wjazdowa z furtą, pocz. XX	Łłowa, ul. Kolejowa 15
595421 1152 z 15.04.1964	dom, 1752	Łłowa, Rynek 3
595423 1151 z 15.04.1964	gospoda (zajazd), XVIII	Łłowa, ul. Żagańska 21
595424	zespół młyna wodnego, 1 poł. XVIII	Łłowa, ul. Młyńska 5

595425 3240 z 8.04.1992	młyn wodny, 1 poł. XVIII	Iłowa, ul. Młyńska 5
595426 L-96/A z 18.06.2003	urządzenia hydrotechniczne, 1 poł. XVIII	Iłowa, ul. Młyńska 5
595427 115 z 16.07.1958	kościół fil. p.w. św. Bartłomieja, XVI, XVII	Konin Żagański
miasto i gmina Małomice		
595429	zespół kościoła par. p.w. św. Michała Archanioła	Chichy
595430 225 z 27.03.1961	kościół par. p.w. św. Michała Archanioła, XV-XVI	Chichy
595431 621 z 5.07.1963	budynek bramny	Chichy
595432	zespół pałacowy	Chichy
595433 622 z 5.07.1963	pałac, XVIII	Chichy
595434 3065 z 31.07.1978 i z 6.10.1997	park, 1840	Chichy
595435 1970 z 27.04.1971	dom nr 16, 1 poł. XIX	Chichy
595436	zespół zamkowy, XVI, XIX	Janowiec
595437 223 z 27.03.1961; 1898 z 10.09.1965	zamek, XVI, XVII	Janowiec
595438 3062 z 29.07.1978	park, po 1879	Janowiec

595441 3344 z 16.07.1997	zbor ewangelicki, ob. kościół polsko-kat. p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, 1732	Małomice
595442 193 z 31.05.1950	park dworski	Małomice
595444 L-551/A z 26.07.1993	willa, 1920	Małomice, ul. Kościuszki 39
gmina Niegostawice		
95446 229 z 27.03.1961; 1969 z 27. 04. 1971	kościół fil. p.w. św. Andrzeja Boboli, 2 poł. XIV, pocz. XX	Bukowica
595447	zespół kościelny	Gościeszowice
595448 228 z 27.03.1961	kościół filialny p.w. św. Kata- rzyny, XIII, XV, XVII	Gościeszowice
595449 228 z 5.07.1963	budynek bramny, XV, XVII	Gościeszowice
595450 3053 z 28.07.1978	park dworski	Gościeszowice
708774 230 z 27.03.1961	zespół kościoła par. p.w. św. Mikołaja, XIV, XVI, XIX	Mycielin
595451 230 z 27.03.1961	kościół par. p.w. św. Mikołaja, XIV, XVI, XIX	Mycielin
595452 230 z 5.07.1963	brama, XIV	Mycielin
595453	pozostałości zespołu pałacowe- go	Mycielin
595454	oficyna, 1 poł. XIX	Mycielin

135 z 5.07.1963		
595455 3045 z 28.07.1963	park, pocz. XVIII, 2 poł. XIX	Mycielin
595456 137 z 5.07.1963	brama na cmentarz kościelny, XVI	Niegosławice
595457 1976 z 27.04.1971	plebania, XVIII	Niegosławice
595458 1977 z 27.04.1971	kościół fil. p.w. św. Jadwigi, XV, XVI, XIX	Nowa Jabłona
595459 231 z 27.03.1961	kościół fil. p.w. św. Jakuba, XIV, XVII	Przeclaw
735570 L-342 z 30.07.2009	kościół ewangelicki, ob. nie- użytkowany, 1769	Przeclaw
595460 1978 z 27.04.1964	plebania ewangelicka, ob. dom mieszkalny, 1770	Przeclaw
595461 3046 z 28.07.1978	park dworski, kon. XVIII, l. 60. XIX	Przeclaw
595462	pozostałości zespołu dworskie- go, 2 poł. XIX	Rudziny
595463 3047 z 28.07.1978	park dworski, 2 poł. XIX	Rudziny
595464 1902 z 10.09.1965	brama, 1698	Rudziny
595465 3286 z 17.12.1993	dzwonnica, XVIII, 1926	Stara Jabłona
595466 L-344 z 27.04.1971 i 31.08.2009	zespół dworski, 1 poł. XIX	Stara Jabłona

595467 L-344 z 27.04.1971 i 31.08.2009	dwór, 1826–1830	Stara Jabłona
595468 L-344 z 27.04.1971 i 31.08.2009 (WKZ Lubuski)	budynek mieszkalny, 1 poł. XIX	Stara Jabłona
728848 L-344 z 31.08.2009	powozownia, 1 poł. XIX	Stara Jabłona
595469 L-344 z 27.04.1971 i 31.08.2009	stajnia, 1 poł. XIX	Stara Jabłona
728849 L-344 z 31.08.2009	stróżówka, 1 poł. XIX	Stara Jabłona
728850 L-344 z 31.08.2009	dom (przy wjeździe na folwark), 1 poł. XIX	Stara Jabłona
595470 2020 z 27.04.1971	zespół pałacowy, XVII, XIX	Sucha Dolna
595471 136 z 1958; 2020 z 27.04.1971	pałac, XVII, XVIII/XIX	Sucha Dolna
595472 2020 z 27.04.1971	folwark, XIX	Sucha Dolna
595473 3061 z 29.07.1978	park, 1810-1820	Sucha Dolna
595474	zespół pałacowy, XVI, XVIII	Zimna Brzeźnica
595475 631 z 5.07.1963	pałac, XVI	Zimna Brzeźnica
595476 3051 z 28.07.1978	park, l. 30. XVIII, pocz. XIX, kon. XX	Zimna Brzeźnica

gmina Wymiarki

595586 324 z 5.06.1961	zespół kościoła fil. p.w. św. Anny, 1500, XVIII/XIX	Lutyńka
595587 324 z 5.06.1961	kościół fil. p.w. św. Anny, 1500, XVIII/XIX	Lutyńka
595588 324 z 5.06.1961	brama-dzwonnica, XV	Lutyńka
595589 322 z 5.06.1961	kościół par. p.w. św. Michała Archanioła, XIV, XVI	Witoszyn
611493 1150 z 15.04.1964	kościół ewangelicki, 1 poł. XIX	Witoszyn
611494 2082 z 29.04.1971	plebania, ob. leśniczówka, pocz. XIX	Witoszyn
611495 577 z 10.06.1963	wiatrak holender, 1852	Witoszyn, ul. II Armii Wojska Polskiego 37
611496 137/A z 20.05.2004	huta szkła Augusta, ob. huta szkła Wymiarki, 1886-1897	Wymiarki, ul. Księcia Witolda 11
611497 137/A z 20.05.2004	budynek wielofunkcyjny, 1886-1897	Wymiarki, ul. Księcia Witolda 11
611498 137/A z 20.05.2004	budynek produkcyjny, 1886-1897	Wymiarki, ul. Księcia Witolda 11
611499 137/A z 20.05.2004	magazyn form, 1886-1897	Wymiarki, ul. Księcia Witolda 11
611500 137/A z 20.05.2004	budynek regeneracji, 1886-1897	Wymiarki, ul. Księcia Witolda 11
611501 137/A z 20.05.2004	warsztat elektryczny, 1886-1897	Wymiarki, ul. Księcia Witolda 11
611502 137/A z 20.05.2004	warsztaty, 1886-1897	Wymiarki, ul. Księcia Witolda 11

611503 137/A z 20.05.2004	magazyn techniczny, 1886-1897	Wymiarki, ul. Księcia Witolda 11
611504 137/A z 20.05.2004	budynek głównego technologa, 1886-1897	Wymiarki, ul. Księcia Witolda 11
611505 137/A z 20.05.2004	komin, 1886-1897	Wymiarki, ul. Księcia Witolda 11
611506 137/A z 20.05.2004	willa właściciela, ob. budnek administracyjny, 1886-1897	Wymiarki, ul. Księcia Witolda 11
611507 137/A z 20.05.2004	ogród (przy willi właściciela), 1886-1897	Wymiarki, ul. Księcia Witolda 11
611508 137/A z 20.05.2004	ogrodzenie (od strony zachod- niej), 1886-1897	Wymiarki, ul. Księcia Witolda 11

Źródło: <http://www.nid.pl/pl>

SPIS MAP

Mapa 1. Położenie województwa lubuskiego na tle Polski	82
Mapa 2. Położenie Żagania na tle województwa lubuskiego	82
Mapa 3. Podział terytorialny powiatu żagańskiego na gminy	83
Mapa 4. Żagańskie Szlaki Edukacyjne	147
Mapa 5. Drogi wojewódzkie na terenie powiatu żagańskiego	158

SPIS TABEL

Tabela 1. Analiza wskaźnikowa – procesy demograficzne	8
Tabela 2. Analiza wskaźnikowa – sfera społeczna	10
Tabela 3. Analiza wskaźnikowa – sfera gospodarcza	11
Tabela 4. Analiza wskaźnikowa – sfera techniczna	13
Tabela 5. Matryca celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działania	18
Tabela 6. Matryca źródeł finansowania	48
Tabela 7. Spójność <i>Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023</i> oraz <i>Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020</i>	72
Tabela 8. Rozkład obszarów inwestycyjnych w powiecie żagańskim	87
Tabela 9. Gęstość zaludnienia powiatu żagańskiego na tle województwa i kraju	94
Tabela 10. Zmiany w liczbie ludności w powiecie żagańskim w latach 2009–2013	97
Tabela 11. Prognoza ruchu naturalnego ludności w powiecie żagańskim w latach 2015–2035	97
Tabela 12. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych na terenie powiatu żagańskiego w latach 2009–2013	98
podziale na gminy	101
Tabela 13. Struktura wiekowa powiatu żagańskiego wg ekonomicznych grup wieku na tle województwa i kraju w 2013 roku	101
Tabela 14. Wskaźnik obciążenia demograficznego dla powiatu żagańskiego na lata 2010–2013	102
Tabela 15. Wskaźnik obciążenia demograficznego powiatu żagańskiego na tle województwa i kraju	102
Tabela 16. Wykaz placówek edukacyjnych występujących na terenie powiatu żagańskiego	103
Tabela 17. Współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w 2013 roku [w %]	106
Tabela 18. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych i gimnazjalnych na 2012 rok	107
Tabela 19. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w powiecie żagańskim w 2014 roku [w %]	107
Tabela 20. Liczba uczniów w poszczególnych placówkach ponadgimnazjalnych, dla których organem prowadzącym jest powiat żagański	109
Tabela 21. Wskaźniki komputeryzacji szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży (bez specjalnych) wg poziomu kształcenia [w %]	109
Tabela 22. Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do internetu przeznaczony do użytku uczniów [w os.]	110
Tabela 23. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych wg grup kierunków kształcenia (bez szkół specjalnych) w roku 2013	110

Tabela 24. Liczba uczniów w poszczególnych szkołach ponadgimnazjalnych na terenie powiatu wraz z kierunkami kształcenia	110
Tabela 25. Charakterystyka bibliotek w powiecie żagańskim.....	113
Tabela 26. Wykaz klubów sportowych na terenie powiatu żagańskiego	115
Tabela 27. Przestępczość w powiecie żagańskim – przestępstwa wykryte i stwierdzone w latach 2009–2013	116
Tabela 29. Przestępczość w powiecie żagańskim – przestępstwa wykryte i stwierdzone w latach 2009-2013 cd.....	116
Tabela 29. Czyny karalne popełniane przez nieletnich w powiecie żagańskim.....	117
Tabela 30. Oddziały Szpitalne w 105 SzWzP SP ZOZ filia w Żaganiu.....	119
Tabela 31. Personel medyczny w 105 SzWzP SP ZOZ filia w Żaganiu (stan na 2013 rok).....	119
Tabela 32. Wykaz lekarzy rodzinnych na terenie powiatu żagańskiego	120
Tabela 33. Powody trudnej sytuacji życiowej w powiecie żagańskim.....	125
Tabela 34. Podmioty wg sektorów własnościowych w powiecie żagańskim w 2013 roku	129
Tabela 35. Podmioty gospodarcze w powiecie żagańskim wg rodzajów działalności w 2013 r.	129
Tabela 36. Pracujący wg sektorów w powiecie żagańskim w latach 2007–2012	130
Tabela 37. Podmioty gospodarcze wg liczby pracowników w gminach powiatu żagańskiego w 2013 roku	130
Tabela 38. Liczba bezrobotnych w powiecie żagańskim w 2014 roku (stan na 30.06.2014 r.)	135
Tabela 39. Stopa bezrobocia w powiecie żagańskim, województwie lubuskim i kraju – stan na koniec czerwca 2014 roku [w %]	137
Tabela 40. Przykładowe szkolenia grupowe dla bezrobotnych w powiecie żagańskim.....	138
w 2013 roku	138
Tabela 41. Szkolenia indywidualne dla bezrobotnych w powiecie żagańskim w 2013 roku.....	138
Tabela 42. Użytkowanie gruntów w powiecie żagańskim w 2010 roku [w ha].....	151
Tabela 43. Gospodarstwa indywidualne w powiecie żagańskim wg upraw	152
Tabela 44. Wyposażenie mieszkań w powiecie żagańskim w instalacje sanitarne w 2012 roku [w %]	153
Tabela 45. Warunki mieszkaniowe w powiecie żagańskim na tle województwa i kraju w 2012 roku	153
Tabela 46. Drogi publiczne w powiecie żagańskim wraz ze wskaźnikami w 2012 roku [w km]	155
Tabela 47. Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w powiecie żagańskim w 2012 roku	156
Tabela 48. Wodociągi w powiecie żagańskim w 2012 roku.....	157
Tabela 49. Sieć wodociągowa w powiecie żagańskim w latach 2008–2012	157
Tabela 50. Sieć wodociągowa w gminach powiatu żagańskiego w 2012 roku.....	157
Tabela 51. Sieć kanalizacyjna w powiecie żagańskim w 2012 roku.....	158
Tabela 53. Sieć kanalizacyjna w powiecie żagańskim w latach 2008–2012	158
Tabela 53. Sieć gazowa w powiecie żagańskim w 2012 roku.....	159
Tabela 54. Sieć gazowa w gminach powiatu żagańskiego w 2012 roku	159
Tabela 55. Sieć ciepłownicza w powiecie żagańskim w latach 2008–2012	160
Tabela 56. Charakterystyka gospodarki odpadami na terenie powiatu żagańskiego w 2012 roku	161

Tabela 1. Struktura płci respondentów.....	166
Tabela 2. Miejsce zamieszkania respondentów	166
Tabela 3. Struktura wiekowa respondentów	167
Tabela 4. Propozycja 3 obszarów rozwoju, które powinny stanowić priorytet działań na terenie Powiatu w latach 2015–2023	173
Tabela 5. Rok rozpoczęcia działalności	176
Tabela 6. Czy korzystali Państwo w ramach prowadzonej działalności rolniczej/pozarolniczej z zewnętrznych źródeł finansowania?	178
Tabela 7. Które z niżej przedstawionych propozycji wsparcia lokalnej działalności są realizowane w Państwa Powiecie?.....	180
Tabela 8. Proszę zaznaczyć właściwy obszar działalności Państwa organizacji pozarządowej.....	182
Wykres 14. Jak ocenia Pan/Pani kondycję swojej organizacji pozarządowej?.....	183
Tabela 9. Jakie są mocne strony Państwa organizacji pozarządowej?	183
Tabela 10. Jakie są słabe strony Państwa organizacji pozarządowej?.....	184
Tabela 11. Zaznacz formy współpracy dotyczące Państwa organizacji pozarządowej z samorządem terytorialnym, które są stosowane w powiecie	186
Tabela 12. Jakie są zgłaszane potrzeby organizacji pozarządowych z Państwa powiatu?	187

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Ludność powiatu żagańskiego w podziale na gminy w 2013 roku	94
Wykres 2. Liczba ludności mieszkająca w mieście i na wsi w powiecie żagańskim w latach 2009–2013	95
Wykres 3. Liczba ludności w powiecie żagańskim w latach 2009–2013	95
Wykres 4. Prognoza liczby ludności w powiecie żagańskim w okresie 2014–2035	96
Wykres 5. Przyrost naturalny na 1000 osób [%].....	96
Wykres 6. Wykształcenie mieszkańców powiatu żagańskiego wg danych w 2011 roku	99
Wykres 7. Struktura wiekowa ludności powiatu żagańskiego wg ekonomicznych grup wieku w latach 2009–2013	100
Wykres 8. Struktura wiekowa ludności powiatu żagańskiego wg ekonomicznych grup wieku w 2013 r. w podziale na gminy	101
Wykres 9. Bezrobocie w powiecie żagańskim w latach 2008–2013	134
Wykres 10. Udział bezrobotnych mieszkańców gmin w ogólnej licznie bezrobotnych powiatu żagańskiego (stan na 30.06.2014 r.)	135
Wykres 11. Bezrobocie wg wykształcenia w powiecie żagańskim w 2013 roku	136
Wykres 12. Bezrobocie wg grup wiekowych w powiecie żagańskim w latach 2008–2013	137

Wykres 1. Struktura wykształcenia respondentów	168
Wykres 2. Struktura zatrudnienia.....	168
Wykres 3. Ogólna ocena życia w powiecie	169
Wykres 4. Ocena sytuacji w powiecie.....	170
Wykres 5. Ocena poczucia przynależności do Powiatu	171
Wykres 6. Ocena realizacji zadań i inwestycji na terenie powiatu.....	172
Wykres 7. Plany zmiany miejsca zamieszkania w okresie najbliższych 5–7 lat	174
Wykres 8. Rodzaje branż.....	175
Wykres 9. Struktura wielkości zatrudnienia	176
Wykres 10. Jak ocenia Pan/Pani możliwość rozwoju prowadzonej działalności rolniczej/pozarolniczej na obszarze powiatu?.....	177
Wykres 11. Jak oceniają Państwo bieżącą sytuację finansową gospodarstwa/firmy?	178
Wykres 12. Jak ocenia Pan/ Pani warunki prowadzenia działalności rolniczej/pozarolniczej na terenie Powiatu?	179
Wykres 13. Jak oceniają Państwo podejście przedstawicieli samorządu terytorialnego do osób prowadzących działalność rolniczą/pozarolniczą?.....	180
Wykres 14. Jak ocenia Pan/Pani kondycję swojej organizacji pozarządowej?.....	183
Wykres 15. Czy widzą Państwo szansę na rozwój regionu dzięki funduszom pozyskiwanym przez organizacje pozarządowe?	185
Wykres 16. Czy państwa organizacja pozarządowa dąży do współpracy z samorządem terytorialnym?	186
Wykres 17. Czy w Państwa Powiecie działa rada działalności pożytku publicznego?	188